

Tilläggsyrkande

2023-03-31

Ärende nr: KS 2023-04-05, 2.1.4, Dnr: 0009/23

Tilläggsyrkande angående – Bokslutsberedning avseende 2022.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar att bestämmelsen från 2020 om att nämnderna har möjlighet att använda positivt eget kapital upp till 0,5 procent av nämndens ram under aktuellt budgetår utan särskild prövning av kommunstyrelsen samt bestämmelsen att ett ianspråktagande av eget kapital som överstiger 0,5 procent ska prövas av kommunstyrelsen fortsatt skall gälla utan förändringar, för innevarande år 2023 och framåt.
2. Kommunstyrelsen beslutar att riktlinjer för nämndernas kapital fastställs enligt tabell 1 nedan.

Omsättningsintervall, mnkr	Förslag till nya riktnivåer	
	Riktnivå "min"	Riktnivå "max"
< 5	0,1	0,3
5 - 19	0,8	1,2
20 - 49	1,8	2,5
50 - 99	3,5	5
100 - 249	9	11
250 - 499	13	18
500 - 749	15	25
750 - 999	20	30
1000 - 1499	25	40
1500 - 1999	30	50
2000 - 2499	40	60
2500 -	60	80

3. I övrigt godkänns aktuellt ärende.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-09

Diarienummer 0009/23

Handläggare

Charlotte Rasmussen, Ulrika Hylander

Telefon: 031-368 01 45, 031-368 00 42

E-post: charlotte.rasmussen@stadshuset.goteborg.se,
ulrika.hylander@stadshuset.goteborg.se

Bokslutsberedning avseende 2022

- Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande frågan om fastställande av eget kapital för de nya nämnderna exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsfastighetsnämnden samt stadsmiljönämnden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för beslut.
- Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande arkivnämndens och grundskolenämndens hemställningar om förhöjd riktnivå för eget kapital till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för beslut.
- Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande frågan om regleringar av eget kapital per nämnd till kommunstyrelsen för beslut.

Sammanfattning

Detta ärende behandlar justeringar av nämndernas egna kapital utifrån det regelverk som kommunfullmäktige har fastställt i det styrande dokumentet Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. I ärendet redogörs för utgående eget kapital per nämnd i bokslutet samt för den rekommenderade nivån på det egna kapitalet för respektive nämnd enligt kommunfullmäktiges riktlinjer. Flera nämnder har i bokslutet föreslagit att få behålla ett eget kapital som överstiger kommunfullmäktiges rekommenderade intervall. I dessa fall, där nämnder har gjort en värdering av det egna kapitalet som avviker från kommunfullmäktiges riktlinjer, redogörs för nämndens motivering.

Förändringarna i nämndorganisationen som genomfördes i samband med årsskiftet innebär att kommunstyrelsen behöver värdera frågan om att tillskjuta eget kapital för de nya nämnderna samtidigt som utgående eget kapital i byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden samt trafiknämnden återredovisas till kommunstyrelsen. Stadsledningskontoret redogör i ärendet för hur riktnivåerna ser ut när Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning tillämpas på de nya nämnderna.

I samband med beslut av kommunfullmäktige 2022-05-19 § 24 fick kommunstyrelsen i uppdrag att se över Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning med anledning av organisationsförändringarna för stadsdelsnämnderna och facknämnderna. Stadsledningskontoret har utifrån uppdraget tagit fram ett förslag, vilket har beslutats av kommunstyrelsen 2023-02-22, dnr 0756/22, förslaget är anmält till kommunfullmäktiges sammanträde 2023-03-23. Förslaget innebär i högre grad differentierade riktnivåer för eget kapital för nämnder som har en omsättning som överstiger 2 500 mnkr. Stadsledningskontoret har i förslag till hantering av eget kapital i de fall det nya förslaget

påverkar det utgående egna kapitalet kompletterat med vad det egna kapitalet skulle uppgå till enligt de nya föreslagna nivåerna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ekonomiska regleringar i frågor i detta ärende sker som justering av eget kapital och påverkar därmed inte vare sig nämndernas eller kommunens resultat för 2022.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Nämndernas värderingar av storleken på det egna kapitalet i bokslut 2022 (Utdrag ur respektive nämnds årsrapport).
2. Arkivnämndens protokollsutdrag 2023-02-08 § 13.
3. Grundskolenämndens protokollsutdrag 2023-02-07 § 26.

Ärendet

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har att ta ställning till nivå på eget kapital i de nya nämnderna inom stadsutveckling, samt till arkivnämndens och grundskolenämndens hemställan om förhöjd riktnivå för eget kapital.

Kommunstyrelsen har att ta ställning till regleringar av nämndernas egna kapital utifrån kommunfullmäktiges fastlagda regelverk samt utifrån nämndernas egna skriftliga värderingar i sina årsrapporter.

Beskrivning av ärendet

Detta ärende behandlar regleringar av nämndernas egna kapital utifrån det regelverk som kommunfullmäktige har fastställt i det styrande dokumentet Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Enligt kommunfullmäktiges regelverk bör en nämnd sträva efter att ha ett eget kapital på en nivå som kan motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar och som därmed speglar den enskilda nämndens specifika riskbild, den så kallade ”nämndsrisken”. Kommunen centralt tar ansvar för risker därutöver, det vill säga ”kommunrisker”. I kommunfullmäktiges regelverk finns rekommenderade riktnivåer med intervall för nämndernas egna kapital.

Enligt kommunfullmäktiges regelverk ska varje nämnd årligen aktivt i samband med fastställandet av det ekonomiska utfallet i bokslutet värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligt motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. Nämnden ska i detta sammanhang beakta de rekommenderade riktnivåer som är fastställda av kommunfullmäktige. Eget kapital som överstiger den nivå som nämnd motiverar utifrån ovanstående förutsättningar ska återredovisas till kommunstyrelsen. Nämnd bör ha goda skäl motiverade utifrån sin specifika riskbild för att alltför mycket avvika från de rekommenderade nivåerna.

Åtta nämnder, arkivnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden, äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst har i samband med beslut om årsrapporter föreslagit att få en förhöjd riktnivå för eget kapital eller behålla ett eget kapital som överstiger kommunfullmäktiges fastställda riktnivåer. I dessa fall lämnar stadsledningskontoret nedan en redogörelse för nämndernas motiveringar.

Förändringen av nämndorganisationen inom stadsutveckling som genomfördes vid årsskiftet innebär att kommunstyrelsen behöver värdera frågan om eget kapital för de nya nämnderna samtidigt som utgående eget kapital i byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden samt trafiknämnden ska återredovisas till kommunstyrelsen. Stadsledningskontoret redogör i ärendet för hur riktnivåerna ser ut när Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning tillämpas på de nya nämnderna. Stadsledningskontoret redogör också för utgående eget kapital för byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden samt trafiknämnden.

Längre ner i tjänsteutlåtandet finns en sammanställning över utgående eget kapital per nämnd i bokslutet samt för den rekommenderade nivån på det egna kapitalet enligt

kommunfullmäktiges riktlinjer. För de nämnder som har beslutat om att återredovisa eget kapital som överstiger kommunfullmäktiges riktnivåer eller som har ett eget kapital som ligger inom eller under kommunfullmäktiges rekommenderade intervall redogörs i sammanställningen också för reglering av eget kapital samt för ingående eget kapital 2023 efter reglering. I de fall nämnderna har gjort en värdering av det egna kapitalet som avviker från kommunfullmäktiges riktlinjer överlämnar stadsledningskontoret frågan om regleringar av eget kapital till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

I samband med beslut av kommunfullmäktige 2022-05-19 § 24 i ärendet bokslutsberedning 2021 fick kommunstyrelsen i uppdrag att se över Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning med anledning av organisationsförändringarna för stadsdelsnämnderna och facknämnderna. I uppdraget ingick också att göra en översyn av riktnivåer för eget kapital för de nämnder med omsättning som överstiger omsättningsintervallet på 2 500 mnkr. Stadsledningskontoret har utifrån uppdraget tagit fram ett förslag, vilket har beslutats av kommunstyrelsen 2023-02-22, dnr 0756/22, förslaget är anmält till kommunfullmäktiges sammanträde 2023-03-23. I förslaget konstateras att flera av de nytillkomna nämnderna inom välfärdsområdet har en omsättning som kraftigt överstiger det högsta omsättningsintervallet enligt gällande riktnivåer. Därmed föreslås att fem nya intervall läggs till för de nämnder som har en omsättning som överstiger 2 500 mnkr. Det nya regelverket innebär också i en högre grad differentierade riktnivåer.

Stadsledningskontoret har i detta förslag till hantering av eget kapital i de fall det nya förslaget påverkar det utgående egna kapitalet kompletterat med vad det egna kapitalet skulle uppgå till enligt de nya föreslagna nivåerna.

Ärendet om bokslutsberedning 2022 är anmält till kommunstyrelsens sammanträde den 2023-04-05, det vill säga efter ärendet om Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning som är anmält till kommunfullmäktiges sammanträde den 2023-03-22.

Konsekvenser av tidigare beslut eller praxis

Reglering av överskott och underskott för specificerade ekonomiska ramar för fastighetsnämnden transfereringar och överförmyndarnämnden

I kommunfullmäktiges budgetbeslut för 2021 framgår att ”Om det uppstår överskott eller underskott inom ramen för fastighetsnämnden transfereringar och överförmyndarnämnden arvode nollställs dessa i samband med stadens årliga bokslut.”

Fastighetsnämnden transfereringar redovisar för 2022 ett överskott på 4 008 tkr.

Överförmyndarnämnden arvoden redovisar för 2022 ett överskott på 2 021 tkr.

Från och med 2023 övergår fastighetsnämnden transfereringar till den nya nämnden stadsbyggnadsnämnden, och blir härefter stadsbyggnadsnämnden transfereringar.

Ny nämndorganisation inom stadsutveckling

I samband med årsskiftet 2022/2023 genomfördes förändringar av stadens nämndorganisation inom stadsutveckling, som innebar att byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, lokalnämnden, park- och naturnämnden samt trafikenämnden upphörde och att fyra nya nämnder inrättades. Under rubriken reglering av eget kapital per nämnd längst ner i tjänsteutlåtandet redogörs för storleken på det utgående egna kapitalet i de fem nämnderna som upphörde, vars egna kapital kommer att nollställas.

För de fyra nya nämnderna behöver kommunstyrelsen värdera frågan om att tillskjuta eget kapital i samband med bokslutsberedningen. I nedanstående tabell redogörs för de fyra nya nämndernas budgeterade omsättning för 2023 samt för motiverad nivå på eget kapital för respektive nämnd baserat på kommunfullmäktiges omsättningsintervall, samt motiverad nivå enligt kommunstyrelsens förslag till reviderade omsättningsintervall.

Utifrån tidigare hantering när nya nämnder har bildats kan stadsledningskontoret konstatera att grundskolenämnden och förskolenämnden, i bokslutsberedningen för 2017 (2018-06-13 § 571), tilldelades ett eget kapital på 70 mnkr baserat på att deras motiverade nivå på eget kapital enligt kommunfullmäktiges riktlinjer låg i spannet 60-80 mnkr. I samband med omorganisationen vid årsskiftet 2020/2021 när stadsdelsnämnderna och social resursnämnden upphörde tilldelades enligt beslut i bokslutsberedningen (2021-04-21 § 314) de fyra nya socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd samt äldre- och omsorgsnämnden ett eget kapital i linje med den högsta nivån i intervallet enligt kommunfullmäktiges riktlinje för nivå enligt omsättning.

De nämnder som upphörde vid årsskiftet 2022/2023 har efter reglering i förra årets bokslutsberedning haft eget kapital inom ramen för kommunfullmäktiges rekommendation. Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden samt lokalnämnden hade ett eget kapital i nivå med maxnivån. Park- och naturnämndens hade ett eget kapital i mitten av spannet för riktnivåer. Trafiknämndens egna kapital uppgick till 2 607 tkr under maxgränsen enligt riktnivåerna.

I nästa års bokslutsberedning kan respektive nämnd värdera nämndrisken som underlag till värdering av nivå på det egna kapitalet.

Nämnd	Budgeterad omsättning 2023, tkr	Rekommenderade nivå på eget kapital enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Motiverad nivå enligt kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
Exploateringsnämnden	928 509	20 000-30 000	20 000-30 000
Stadsbyggnadsnämnden	472 638	12 500-17 500	12 500-17 500
Stadsfastighetsnämnden	3 764 771	60 000-80 000	50 000-80 000
Stadsmiljönämnden	3 263 605	60 000-80 000	50 000-80 000

Hemställningar från nämnder samt nämnders värdering utöver fastställda riktnivåer

Arkivnämnden

Vid utgången av 2022 har arkivnämnden ett eget kapital på 12 591 tkr. Riktvärdet för en nämnd med Arkivnämndens omsättning är mellan 3 500 och 4 500 tkr.

Enligt beslut i arkivnämnder 2023-02-08 § 13 hemställer arkivnämnden att det egna kapitalet fastställs till 7 000 tkr, vilket innebär att 5 591 tkr återredovisas till huvudmännen med fördelning 40 procent (2 236 tkr) till Göteborgs Stad och 60 procent (3 355 tkr) till Västra Götalandsregionen. Som skäl anger nämnden att det under 2023 väntas uppstå återställningskostnader för gamla arkivlokaler, samt att påförts ytterligare kostnader från intraservice för de IT-tjänster nämnden nyttjar. Dessutom uppger nämnden att även om implementeringen av det nya bevarandesystemet nu är slutförd väntas kostnader uppstå under 2023 för att ytterligare utveckling krävs för att kunna dra full nytta av den gjorda implementeringen.

Nämnden framställer även om att 1,5 mnkr av eget kapital får nyttjas under 2023. Enligt det styrande dokumentet riktlinjer för ekonomisk planering budget och uppföljning ska ett ianspråktagande av positivt eget kapital utöver de gränsvärden som nämnden själv kan besluta om prövas av kommunstyrelsen. Denna prövning ska ske i samband med det kommunstyrelsesammanträde där stadsledningskontorets delårsrapport för mars hanteras.

Utgående eget kapital bokslut 2022 (tkr)	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges riktlinjer	Reglering av eget kapital	
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges riktlinjer
12 591	7 000	3 500-4 500	-5 591	-8 091

Förskolenämnden

Förskolenämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 170 839 tkr vilket är 90 839 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet. Den rekommenderade riktnivån för nämndens egna kapital enligt fullmäktiges riktlinje uppgår till mellan 60 000 tkr och 80 000 tkr.

Nämnden gör bedömningen att eget kapital bör vara mellan 90 000-110 000 tkr. Denna nivå krävs för att hantera framtida risker i form av förändringar av antal barn i verksamheten, behovsförändringar och konjunkturförändringar.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
170 839	110 000	60 000-80 000	-60 839	-90 839	-70 839

Grundskolenämnden

Grundskolenämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 193 502 tkr vilket är 113 502 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 80 000 tkr enligt kommunfullmäktiges riktlinjer. Grundskolenämndens bedömning av eget kapital är dock att det bör vara 187 mnkr. Det skulle utgöra cirka två procent av kommunbidraget. Nämnden menar vidare att denna nivå krävs för att hantera framtida risker i form av:

- Volymförändringar
- Behovsförändringar
- Reinvesteringar och konjunkturförändringar
- Förändring av elever mellan kommunal och fristående regi, exempelvis på grund av nedläggning av fristående skolor
- Lokalkostnader

Nämnden ser stora risker inför 2023 varav de mest väsentliga är:

- Skadeståndskrav som följd av nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan under 2021-2022.
- Budgeten medger löneöversyn motsvarande 3,2 procent. Om lönerna höjs mer så kan det innebära behov av anpassningar i verksamheten. Det finns i samhället i stort en osäkerhet kring fortsatt ökade priser. Sveriges Kommuner och Regioner gör

regelbundet nya prognoser för prisindex för kommunal verksamhet. Om kommande prognoser visar på ytterligare höjt index innebär det ekonomiska konsekvenser.

- Om nämnden inte kompenseras fullt ut för investeringsrelaterade driftkostnader medför det ekonomiska konsekvenser.
- Ökade elkostnader kan innebära en risk motsvarande 20 mnkr.
- Det är fortfarande oklart vad nämndens kostnad för kommungemensamma tjänster blir 2023.
- Förvaltningens ledning- och styrningsbudget uppgår till 50 mnkr, varav 40 mnkr är avsedda för att hantera skolors uttag av upparbetat överskott. Resterande del kan användas för oförutsedda händelser eller nödvändiga insatser. Sett i ljuset av grundskoleförvaltningens storlek är denna budgetpost mycket begränsad.

Grundskolenämnden har i samband med beslut om årsrapporten beslutat att hemställa till kommunfullmäktige om att fastställa nämndens egna kapital till 187 mnkr.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
193 502	187 000	60 000-80 000	-6 502	-113 502	-43 502

Socialnämnd Centrum

Nämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 65 999 tkr vilket är 30 999 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 35 000 tkr enligt fullmäktiges riktlinjer. Socialnämnd Centrum bedömer att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg och borde ligga på 50 000 tkr. Detta i förhållande till de risker nämnden ser inom köpt vård och boende och de hastiga förändringar som kan uppkomma utanför nämndens kontroll.

Vidare hänvisar nämnden till ärendet om förändrade riktnivåer vilket beslutats på kommunstyrelsen 2023-02-22, dnr 0756/22, där det föreslås att den övre gränsen för eget kapital för en nämnd med den omsättning som socialnämnd Centrum har fastställs till 40 000 tkr i stället för 35 000 tkr. Nivån på 40 000 tkr bedömer nämnden som godtagbar, så länge som risken för ökade kostnader inom försörjningsstöd hanteras av kommunen centralt. Sätts den övre gränsen till 40 000 tkr får socialnämnden Centrum behålla 5 000 tkr av 2022 års resultat och återredovisar 25 999 tkr till kommunstyrelsen.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
65 999	50 000	25 000-35 000	-15 999	-30 999	-25 999

Socialnämnd Hisingen

Nämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 116 588 tkr vilket är 81 588 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 35 000 tkr enligt kommunfullmäktiges

riktlinjer. Nämndens bedömning av eget kapital är dock att nivån bör vara mellan 40 000 -75 000 tkr och föreslår därför en återredovisning på 41 588 tkr.

Som skäl för sin värdering anger nämnden att den rekommenderade gränsen för eget kapital är för låg i förhållande till nämndens ansvar och risker kopplat till socioekonomiska risker. Eftersom försörjningsstöd och köpt vård utgör hälften av Socialnämnd Hisingens kostnader menar nämnden att rimlig nivå för eget kapital uppgår till 40 000-75 000 tkr. I årsrapporten konstateras att detta skulle ge nämnden möjlighet att överbrygga större avvikelser avseende försörjningsstöd och köpt vård.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
116 588	75 000	25 000-35 000	-41 588	-81 588	-76 588

Socialnämnd Nordost

Nämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 193 797 tkr vilket är 143 797 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 50 000 tkr enligt fullmäktiges riktlinjer. Nämndens bedömning av eget kapital är dock att nivån bör vara mellan 40 000-75 000 tkr och föreslår därför en återredovisning på 118 797 tkr.

Som skäl för sin bedömning anger nämnden i sin årsrapport att de gällande riktnivåerna för socialnämnd Nordost, som verkar i flera av Sveriges mest socioekonomiskt utsatta områden, är för lågt i förhållande till riskerna och att reglerna för nyttjandet av det egna kapitalet är för restriktiva. De två tidigare stadsdelsnämnder som socialnämnd Nordost består av (Angered och Östra Göteborg) hade båda en fastställd förhöjd riktnivå med mellan 10 och 20 mnkr utifrån att socioekonomiskt betingade kostnader utgjorde en relativt stor andel av dessa nämnders totala kostnader. Efter omorganiseringen till facknämnder har därmed de socioekonomiskt betingade kostnaderna ökat i förhållande till socialnämnd Nordosts totala kostnader. Om riskerna ökar bör samtidigt inte möjligheten att hantera riskerna minska.

Risken för ökade kostnader inom försörjningsstöd hanteras idag på kommunnivå men nämnden bedömer ändå att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg. Detta i förhållande till de risker nämnden ser utifrån rådande omvärldsläge med stundande lågkonjunktur och nämndens stora andel socioekonomiskt betingade kostnader relativt till nämndens totala kostnader.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
193 797	75 000	30 000-50 000	-118 797	-143 797	-143 797

Socialnämnd Sydväst

Nämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 71 072 tkr vilket är 36 072 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 35 000 tkr enligt fullmäktiges riktlinjer.

Nämnden bedömer att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg och bör i stället vara 50 000 tkr och föreslår därför en återredovisning på 21 072 tkr på grund av de risker verksamheten har avseende utvecklingen av köpt vård och boende. Även inom nämndens stadenövergripande uppdrag Boende och hemlöshet innebär bristen på ändamålsenliga lokaler och behov av omställning i verksamheterna en risk för ökade kostnader utöver vad som kan hanteras inom ram. Nämnden menar dock att ekonomiska risker avseende försörjningsstöd samt anvisningsboende för flyktingar från Ukraina förväntas hanteras på kommunnivå.

Socialnämnd Sydväst föreslår i samband med beslut om årsrapport att riktnivåerna för nämndens eget kapital justeras till 25 000-50 000 tkr.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
71 072	50 000	25 000-35 000	-21 072	-36 072	-31 072

Valnämnden

Nämndens eget kapital uppgår i bokslutet till 10 907 tkr. Kommunstyrelsen beslutade i maj 2017 att lämplig nivå på nämndens egna kapital är 300 tkr. Ingen bedömning eller värdering av eget kapital görs i valnämndens årsrapport. Stadsledningskontoret konstaterar att beslutet som togs av kommunstyrelsen i maj 2017 baserades på det riktvärde för eget kapital som då gällde för valnämnden. Nu ligger nämndens omsättning dock på en nivå som motiverar eget kapital på i storleksordning 800-1 200 tkr enligt kommunfullmäktiges riktlinjer.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges riktlinjer	Reglering eget kapital	
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges riktlinjer
10 907	300	800-1 200	-10 607	-9 707

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Nämndens egna kapital uppgår i bokslutet till 200 761 tkr vilket är 120 761 tkr över riktvärdet för det egna kapitalet som ligger på 80 000 tkr enligt kommunfullmäktiges riktlinjer. Nämndens bedömning är dock att nivån på eget kapital bör vara två procent av kommunbidraget vilket innebär cirka 135 000 tkr och föreslår därför en återredovisning på 65 761 tkr.

I sin årsrapport anger nämnden nedanstående risker som motivering till den högre nivån på eget kapital:

- De ekonomiska effekter och risker som pandemin kan ha orsakat med ett förändrat behov för de vi är till för.
- De aktiviteter som planeras för att möta den demografiska förändringen inte får effekt fullt ut, vilket kan leda till högre kostnader än budget.
- Rekryteringsutmaningar utifrån att andelen arbetsföra minskar parallellt med att behovet av välfärdstjänster ökar vilket påverkar förutsättningarna för bemanning.

- Minskningen av intäkter i form av statsbidrag kräver en relativt stor anpassning av nämndens kostnader på en relativt kort tid.
- En osäkerhet angående inflationens påverkan på nämndens kostnader för kommande år.
- Förändrad prismodell i kommungemensamma tjänster med större ökning av kostnaderna än index.

Utgående eget kapital bokslut 2022	Motiverad nivå enligt nämndens beslut	Rekommenderad nivå enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Reglering av eget kapital		
			Nämndens förslag	Kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer	Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)
200 761	135 000	60 000-80 000	-65 761	-120 761	-100 761

Information om eget kapital för Revisorskollegiet

Beslut rörande revisorskollegiets egna kapital kan enbart fattas av kommunfullmäktige, varför denna redovisning enbart lämnas som information till kommunstyrelsen.

Revisorskollegiet redovisar ett eget kapital på 3 366 tkr i bokslutet 2022. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer gäller ett intervall för det egna kapitalet om 1,8-2,2 mnkr för en verksamhet med stadsrevisionens omsättning. Revisorerna har att ta ställning till det egna kapitalet i sin årsrapport till kommunfullmäktige, och kommunfullmäktige har då att fatta beslut om revisorskollegiets egna kapital.

Reglering av eget kapital per nämnd

I nedanstående tabell redovisas utgående eget kapital per nämnd i bokslutet samt rekommenderade nivån på det egna kapitalet för nämnden enligt kommunfullmäktiges riktlinjer. För de nämnder som har beslutat om att återredovisa eget kapital som överstiger kommunfullmäktiges riktnivåer eller alternativt som har ett eget kapital som ligger inom eller under kommunfullmäktiges rekommenderade intervall redogörs i tabellen också för reglering av eget kapital enligt kommunfullmäktiges riktlinjer eller beslut i nämnd samt för ingående eget kapital 2023 efter reglering.

För de nämnder som gjort hemställningar som redogjorts för ovan lämnas inga siffror i kolumnerna över reglering av eget kapital och eget kapital efter reglering.

Värdering av eget kapital för nämnder i bokslutet 2022

Nämnder	Utgående Eget kapital bokslut 2022 (tkr)	Motiverad nivå enligt nuvarande riktlinjer (tkr)	Motiverad nivå enligt Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)	Förslag till reglering enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer (tkr)	Eget kapital efter reglering (tkr)
Arkivnämnden	12 591	3 500 – 4 500		Se ovan	Se ovan
Exploateringsnämnden	0	Se ovan		Se ovan	Se ovan
Förskolenämnden	170 839	60 000 – 80 000	60 000 – 100 000	Se ovan	Se ovan
Grundskolenämnden	193 502	60 000 – 80 000	100 000 – 150 000	Se ovan	Se ovan
Idrotts- och föreningsnämnden	31 450	15 000 – 25 000		-6 450	25 000

Nämnder	Utgående Eget kapital bokslut 2022 (tkr)	Motiverad nivå enligt nuvarande riktlinjer (tkr)	Motiverad nivå enligt Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige 2023-03-23 om reviderade riktlinjer (tkr)	Förslag till reglering enligt kommunfullmäktiges nuvarande riktlinjer (tkr)	Eget kapital efter reglering (tkr)
Kommunledningen	22 077	8 000*		-14 077	8 000
Kulturnämnden	38 992	15 000 – 25 000		-13 992	25 000
Miljö- och klimatnämnden	19 825	9 000 – 11 000		-8 825	11 000
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	83 507	20 000 – 30 000		-53 507	30 000
Nämnden för funktionsstöd	82 971	60 000 – 80 000	60 000 – 100 000	-2 971	80 000
Nämnden för inköp och upphandling	18 338	3 500 – 4 500		-7 338	11 000
Nämnden för intraservice	11 000	9 000 – 11 000			11 000
Nämnden för demokrati och medborgarservice	11 380	9 000 – 11 000		-380	11 000
Socialnämnd Centrum	64 799	25 000 – 35 000	25 000 – 40 000	Se ovan	Se ovan
Socialnämnd Hisingen	116 588	25 000 – 35 000	25 000 – 40 000	Se ovan	Se ovan
Socialnämnd Nordost	193 797	30 000 – 50 000		Se ovan	Se ovan
Socialnämnd Sydväst	71 072	25 000 – 35 000	25 000 – 40 000	Se ovan	Se ovan
Stadsbyggnadsnämnden	0	Se ovan		Se ovan	Se ovan
Stadsbyggnadsnämnden transfereringar	0	Se ovan		Se ovan	Se ovan
Stadsfastighetsnämnden	0	Se ovan		Se ovan	Se ovan
Stadsmiljönämnden	0	Se ovan		Se ovan	Se ovan
Utbildningsnämnden	80 600	60 000 – 80 000	50 000 – 80 000	-600	80 000
Valnämnden	10 907	800 – 1 200		Se ovan	Se ovan
Äldre- samt vård och omsorgsnämnd	200 761	60 000 – 80 000	60 000 – 100 000	Se ovan	Se ovan
Överförmyndarnämnde n arvoden	2 021	Nollställs, se ovan		-2 021	0

*Enligt riktlinjerna för eget kapital bör kommunledningens egna kapital ligga i intervallet 9 000–11 000 tkr. Kommunstyrelsen har dock beslutat att en rimlig nivå för eget kapital är 8 000 tkr.

Utgående eget kapital för nämnder per 31 december 2022 – nämnder som upphör 2022-12-31

Nämnder	Utgående eget kapital i bokslut 2022 (nollställs)
Byggnadsnämnden	17 980
Fastighetsnämnden	37 624
Lokalnämnden	56 075
Park- och naturnämnden	24 376
Trafiknämnden	113 010

Stadsledningskontorets bedömning

Bokslutsberedningen syftar till att fastställa det egna kapitalet per nämnd utifrån kommunfullmäktiges riktlinjer och nämndens egen värdering av risker.

Stadsledningskontoret kan konstatera att flera nämnder i år har gjort värderingar av eget kapital som avviker från kommunfullmäktiges rekommenderade intervall. Sammantaget är det åtta nämnder som gör värderingen att eget kapital, utifrån nämndens specifika riskbild, behöver vara högre än kommunfullmäktiges rekommenderade nivåer. En av dessa nämnder anger att den tillfälligt har behov av en högre nivå på eget kapital, medan de övriga sju ser ett behov av att även över tid ha ett större eget kapital än vad kommunfullmäktiges nuvarande regelverk medger.

I kommunstyrelsens förslag i ärende med dnr 0756/22 till nya riktnivåer skulle delvis grundskolenämndens hemställan samt förskolenämndens, äldre samt vård- och omsorgsnämndens, socialnämndernas Centrum, Hisingen och Sydväst värderingar om en högre nivå på eget kapital tillgodoses. Däremot påverkas inte socialnämnd Nordosts nivå på eget kapital av de föreslagna nya riktnivåerna.

Stadsledningskontoret konstaterar att även om kommunfullmäktiges regelverk ger nämnderna utrymme att motivera en annan nivå på eget kapital framgår också av reglerna att nämnd bör ha goda skäl för att alltför mycket avvika från de rekommenderade nivåerna. Kommunfullmäktiges rekommenderade nivåer på eget kapital är satta utifrån förutsättningarna att det egna kapitalet främst syftar till att ge nämnderna möjlighet att parera situationer med hastigt förändrade förutsättningar. Därutöver är nivåerna satta utifrån förutsättningen att kommunen centralt tar ansvar för så kallade ”kommunrisker”.

Grundskolenämnden anger investeringsrelaterade driftkostnader som ett av skälen till höjning av nivån för eget kapital. Socialnämnderna anger bland annat risker med ökade försörjningsstöds kostnader som en anledning till att det egna kapitalet bör vara större. Stadsledningskontoret kan konstatera att i budget för 2023 finns det en kommuncentral beredskapspost för ökade försörjningsstöds kostnader som uppgår till 50 mnkr och en allmän reserv på 100 mnkr. Vidare finns 100 mnkr i kommuncentrala medel avsatta för evakuerings- och omställningskostnader, där kompensation kan erhållas av nämnder för investeringsrelaterade driftkostnader som uppkommer i samband med lokalbyggnationer.

Stadsledningskontoret kan konstatera att arkivnämnden har hemställt och erhållit om högre eget kapital än gränsvärdet under de senaste fem åren, för införandet av ett nytt IT-system för bevarande av handlingar. Arkivnämnden har under åren 2017-2019 samt 2021 fått behålla ett eget kapital om 8 000 tkr. I samband med bokslutsberedningen 2020 fick arkivnämnden behålla 10 000 tkr i eget kapital. För samtliga år har skälen för ett högre kapital varit nämndens kostnader för systemutvecklingsarbete, ett arbete som nu är slutfört. Nämnden har för åren 2017-2022 redovisat överskott. IT-systemet är nu infört, utan att ha behövt ta eget kapital i anspråk.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att regelverket kring nämndernas eget kapital utgör en del i en helhet avseende ekonomistyrningen där de regler som finns för nämndernas egna kapital påverkar utformning och storlek på de kommuncentrala posterna i budget. År 2023 finns ingen kommuncentral post avsatt för nämndernas nyttjande av eget kapital. I kommunfullmäktiges budget framgår att på grund av det ekonomiska läget så begränsas användandet av eget kapital kraftigt. Därför utgår

möjligheten att genom eget beslut i nämnden bruka eget kapital. Kommunstyrelsen kan i undantagsfall bevilja nämnd att använda eget kapital, om kommunens övergripande ekonomi bedöms tillåta detta. Detta gäller under 2023 med inriktningen att möjligheten återinförs så fort det ekonomiska läget förbättras.

Magnus Andersson

Eva Hessman

Ekonomidirektör

Stadsdirektör

Nämndernas värderingar av eget kapital i bokslut 2022 (utdrag ur respektive nämnds årsrapport 2022)

Innehållet i denna bilaga är ett samlat utdrag ur respektive nämnds årsrapport med de skrivningar som återfinns under rubriken ”värdering av eget kapital”. Bilagan bifogas tjänsteutlåtandet som en kompletterande information där kommunstyrelsen kan se hur respektive nämnd har argumenterat för sin värdering av det egna kapitalet i syfte att underlätta för kommunstyrelsen i sitt övervägande kring huruvida nämnderna har tillämpat intentionerna i gällande regelverk på ett rimligt sätt.

Arkivnämnden

Vid utgången av 2022 har Arkivnämnden ett eget kapital på 12 591 tkr. Riktvärdet för en nämnd med Arkivnämndens omsättning är mellan 3 500 och 4 500 tkr. Det kan konstateras att nämndens eget kapital överskrider riktvärdet.

Implementeringen av upphandlat system för bevarande är genomförd. En fortsatt utveckling krävs för att Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen ska kunna dra full nytta av gjorda investeringar. I det fortsatta utvecklingsarbetet av systemet är kostnaderna svåra att beräkna. Det finns ett fortsatt behov av att konvertera den tidigare mottagna elektroniska information som finns kvar i ursprungssystemen.

Det finns anledning att fortsätta dialogen med nämnden för intraservice för att säkerställa en långsiktig kostnadseffektivitet när det gäller det ständigt ökade behovet av digital långtidslagring där Arkivnämnden har särskilda behov. Detta accentueras av den kostnadsökning som nämnden påförts för 2023 på cirka 2 000 tkr för de IT-tjänster nämnden nyttjar.

Arkivnämnden gör anpassningar av arkivlokalerna utifrån framtida behov där vissa arkivlokaler tömts på arkivmaterial 2022 men återställningskostnader kommer att finnas under 2023.

Arkivnämnden har under flera år dels beviljats ett större eget kapital än riktvärdet och dels möjlighet att nyttja detta kapital av bokslutsberedningen utan ytterligare beslut i kommunstyrelsen. För 2022 beviljades ett eget kapital på åtta miljoner kronor med ett nyttjande upp till två miljoner kronor utan särskilt beslut. Arkivnämnden gör därför bedömningen att det finns anledning att nämnden även fortsatt beviljas ett större eget kapital än riktvärdet. Storleken på det egna kapitalet bör dock successivt närma sig riktvärdet under de kommande åren.

Arkivnämnden hemställer mot denna bakgrund att nämnden medges ett eget kapital på sju miljoner kronor samt att 1,5 miljon kronor får nyttjas under 2023. Vilket medför att 5 591 tkr återredovisas till huvudmännen enligt 60/40-principen.

Förskolenämnden

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan hanteras.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar. Nämnden ska därför årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen. I detta sammanhang ska nämnden beakta de av kommunfullmäktige beslutade riktnivåer som gäller för samtliga nämnder.

Nämnden har ett ingående eget kapital om 329,5 mkr. Enligt bokslutsberedningen från KS för 2021 reglerades förskolenämndens ingående egna kapital inför budgetåret 2022 med -97,5 mkr. Nytt ingående eget kapital är 232 mkr. Förslaget på eget kapital baseras på KS antagna Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Nämnden redovisar ett resultat om -61,2 vilket innebär ett utgående eget kapital på 170,8 mkr.

Förskoleförvaltningen gör bedömningen att eget kapital bör vara mellan 90 – 110 mkr. Denna nivå krävs för att hantera framtida risker i form av förändringar av antal barn i verksamheten, behovsförändringar och konjunkturförändringar.

Grundskolenämnden

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden kan besluta om att ta eget kapital i anspråk.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar. Nämnden ska därför årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen. I detta sammanhang ska nämnden beakta de riktnivåer som gäller för samtliga nämnder.

Den beslutade riktnivån för eget kapital för grundskoleförvaltningen är 60-80 Mnkr. Årsbokslutet 2022 visar ett positivt resultat på 113,5 Mnkr vilket innebär att hela överskottet ska återföras till staden eftersom förvaltningens egna kapital uppgår till 80 Mnkr.

Grundskoleförvaltningens bedömning av eget kapital är att det bör uppgå till 187 Mnkr. Det skulle utgöra cirka två procent av kommunbidraget, vilket stämmer överens med övriga procentuella riktnivåer för stadens förvaltningar och tumregler för god ekonomisk hushållning. Denna nivå är rimlig för att hantera framtida risker i form av:

- Volymförändringar
- Behovsförändringar
- Reinvesteringar och konjunkturförändringar
- Förändring av elever mellan kommunal och fristående regi, exempelvis på grund av nedläggning av fristående skolor
- Lokalkostnader

Förvaltningen ser stora risker inför 2023 varav de mest väsentliga är:

- Skadeståndskrav som följd av nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan under 2021-2022.
- Budgeten medger löneöversyn motsvarande 3,2 procent. Om lönerna höjs mer så kan det innebära behov av anpassningar i verksamheten. Det finns i samhället i stort en osäkerhet kring fortsatt ökade priser. Sveriges Kommuner och Regioner gör regelbundet nya prognoser för prisindex för kommunal verksamhet. Om kommande prognoser visar på ytterligare höjt index innebär det ekonomiska konsekvenser.
- Om nämnden inte kompenseras fullt ut för investeringsrelaterade driftkostnader medför det ekonomiska konsekvenser.
- Ökade elkostnader kan innebära en risk motsvarande 20 Mnkr.

- Det är fortfarande oklart vad förvaltningens kostnad för kommungemensamma tjänster blir 2023.
- Förvaltningens ledning- och styrningsbudget uppgår till 50 Mnkr, varav 40 Mnkr är avsedda för att hantera skolors uttag av upparbetat överskott. Resterande del kan användas för oförutsedda händelser eller nödvändiga insatser. Sett i ljuset av grundskoleförvaltningens storlek är denna budgetpost mycket begränsad.

Grundskoleförvaltningen bedömer att det egna kapitalet för 2023 ska fastställas till 187 Mnkr enligt ovan.

Idrotts- och föreningsnämnden

Idrotts- och föreningsnämnden har enligt Göteborgs Stads gällande regelverk nästan maximalt avsatta medel för eget kapital om 25 miljoner kronor. Nämndens rätt att använda eget kapital utgår från kommunens samlade aktuella ekonomiska förutsättningar och värderas normalt årligen i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut.

De främsta riskområdena för förvaltningen bedöms vara: omvärldsfaktorer, borgensåtagande, saneringskostnader, förgäveskostnader om större investeringsprojekt ej blir realiserade, detaljplanekostnader, taxor/avgifter, samt yttre påverkan på anläggningar. Riskerna bedöms totalt sett överstiga taket för det egna kapitalet om 25 miljoner kronor. När osäkerheten i samhället ökar så ökar även sannolikheten för att riskerna kan komma att inträffa samtidigt.

Risken finns att föreningar med borgen inte kommer att kunna sköta sina bankförpliktelser som en effekt av osäkerheten i samhället tillsammans med lågkonjunkturen och ökade priser. Detta kan också innebära ett tapp av intäkter för föreningar och detta tillsammans kan göra det svårt för dem att kunna bedriva sin verksamhet. Risken för yttre åverkan så som bränder, skadegörelse samt driftstörningar i form av extrem väderlek och tekniska haverier sker med jämna mellanrum. Det finns nu också en risk att anläggningar kan behöva stänga till följd av elbrist. I takt med att vi planerar och bygger mer anläggningar ökar också risken för att förgäveskostnader i avbrutna investeringsprojekt, detaljplanekostnader och saneringskostnader ökar. Utredningskostnader i tidiga skeden går inte att undvika och är många gånger en förutsättning för beslut om investeringen ska genomföras eller inte, en risk värd att beakta i stora projekt likt nytt centralbad.

Förvaltningen har övervägt storleken på det egna kapitalet och ser ingen anledning till att ha en annan högsta nivå än 25 miljoner kronor, utifrån de risker förvaltningen i dagsläget har. Till följd av årets positiva resultat föreslås att det egna kapitalet ökas med 190 000 kronor och då hamna på 25 miljoner kronor.

Kommunledningen

En nämnd ska årligen i samband med bokslutet värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och motivera rimlig nivå på det egna kapitalet. Enligt stadens rekommenderade nivåer för eget kapital bör kommunstyrelsens nivå ligga i intervallet 9,0 mnkr till 11,0 mnkr. Kommunstyrelsens bokslut innehåller verksamheter av olika karaktär och med olika risker. I basverksamheten finns den politiska organisationen och tjänstepersonsorganisationen på stadsledningskontoret. Dessutom finns tidsbegränsade uppdrag och projekt med varierande omfattning från år till år. Vid värdering av nämndrisken exkluderas kommuncentrala poster och samordningsuppdrag där stadsledningskontoret har full intäktsfinansiering.

Mot bakgrund av nämndrisken har kommunstyrelsen årligen beslutat att rimlig nivå för eget kapital hos kommunstyrelsen är 8,0 mnkr. För kommunstyrelsen kan finansieringsbehov av eget kapital uppstå för puckelkostnader och omställning, vid överföring av verksamhet och vid minskade ramar. Omfattande uppdrag från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen och förseningar som sträcker sig

över årsskiftet i uppdrag med tidsbegränsad finansiering är annars de främsta motiven för kommunstyrelsen att besluta om användning av eget kapital. Det egna kapitalet uppgår till 22,1 mnkr i bokslutet 2022. För att komma till nivå 8,0 mnkr tkr i eget kapital kommer kommunstyrelsen i bokslutsberedningen för 2022 att återredovisa överskottet på 14,1 mnkr.

	Årets resultat	Eget kapital
Ingående eget kapital 2022		39,8
Kommunstyrelsens bokslut 2021		-31,8
Summa ingående eget kapital 2022 efter bokslutsberedning		8,0
Kommunstyrelsens bokslut - årets resultat 2022	14,1	
varav stadsledningskontoret	9,4	
varav den politiska verksamheten	4,7	
Utgående eget kapital 2022		22,1
Förslag till återredovisning av eget kapital för överskott hos kommunstyrelsen		-14,1
Utgående eget kapital efter återredovisning i bokslutsberedningen för 2022		8,0

Kretslopp och vattennämnden

Från och med 2020 redovisar inte våra två stora avgiftskollektiv ett eget kapital utan har övergått till skuld respektive fordran till abonnent. Detta i enlighet med praxis inom området. VA och Avfallskollektivets utveckling beskrivs närmare under kapitel 3.5.1 samt 3.5.2.

Återbruket har dock fortfarande kvar ett eget kapital. I och med årets resultat minskar de sitt egna kapital med 28 tkr, och har en utgående balans om 1 126 tkr. Sett till deras omsättning är det inom de av staden rekommenderade nivåerna.

Kulturnämnden

Eget kapital

Enligt nu gällande regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning är det huvudsakliga syftet med nämndernas eget kapital att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Vidare framgår att en nämnd bör sträva efter att ha ett eget kapital på en nivå som kan motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar och som därmed speglar den enskilda nämndens specifika riskbild. Regelverket innehåller rekommenderade riktnivåer för storleken på nämndernas egna kapital. Riktnivåerna baseras på nämndernas kommunbidrag.

För facknämnder med ett kommunbidrag på mellan 500 - 749 miljoner kronor är nuvarande rekommenderad riktnivå för eget kapital 15 - 25 miljoner kronor. Nämndens eget kapital i 2022 års bokslut uppgår till 39 miljoner kronor och ligger därmed 14 miljoner kronor över den högre riktnivån.

Nyttjande av eget kapital

År 2023 framgår i kommunfullmäktiges beslutade budget att möjligheten att bruka eget kapital genom beslut i nämnden utgår utifrån det ekonomiska läget. Det är kommunstyrelsen som avgör om nämnden får nyttja det egna kapitalet.

Överföring av kapital mellan åren

Beslut om överföring av eget kapital till nytt räkenskapsår fattas av nämnd i samband med beslut om årsrapport. Om nämndens samlade egna kapital överstiger rekommenderad nivå ska överskjutande del återredovisas till kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret har föreslagit ändringar av Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Om kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget innebär detta att kulturnämndens nivå för eget kapital höjs till intervallet 20-30 miljoner kronor för 2023. Beslut förväntas i kommunstyrelsen den 8 februari.

Risker

Eftersom nämndens ansvar har utökats med fler verksamheter och fler och större identifierade risker behöver kulturnämnden utvärdera hur stort det egna kapitalet bör vara utifrån kulturnämndens ansvar för framåt.

Den stora utmaningen är nämndens andel kostnader kopplade till lokaler och de åtagande som följer med att vara mellanhandshyresvärd och att vara arbetsmiljöansvarig. Sedan 2019 ansvarar nämnden för 25 fler bibliotek, fyra befintliga och ett planerat kulturhus.

Museernas stora utvecklingsprojekt de kommande åren har en finansieringen som bedöms som osäker då nämnden är beroende av att tilldelade årliga resurser följer de tidplaner som ligger till grund för vilka belopp som beslutas om i den årliga budgetprocessen. I de fall då projekten inte följer den årliga planen kan såväl negativa som positiva avvikelser mot budget uppstå. I de fall det är en negativ avvikelse behöver eget kapital ianspråk tas och om det inte är möjligt behöver nämnden besluta om åtgärder för att få en budget i balans. I de fall som en positiv avvikelse uppstår behöver motsvarande belopp kunna ianspråk tas kommande år och nämnden kan hemställa om budgettillägg alternativt ianspråkta eget kapital enligt gällande regler.

Nämndens kostnader för ändamålsfastigheter och övriga lokaler är bundna i fleråriga avtal. Under dessa förutsättningar är det svårt för nämnden att anpassa verksamheten utifrån ändrade förutsättningar på kort sikt. De åtgärder som är möjliga kommer att ha stor effekt på dem vi är till för.

En annan tydlig risk som identifierats är Higabs aviserade hyreshöjningar som innebär kostnadsökningar utöver indexuppräkningsmen även ökade hyreskostnader för om- och tillbyggnad av nämndens kulturinstitutioner. Därutöver finns ett stort underhållsbehov av lokaler och arbetsmiljöanpassningar där kostnader kan uppstå med kort varsel. Den indexuppräkningsmen som nämnden får ersättning för i budgetprocessen är inte tillräcklig för att täcka kostnadsutvecklingen för löner, priser och hyror.

Stadens museer har en hög grad av självfinansiering tillsammans med en stor andel fasta kostnader vilket gör ekonomin sårbar. Andra viktiga faktorer att beakta är att de regionala bidragen till stadens museer inte räknats upp i samma takt som kostnaderna ökat. Det nya avtalet som undertecknats mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen innebär dock en förstärkning som bidrar till att skapa bättre förutsättningar att hantera årliga kostnadsökningar. Dessa kostnadsökningar har hittills fått rymmas inom tilldelad kommunbidragsram. Det finns fortsatt risk att ändrade vanor postpandemi fortsätter att påverka nämndens publika verksamheter

Mot bakgrund av ovanstående risker bedömer förvaltningen att nämndens eget kapital bör ligga på den övre rekommenderade gränsen.

Miljö- och klimatnämnden

Miljö- och klimatnämnden omsätter drygt 200 miljoner kronor om året (budget 2023). Enligt stadens regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning bör nämndens egna kapital ligga inom

intervallet nio till elva miljoner kronor. Vid utgången av 2022 uppgick det egna kapitalet till 19,8 miljoner kronor.

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt flexibilitet i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Nämndens myndighetsutövning (prövning och tillsyn enligt livsmedels-, alkohol-, tobaks- och miljölagstiftningarna) finansieras till stor del med avgifter enligt fastställda taxor. En tänkbar risk är att prövnings- och tillsynsavgifter av olika anledningar inte kan debiteras i budgeterad omfattning, vilket skulle innebära att personalkostnader behöver finansieras med eget kapital. Kostnaden (lönekostnader och OH) för en årsarbetare beräknas schablonmässigt till drygt en miljon kronor. Nämnden bedömer att det behövs en reserv på ett par miljoner kronor för att möta den risken.

Nämnden har i kommunfullmäktiges budget för 2021 fått i uppdrag att införa debitering efter utförd tillsyn och kontroll istället för som tidigare där vissa delar debiteras i förskott. Införandet av efterhandsdebitering har påbörjats och kommer fortsätta under 2023. En ny debiteringsmodell innebär initialt en risk för lägre avgiftsintäkter.

Kostnader för intensifierad verksamhetsutveckling, inklusive ökad digitalisering, och lokalförändringar/-förbättringar för att stimulera nya och effektivare arbetssätt pågår och kan komma att kräva finansiering genom ianspråktagande av eget kapital.

Den del av nämndens uppdrag som inte är lagstyrd kan variera över tid, i såväl inriktning och som omfattning. För att kunna hantera dessa variationer behöver det finnas en viss flexibilitet i förvaltningens organisation. Nämnden kan komma att behöva hantera omställningar och kostnader som är förenade med dessa.

Mot bakgrund av ovanstående anser miljö- och klimaternämnden att det egna kapitalet bör ligga på den övre rekommenderade gränsen, alltså elva miljoner kronor. Följaktligen återredovisar nämnden 8,8 miljoner kronor (8 825 tkr) till kommunstyrelsen

Nämnden för Arbetsmarknad och Vuxenutbildning

Enligt stadens anvisningar ska nämnder under detta avsnitt göra en analys och motivering av storleken på det egna kapitalet enligt stadens regler. Nämndens ställningstagande avseende storlek på det egna kapitalet och vad som eventuellt ska återredovisas till kommunstyrelsen ska även framgå i tjänsteutlåtandets beslutssatser.

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas.

Förändringar avseende nyttjande av eget kapital har skett från 2023. I kommunfullmäktiges budget för 2023 anges att: ”Det ekonomiska läget innebär att användandet av eget kapital begränsas kraftigt. Därför utgår möjligheten att genom eget beslut i nämnden bruka eget kapital. Kommunstyrelsen kan i undantagsfall bevilja nämnd att använda eget kapital, om kommunens övergripande ekonomi bedöms tillåta detta. Detta gäller under 2023, med inriktningen att möjligheten återinförs så fort det ekonomiska läget förbättras.”

Nämndens eget kapital vid ingången till 2022 uppgick till 30 miljoner kronor.

Om de förutsättningar och antaganden som gjordes i samband med budgetarbetet för 2023 gäller och är korrekta, så föreslås att nivån eget kapital ska ligga kvar på den nivå som beslutades om inför 2022 d.v.s. 30 miljoner kronor

Detta innebär att hela årets överskott om 53 507 000 kronor återredovisas till kommunstyrelsen.

Nämnden för demokrati och medborgarservice

Demokrati och medborgarservice har från föregående år ett eget kapital på 11 miljoner kronor. Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten, så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden ska årligen värdera verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och utifrån riskbilden motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet.

Riskbedömning

Nämndens kommunbidrag för 2023 om 98 miljoner kronor täcker knappt hälften av kostnaderna, vilket ger viss stabilitet. Förutom kommunbidraget finns även en förhållandevis stabil finansiering vad det gäller obligatoriska bastjänster i den nya styrmodellen för digitala tjänster på drygt 84 miljoner kronor. Dessa två finansieringskällor får betecknas som stabila och täcker ungefär 80 procent av nämndens omsättning. Den verksamhet som finansieringen i övrigt ska täcka kan förändras med kortare varsel och är en osäkerhetsfaktor att hantera. I avtalen för tilläggstjänster inom stadens styrmodell för digitala tjänster från och med 2023 har förvaltningen delvis hanterat riskerna genom villkora uppsägningstid för att möjliggöra ett omställningsarbete.

På kostnadssidan finns som alltid också en osäkerhet kring personalkostnaderna, då avgångar, vakanser, rekryteringar och omfattningen av frånvaro kan påverka. För en nämnd i demokrati och medborgarservices storlek kan även mindre förändringar få stora konsekvenser.

2022 års resultat på 380 000 kronor innebär att det egna kapitalet för närvarande är knappt 11,4 miljoner kronor. Utifrån riskbedömningen ovan föreslår nämnden ett eget kapital på 11 miljoner och därmed en återredovisning till kommunstyrelsen på 380 074,34 kronor.

Nämnden för funktionsstöd

Nämnden ska årligen, i samband med fastställandet av det ekonomiska utfallet i bokslutet, värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligt motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. I detta sammanhang ska nämnden beakta de riktnivåer som gäller för samtliga nämnder. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen.

Den beslutade riktnivån för eget kapital för nämnden för funktionsstöd är 60-80 mkr. Enligt beslut i bokslutsberedningen den 21 april 2021 tilldelades de nya nämnderna eget kapital enligt den högre delen av intervallet som återfinns i reglerna. Det innebär att nämnden för funktionsstöd fick eget kapital motsvarande 80 mkr. Årsbokslutet 2022 visar ett positivt resultat på 3 mkr och därmed ett utgående eget kapital på 83 mkr vid årets slut. Det innebär att årets överskott ska återredovisas till staden.

Nämnden för inköp och upphandling

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten, så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden ska årligen värdera verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och utifrån riskbilden motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. Rekommenderad riktnivå för eget kapital för en nämnd med Inköp och upphandlings omsättningsstorlek under 2022 är 3,5 - 4,5 miljoner kronor. Inköps- och upphandlingsnämnden har efter återredovisat överskott från 2021 ett eget kapital på 4,5 miljoner kronor.

I samband med att nämnden 1 januari 2023 tar över ansvaret för tjänsteområde Inköp från Intraservice, kommer nämndens omsättning med marginal att passera 100 miljoner, budgeterad omsättning är ca 130 miljoner kronor. Enligt "Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning" är riktnivån på eget kapital 9 - 11 miljoner kronor för en nämnd med omsättning på 100-249 miljoner kronor.

Årets resultat på +13,8 miljoner kronor innebär att det egna kapitalet för närvarande är ca 18,3 miljoner kronor. Det innebär att nämndens egna kapital är över riktnivån för en nämnd med den omsättning som Inköp och upphandling kommer att ha 2023.

Då det egna kapitalet överstiger riktnivån föreslås att ett eget kapital på 11 miljoner kronor och att överskjutande belopp på 7,3 mkr (exakt belopp 7 338 393,97 kronor) återredovisas till kommunstyrelsen.

Nämnden för Intraservice

Förvaltningen har ett eget kapital om 11 miljoner kronor, samma nivå som föregående år. Reglerna för kommungemensamma interna tjänster innebär att ett ekonomiskt överskott betalas tillbaka till kunderna och ett ekonomiskt underskott faktureras kunderna.

Under 2022 har ett ekonomiskt överskott uppkommit, vilket har reglerats tillbaka till kunderna i samband med bokslutet. Något behov av att utnyttja eget kapital för kostnadstäckning har därför inte funnits under 2022.

Införandet av ny styrmodell 2023 innebär att förvaltningens risk ökar i och med att ekonomimodellen med full kostnadstäckning utgår. Fler av förvaltningens tjänster blir valbara och risken för underskott kan bli kännbar i det fall tjänsterna inte efterfrågas i den omfattningen som bedömts i budgeten.

Socialnämnden Centrum

I bokslutsberedningen fastställer kommunstyrelsen årligen nämndernas egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen som framgår av 20 § i Göteborgs Stads regler för ekonomisk planering budget och uppföljning. För en nämnd med socialnämnden Centrums omsättning, mellan 1 000 till 1 499 miljoner kronor, är den rekommenderade nivån 25 till 35 miljoner kronor i eget kapital. Eget kapital som överstiger nivån ska återredovisas till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen fastställde socialnämnden Centrums eget kapital till 35 miljoner kronor 2022. Nämnden har ett överskott för 2022 på 31 miljoner kronor. Det utgående egna kapitalet i årsbokslutet för 2022 redovisas till 66 miljoner kronor.

Förvaltningen bedömer att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg och borde ligga på 50 miljoner kronor. Detta i förhållande till de risker förvaltningen ser inom köpt vård och boende och de hastiga förändringar som kan uppkomma utanför nämndens kontroll.

I ett ärende till kommunstyrelsen föreslår stadsledningskontoret att den övre gränsen för eget kapital fastställs till 40 miljoner kronor istället för 35 miljoner kronor. Nivån på 40 miljoner kronor bedömer förvaltningen som godtagbar, så länge som risken för ökade kostnader inom försörjningsstöd hanteras av kommunen centralt. Sätts den övre gränsen till 40 miljoner kronor får socialnämnden Centrum behålla 5 miljoner kronor av 2022 års resultat och återredovisar 26 miljoner kronor till kommunstyrelsen. Under 2023 måste nämnden vända sig till kommunstyrelsen för beslut om att använda eget kapital.

Socialnämnden Hisingen

I ”Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning” behandlas nämndernas ansvar att årligen aktivt värdera storleken på det egna kapitalet i 20§ enligt följande:

”Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnd bör därför sträva efter att ha ett eget kapital på en nivå som kan motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar och därmed speglar den enskilda nämndens specifika riskbild, den så kallade ”nämndsrisken”. Kommunen centralt tar ansvar för risker därutöver, det vill

säga "kommunrisker". Nämnd ska därför årligen aktivt i samband med fastställandet av det ekonomiska utfallet i bokslutet värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligt motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. Nämnd ska i detta sammanhang även beakta de rekommenderade riktnivåer med intervall för nämndernas egna kapital som är fastlagda. Riktnivåerna gäller samtliga nämnder.

Nämnd bör ha goda skäl motiverade utifrån sin specifika riskbild för att alltför mycket avvika från de rekommenderade nivåerna. Eget kapital som överstiger den nivå som nämnd motiverar utifrån ovanstående förutsättningar ska återredovisas till kommunstyrelsen.”

Kommunstyrelsen fastställde Socialnämnd Hisingens egna kapital till 35 mkr i linje med nuvarande riktlinje våren 2022. För året 2022 redovisar nämnden ett resultat på 81,6 mkr vilket innebär ett utgående eget kapital på 116,6.

Till kommunstyrelsen ligger nu ett förslag till förändring av riktgränser och i detta förslag skulle denna förändras från 35 mkr till 40 mkr. Detta förslag tar endast hänsyn till omsättning och inte vilken typ av kostnader nämnden har. Nämnden bedömer att den rekommenderade gränsen för eget kapital är för låg i förhållande till nämndens ansvar och risker kopplat till socioekonomiska risker. Förvaltningens kostnader består till hälften av försörjningsstöd och köpt vård. Föregående år motiverade nämnden ett spann på eget kapital mellan 40-75 mkr. Förvaltningen föreslår därför ett eget kapital på 75 mkr och föreslår ett återredovisning till kommunledningen med 41,6 mkr.

Socialnämnden Nordost

I bokslutsberedningen fastställer kommunstyrelsen årligen nämndernas ingående egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen som framgår av 20 § i regler för ekonomisk planering budget och uppföljning. För en nämnd i socialnämnden Nordosts storlek (mellan 1 500 till 1 999 mnkr) är den rekommenderade nivån mellan 30-50 mnkr i eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen fastställde socialnämnden Nordost ingående eget kapital till 50 mnkr 2022. Nämnden visar ett överskott för helåret 2022 på 144 mnkr. Det utgående egna kapitalet i årsbokslutet för 2022 motsvarar därför 194 mnkr.

Utifrån fullmäktiges budgetbeslut för 2023 så begränsas nämndens möjlighet att själva besluta om att nyttja det egna kapitalet. För ianspråktagande av eget kapital krävs godkännande av kommunstyrelsen.

Risken för ökade kostnader inom försörjningsstöd hanteras idag på kommunnivå men förvaltningen bedömer ändå att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg. Detta i förhållande till de risker förvaltningen ser utifrån rådande omvärldsläge med stundande lågkonjunktur och nämndens stora andel socioekonomiskt betingade kostnader relativt till nämndens totala kostnader.

Förvaltningen bedömer att gällande riktnivåer för socialförvaltning Nordost som verkar i flera av Sveriges mest socioekonomiskt utsatta områden är för lågt i förhållande till riskerna och att reglerna för nyttjande av det egna kapitalet är för restriktiva. De två tidigare stadsdelsnämnder som Socialnämnd Nordost består av (Angered och Östra Göteborg) hade båda en fastställd förhöjd riktnivå med mellan 10 och 20 mnkr utifrån att socioekonomiskt betingade kostnader utgjorde en relativt stor andel av dessa nämnders totala kostnader. Efter omorganiseringen till facknämnder har därmed de socioekonomiskt betingade kostnaderna ökat i förhållande till Socialnämnd Nordosts totala kostnader. Om riskerna ökar bör samtidigt inte möjligheten att hantera riskerna minska.

Förvaltningen arbetar ständigt med effektiviseringar och det finns fortsatt arbete att göra men effektiviseringar eller kortsiktiga anpassningar kan inte möta upp de eventuellt stora kostnadsökningar som snabbt kan uppstå under enstaka år. De rörliga kostnaderna inom främst köpta insatser kan snabbt uppstå på grund av anledningar förvaltningen inte själva styr över vilket kan innebära stora

ekonomiska utmaningar som kräver långtgående kostnadsanpassningar. Den verksamhet förvaltningen bedriver som inte är lagstadgad idag kommer med stor sannolikhet att bli lagstadgad i ny socialtjänstlag. I och med omorganisationen till facknämnder finns det samtidigt ingen annan verksamhet att kompensera med. Det kan innebära stora ingrepp och konsekvenser för dem vi är till för och uppdraget förvaltningen har att följa utifrån reglementet.

Förvaltningen bedömer därför att det egna kapitalet för 2023 bör fastställas till 75 mnkr. Riktnivån för socialförvaltning Nordost bör också justeras till 40-75 mnkr. Det egna kapitalet i bokslutet medför då ett förslag på återredovisning om 120 mnkr.

Socialnämnden Sydväst

Det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital är att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten, så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnderna ska årligen värdera verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och utifrån riskbilden motivera en rimlig nivå på det egna kapitalet. I bokslutsberedningen fastställer sedan kommunstyrelsen nämndernas ingående egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen som framgår av 20 § i Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. För en nämnd med socialnämnd Sydvästs omsättning (mellan 1 000 till 1 499 mnkr) är de rekommenderade riktnivåerna 25-35 mnkr i eget kapital. I ett aktuellt ärende till kommunstyrelsen föreslår stadsledningskontoret att den övre gränsen justeras till 40 mnkr istället för 35 mnkr.

Kommunstyrelsen fastställde i bokslutsberedningen socialnämnd Sydvästs ingående eget kapital till 35 mnkr. Nämnden redovisar ett överskott för helåret 2022 på 36,1 mnkr. Det utgående egna kapitalet i årsbokslutet för 2022 motsvarar därför 71,1 mnkr.

Under 2023 måste nämnden vända sig till kommunstyrelsen för beslut om att använda eget kapital.

Nämnden bedömer att den rekommenderade övre gränsen för eget kapital är för låg och istället bör vara 50 mnkr. Detta med hänsyn till de risker verksamheten har avseende utvecklingen av köpt vård och boende. Även inom nämndens stadenövergripande uppdrag Boende och hemlöshet innebär bristen på ändamålsenliga lokaler och behov av omställning i verksamheterna en risk för ökade kostnader utöver vad som kan hanteras inom ram. Ekonomiska risker avseende försörjningsstöd samt anvisningsboende för flyktingar från Ukraina förväntas dock hanteras på kommunnivå.

Nämnden bedömer att det egna kapitalet för 2023 ska fastställas till 50 mnkr utifrån de särskilda ekonomiska risker som nämnden har att hantera utifrån beskrivningen ovan. Från det egna kapitalet i bokslutet medför detta att återredovisning görs av 21,1 mnkr.

Utbildningsnämnden

Förvaltningens positiva resultat om 0,6 mkr innebär att det egna kapitalet för förvaltningen ökar från 80 mkr till 80,6 mkr.

Enligt stadens regelverk som gäller från och med 1 jan 2017 ligger utbildningsnämnden inom det högsta omsättningsintervallet med en omsättning på 3308 mkr. Riktnivån för eget kapital för denna grupp är minimum 60 och maximum 80 mkr. Nämnden värderar utifrån risk och väsentlighet att eget kapital bör uppgå till 80 mkr. De utmaningar nämnden står inför är volymökning på grund av den demografiska utvecklingen kommande år.

Se bilaga: Bokslutsdisposition eget kapital.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Enligt Göteborgs stads Regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning är det huvudsakliga syftet med nämndernas egna kapital att möjliggöra ett långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbyggnas. Nämnden ska kunna möta de ekonomiska riskerna och överbyggnas genom att ta eget kapital i anspråk.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar nämnden verkar i. I bokslutsberedningen fastställer kommunstyrelsen årligen nämndernas ingående egna kapital utifrån de rekommenderade intervallen som framgår av 20 § i regler för ekonomisk planering budget och uppföljning. I det pågående ärendet och tjänsteutlåtandet 0756/22 som är ett förslag till beslut för KF föreslås en förändring av intervall för de nämnder i den övre delen av omsättningstrappan. För en nämnd med en budgeterad omsättning över 2,5 miljard kronor (2 500 mkr) är den rekommenderade nivån mellan 60 – 80 miljoner kronor i den nuvarande regeln. Tjänsteutlåtandet föreslår en rekommenderad nivå mellan 60 - 100 miljoner kronor i omsättningsintervallet 5 - 7,5 miljard kronor där Äldre samt vård- och omsorgsnämnden är i nuläget.

Enligt beslut i bokslutsberedningen den 19 maj 2022 tilldelades nämnden ett eget kapital enligt den högre delen av intervallet som återfinns i reglerna. Det innebär att nämnden för äldre samt vård- och omsorg fick eget kapital motsvarande 80 miljoner kronor. Nämnden ska årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen.

Den beslutade riktnivån för eget kapital för Äldre samt vård- och omsorgsnämnden är 60-80 miljoner kronor. Den föreslagna, ej beslutade ännu, nya riktnivån för Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen är 60 - 100 miljoner kronor. Årsbokslutet 2022 visar ett positivt resultat på 121,8 miljoner kronor vilket innebär att 20 miljoner kronor behålls i eget kapital enligt nya förslaget samt att resterande överskottet på 101,8 miljoner ska återföras till staden.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens bedömning av eget kapital är att det bör ökas upp till två procent av kommunbidraget, vilket innebär cirka 135 miljoner kronor.

Denna nivå behövs för att hantera framtida risker i form av:

- De ekonomiska effekter och risker som pandemin kan ha orsakat med ett förändrat behov för de vi är till för.
- De aktiviteter som planeras för att möta den demografiska förändringen inte får effekt fullt ut, vilket kan leda till högre kostnader än budget.
- Rekryteringsutmaningar utifrån att andelen arbetsföra minskar parallellt med att behovet av välfärdstjänster ökar vilket påverkar förutsättningarna för bemanning.
- Minskningen av intäkter i form av statsbidrag kräver en relativt stor anpassning av nämndens kostnader på en relativt kort tid.
- En osäkerhet angående inflationens påverkan på nämndens kostnader för kommande år.
- Förändrad prismodell i kommungemensamma tjänster med större ökning av kostnaderna än index.

Överförmyndarnämnden arvoden

Nämnden har inte möjlighet att påverka sitt resultat, eftersom det är sammankopplat med yttre behov. Nämndens ansvarsområde är att arvoda ställföreträdare enligt ett specifikt regelverk och därför ses

risken som en "kommunrisk". Utifrån den riskbedömningen hanteras nämndens egna kapital sedan en längre tid tillbaka genom att nollställas i stadens bokslutsberedning.

Enligt denna hantering uppgår återföring av eget kapital till 2 021 139,37 kronor.

Protokoll (nr 1)

Sammanträdesdatum: 2023-02-08

§ 13**Årsrapport 2022, inklusive uppföljning av internkontrollplan och aktivitetsplan (dnr AN-08959/21)****Beslut**

Arkivnämnden godkänner Regionarkivets förslag till årsrapport med bilagor för 2022.

Arkivnämnden hemställer till kommunstyrelsen att det egna kapitalet fastställs till 7 000 tkr innebärande att 5 591 tkr återredovisas till huvudmännen.

Arkivnämnden hemställer till kommunstyrelsen att få nyttja 1 500 tkr av det egna kapitalet under 2023.

Handling

Regionarkivets tjänsteutlåtande 2023-01-31.

Ärendet

Regionarkivet har utarbetat ett förslag till årsrapport för 2022. Regionarkivet redovisar därutöver uppföljningen av den övergripande aktivitetslistan och internkontrollplan.

Sändes till

Kommunstyrelsen

Regionstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-01-31

Diarienummer AN-08959/21

Handläggare: Mats Buskas

Telefon: 031-365 99 29

E-post: mats.buskas@arkivnamnden.goteborg.se

Årsrapport 2022

Förslag till beslut

Arkivnämnden godkänner Regionarkivets förslag till årsrapport för 2022.

Arkivnämnden hemställer till kommunstyrelsen att det egna kapitalet fastställs till 7 000 tkr innebärande att 5 591 tkr återredovisas till huvudmännen.

Arkivnämnden hemställer till Kommunstyrelsen att få nyttja 1 500 tkr av det egna kapitalet under 2023.

Sammanfattning

Regionarkivet har utarbetat ett förslag till årsrapport för 2022.

Det ekonomiska resultatet för 2022 visar ett överskott på 4 591 tkr. Överskottet beror huvudsakligen lägre personalkostnader mot budget och att medel avsatt för utvecklingen av system för bevarande inte hanns nyttjas under året samt ökat kommunbidrag.

Samverkan

Samverkan har skett med de fackliga organisationerna vid FSG den 25 januari 2023.

Mats Buskas
Kanslichef

Birgitta Torgén
Förvaltningschef

Bilagor

1. Årsrapport 2022

Årsrapport 2022 nämnder

Arkivnämnden

2022

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Väsentlig styrinformation till kommunledningen.....	5
2.1	Verksamhetens utveckling	5
2.1.1	Redovisning av resultat	5
2.1.2	Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling	5
2.2	Kommunfullmäktiges budgetmål	6
2.2.1	Organisationsmål	6
2.2.2	Nämndspecifika mål från KF	7
3	Övrig uppföljning till kommunledningen	10
3.1	Utveckling inom personalområdet.....	10
3.1.1	Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv.....	10
3.1.2	Analys av situationen inom HR-området.....	10
3.1.3	Långsiktig kompetensförsörjning	11
3.2	Ekonomisk uppföljning	11
3.2.1	Analys av årets utfall	11
3.3	Värdering av eget kapital	11
3.4	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	12
3.4.1	Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll	12
3.4.2	Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning	13
3.4.3	Kriskommunikation	13
3.4.4	Krisledningsplaner och beredskapsplaner	13
4	Bokslut.....	14
4.1	Sammanfattande analys	14
4.2	Resultaträkning.....	14

1 Sammanfattning

Arkivnämnden fick 2022 i uppdrag från kommunfullmäktige att återuppta årliga budgetavstämningar med Västra Götalandsregionen och har ansträngt sig för att få årets avstämning att genomföras. Detta har dock inte lyckats, vilket är olyckligt då nämnden vill värna samarbetet mellan huvudmännen och säkerställa en god styrning och en gemensam syn på inriktning och ambitionsnivå.

Arkivnämnden är en gemensam nämnd för Västra Götalandsregionen och Göteborgs Stad. Nämnden är administrativt kopplad till Göteborgs Stad och rapportering sker i stadens rapporteringsverktyg.

Arkivnämndens uppdrag regleras i nämndens reglemente som fastställts av de båda huvudmännen. Utöver nämndspecifika mål och uppdrag beaktar nämnden övriga relevanta mål från respektive huvudmans budget. För 2022 har det främst omfattat målen kring att vara en attraktiv arbetsgivare.

Ekonomiskt resultat 2022

Nämnden redovisar ett stort ekonomiskt överskott på 4 591 tkr för 2022. Det kommer dock att krävas kraftiga åtgärder 2023 för att uppnå ett nollresultat då kostnaderna för IT, lokaler samt personalomkostnadspålägget har ökat markant.

Utveckling av Regina, system för bevarande

Ett av Regionarkivets viktigaste uppdrag är att skapa förutsättningar för ett långsiktigt elektroniskt bevarande av allmänna handlingar. Under 2022 har förvaltningen avslutat implementeringsprojektet av e-arkivsystemet LTA. Regionarkivet har upprättat och fastställt förvaltningsorganisation och förvaltningsplan som ska säkerställa att förvaltningen ska kunna ta emot, bevara och tillhandahålla digitala arkivhandlingar på ett säkert, standardiserat och resurseffektivt sätt. Med anledning av Göteborgs Stads avveckling av Citrix-miljön har Regionarkivet behövt omprioritera sina resurser, vilket medfört att vissa aktiviteter i förvaltningsplanen blivit framflyttade.

Stöd vid omorganisationer inom Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen

Regionarkivet har stöttat i arbetet med omorganisationen av de stadsbyggande förvaltningarna i Göteborgs Stad i frågor kopplade till arkiv- och informationshantering. Arkivnämnden har fattat beslut om överlämnanden och införlivanden av information från de gamla till de nya nämnderna samt klassificeringsstrukturer för de nya nämnderna.

Under hösten 2022 har Regionarkivet handlagt ett flertal ärenden om överlämnanden, arkivbeskrivningar, klassificeringsstrukturer samt rådgivning kring övriga frågor kopplade till arkiv- och informationshantering i samband med ny nämndorganisation för Västra Götalandsregionen.

Aktiv samverkan och deltagande i utvecklingsprojekt

Regionarkivet har en aktiv roll i Göteborgs Stads pågående utvecklingsprojekt. Särskilt kan nämnas införandet av det nya ärendehanteringssystemet Ciceron där Regionarkivet har deltagit i olika delprojekt. Regionarkivet har haft dialog med Göteborgs Stads och Västra Götalandsregionens mellanlagringstjänster för att säkerställa ett gemensamt arbetssätt kring exempelvis krav på arkivbeständiga format. Detta för att skapa förutsättningar för att digitala arkivhandlingar kan levereras till Regionarkivets slutarkiv på ett resurseffektivt sätt.

Säkrare och mer effektivt med utskick till digital brevlåda

I slutet av året började Regionarkivet att skicka ut beställningar av betygskopior

och vaccinationsuppgifter med Göteborgs Stads tjänst Mina meddelanden till privatpersoner istället för via krypterad e-post och pappersutskick, vilket innebär en säkrare och mer effektiv hantering.

Regionarkivets skanningsverksamhet övergick till VGR

Sedan 2006 har Regionarkivet enligt särskild överenskommelse skannat patientjournaler för Västra Götalandsregionen. Skanningsverksamheten övergick till VGR 1 maj och fyra av Regionarkivets medarbetare följde med.

Informationssäkerhet och dataskydd

Regionarkivet har intensifierat arbetet med informationssäkerhets- och dataskyddsfrågor där styrande dokument samt en organisation som arbetar med frågorna är fastställd.

2 Väsentlig styrinformation till kommunledningen

2.1 Verksamhetens utveckling

2.1.1 Redovisning av resultat

Effektmått och övriga mått/nyckeltal

Mått/nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal tillhandahållandeärenden	9593	8479	8977
Tillsynsbesök för att främja en god arkivhantering i Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen.	14	23	21

Volym-, intäkts- och kostnadsutveckling

Mått	2020	2021	2022

Volym-, intäkts- och kostnadsutvecklingsmått har inte lämnats sedan flera år tillbaka då den inte bedömts vara relevant utifrån nämndens omslutning och verksamhet. Därför lämnas inte denna redovisning

2.1.2 Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling

Avvikelse 1 (A1): Arkivnämnden har inte genomfört årlig budgetavstämning med Västra Götalandsregionen
Avvikelse 2 (A2): Migrering av digitala arkiv från befintligt egenutvecklat e-arkiv till nytt standardsystem har inte genomförts 2022-23 enligt förvaltningsplan
Orsak till att avvikelsen uppstått
A1: Arkivnämnden har inte lyckats i sina ansträngningar att samla representanter från kommun- och regionstyrelsen.
A2: Nyckelperson hos Regionarkivet har varit tvungen att prioritera flytt av databaser från Citrix-miljö på grund av beslut från Intraservice om att avveckla Citrix-miljön
Konsekvenser för de verksamheten är till för
A1: Göteborgs Stad kan inte enskilt besluta om verksamhetens inriktning och ambitionsnivå. Därmed blir det svårt att säkerställa en god styrning. Huvudmännen kan ha olika syn på nämndens prioriteringar och inriktning.
A2: Möjligheten att lämna ut digitala arkivhandlingar påverkas inte. Minskad möjlighet att tillgängliggöra digitala arkiv för allmänheten. Minskad möjlighet att färdigställa relevant stödmaterial till myndigheter inom VGR och Göteborgs Stad för leverans av digitala arkiv.
Konsekvenser för organisation, medarbetare och chefer
A1: Otydlighet och svårighet att prioritera.
A2: Minskad möjlighet att genomföra planerad verksamhetsutveckling och kompetensbreddning kring digitalt bevarande.

<i>Ekonomiska konsekvenser</i>
A1: Risk för att den fastställda ekonomiska fördelningen inte följs och det saknas sammanhang för en dialog för en långsiktighet i samverkan.
A2: Ökade kostnader för serverdrift hos Intraservice eftersom serverdrift fortsatt krävs för två e-arkivsystem istället för ett.
<i>Vidtagna åtgärder</i>
A1: Kontakter på både politisk- och tjänstemannanivå.
A2: Aktiviteten att migrera digitala arkiv från befintlig egenutvecklat e-arkiv flyttas till 2023-2024.

A1: Arkivnämnden fick av kommunfullmäktige i uppdrag 2022 att återuppta de årliga budgetavstämningarna mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen.

2.2 Kommunfullmäktiges budgetmål

2.2.1 Organisationsmål

2.2.1.1 Göteborg har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Staden ska ha god ekonomisk hushållning i verksamheten

Arkivnämnden har en god kostnadskontroll. De senaste åren har nämnden redovisat stabila överskott och kunnat återredovisa betydande belopp till huvudmännen.

Budgeten för 2023 kommer att kräva kraftiga åtgärder för att uppnå ett nollresultat - åtgärder som nämnden bedömer påverkar verksamheten och dess måluppfyllnad och kvalitet.

2.2.1.2 Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen

<i>Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor</i>				
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	79	78	79	81
Utfall/mål för nämnden	71	73	80	77

Medarbetarengagemang (HME) ökat med sju enheter. Detta kan bland annat bero på att förvaltningen 1 september genomförde en omorganisation som tydliggjorde de processer som finns i verksamheten: bevarandestrategi, ta emot arkiv, vårda arkiv, tillhandahålla arkiv och tillgängliggöra arkiv. I de riskanalyser som genomfördes inför genomförandet av omorganisationen framkom att medarbetarna såg positivt på förändringen. Förvaltningen utvecklade också styrningen i verksamhetsplaneringen vilket kan ha påverkat resultatet i positiv riktning.

Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor				
Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	9,6	8,6	8,8	8,1
Utfall/mål för nämnden	5,7	3,7	7,6	5

Regionarkivets sjukfrånvaro ökade mellan 2021 och 2022, men är lägre än genomsnittet för Göteborgs Stad. Förvaltningen har under året haft medarbetare som varit långtidssjukskrivna vilket påverkat uppgången. Förvaltningen arbetar aktivt med att hjälpa medarbetarna att återgå i tjänst bland annat med hjälp av företagshälsovården.

2.2.1.3 Göteborg är en jämlik stad med gemenskap och tillit

Göteborg är en jämlik stad med gemenskap och tillit

Genom att planera och utföra uppdraget på ett effektivt och förtroendeingivande sätt skapar Regionarkivet tillit hos dem förvaltningen finns till för.

Regionarkivet ska göra tillsyn och stötta myndigheterna i Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen så att de hanterar sin information enligt gällande regelverk. Detta skapar förutsättningar för att allmänhet, myndigheter, näringsliv, forskare och alla andra som vi finns till för ska känna förtroende och tillit för Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen.

2.2.2 Nämndspecifika mål från KF

2.2.2.1 Förvara, vårda och tillgängliggöra offentliga handlingar

Arkivnämnden ska kunna ta emot både elektronisk och analog information på ett effektivt och säkert sätt. Regionarkivet har implementerat och fortsätter att utveckla ett system för bevarande för att kunna ta emot, lagra och tillhandahålla information på lång sikt.

Systemet ska stödja

- standardiserade leveranser från myndigheterna i VGR och Göteborgs Stad
- Regionarkivets mottagande, förvaring, vård och tillhandahållande av arkivhandlingar
- en samordnad hantering av Regionarkivets arkivhandlingar.

Regionarkivet har avslutat implementeringsprojektet av systemstödet LTA. Regionarkivets leveransprocess har anpassats för att bättre harmoniera med funktionaliteten i systemstödet. En förvaltningsorganisation och förvaltningsplan har tagits fram och fastställts. I förvaltningsplanen redogörs för de aktiviteter som förvaltningsorganisationen ska arbeta med under året för att fortsätta utvecklingen av Regionarkivets system för bevarande - både när det gäller IT-stöd och verksamhetens processer.

I enlighet med förvaltningsplanen har Regionarkivet gjort en säkerhetsklassning av e-arkivsystemet LTA och tagit fram generiska metadatascheman som stöd för

levererande myndigheter såväl som den egna förvaltningen. Interna rutiner har kommit på plats för hantering av administration av behörigheter samt för uppdateringar av systemet LTA. Regionarkivet har också arbetet med styrande dokument för långtidslagring av digital information och genomfört utbildning i XML för arkivarier. Ett nytt objektsregistreringssystem har upphandlats och implementering är planerad till 2023.

Flytt av digitala arkivhandlingar från äldre e-arkivsystem till LTA har inte påbörjats enligt plan. Den främsta orsaken är den avveckling av Citrix-miljön som beslutats av Intraservice. I Regionarkivets Citrix-miljö finns de databaser och sökregister som dagligen används för att söka i mottagna arkiv och därför har hanteringen i samband med Citrix-avvecklingen varit prioriterad. Detta har inneburit att nyckelpersoner hos Regionarkivet fått prioritera flytt av databaser från Citrix till ny webbaserad miljö.

Arkivvårdsinsatser

Regionarkivet har fortsatt arbetet med arkivvård för de handlingar som tidigare levererats utifrån förvaltningens planer på området. Ett omfattande arbete har genomförts för att tömma det så kallade Tunnel-magasinet i Göteborg på arkivhandlingar samt nedmontering av arkivhyllor. När tömningen är klar och hyresavtalet för utrymmet avslutat kommer det innebära minskade hyreskostnader för förvaltningen.

Arkivredovisning

Ett utvecklingsarbete har påbörjats när det gäller arkivredovisning i förteckningsprogrammet Visual Arkiv. Det Regionarkivet vill uppnå är att det ska vara

- lätt att söka information för dem Regionarkivet finns till för
- lätt att hitta information för Regionarkivets medarbetare
- en ingång för att söka både analog och digital information.

Informationssäkerhet och dataskydd

Regionarkivet har skapat en organisation för informationssäkerhets- och dataskyddsfrågor samt styrande dokument. Regionarkivets dataskyddskontakt samarbetar med nämndens dataskyddsombud på Intraservice.

Utskick till digital brevlåda

I slutet av året började Regionarkivet att skicka ut beställningar av betygskopior och vaccinationsuppgifter med Göteborgs Stads tjänst Mina meddelanden till privatpersoner istället för via krypterad e-post och pappersutskick, vilket innebär en säkrare och mer effektiv hantering. Förvaltningen planerar att under 2023 lägga till fler typer av handlingar.

Framgångsrikt webbaserat utbildningskoncept

I Regionarkivets grunduppdrag ingår att säkerställa att myndigheterna i Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen lever upp till kraven på hanteringen av allmänna handlingar. Det webbaserade utbildningskonceptet som Regionarkivet lanserade i början av året har varit ett framgångsrikt sätt att nå ut med arkivfrågorna till fler. De utvärderingar som gjorts visar att deltagarna varit mycket nöjda med innehållet och utvärderingarna har gett förvaltningen bra kunskaper om målgruppens behov och förväntningar.

Året i siffror:

- Regionarkivet hanterade cirka 9 000 förfrågningar om tillhandahållande av arkivinformation.
- Regionarkivet tog emot över 600 leveranser av arkiv som omfattar drygt

1100 hyllmeter

- Regionarkivet har genomfört 21 tillsynsbesök hos myndigheter i Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen.
- Regionarkivet har tagit emot 57 myndighetsspecifika bevarande- och gallringsframställningar.
- Arkivnämnden har fattat 50 myndighetsspecifika bevarande- och gallringsbeslut. Nämnden har inte fattat något generellt bevarande- och gallringsbeslut.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

För att nå högre måluppfyllelse krävs fortsatt utveckling av system för bevarande och angränsande verksamhetsprocesser med särskilt fokus på behovet att säkerställa en säker och kostnadseffektiv lösning för långtidslagring i dialog med Intraservice.

3 Övrig uppföljning till kommunledningen

3.1 Utveckling inom personalområdet

3.1.1 Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv

	2020	2021	2022
Total sjukfrånvaro (%)	5,7	3,7	7,6
Förvaltningsextern personalomsättning (%)	3,8	5,8	5,8

Sjukfrånvaron på Regionarkivet ökade 2022 men var samtidigt lägre än snittet för Göteborgs Stad. Under året har medarbetare varit långtidssjukskrivna, vilket påverkat uppgången. Förvaltningen arbetar aktivt med att hjälpa dessa medarbetare att återgå i tjänst bland annat med hjälp av företagshälsovården.

Personalomsättningen på Regionarkivet är låg. Den ligger på 5,8 procent att jämföra med Göteborgs Stads totala personalomsättning som ligger på 13,1 procent.

3.1.2 Analys av situationen inom HR-området

Regionarkivet hade under 2022 en stabil bemanning med låg personalomsättning. Många kvalificerade arkivarier sökte de lediga tjänster som utannonserades. Förvaltningen rekryterade också en erfaren IT-utvecklare.

IT-kompetensen bland befintliga medarbetare behöver fortsatt utvecklas parallellt med att Regionarkivet inför ett nytt system för bevarande. Förvaltningen genomförde under 2022 aktiviteter inom de prioriterade utvecklingsområdena: arbeta tillsammans, digitalt arbetssätt och ledning/kommunikation. Förvaltningen arbetade också enligt intentionerna i planen för arbetsmiljö och hälsa som innehåller aktiviteter och definierar mätbara mål. Planen följs upp i samband med att det årliga resultatet från medarbetarenkäten kommer i början av 2023.

Sjukfrånvaron på Regionarkivet ökade 2022 men var samtidigt lägre än snittet för Göteborgs Stad, vilket beskrivs under 3.1.1.

Hållbart medarbetarengagemang (HME) och Nöjd-medarbetar-index (NMI) ökade 2022. Detta kan bero på den omorganisation som trädde i kraft 1 september som tydliggjorde arbetet och ansvaret i de processer som finns i verksamheten. Förvaltningen utvecklade också processen med verksamhetsplaneringen, där medarbetarna gavs mer inflytande, vilket kan ha påverkat resultatet i positiv riktning.

Möjligheterna att utföra grunduppdraget bedöms vara goda utifrån ett HR-perspektiv.

3.1.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Regionarkivet har under året gjort en större insats för att tydliggöra rutiner och arbetssätt i utvecklingen av Göteborgs Stads nya intranät Digitala Navet, vilket kommer att innebära en tidsbesparing för medarbetarna samt att nyanställda snabbt och enkelt själva kan skaffa sig kunskaper om de arbetssätt som förväntas.

Regionarkivet har också under året lanserat en webbutbildning om arkiv- och informationshantering, vilket innebär att förvaltningen kan nå ut med arkivfrågorna till fler utan att medarbetare behöver hålla i kurser. När kunskapsnivån generellt lyfts i organisationen frigörs tid för Regionarkivets medarbetare då de inte längre behöver besvara lika många frågor av enkel karaktär. Förvaltningens bevarandestrategigrupp kommer att undersöka om det finns vinster med att skapa fler webbutbildningar.

3.2 Ekonomisk uppföljning

3.2.1 Analys av årets utfall

Resultatredovisning i sammandrag

	Bokslut 2022	Budget 2022	Avvikelse	Bokslut 2021	Bokslut 2020
Intäkter	4 028	5 120	-1 092	5 315	4 804
Kostnader	-58 668	-64 351	5 683	-60 818	-55 841
Kommunbidrag	23 690	23 690	0	21 720	21 400
Regionbidrag	35 541	35 541	0	34 844	34 161
Resultat	4 591	0	4 591	1 060	4 524
Eget kapital	12 591			11 060	12 524

Arkivnämnden uppvisar ett resultat för 2022 med 4 591 tkr över budget. Det positiva resultatet kan kopplas till att personalkostnaderna varit lägre än budgeterat samt att de stödsystem till system för bevarande som var budgeterat inte köptes in. Behov av stödsystem finns fortfarande kvar liksom behov av att tillsammans med Intrastorage säkerställa en kostnadseffektiv långtidslagring av de mycket stora digitala informationsmängderna som nämnden hanterar.

Den 1 maj 2022 övergick skanningsverksamheten till Västra Götalandsregionen och fyra medarbetare följde med, vilket påverkar Arkivnämndens utfall mot budget. På intäktsidan har verksamhetsövergången genererat minskade intäkter och på kostnadssidan minskade personalkostnader.

En ytterligare orsak till det relativt stora överskottet var att Göteborgs Stad justerade upp kommunbidraget enligt 60/40 principen i ett sent skede, vilket medförde en utökning av ramen med 1 536 tkr.

3.3 Värdering av eget kapital

Vid utgången av 2022 har Arkivnämnden ett eget kapital på 12 591 tkr. Riktvärdet för en nämnd med Arkivnämndens omsättning är mellan 3 500 och 4 500 tkr. Det kan konstateras att nämndens eget kapital överskrider riktvärdet.

Implementeringen av upphandlat system för bevarande är genomförd. En fortsatt utveckling krävs för att Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen ska kunna dra full nytta av gjorda investeringar. I det fortsatta utvecklingsarbetet av systemet är kostnaderna svåra att beräkna. Det finns ett fortsatt behov av att konvertera den tidigare mottagna elektroniska information som finns kvar i ursprungssystemen.

Det finns anledning att fortsätta dialogen med nämnden för intraservice för att säkerställa en långsiktig kostnadseffektivitet när det gäller det ständigt ökade behovet av digital långtidslagring där Arkivnämnden har särskilda behov. Detta accentueras av den kostnadsökning som nämnden påförts för 2023 på cirka 2 000 tkr för de IT-tjänster nämnden nyttjar.

Arkivnämnden gör anpassningar av arkivlokalerna utifrån framtida behov där vissa arkivlokaler tömts på arkivmaterial 2022 men återställningskostnader kommer att finnas under 2023.

Arkivnämnden har under flera år dels beviljats ett större eget kapital än riktvärdet och dels möjlighet att nyttja detta kapital av bokslutsberedningen utan ytterligare beslut i kommunstyrelsen. För 2022 beviljades ett eget kapital på åtta miljoner kronor med ett nyttjande upp till två miljoner kronor utan särskilt beslut. Arkivnämnden gör därför bedömningen att det finns anledning att nämnden även fortsatt beviljas ett större eget kapital än riktvärdet. Storleken på det egna kapitalet bör dock successivt närma sig riktvärdet under de kommande åren.

Arkivnämnden hemställer mot denna bakgrund att nämnden medges ett eget kapital på sju miljoner kronor samt att 1,5 miljon kronor får nyttjas under 2023. Vilket medför att 5 591 tkr återredovisas till huvudmännen enligt 60/40-principen.

3.4 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

3.4.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Planering och uppföljning

Arkivnämnden har under året utvecklat sin verksamhetsplaneringsprocess för att skapa större delaktighet hos medarbetarna, ökad måluppfyllelse samt en god återrapportering till nämnden.

Utifrån grunduppdraget tillsammans med nulägesanalys och riskanalys tar förvaltningsledningen fram ett förslag på budget och verksamhetsplan. Den innehåller förslag på åtaganden för kommande år på en övergripande nivå som ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

De övergripande åtagandena behandlas av avdelningarna och konkretiseras med aktiviteter på lokal nivå. I denna process kan nya inspel lyftas till övergripande nivå. För varje aktivitet utses ansvarig, relevanta relationer och tidsgräns.

När budget och verksamhetsplan beslutats av Arkivnämnden följs måluppfyllelsen kontinuerligt upp på medarbetar-, avdelnings- och förvaltningsnivå. Nämndens måluppfyllelse som helhet följs upp i samband med uppföljningsrapportering under året samt vid årsrapporteringen.

Regionarkivet har påbörjat ett arbete kring att under 2023 göra kundundersökningar för att inhämta kunskap om våra målgruppers behov och förväntningar. Detta för att kunna utveckla förvaltningens tjänster. Under året har Regionarkivet lanserat webbutbildningar där det ingår utvärdering för användarna,

vilket ger en god kunskap om vad de önskar och behöver.

Kultur

För att utveckla organisationens förmåga att styra mot måluppfyllelse och fullgörande av uppdraget har förvaltningens chefer under året deltagit i arbetet *Kommunicera mål och uppdrag*. Vid tre tillfällen har de fått reflektera kring sin kommunikation och fått verktyg att arbeta vidare med i ett samarbete mellan förvaltningens kommunikationsstrateg och förvaltningscontroller på nämnden för inköp och upphandling.

Förvaltningen har under året också genomfört aktiviteter för att förbättra arbetsklimatet och skapa förutsättningar för högre måluppfyllelse. Samtliga medarbetare har deltagit i ett arbete med feedback med både föreläsning, litteratur och återkommande reflektionsgruppsarbete.

Arkivnämnden har förbättrat sin behörighetsstyrning och kommer att utveckla loggkontrollsfunktionalitet i system för att minska risken för obehörig åtkomst till information.

3.4.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning

I samband med tillsynsbesök och utbildningar görs uppföljning efter varje avslutat tillfälle.

Ledningsgruppen följer kontinuerligt upp förvaltningens ärendebalanser för att säkerställa effektiva handlägningsrutiner.

Förvaltningen arbetar sedan 2019 med synpunktshantering för att förbättra verksamheten och höja kvaliteten på sina tjänster. Under 2022 inkom ett fåtal synpunkter. De berörde återsökning av information och blanketter på Regionarkivets webbplats samt handläggning av förfrågningsärenden. Synpunkter som inkommer till Regionarkivet hanteras och åtgärdas enligt Regionarkivets riktlinje för hantering av synpunkter. Förvaltningen försöker så fort som möjligt lösa problemet för den enskilde synpunktslämnaren och utreder sedan om problemet är kopplat till bristande rutiner, strukturer eller arbetssätt.

Under 2022 har ett arbete inletts för att tillsammans med andra förvaltningar i Göteborgs Stad samarbeta kring kundundersökningar.

3.4.3 Kriskommunikation

Göteborgs Stads riktlinje för kriskommunikation är implementerad på Regionarkivet och Regionarkivets plan för kriskommunikation är fastställd som en bilaga till Regionarkivets plan för krisledning.

3.4.4 Krisledningsplaner och beredskapsplaner

Hur framskrider arbetet med beredskapsplanerna?

Beredskapsplan är utarbetad och kommer att fastställas under februari månad 2023.

Har ni reviderat era krisledningsplaner under 2021-2022?

Krisledningsplanen reviderades 2022.

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Sammanfattningsvis uppvisar Arkivnämnden ett stort ekonomiskt överskott för 2022. Kommande år kommer att bli mycket mer ekonomiskt- och därmed verksamhetsmässigt utmanande, beroende på faktorer som inflation, hyreshöjningar, ökat personalomkostnadspålägg och inte minst ökade IT- och telefonkostnader.

4.2 Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall Dec 2022	Budget Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2022	Budget Jan - Dec 2022	Avv utf- budget ack	Budget helår 2022
Taxor och avgifter	4	8	107	100	7	100
Hyror och arrenden	27	26	326	310	16	310
Bidrag	3 000	2 982	36 014	35 781	233	35 781
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	360	372	3 075	4 470	-1 395	4 470
Försäljningsintäkter	2		47		47	
Övriga intäkter						
- Verksamhetens intäkter	3 393	3 388	39 569	40 661	-1 092	40 661
Personalkostnader	-2 564	-2 809	-29 131	-31 819	2 689	-31 819
Köp av huvudverksamhet	-44	-50	-488	-600	112	-600
Lokal- och markhyror	-1 431	-1 398	-16 564	-16 770	206	-16 770
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-615	-99	-1 791	-1 193	-598	-1 193
Bränsle, energi och vatten	-134	-74	-841	-888	47	-888
Kostnader för transportmedel	-1	-1	-1	-9	8	-9
Köp av entreprenad och tjänster	-416	-696	-4 799	-8 348	3 549	-8 348
Övriga verksamhetskostnader diverse	-722	-394	-5 053	-4 723	-330	-4 723
- Övriga verksamhetskostnader	-3 362	-2 711	-29 537	-32 532	2 994	-32 532
- Verksamhetens kostnader	-5 926	-5 520	-58 668	-64 351	5 683	-64 351

Resultaträkning	Utfall Dec 2022	Budget Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2022	Budget Jan - Dec 2022	Avv utf- budget ack	Budget helår 2022
- Verksamhetens nettokostnader	-2 533	-2 132	-19 099	-23 690	4 591	-23 690
Generella statsbidrag och utjämning	1 974	1 974	23 690	23 690	0	23 690
- Verksamhetens resultat	-559	-158	4 591	0	4 591	0
Finansiella intäkter	0		0		0	
Finansiella kostnader			-1		-1	
- Resultat efter finansiella poster	-559	-158	4 591	0	4 591	0
- Resultat	-559	-158	4 591	0	4 591	0

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-02-07

Årsrapport 2022

§ 26, N609-0251/22

Beslut

1. Grundskolenämnden godkänner årsrapport 2022 och översänder denna till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden fastställer årets resultat till 113,5 mnkr.
3. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens bedömning om att riktnivån för det egna kapitalet bör uppgå till cirka två procent av kommunbidraget.
4. Grundskolenämnden hemställer till kommunfullmäktige om att utöka nämndens eget kapital till 187 mnkr.
5. Grundskolenämnden hemställer till kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att grundskolenämnden får ta del av 32,1 mnkr från den kommuncentrala posten för att finansiera investeringsrelaterade driftskostnader, för perioden september-december 2022.
6. Grundskolenämnden antecknar kvalitetsberättelse utifrån LSS och översänder denna till nämnden för funktionsstöd.
7. Grundskolenämnden antar riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser.
8. Grundskolenämnden antecknar barnbokslutet för 2022.

Uppdrag från nämnden

9. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2021-12-07 §312, *tilläggsuppdrag i samband med budgetbeslut*, fullgjort.
10. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2021-09-21 § 220, *att utreda eventuell förekomst av tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal i Göteborgs stads grundskolor*, fullgjort.
11. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 169, *att återkomma med en redovisning av hur de extra resurserna på 10 mnkr avseende "Kompetensutveckling för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet" kommer användas på våra grundskolor*, fullgjort.
12. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 § 232, *att utveckla samarbete med socialförvaltningarna för att kunna hantera uppdraget från*

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-02-07

kommunfullmäktige om att inrätta sociala team från socialförvaltningarna på skolor med särskilda utmaningar, fullgjort med hänvisning till nya uppdrag på området i kommunfullmäktiges budget 2023.

13. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 169, *att bredda användandet av de 50 mnkr som var avsedda för särskilt stöd, tidiga insatser och stärkt elevhälsa till att även nyttjas för att anlita extra kompetens runt den "utredningsskuld" som finns kopplat till elever i behov av särskilt stöd*, fullgjort.
14. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 170, *om läromedel, läromedelskostnader och läromedel i det systematiska kvalitetsarbetet*, fullgjort.
15. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 § 220, *att återkomma till grundskolenämnden med en lägesrapport i årsrapporten av hur förvaltningen arbetar med de åtta strategierna i Riktlinje för lärande om hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan*, fullgjort.
16. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 §229, *att avsluta verksamheten med en kommunal bonde*, fullgjort.

Uppdrag från kommunfullmäktige

17. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att genomföra ett långsiktigt strategiskt effektiviseringsarbete för att frigöra resurser inom staden.*, kan förklaras fullgjort.
18. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att bygga ut möjligheten till särskilda undervisningsgrupper för elever som på olika sätt behöver stöd i en mindre grupp*, kan förklaras fullgjort.
19. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och lokalnämnden ta fram en gemensam överenskommelse för att förenkla för nyttjandet av varandras lokaler*, kan förklaras fullgjort.
20. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden samt lokalnämnden ta fram en samordnad process för att förstärka planering, proaktivt underhåll och upprustning av lokaler och utomhusmiljöer*, kan förklaras fullgjort.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-02-07

21. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktige (KF 2021-08-26 § 28, punkt 1) *att genomföra en pilotverksamhet med metoden MVP eller annan likartad kunskapsbaserad våldsförebyggande metod på skolor som önskar delta i piloten* kan förklaras fullgjort.
22. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktige (KF 2022-10-06 §7) *att vid eventuellt beslut om utbetalning till rekonstruktör, inte utbetala medel utan att först i avtal säkerställa att rekonstruktören har tillräckliga ekonomiska och finansiella medel att återbetala till grundskolenämnden för den händelse att det blir felaktiga utbetalningar till Föreningen Framstegsskolan,* kan förklaras fullgjort.

Ärendet

Grundskolenämnden har att godkänna årsrapport 2022 med tillhörande bilagor.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2022-12-21

Bilaga 1, Grundskolenämndens årsrapport 2022

Bilaga 2, Grundskolenämndens kvalitetsrapport läsåret 21-22

Bilaga 3, Helårsresultat 2022 per skolområde

Bilaga 4, Grundskolenämndens barnbokslut 2022

Bilaga 5, Grundskolenämndens kvalitetsberättelse enligt LSS 2022

Bilaga 6, Grundskolenämndens riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser

Bilaga 7, Projekt Ny organisation 2023, Kulturskolan och Kultur i Skolan

Bilaga 8, Läromedelskostnad per elev 2022

Bilaga 9, Skolmiljard uppföljning

Bilaga 10, Kompletteringsbudget 1 uppföljning

Bilaga 11, Kompletteringsbudget sociala insatser uppföljning

Bilaga 12, Uppföljning av grundskolenämndens interna kontrollplan 2022

Beslutsgång

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-02-07

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Nämnden för funktionsstöd

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Dag för justering

2023-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Gustav Boström

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Axel Darvik (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström

Nämndsekreterare

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-12-21

Diarienummer N609-0251/22

Handläggare: Elisabet Sandström

Telefon: 031-366 70 34

E-post: elisabet.sandstrom@grundskola.goteborg.se

Grundskolenämndens årsrapport 2022

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden godkänner årsrapport 2022 och översänder denna till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden fastställer årets resultat till 113,5 mnkr.
3. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens bedömning om att riktnivån för det egna kapitalet bör uppgå till cirka två procent av kommunbidraget.
4. Grundskolenämnden hemställer till kommunfullmäktige om att utöka nämndens eget kapital till 187 mnkr.
5. Grundskolenämnden hemställer till kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att grundskolenämnden får ta del av 32,1 mnkr från den kommuncentrala posten för att finansiera investeringsrelaterade driftskostnader, för perioden september-december 2022.
6. Grundskolenämnden antecknar kvalitetsberättelse utifrån LSS och översänder denna till nämnden för funktionsstöd.
7. Grundskolenämnden antar riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser.
8. Grundskolenämnden antecknar barnbokslutet för 2022.

Uppdrag från nämnden

9. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2021-12-07 §312, *tilläggsuppdrag i samband med budgetbeslut*, fullgjort.
10. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2021-09-21 § 220, *att utreda eventuell förekomst av tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal i Göteborgs stads grundskolor*, fullgjort.
11. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 169, *att återkomma med en redovisning av hur de extra resurserna på 10 mnkr avseende "Kompetensutveckling för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet" kommer användas på våra grundskolor*, fullgjort.

12. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 § 232, *att utveckla samarbete med socialförvaltningarna för att kunna hantera uppdraget från kommunfullmäktige om att inrätta sociala team från socialförvaltningarna på skolor med särskilda utmaningar*, fullgjort med hänvisning till nya uppdrag på området i kommunfullmäktiges budget 2023.
13. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 169, *att bredda användandet av de 50 mnkr som var avsedda för särskilt stöd, tidiga insatser och stärkt elevhälsa till att även nyttjas för att anlita extra kompetens runt den "utredningsskuld" som finns kopplat till elever i behov av särskilt stöd*, fullgjort.
14. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-06-21 § 170, *om läromedel, läromedelskostnader och läromedel i det systematiska kvalitetsarbetet*, fullgjort.
15. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 § 220, *att återkomma till grundskolenämnden med en lägesrapport i årsrapporten av hur förvaltningen arbetar med de åtta strategierna i Riktlinje för lärande om hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan*, fullgjort.
16. Grundskolenämnden förklarar uppdraget från 2022-09-27 § 229, *att avsluta verksamheten med en kommunal bonde*, fullgjort.

Uppdrag från kommunfullmäktige

17. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att genomföra ett långsiktigt strategiskt effektiviseringsarbete för att frigöra resurser inom staden.*, kan förklaras fullgjort.
18. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att bygga ut möjligheten till särskilda undervisningsgrupper för elever som på olika sätt behöver stöd i en mindre grupp*, kan förklaras fullgjort.
19. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och lokalnämnden ta fram en gemensam överenskommelse för att förenkla för nyttjandet av varandras lokaler*, kan förklaras fullgjort.
20. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktiges budget 2022, *att tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden samt lokalnämnden ta fram en samordnad process för att förstärka planering, proaktivt underhåll och upprustning av lokaler och utomhusmiljöer*, kan förklaras fullgjort.
21. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktige (KF 2021-08-26 § 28, punkt 1) *att genomföra en pilotverksamhet med metoden MVP eller annan likartad kunskapsbaserad*

våldsförebyggande metod på skolor som önskar delta i piloten kan förklaras fullgjort.

22. Grundskolenämnden ställer sig bakom förvaltningens bedömning att uppdraget från fullmäktige (KF 2022-10-06 §7) *att vid eventuellt beslut om utbetalning till rekonstruktör, inte utbetala medel utan att först i avtal säkerställa att rekonstruktören har tillräckliga ekonomiska och finansiella medel att återbetala till grundskolenämnden för den händelse att det blir felaktiga utbetalningar till Föreningen Framstegsskolan*, kan förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Årsrapporten 2022 är en redovisning av grundskolenämndens resultat för ekonomi, personal, politiska mål och uppdrag samt verksamhetens utveckling utifrån resultat, viktiga händelser och kvalitetsarbete under 2022.

Årsrapporten synliggör nämndens breda och komplexa uppdrag och därav vikten av en väl avvägd intern styrning och kontroll tillsammans med ett systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla kärnuppdraget. I rapporten beskrivs uppföljning utifrån nämndens internkontrollplan samt samlade riskbild för 2022. Bland risker som kräver fortsatt uppföljning finns risker gällande avsteg från den löneadministrativa processen och skolpliktsbevakning. Nämnden rapporterar även väsentliga avvikelser avseende personuppgiftsincident i lärplattformen Vklass, förhinder att utbetala bidrag till den fristående huvudmannen Föreningen Framstegsskolan och skyddsstopp på en grundsärskola.

Bedömningen av nämndens förstärkningsområden är att det finns viss måluppfyllelse inom alla tre förstärkningsområden. Under året har grundskolenämnden fattat viktiga beslut avseende grundläggande principer för dimensionering och organisering av grundsärskola, utbildningsområdes- och stadengemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola samt styrning och ledning för en samlad elevhälsa. De förändringar som kommande år kommer att följa av besluten avser bidra till bättre förutsättningar för att nå resultat inom nämndens förstärkningsområden.

I Kommunfullmäktiges beslut, Handling 2017 nr 85 *Tid och genomförandeplan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd*, avseende förvaltningarnas bildande ingick uppdrag att utreda flera olika områden. Samtliga utredningsuppdrag, förutom ett, har genomförts och organisatoriska förändringar kopplat till dessa utredningars slutsatser och förslag har verkställts. Det uppdrag som återstår att utreda handlar om det Stadsgemensamma området med organisatorisk tillhörighet i utbildningsförvaltningen. Skolförvaltningarna gör nu bedömningen att frågan om styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheter som gynnar elevers lärande kopplat till det stadsgemensamma området ska utredas gemensamt av de fyra förvaltningarna i utbildningskedjan under 2023.

Grundskolenämndens resultat för verksamhetsåret 2022 är en positiv avvikelse på 113,5 mnkr, vilket motsvarar cirka 1,3 procent av kommunbidraget. Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital på en nivå som motiveras utifrån verksamheten och gällande förutsättningar. I årsrapporten beskrivs risker kopplat till bland annat volym- och behovsförändringar, lokalkostnader och förändring av elevantal mellan kommunal och fristående regi som föranleder en ny bedömning av nämndens eget kapital.

Grundskoleförvaltningen bedömer att det egna kapitalet för 2022 ska fastställas till minst 187 mnkr.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Grundskolenämndens resultat för verksamhetsåret 2022 är en positiv avvikelse på 113,5 mnkr, vilket motsvarar 1,3 procent av kommunbidraget. Förvaltningen bedömer att den positiva avvikelsen ligger inom intervallet för vad som kan klassas som god ekonomisk hushållning.

100 mnkr av resultatet förklaras av att förvaltningen nu, till skillnad från 2021, inte gör en uppbokning för att möta risken för skadeståndskrav gällande nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan.

De extra medel som tillkommit under året i form av statsbidrag och kompletteringsbudget har delvis använts till tillfälliga personalförstärkningar, varför anpassning är nödvändig på vissa enheter för att möta de budgetförutsättningar som råder 2023. Delar av de tillfälliga medlen har använts till inköp som förväntas sänka vissa kostnader under 2023 vilket kan ge positiva ekonomiska effekter för verksamheten.

Bedömning ur ekologisk dimension

Årsrapporten beskriver genomförda insatser och resultat inom miljöområdet.

Bedömning ur social dimension

Årsrapporten beskriver utveckling som påverkar social hållbarhet, bland annat nämndens arbete för ökad likvärdighet.

Samverkan

Information ges i facklig samverkansgrupp (FSG) den 30 jan 2023.

Bilagor

1. Grundskolenämndens årsrapport 2022
2. Grundskolenämndens kvalitetsrapport läsåret 21-22
3. Helårsresultat 2022 per skolområde
4. Grundskolenämndens barnbokslut 2022
5. Grundskolenämndens kvalitetsberättelse enligt LSS 2022
6. Grundskolenämndens riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser
7. Projekt Ny organisation 2023, Kulturskolan och Kultur i Skolan
8. Läromedelskostnad per elev 2022
9. Skolmiljard uppföljning
10. Kompletteringsbudget 1 uppföljning
11. Kompletteringsbudget sociala insatser uppföljning
12. Uppföljning av grundskolenämndens interna kontrollplan 2022

Ärendet

Grundskolenämnden har att godkänna årsrapport 2022 med tillhörande bilagor.

Beskrivning av ärendet

I årsrapporten beskrivs den mest betydelsefulla utvecklingen under 2022 utifrån ekonomi, personal, politiska mål och uppdrag samt verksamhetens utveckling. Nedan sammanfattas några av de områdena som rapporten belyser.

Styrinformation till kommunfullmäktige

Nämnden har identifierat avvikelser som ska rapporteras till kommunledningen gällande personuppgiftsincident i lärplattformen Vklass, förhinder att betala ut bidrag till den fristående huvudmannen Föreningen Framstegsskolan samt skyddsstopp på grundsärskola vilket påverkat fritidshemmets öppethållande på den aktuella skolan.

Förvaltningens bedömning är att det finns viss måluppfyllelse inom de mål som kommunfullmäktige riktat till nämnden. Årets utfall av indikatorerna som finns kopplade till målet *Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor* når inte upp till kommunfullmäktiges målvärden. Förvaltningen gör ändå bedömningen att det finns viss måluppfyllelse inom detta mål främst utifrån att kunskapsresultaten för elever i kommunala skolor i stort bibehållits och i vissa åldrar förbättrats i jämförelse med föregående år och detta under ett läsår som delvis påverkats av pandemin. I årsrapporten görs en kort uppföljning utifrån ett antal uppdrag som kommunfullmäktige har riktat till nämnden. Nämnden föreslås ställa sig bakom förvaltningens bedömning om att sex uppdrag från fullmäktige kan förklaras fullgjorda.

I Kommunfullmäktiges beslut, Handling 2017 nr 85 *Tid och genomförandeplan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd, avseende förvaltningarnas bildande* ingick uppdrag att utreda flera olika områden. Samtliga utredningsuppdrag, förutom ett, har genomförts och organisatoriska förändringar kopplat till dessa utredningars slutsatser och förslag har verkställts. Det uppdrag som återstår att utreda handlar om det Stadsgemensamma området, utbildningsförvaltningen och löd *Organisatoriska tillhörigheten för verksamheterna inom det stadsgemensamma området, Center för skolutveckling, Språkcentrum och Vägledningscentrum, behöver utredas*

Skolförvaltningarna gör nu bedömningen att det är dags att se över om nuvarande uppdrag och organisering till avdelningen för stadsgemensamma resurser är det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att organisera stadens arbete med att stärka kvalitén i stadens utbildningsinsatser. Förvaltningen anser därför att frågan om styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheter som gynnar elevers lärande kopplat till det stadsgemensamma området ska utredas gemensamt av de fyra förvaltningarna i utbildningskedjan under 2023.

Utveckling inom personalområdet

Andelen legitimerade lärare fortsätter att öka vilket ger bättre förutsättningar för god kvalitet. Detta gäller för samtliga lärarkategorier. Såväl andelen som antalet legitimerade lärare i grundskola, grundsärskola och fritidshem har ökat jämfört med samma tid föregående år. Det totala antalet anställda har ökat under de senaste två åren. Ökningarna avser främst lärare och elevassistenter. Huvudsakligen beror ökningen på beviljade pandemirelaterade extramedel. I och med att dessa nu fasas ut innebär budget 2023 att

personalvolymen behöver minskas med cirka 400 årsarbetare. Till stor del beräknas detta kunna ske inom ramen för förvaltningens tidsbegränsade anställningar.

Ekonomisk uppföljning

Grundskolenämndens resultat för verksamhetsåret 2022 är en positiv avvikelse på 113,5 mnkr, vilket motsvarar cirka 1,3 procent av kommunbidraget. Förvaltningen bedömer att den positiva avvikelsen ligger inom intervallet för vad som kan klassas som god ekonomisk hushållning.

I oktober prognostiserade grundskoleförvaltningen ett överskott på 50 mnkr på helåret. Differensen mellan prognosen och resultatet beror delvis på att efter avstämning med revisionen inför bokslut 2022 gör förvaltningen bedömningen att inte boka upp 100 mnkr för att möta risken om eventuellt skadeståndskrav med anledning av nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan. Förvaltningen ser dock fortfarande en risk för skadeståndskrav som framgår av advokatbrev i ärendet.

Grundskoleförvaltningens utbildningsområden redovisar en positiv resultatavvikelse på 35 mnkr för år 2022. Resultatet förklaras till största del av statlig ersättning med anledning av covid-19, ökade intäkter för statsbidraget för lärares arbetsmiljö samt nyttjande av tidigare överskott på 40 mnkr. Utan dessa extra pengar hade utbildningsområdena haft ett negativt resultat. En stor del av dessa extra pengar har använts till att öka bemanningen på skolorna. I december var den faktiska bemanningen 437 fler heltidstjänster än budgeterat och personalkostnaden var 100 mnkr högre än budgeterat.

Grundskoleförvaltningens avdelningar samt förvaltningsövergripande budget redovisar en negativ avvikelse för 2022 på 22 mnkr. Den negativa avvikelsen beror bland annat på ökade kostnader för köpta platser, skolkort och skolskjuts samt ökade kostnader för livsmedel.

Eget kapital

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital på en nivå som motiveras utifrån verksamheten och gällande förutsättningar. I årsrapporten beskrivs risker kopplat till bland annat volym- och behovsförändringar, lokalkostnader och förändring av elevantal mellan kommunal och fristående regi samt skadeståndskrav som föranleder en ny bedömning av nämndens eget kapital. Grundskoleförvaltningens bedömning är att det egna kapitalet bör vara 187 mnkr, det vill säga cirka 2 procent av kommunbidraget. Förvaltningen bedömer att det egna kapitalet för 2022 ska fastställas till minst 187 mnkr.

Styrinformation till nämnden

I avsnittet beskrivs bland annat det systematiska kvalitetsarbetet utifrån huvudmannanivån, pågående förändringsprojekt samt avvikelser inom lokalförsörjning. Förvaltningen redogör för arbetet med politiska uppdrag och bedömer att åtta uppdrag kan förklaras fullgjorda i samband med denna rapport. Vidare följs nämndens interna kontrollplan upp.

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen bedömer att årsrapporten återspeglar väsentliga områden och uppdrag inom nämndens ansvarsområde för 2022. Förvaltningen bedömer utifrån de

risker som beskrivs i rapporten att riktnivån för nämndens eget kapital bör uppgå till cirka två procent av kommunbidraget.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef

Årsrapport 2022

Grundskolenämnden
2022

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Väsentlig styrinformation till kommunledningen.....	5
2.1	Verksamhetens utveckling	5
2.1.1	Redovisning av resultat.....	5
2.1.2	Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling	7
2.2	Kommunfullmäktiges budgetmål	10
2.2.1	Organisationsmål	10
2.2.2	Övergripande verksamhetsmål	13
2.2.3	Nämndspecifika mål från KF	15
2.2.4	Verksamhetsnära mål	20
3	Övrig uppföljning till kommunledningen	28
3.1	Utveckling inom personalområdet.....	28
3.1.1	Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv.....	28
3.1.2	Analys av situationen inom HR-området.....	28
3.1.3	Långsiktig kompetensförsörjning.....	30
3.2	Ekonomisk uppföljning	31
3.2.1	Analys av årets utfall	31
3.2.2	Uppföljning av kommuncentrala poster som hanteras genom beslut av andra nämnder.....	32
3.2.3	Uppföljning av erhållna statsbidrag	32
3.2.4	Avsteg från stadens inköpsrutiner	33
3.3	Värdering av eget kapital.....	34
3.4	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag.....	35
3.4.1	Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll.....	35
3.4.2	Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning.....	36
3.4.3	Anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah	37
3.4.4	Uppföljning av regional överenskommelse om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet	37
3.4.5	Kriskommunikation	37
3.4.6	Krisledningsplaner och beredskapsplaner	38
4	Bokslut	39
4.1	Sammanfattande analys.....	39
4.2	Resultaträkning	40
5	Styrinformation till nämnden	41

5.1	Ekonomistyrning	41
5.2	Systematiskt kvalitetsarbete	42
5.2.1	Insatser i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete	42
5.2.2	Kvalitetsberättelse utifrån LSS	43
5.2.3	Barnbokslut	43
5.2.4	Återrapport individutskottet	44
5.3	Lokalförsörjning och kapacitet	45
5.4	Uppföljning av insyn av fristående skolor samt tillsyn av fristående fritidshem	47
5.5	Rapportering av pågående uppdrag	49
5.5.1	Förändringsprojekt	51
5.5.2	Uppdrag från grundskolenämnden	53
5.6	Intern styrning och kontroll	64
5.6.1	Uppföljning av intern kontrollplan 2022	64
5.6.2	Uppföljning av samlad riskbild 2022	65
5.6.3	Uppföljning av tidigare avvikelser	66
5.6.4	Uppföljning av stadengemensamma planer och program	67
5.7	Systematiskt brandskyddsarbete	67
5.8	Lokal krisledning	68
6	Redovisning av nämndens uppdrag	69
6.1	Redovisning av uppdrag från KS/KF i och utanför budget (KF/KS kolumn)	69
6.1.1	Budgetuppdrag från KF:s budget 2020	69
6.1.2	Budgetuppdrag från KF:s budget 2021	70
6.1.3	Budgetuppdrag från KF:s budget 2022	70
6.1.4	Uppdrag till nämnd/styrelse som tilldelats utanför budgetbeslut	74

Bilagor

Bilaga 1: Grundskolenämndens riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser

Bilaga 2: Kvalitetsrapport läsåret 21-22

Bilaga 3: Barnbokslut Grundskoleförvaltningen 2022

Bilaga 4: Helårsresultat per skolområde 2022

Bilaga 5: Projekt Ny organisation 2023, Kulturskolan och Kultur i Skolan nämnd

Bilaga 6: Kvalitetsberättelse enligt LSS 2022

Bilaga 7: Läromedelskostnad per elev 2022

Bilaga 8: Skolmiljard uppföljning

Bilaga 9: Kompletteringsbudget 1 uppföljning

Bilaga 10: Kompletteringsbudget sociala insatser uppföljning

1 Sammanfattning

Årets början präglades inom alla verksamheter av hög frånvaro med anledning av snabb och omfattande spridning av covid-19. Bemanningsläget på skolenheterna var mycket ansträngt, även elevfrånvaron var hög. Avvikelse som rapporterats under året är bland annat den allvarliga olyckan som inträffade på en skola då en elev senare avled. De många turena kring den fristående huvudmannen Föreningen Framstegsskolan har satt fokus på nämndens hemkommunsansvar och vad det innebär i praktiken.

Krigsutbrottet i Ukraina i slutet av februari föranledde förvaltningsdirektörens beslut att sammankalla förvaltningens krisledning. Förvaltningen har alltså beredskap att ta emot flyktingar i det fall kriget blir långvarigt och flyktingströmmarna till Sverige ökar. Följdeffekter inom energi- och livsmedelstillgång, den höga prisutvecklingen inom samma områden, samt ökat fokus på krisberedskap i alla delar av samhället har inneburit en beredskapshöjning också för grundskoleförvaltningen.

Under 2022 har implementeringen av den nya skolenhetsorganisationen fortsatt på stadens skolor. Förvaltningen har erbjudit stöd för alla ledningsteam i syfte att hitta sina roller och utveckla ett gott samarbete i en för många ny kontext. Parallellt har den nya läroplanen implementerats för att få genomslag i undervisningen. Viktiga verksamhetssystem som ny lärplattform och nytt elevadministrativt system har under samma period införts. Detta sammantaget har inneburit ökad belastning i perioder för många personalgrupper. Totalt har förvaltningen 2022 haft en högre personalomsättning än de två föregående åren. Det kan dock också förklaras av en generellt ökad rörlighet på arbetsmarknaden efter pandemin samt stor efterfrågan på kvalificerad kompetens.

Bedömningen av nämndens mål är att det finns viss måluppfyllelse inom alla tre förstärkningsområden. Kunskapsresultaten vårterminen 2022 ses som stabila med, på övergripande nivå, försiktigt positiv utveckling i förhållande till föregående år. I ljuset av att skolorna, precis som samhället i stort, prövats hårt av pandemin bör stabiliteten i resultat tolkas positivt. Förvaltningen behöver fortsätta att arbeta med att skapa goda förutsättningar för rektorer och chefer att tillsammans med alla kompetenta medarbetare utveckla sin verksamhet för att alla elever ska kunna lyckas i skolan. En avgörande faktor för att elever ska kunna nå sin fulla potential i skolan är en undervisning av hög kvalitet, där behöriga lärare är den främsta garanten. Många skolor har hög grad av behörighet men variationen i staden är stor. Andelen legitimerade lärare i grundskola och grundsärskola ökar något på ett övergripande plan.

Grundskolenämndens resultat för verksamhetsåret 2022 är en positiv avvikelse på 113,5 mnkr, vilket motsvarar 1,3 procent av kommunbidraget.

Grundskoleförvaltningens utbildningsområden redovisar en positiv resultatavvikelse på 35 mnkr för år 2022. Resultatet förklaras till största del av statlig ersättning med anledning av covid-19, ökade intäkter för statsbidraget för lärares arbetsmiljö samt nyttjande av tidigare överskott på 40 mnkr. Utan dessa extra pengar hade utbildningsområdena haft ett negativt resultat. En stor del av dessa extra pengar har använts till att öka bemanningen på skolorna. I december var den faktiska bemanningen 437 fler heltidstjänster än budgeterat vilket föranleder behov av anpassningar till budget 2023 för vissa enheter

2 Väsentlig styrinformation till kommunledningen

2.1 Verksamhetens utveckling

2.1.1 Redovisning av resultat

Effektmått och övriga mått/nyckeltal

Mått/nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal elever i kommunal grundskola Göteborg	47 642	47 857	48 083
Antal elever i kommunal grundsärskola Göteborg	674	749	859
Antal elever i kommunalt fritidshem	19 616	19 323	20 302
Antal elever fristående grundskola Göteborg samt annan kommun	13 631	13 786	13 951
Antal elever fristående grundsärskola Göteborg samt annan kommun	28	34	33
Antal elever fritidshem, fristående verksamhet samt annan kommun	3 389	3 474	3 762
Antal deltagare i kulturskolan	7 865	7 481	7 398
Antal unika sökande som idag inte deltar i kulturskolans verksamhet			3 499
Antal månadsavlönade medarbetare	7 937	9 771	10 144

*Antal elever avser medelvoly månaderna mars och oktober. Även antal unika deltagare och unika sökande till Kulturskolan avser medelvoly m mars och oktober månad, fr o m Utfall 2022 (2020 och 2021 endast oktobersiffror). (Kulturskolans öppna verksamhet, lovverksamhet och vissa korta kurser är exkluderade)
Antal månadsavlönade avser anställda med månadslön per december.*

Volym-, intäkts- och kostnadsutveckling

Mått	2020	2021	2022
Nettokostnadsutveckling	1,7%	9,8%	3,3%
Elever i kommunal grundskola Göteborg	+2,4%	+0,5%	+0,5%
Elever i kommunal grundsärskola Göteborg	+8,9%	+11,1 %	+14,7%
Elever i kommunalt fritidshem	-1,4%	-1,5 %	+5,1%
Elever fristående grundskola Göteborg samt annan kommun	-2,2%	+1,1 %	+1,2%
Elever fristående grundsärskola Göteborg samt annan kommun	+33,3%	+21,4 %	-2,9%
Elever fritidshem, fristående verksamhet samt annan kommun	-7,2%	+2,5 %	+8,3%

Nettokostnadsutvecklingen för helåret 2022 är 3,3 procent vilket motsvarar 293 mnkr. Förvaltningens kommunbidrag (exkl kompletteringsbudget) 2022 var 2,1 procent högre än 2021.

Nettokostnadsutvecklingen har framförallt påverkats av att förvaltningen har mottagit tillskott i form av kompletteringsbudget samt olika statsbidrag, exempelvis skolmiljarden och ersättning för covid-19. Insatser för dessa intäkter har lett till ökade kostnader genom bland annat ökad bemanning i skolområdena. Nettokostnadsutvecklingen har även påverkats av pris- och löneökningar samt ökade kostnader för köpta platser.

Precis som i tidigare rapportering under året syns en stor expansion inom grundsärskolan. Att antalet elever i grundsärskolan ökar syns också på det nationella planet. Skolverket konstaterar i sin årliga sammanställning att andelen elever som är mottagna i grundsärskola under de senaste tio åren har varit cirka 1 procent i relation till alla eleverna i den obligatoriska skolan (exklusive förskoleklass). Läsåret 2021/2022 hade andelen ökat till 1,3 procent. Det kan finnas olika skäl till ökningen av andelen elever i grundsärskola. En tendens är att fler individer får möjlighet att utredas och får fastställda diagnoser och därmed kan bli aktuella för mottagande i grundsärskolan. Precis som förvaltningen rapporterat om tidigare är det en stor utmaning att inom kompetens- och lokalförsörjning hålla jämna steg med den expansion som det stigande elevantalet inom grundsärskolan kräver.

Antal elever i kommunala fritidshem minskade något under pandemin men har därefter ökat vilket också märks för elever i fritidshem hos fristående huvudmän.

Verksamhetens kvalitet

Enligt skollagen 4 kap 3 § ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Grundskoleförvaltningen har sedan läsåret 18-19 årligen upprättat en kvalitetsrapport över utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet och resultaten för eleverna. Det statliga uppdraget, det vill säga de mål för utbildningsväsendet som regleras i skollag och läroplan, har varit utgångspunkter för kvalitetsrapporterna. Årets kvalitetsrapport är bilagd årsrapporten för att göra det möjligt för kommunfullmäktige att ta del av hur det i reglementet delegerade ansvaret för de uppgifter som ankommer på kommunen inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem uppfylls av grundskolenämnden, se bilagan *Kvalitetsrapport läsåret 21-22*.

I kvalitetsrapporten analyseras verksamhetens förutsättningar och resultat och ett antal rekommendationer om fortsatta åtgärder för högre måluppfyllelse utifrån det nationella uppdraget sammanfattas. Det handlar bland annat om att från huvudmannans sida utveckla formerna för de riktade kompensatoriska insatserna för att stärka ökad likvärdighet i staden. Den pedagogiska segregationen är påtaglig och nämndens resursfördelningsmodell behöver kompletteras med andra riktade insatser som utgår från de enskilda skolornas specifika behov. Undervisningens kvalitet behöver också stärkas generellt genom ett starkare ämnesdidaktiskt fokus i framför allt matematik och svenska som andraspråk, liksom ett fortsatt arbete för en skola på vetenskaplig grund. Detta är delar som förvaltningen föreslår nämnden att prioritera i nämndens verksamhetsplan för 2023.

Förvaltningen lyfter också fram i kvalitetsrapporten att ändamålsenlig organisering av de utvecklingsresurser som finns för skolutveckling är av stor betydelse. Detta innebär bland annat att dagens ordning med utvecklingsorganisationer både inom grundskoleförvaltningen och Center för Skolutveckling behöver ses över. I Kommunfullmäktiges beslut, Handling 2017 nr 85 Tid och genomförandeplan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd, avseende förvaltningarnas bildande ingick uppdrag att utreda flera olika områden. Samtliga utredningsuppdrag, förutom ett, har genomförts och organisatoriska förändringar kopplat till dessa utredningars slutsatser och förslag har verkställts. Det uppdrag som återstår att utreda handlar om det Stadsgemensamma området med organisatorisk tillhörighet i utbildningsförvaltningen och löd *Organisatoriska tillhörigheten för verksamheterna inom det stadsgemensamma området, Center för skolutveckling, Språkcentrum och Vägledningscentrum, behöver utredas.*

Skolförvaltningarna gör nu bedömningen att det är dags att se över om nuvarande uppdrag och organisering är det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att organisera stadens arbete med att stärka kvalitén i stadens utbildningsinsatser. Förvaltningen anser därför att frågan om styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheter som gynnar elevers lärande kopplat till det stadsgemensamma området ska utredas gemensamt av de fyra förvaltningarna i utbildningskedjan under 2023.

2.1.2 Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling

Personuppgiftsincident i lärplattformen Vklass
Orsak till att avvikelserna uppstått
Ett elevkonto i Göteborgs Stad användes den 14 augusti 2022 för att, med hjälp av ett automatiserat script, "scrapa" personuppgifter (förnamn, efternamn, skola, klass) från användares profilsidor i lärplattformen Vklass. Uppgifterna lagrades sedan på en lokal dator och lades ut till försäljning på en sida på internet.
Konsekvenser för de verksamheter som är till för
Oro hos vårdnadshavare att barns personuppgifter spridits på internet. Oro hos elever och skolpersonal att hens personuppgifter spridits på internet. Förtroendetapp för lärplattformen Vklass och för Göteborgs Stads behandling av personuppgifter.
Konsekvenser för organisation, medarbetare och chefer
För organisationen medförde incidenten en väsentlig ökad arbetsbörda under flera veckor.
Ekonomiska konsekvenser
Ersättning för flertal arbetsresurser som arbetade i krisberedningsgruppen i samband med att incidenten inträffade.
Vidtagna åtgärder
Under incidentens först dygn genomfördes akuta åtgärder såsom att lärplattformen Vklass stängde möjligheten att logga in i lärplattformen för alla användare, det elevkonto som använts till att "scrapa" stängdes ner. Vidare gjordes en polisanmälan liksom en registrering av händelsen till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Information skickades ut till berörda, till förvaltningen samt media. Grundskoleförvaltningens ledning och nämnd informerades. Därefter genomfördes åtgärder såsom externt penetrationstest (för att säkerställa att lärplattformen inte hade någon ytterligare säkerhetsbrister). Informationssäkerhetsansvarig reviderade även konsekvensbedömning och en handlingsplan med ytterligare åtgärder upprättades, för att säkerställa och minimera risk för framtida dataläckor i Vklass. Dataskyddsbudet på Intraservice och säkerhetschef på Intraservice informerades.

Bidrag till Föreningen Framstegsskolan
Orsak till att avvikelsen uppstått
Större delen av tiden sedan april 2021 har Föreningen Framstegsskolan (föreningen) saknat ett bankgiro kopplat till sitt organisationsnummer. Grundskolenämnden har bedömt att denna omständighet inneburit hinder för utbetalning av skolans bidrag och har därför ansökt om deponering av föreningens bidrag hos länsstyrelsen, med undantag för en kort period då bankgiro fanns tillgängligt och bidrag kunde betalas ut via detta. Föreningen genomgick under andra halvåret 2022 en företagsrekonstruktion. Föreningens ombud anvisade grundskolenämnden att utbetala föreningens bidrag till ett av rekonstruktören särskilt öppnat administrationskonto. Anvisningen gällde de bidrag som föreningen haft rätt till från tingsrättens beslut om rekonstruktion och under den tid som rekonstruktionen pågick, dvs bidragen från juli-december 2022. Grundskolenämnden beslutade den 25 oktober 2022 att föreningens bidrag kunde betalas ut enligt anvisningen. Parallellt med ärendet om hinder för utbetalning av bidrag har ärendet om föreningens tillstånd att bedriva skolverksamhet pågått. Skolinspektionen beslutade i oktober 2021 att återkalla föreningens tillstånd att bedriva skolverksamhet. Beslutet baserades i huvudsak på bedömningen att fyra av de fem styrelseledamöterna i föreningen var olämpliga att fortsatt bedriva skolverksamhet. Förvaltningsrätten beslutade dock i slutet av januari 2022, efter att Skolinspektionens beslut inledningsvis inhiberats, att upphäva beslutet om återkallelse och att återförvisa ärendet till Skolinspektionen för utredning av föreningens nya styrelse. Skolinspektionen överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten. Kammarrätten upphävde i oktober 2022 förvaltningsrättens dom och fastställde därmed Skolinspektionens beslut, med den ändringen att beslutet gällde från och med utgången av höstterminen 2022. Föreningen överklagade kammarrättens beslut till Högsta förvaltningsdomstolen, som inte meddelade prövningstillstånd. Kammarrättens dom vann därmed laga kraft, vilket innebär att föreningen sedan utgången av höstterminen 2022 inte längre har rätt att bedriva skola. De har därför inte heller rätt till bidrag för grundskolenämnden för tid därefter.
Konsekvenser för de verksamheten är till för
I och med att Högsta förvaltningsdomstolen inte meddelade prövningstillstånd vann kammarrättens dom om återkallelse av föreningens tillstånd laga kraft. Efter utgången av höstterminen 2022 har föreningens således inte längre tillstånd att bedriva skolverksamhet. Eleverna vid de tre skolenheterna gavs därför möjlighet att önska ny skola inför vårterminen 2023. Den 2 december tog RM Education (RM) kontakt med förvaltningen och meddelade att de undersökte möjligheterna att starta en skola i Gårdsten i Römosseskolans lokaler. RM har sedan 2021 tillstånd för en skolenhet. Den 4 januari fick RM Education klartecken från Skolinspektionen att starta den nya skolan.
Konsekvenser för organisation, medarbetare, chefer
Flera kommunala skolor och förvaltningen har lagt ner ett omfattande arbete i att planera för att ta emot eleverna från Römosseskolorna. Från början hade skolorna över 600 elever. Majoriteten går nu på kommunala skolor, en liten del på andra fristående skolor och cirka 230 på Communityskolan Gårdsten (RM).
Ekonomiska konsekvenser
De medel som fortfarande är deponerade hos länsstyrelsen uppgår till cirka 40 mnkr och avser elevpeng för januari-juni 2022. Det finns risk att krav på dröjsmålsränta och skadestånd riktas mot grundskolenämnden vilket kan medföra kännbara ekonomiska konsekvenser.
Vidtagna åtgärder
Grundskoleförvaltningen har gjort ett omfattande arbete för att möjliggöra placeringar och ett gott mottagande för de elever som i samband med skolornas stängning behöver ny skolplats. Grundskolenämnden får löpande information om ärendet.

Skyddsstopp på Olshammarskolan
Orsak till att avvikelsen uppstått
Kommunal och Lärarförbundet verkställde skyddsstopp enligt AML 6:7 på Olshammarskolan den 7 september 2022 till den 9 september 2022. Under perioden 5-26 oktober samt 12 december var fritidshemmets öppethållande begränsat och verksamheten var öppen kl. 06.00 - 15.00. Orsaken till skyddsstoppet och att fritidshemmets öppethållande minskades var att det under en längre period varit mycket hög frånvaro i personalgruppen. Det har också skett flera incidenter där personal blivit fysiskt utsatta av elever. Detta har sammantaget medfört hög grad av upplevd stress och ohälsa. Det är svårt att rekrytera vikarier då det krävs särskild kompetens för skolans elevgrupp. Ordinarie personal är i behov av kompetensutveckling för att möta elevernas specifika behov och för att nå ökad kvalitet i undervisningen. Skolskjuts och färdtjänst har påverkats stort av svårigheter att få tag på förare och fordon under hösten 2022. Detta har medfört att elever i vissa fall lämnats tidigare och hämtats senare än deras skolscheman kräver som i sin tur medfört stor belastning för verksamheten då bemanning för elevtillsyn är nödvändig. Ytterligare bidragande faktor är att skolans lokaler inte är ändamålsenliga och att det inte finns tillräckligt med utrymme för elever och personal.
Konsekvenser för de verksamheten är till för
Eleverna förlorade undervisningstid och skolan ser nu över hur det kan kompenseras över läsåret. När skolan och fritidshemmet var stängt påverkades elevernas rutiner och kontinuitet vilket denna elevgrupp är i mycket stort behov av för att må väl. Förändringarna krävde att vårdnadshavare fick anpassa sina arbetstider och de fick minskat stöd i omsorg av sina barn.
Konsekvenser för organisation, medarbetare, chefer
Under skyddsstoppet användes arbetstiden till att arbeta för att säkerställa arbetsorganisation och stärka det pedagogiska arbetet. Dessa dagar blev en betydelsefull del i ett omfattande förändrings- och förbättringsarbete.
Ekonomiska konsekvenser
Under hösten har bemanningen behövt utökas för att klara att möta elevernas behov i verksamheten och flera elever behöver dubbel bemanning. Under hösten har verksamheten genererat ett underskott för att kunna möta elevernas behov och upprätthålla en säker arbetsmiljö för elever och personal.
Vidtagna åtgärder
Rektor har i nära samverkan med Utbildningschef lett ett omfattande förändringsarbete under höstterminen 2022 och det fortgår under vårterminen 2023. I arbetet har många stödfunktioner från förvaltningen involverats. I den genomförda riskbedömningen med handlingsplan framgår samtliga insatser. Bristerna kopplade till skol- och färdtjänstresor har påverkat många skolor i staden och är känt hos förvaltningsledning och grundskolenämnden. I förstudie för Olshammarskolan gör Lokalförvaltningen och Stadsledningskontoret slutsatsen att den befintliga byggnaden bör rivas och de rekommenderar nybyggnation. Rekrytering pågår nu i samtliga yrkesgrupper, lokaler och gruppssammansättning har omarbetats. Skolans verksamhetstid ändrad till 06:00-18:00.

2.2 Kommunfullmäktiges budgetmål

Göteborgs Stads budget innehåller olika typer av mål; organisationsmål, övergripande verksamhetsmål och nämndspecifika mål med tillhörande indikatorer. Grundskolenämnden omhändertar flera av kommunfullmäktiges mål för nämnden genom att arbeta för att etablera de tre förstärkningsområdena med tillhörande strategier och aktiviteter. Förstärkningsområdena är:

- Ökad kvalitet i undervisningen för att öka elevers kunskapsresultat
- Tydligare ansvar, styrning och ledning för att öka elevers kunskapsresultat
- Ökad likvärdighet inom och mellan skolor för att kompensera för elevers olika förutsättningar

Nedan presenteras en helhetsbedömning utifrån måluppfyllelse av de mål som fullmäktige riktat till grundskolenämnden. Därefter beskrivs utveckling och övergripande måluppfyllelse inom grundskolenämndens tre förstärkningsområden. Flera av indikatorerna har bäring på analysen av flera mål. Grundskolenämnden har i verksamhetsplan 2022 inte angett målvärden för indikatorer kopplade till målen från kommunfullmäktige eller de tre förstärkningsområdena.

2.2.1 Organisationsmål

2.2.1.1 Göteborg har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Staden ska ha god ekonomisk hushållning i verksamheten

Grundskolenämnden har sedan bildandet 2018 arbetat aktivt för en budget i balans och för att resurser ska nyttjas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Det har bland annat handlat om att ge enskilda enheter rätt stöd, att ta fram långsiktiga interna regler och riktlinjer samt skapa en organisation som är hållbar.

Vid årsskiftet 2019/2020 hade utbildningsområdena ett sammanlagt underskott på 154 mnkr. Nämnden genomförde under 2019 och 2020 stora insatser för att stödja skolorna i att få en ekonomi i balans. Bland annat genom att arbeta fram åtgärdsplaner och stödja skolorna i omställningsarbete. Likväl genomfördes riktade insatser till 32 skolor som stod för den största delen av underskottet.

För att främja långsiktig planering i verksamheten beslutade nämnden inför 2020 att tillämpa över- och underskottsregler som möjliggör att skolenheter kan föra med sig över- och underskott mellan år. Syftet med reglerna var att ge verksamheten bättre förutsättningar att hantera förändringar i verksamheten mellan åren och samtidigt ställa krav på att enbart tilldelade resurser förbrukas över tid. Under 2020 tog nämnden fram en handlingsplan för god ekonomisk hushållning på kort, mellan och lång sikt. Vid årsskiftet 2020/2021 hade samtliga utbildningsområden ett resultat som var bättre än budget.

Under 2021 har ett stort förändringsarbete genomförts i och med omorganisationen av stödavdelningarna och utbildningsområdena. 2021 kom måltid, lokalvård och vaktmästeri samt kulturskolan till grundskoleförvaltningen. Övertagandet av verksamhetsområdena väntas ge både kvalitets- och effektivitetsvinster. Förvaltningen har även under 2021 omorganiserat skolorganisationen i syfte att skapa större och mer bärkraftiga enheter som får bättre planeringsförutsättningar, både utifrån ett effektivt användande av personella såväl som ekonomiska resurser.

2.2.1.2 Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet

Effektivitetstal kommunal grundskola

Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet				
Indikator - Effektivitetstal kommunal grundskola				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	214	228	201	210

Det mått som värdena i tabellen relaterar till, är ett mått som är framtaget av Kolada (den öppna databasen för kommuner och regioner) "Sammanvägt resultat i grundskolan, kommunala skolor, ranking". Måttet förklarar det sammanvägda modellberäknade resultatet för elever i åk 9 och avser resultat för elever i kommunala skolor belägna i kommunen.

För 2022 är Göteborgs placering 201 bland landets 290 kommuner. Eftersom det aktuella värdet för Göteborg är relativt andra kommuner, påverkas Göteborgs resultat av att andra kommuner förbättrar eller försämrar sina resultat. Med tanke på att vårens betygsresultat i årskurs 9, behörighet till gymnasiet och det genomsnittliga meritvärdet är snarlikt föregående år har Göteborgs ranking ändå förbättrats sedan föregående år, främst bör det förklaras av andra kommuners resultat. Som jämförelse kan nämnas Stockholm (34) och Malmö (112), båda kommunerna har också förbättrat sina positioner jämfört med 2021.

Ett annat effektivitetsmått som presenteras i Kolada är effektivitetsindex. Det är ett sammanvägt mått som tar hänsyn till både elevernas resultat (kvalitetsindex) samt kostnad per elev (resursindex). Effektivitetsindexet är strukturjusterat för kommuners olika förutsättningar. Kommunernas placeringar presenteras i en indexskala från 0-100 där 0 är sämst och 100 är bäst. De senast publicerade siffrorna är från 2021, där har Göteborg index 5, Stockholm 23 och Malmö 49.

Personal i direktkontakt med invånare i förhållande till staden totala personalstyrka

Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet				
Indikator - Personal i direktkontakt med invånare i förhållande till staden totala personalstyrka				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	71	71		73
Utfall/mål för nämnden	90	78,9	78,8	

2022 prognosticerat värde per november

Från och med 2021 har nämnden tillförts de måltids, lokalvårds- och vaktmästerifunktioner som stödjer och servar förvaltningens skolenheter samt kulturskolan. Enligt stadens anvisning anses inte yrkesgrupper inom måltid, lokalvård och vaktmästeri vara i direktkontakt med stadens invånare. Därför innebar överföringen att mätvärdet sänktes mellan år 2020 och år 2021 med 11 procentenheter. Därefter har andelen anställda i direktkontakt med invånare legat relativt stabilt trots att antalet elevassistenter och lärare har ökat över mätperioden. Att andelen anställda i direktkontakt med invånare trots detta inte har påverkats

beror fram för allt på att antalet medarbetare per chef har beaktats i samband med ny skolenhetsorganisation, dvs antalet ledningsresurser har ökat något.

2.2.1.3 Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor				
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	79	78		81
Utfall/mål för nämnden	79	77	78	

Grundskoleförvaltningen har inget mål för HME 2022. I programmet för attraktiv arbetsgivare är målet för HME minst 80 för medarbetare och 83 för chefer 2023.

På förvaltningsnivå har HME ökat sedan 2021 med en indexenhet, från 77 till 78. Av de tre delindex som tillsammans utgör HME är det delindexen för styrning och motivation som har ökat sedan 2021. Det var också dessa index som minskade i medarbetarenkät 2021. Frågorna på delindex styrning handlar om enhetens mål och förväntningar i det egna arbetet. Resultatsvackan i 2021 års enkät berodde troligen på att den nya organisationen inte implementerats fullt ut när enkäten besvarades och verksamheterna således inte hunnit arbeta med dessa frågor. Omorganisationen förväntas i förlängningen bidra till en tydligare styrning och ledning och som följd en bättre arbetsmiljö för förvaltningens medarbetare. I omorganisationens genomförandeplan ingår team- och ledningsgruppsutveckling för alla ledningsteam.

Nuläget efter omorganisationen följs upp i en separat rapport. Därutöver återkommer förvaltningen med fördjupning kring arbetsmiljö för första linjens chefer och personal i delårsrapport mars.

När det gäller 2021 års enkät hade stödfunktionerna lägst HME. Lokalvård, vaktmästeri och måltid hade högst HME. Anledningen till stödfunktionernas låga värde kan bero på ofrivilligt arbete hemifrån på grund av pandemin.

Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor				
Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	9,6	8,6		8,1
Utfall/mål för nämnden	9,1	8,1	8,1	

Sjukfrånvaron från grundskolenämnden redovisas ackumulerat per helår. Grundskolenämndens mål för sjukfrånvaron är att den ska minska.

Den totala sjukfrånvaron för hela förvaltningen ligger på 8,1 procent och är oförändrad sedan 2021. Sjukfrånvaron är dock fortsatt högre än 2019, då den totala sjukfrånvaron var 7,0 procent. Förvaltningen arbetar systematiskt med rehabilitering enligt stadens process för att nå målet i programmet för attraktiv arbetsgivare på 7,0 procent. Vidare kommer förvaltningen under 2023 att genomföra ett pilotprojekt i syfte att stärka arbetsplatsernas hälso- och arbetsmiljöarbete, de organisatoriska förutsättningar och medarbetarnas upplevda hälsa med särskilt fokus på elevassistenter som är den yrkesgrupp som har högst korttidsfrånvaro. Denna satsning kommer knytas an till det redan pågående arbetet i förvaltningen kring att stärka elevassistenters roll.

2.2.2 Övergripande verksamhetsmål

2.2.2.1 Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor

Måluppfyllelse

■ Viss

Skolan har enligt skollagen ett kompensatoriskt uppdrag. Det innebär att skolan ska vara likvärdig för alla. Skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Att arbeta för goda och jämlika uppväxtvillkor ingår därmed också i skolväsendets nationella uppdrag.

Analys av resultat

Årets utfall av indikatorerna som finns kopplade till detta mål når inte upp till kommunfullmäktiges målvärden. Förvaltningen gör ändå bedömningen att det finns viss måluppfyllelse inom detta mål främst utifrån att kunskapsresultaten för elever i kommunala skolor i stort bibehållits och i vissa åldrar förbättrats i jämförelse med föregående år och detta under ett läsår som delvis påverkats av pandemin. Kloka prioriteringar av rektorer och personal har gjort att skolan kunnat vara en viktig och fast punkt för många barn under en speciell tid och att nämnden därmed i viss utsträckning bidragit till jämlika uppväxtvillkor.

De indikatorer som avser hemkommunspektivet, det vill säga de som berör alla Göteborgs elever analyseras nedan i jämförelse med resultat för elever i den kommunala grundskolan. Kunskapsresultaten är genomgående högre för elever i hemkommunspektivet i jämförelse med elever i kommunala skolor. Det gäller alla årskurser förutom resultaten i nationella prov årskurs 3 där resultaten inte skiljer sig åt. Skillnaden mellan resultat för elever utifrån hemkommunspektivet och den egna verksamheten i kommunala skolor är runt 4-5 procentenheter i årskurs 6 och årskurs 9 vilket förklaras av att gruppen elever som bor i Göteborg och som går i fristående skolor har något bättre betyg i genomsnitt jämförelse med gruppen elever som bor i Göteborg och går i kommunala skolor. Kunskapsresultaten för årskurs 6 och 9 har sjunkit något, eller är oförändrade, jämfört med föregående år både vad gäller hemkommunspektivet och kommunala skolor. Skillnaderna mellan åren är dock marginella. Skillnaden i resultat mellan elever i kommunala skolor och hos andra huvudmän kan till del förklaras av elevernas socioekonomiska förutsättningar. Inför budget 2023 gjordes en jämförelse mellan de kommunala skolornas socioekonomiska index och de fristående skolornas. De kommunala skolorna har år 2023 ett högsta värde på 246, lägsta värde på 35 och medianen är

96. Det kan jämföras med de fristående skolorna som generellt har lägre index med högsta värde 174, lägsta värde 35 och median 69. Socioekonomiskt index baseras bland annat på utländsk bakgrund, vårdnadshavarnas högsta utbildning, om familjen har försörjningsstöd samt antal nyanlända.

Förvaltningens kvalitetsrapport visar på fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden. Mönstret sedan tidigare år kvarstår: skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat. Sådana skolor har också i genomsnitt lägre andel lärare med legitimation, högre personalomsättning, lägre närvaro, fler elever som byter skola under läsåret och lägre inskrivningsgrad i fritidshemmet. Därtill har eleverna som påbörjar förskoleklass i dessa skolor sämre språkliga förutsättningar, sannolikt delvis som en konsekvens av lägre närvaro i förskola. Sammantaget innebär detta att det fortsatt finns en påtaglig pedagogisk segregation bland stadens skolor.

Skolan ska enligt läroplanen aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. 2022 var ett valår vilket uppmärksammades på olika sätt i undervisningen. På de 43 högstadieskolor som hösten 2022 deltog i skolvalet röstade 84,4 procent av alla högstadieelever. Av de 43 skolorna är 25 kommunala högstadieskolor. I en enkät som skickades från förvaltningen till kommunala högstadieskolorna ställdes frågor kring hur rektor resonerat angående politiska partiers närvaro på skolan i samband med skolvalet 2022. Nitton skolor återkopplade på enkäten. Arton av dessa skolor har valt att inte bjuda in några politiska partier. En skola valde att bjuda in de ungdomspartier vars moderpartier sitter i riksdagen. En huvuddel av skolorna som svarat på enkäten anser att det finns tillräckligt med material att tillgå, utan att företrädare för partier bjuds in till skolorna.

Deltagandet i valet till ungdomsfullmäktige ökade hösten 2022 med 1,7 procent. På de kommunala grundskolorna ökade valdeltagandet sammantaget med 6 procent jämfört med föregående år. Valdeltagandet i valet till ungdomsfullmäktige är fortsatt lågt och skiljer sig över staden. På de kommunala grundskolor som deltog i valet var årets valdeltagande 31,7 procent.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

I förslaget till grundskolenämndens verksamhetsplan 2023 föreslår förvaltningen att utöver resursfördelningsmodellen rikta stödjande åtgärder till skolor i socioekonomiskt utsatta områden utifrån varje skolas specifika behov. Förstärkta språkutvecklande insatser behöver också riktas till de skolor som har störst utmaningar utifrån ett ämnesdidaktiskt fokus som vilar på vetenskaplig grund.

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Elever i åk 3 som deltagit i alla ämnes-prov som klarat alla delprov i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%)*			71%	

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Elever i åk 3 som deltagit i alla ämnes-prov som klarat alla delprov i matematik, hemkommun, andel (%)*			69%	
Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), Hemkommun, andel (%)	70,6%	71,7%	71,1%	
Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, hemkommun, andel (%)	74,9%	73,2%	72,4%	
Elever i år 9 behöriga till gymnasieskolan, hemkommun, andel (%)	83,3%	82,9%	82,4%	
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)***		84%	81%	
Elever i åk 9: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)***		72%	67,9%	
SCB:s medborgarundersökning, nöjdhet med grundskolan, hur fungerar grundskolan, andel nöjda (%)		65,6%	63,3%	

* För 2020 och 2021 finns inget värde tillgängligt.

***Indikatorerna som hämtas från elevenkäten avser elever i kommunala skolor.

2.2.3 Nämndspecifika mål från KF

2.2.3.1 Alla Göteborgs grundskolor ska ha en väl fungerande verksamhet med hög kvalitet i undervisningen.

Måluppfyllelse

■ Viss

Analys av resultat

I kvalitetsrapporten sammanfattas och analyseras vårens kunskapsresultat som har förbättrats något i tidiga åldrar och ligger relativt stabilt i senare åldrar. Pojkars resultat fortsätter öka i förhållande till flickornas, det vill säga, skillnaderna mellan flickor och pojkars betygsresultat minskar. Sammantaget är det fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden och mönstret sedan tidigare år kvarstår – skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat. Elevers upplevelser av undervisningens kvalitet kan

sammanfattas i enkätsvaren för frågeområdena studiero, veta vad som krävs och stimulans. För årskurs två är svaren blandade, men med genomgående mer positiva upplevelser än tidigare år för flickor i högindexskolor. För de äldre åldrarna upplever fortfarande pojkar en bättre undervisningskvalitet än flickor, och elever från socioekonomiskt gynnsamma förhållanden tenderar att vara mer nöjda än andra.

Pandemiåren medförde i perioder stora utmaningar när det gäller bemanningen på många skolenheter. Det har sannolikt påverkat såväl personals arbetsmiljö som verksamhetens kvalitet på vissa skolenheter. Att elevernas kunskapsresultat är stabila, och i vissa årskurser, till och med något bättre än föregående år bör tolkas som att rektorer och personal gjort kloka prioriteringar under en utmanande period.

Arbetet med *Huvudmannens extraordinära insatser* pågår på tre pilotskolor där förvaltningens ledning bedömt att skolan behöver särskilda insatser för att komma tillrätta med bristande kvalitet. Under våren har skolorna arbetat fram analyser och åtgärdsplaner utifrån särskilt metodstöd. Metodstödet grundar sig i de tio så kallade *Framgångsfaktorer för vetenskapligt baserad skolutveckling* sammanställda av de fyra skolmyndigheterna Skolinspektionen, SPSM, Skolforskningsinstitutet samt Skolverket. Arbetet med att förverkliga åtgärderna pågår nu på alla tre skolor. Åtgärdsplanerna följs upp systematiskt och stöd formas efter skolans behov. En av tre skolor har fått ärenden avskrivna av Skolinspektionen vilket är en indikator på att skolan är på rätt väg i sitt kvalitetsarbete. En del av åtgärderna som är framskrivna i planen är komplicerade att verkställa då möjligheterna att få behörig och legitimerad personal att arbeta på skolor i utsatta områden, det som i Kvalitetsrapporten benämns som pedagogisk segregation.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

I förvaltningens förslag till nämndens verksamhetsplan föreslås två övergripande strategier för ökad kvalitet i undervisningen; satsningar på didaktisk utveckling och fortsatt fokus på att öka andelen legitimerade och behöriga lärare.

2.2.3.2 Läraryrkets status ska stärkas med fokus på lärarnas arbetsmiljö.

Måluppfyllelse

■ Viss

Analys av resultat

Nämndens strategier kopplat till målet handlar fortsatt om att stärka systematiken för arbetsmiljöarbetet, att rikta ekonomiska resurser till skolenheterna och att driva utvecklingsarbetet partsgemensamt. Grundskolenämnden har i sin budget strävat efter att så mycket som möjligt av skolpengen ska hamna i skolornas egna budget. I budget 2022 ökade elevpengen till de kommunala skolorna i genomsnitt med 3,5 procent. Sedan grundskoleförvaltningens start har elevpengen ökat med mellan 14-17 procent vilket kan jämföras med prisindex som under samma period stigit med 10 procent.

Lärares arbetsmiljö har under 2021 följts upp med frågor i medarbetarenkäten som jämförts med den uppföljning som gjordes 2015. Enkäten visar generellt på en förbättrad arbetsmiljö. Det finns dock utrymme för förbättringar. Den nya skolenhetsorganisationen som implementerades under läsåret 21/22 har medfört en

ökad chefstäthet vilket ger förutsättningar för ett närmare ledarskap för lärarna. Den team- och ledarutveckling som pågår bredd inom förvaltningen väntas också ge indirekta positiva effekter för lärares arbetsmiljö. Den nya skolenhetsorganisationen följs upp och rapporteras till nämnden i separat rapport under våren.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

Förvaltningen har under 2022 arbetat vidare i olika partssammansatta HÖK-arbetsgrupper. HÖK arbetsgrupp arbetstid och arbetsmiljö har under året bland annat tagit fram en process för tjänstefördelning och reviderat uppdragsdialogen med syfte att stödja rektorer i arbetet att stärka lärares arbetsmiljö och skapa hälsosamma arbetsplatser. Arbetsgruppen har tidigare tagit fram principer för schemaläggning vilket ingår i förvaltningens utbildningar kring schemaläggning och i introduktion till alla rektorer och biträdande rektorer. Arbetet i den partssammansatta arbetsgruppen HÖK arbetstid och arbetsmiljö kommer fortsätta under 2023.

För att möta skollagens förstärkta krav på introduktionsår för en nyexaminerad lärare sjöattes under 2022 ett gemensamt mentors- och adeptprogram i hela förvaltningen. Syftet med det gemensamma introduktionsprogrammet är att bidra till en likvärdig introduktion i yrket samt att tillvarata erfarna lärares kompetens i rollen som mentor vilket också bör leda till en ökad kontinuitet på skolorna. Förvaltningen har tagit fram stödmaterial i form av en rutin, introduktionsplan, samtalsunderlag, processkarta och reflektionsmaterial. Mentorer och adepter bjuds in till en gemensam uppstartsträff och utifrån de olika rollerna erbjuds riktade aktiviteter för nyexaminerade respektive mentorer.

2.2.3.3 Stadens grundskolor ska präglas av studiero och trygghet där kunskapsuppdraget står i centrum

Måluppfyllelse

■ Viss

Analys av resultat

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet och grundsärskolan anger att rektorn har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I den nya skolorganisationen leder rektor den samlade elevhälsan vilket kan skapa förutsättningar för ett mer förebyggande och främjande elevhälsoarbete utifrån hela skolans ansvar. Det finns en insikt i verksamheten om att det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet blir som bäst när skolledare leder och organiserar detta på ett sätt som inkluderar alla professioner. Det systematiska arbetet behöver dock fördjupas och bättre ta tillvara elevhälsans kompetens, vilket försvåras av personalbrist i framför allt högindexskolor.

Under hösten har implementering av nya läroplanen Lgr 22 pågått. Den nya läroplanen lyfter samtycke som ett viktigt område för skolorna att arbeta med. Förra årets kvalitetsrapport identifierade att kränkningar kopplat till sexuella trakasserier förekommer. Mot bakgrund av detta, och utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige till grundskolenämnden, ingick därför förvaltningen under hösten 2021 i ett partnerskap med föreningen MÅN Göteborg kring långsiktiga insatser för grundskolans elever och personal. Förvaltningen kan se att när skolor på djupet arbetar med att förändra destruktiva normer ger det positiva resultat.

Skolor som bedriver ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete, nyttjar och använder det stöd som förvaltningen erbjuder, vittnar om att stödet gett effekt och utvecklat arbetet på skolorna. Samtidigt finns det fortfarande många skolor som behöver utveckla ett systematiskt värdegrundsarbete där eleverna görs aktivt delaktiga.

I årets kvalitetsrapport beskrivs att skillnaden i hur olika elevgrupper i årskurs två uppfattar sin trygghet och skolans grundläggande värden har minskat. I årskurs fem kvarstår flickor i mellanindexskolor som den minst trygga elevgruppen. Pojkar upplever sig fortfarande mer trygga än flickor, även i årskurs åtta. Förvaltningen ser att upplevd mobbning i årskurs fyra ökar för flickor i mellanindexskolor och pojkar i högindexskolor, och samtidigt minskar marginellt för övriga elevgrupper sedan förra läsåret.

De disciplinära åtgärder som står till buds enligt skollagen, såsom omplaceringar och avstängningar är något som rektor kan besluta om när man nått vägs ände eller när det uppkommit en akut situation som måste brytas. Förvaltningen har på uppdrag av nämnden tagit fram en riktlinje med vägledning för hur rektorer bör tillämpa åtgärder för trygghet och studiero. Syftet är att riktlinjen ska utgöra ett stöd för rektorer och biträdande rektorer, eller annan personal, att fatta beslut om en disciplinär åtgärd i syfte att säkerställa elevers trygghet och studiero. Riktlinjen omfattar en rad perspektiv, vilka grundskoleförvaltningen menar är väsentliga att anlägga när en rektor, biträdande rektor eller annan personal står i en situation där en disciplinär åtgärd övervägs i förhållande till en elev.

Ett fortsatt utvecklingsarbete avseende undervisningens kvalitet är av stor betydelse i relation till de disciplinära åtgärderna. Elever som har behov av särskilt stöd har också rätt att få sådant stöd. Att en elev verkligen får särskilt stöd har betydelse för hur en elev kan ta till sig undervisningen och finna sig tillrätta med sin skolsituation och undvika ett normbrytande beteende. Att bedriva en god undervisning, med ett gemensamt förhållningsätt gentemot elever, kan bidra till att öka tryggheten och studieron på skolor och därmed skapa en god arbetsmiljö för eleverna.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

Utifrån kvalitetsrapportens rekommendationer föreslår förvaltningen i förslag till verksamhetsplan 2023 bland annat riktade insatser för att minska kränkningar utifrån diskrimineringsgrunden etnicitet i stadens skolor. Implementering av ovan nämnda riktlinje samt fortsatt fokus på att utveckla undervisningens kvalitet väntas bidra till en skola där trygghet och studiero råder.

2.2.3.4 Göteborg har en skola där barn och elever når sin fulla potential.

Måluppfyllelse

■ Viss

Bedömningen bygger på en sammanvägning av arbetet med grundskolenämndens tre förstärkningsområden och de indikatorer som nämnden följer. Det finns inte en entydig bild men sammantaget bedömer nämnden att det finns viss måluppfyllelse.

Analys av resultat

En avgörande faktor för att elever ska kunna nå sin fulla potential i skolan är en

undervisning av hög kvalitet, där behöriga lärare är den främsta garanten. Andelen behöriga har ökat något under 2021-2022 men är fortsatt en utmaning. 88,1 procent av förvaltningens månadsavlönade lärare i grundskola och grundsärskola är legitimerade med behörighet i minst ett ämne, vilket är en ökning jämfört med föregående år. I fritidshemmen är den genomsnittliga legitimationsgraden lägre, här syns dock en ökning från 52,6 procent 2021 till 57,7 procent 2022. Särskilt kompetensförsörjningsanslag riktas mot prioriterade skolenheter för att andelen legitimerade lärare i fritidshemmet ska öka.

Förvaltningen har sedan tidigare tagit viktiga steg vad gäller att synliggöra kunskapsresultat i de yngre åldrarna. Försiktigt positiva resultat syns 2022 när det gäller andel elever i årskurs 1 som uppnått skrivförståelse och kunskapskraven i läsförmåga samt att en något högre andel elever i årskurs 3 når kunskapskraven i alla ämnen. Läsa-skriva-räkna-garantin trädde i kraft 2019 och omfattar förskoleklass och de tidiga årskurserna (1–3) i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Garantin innebär att alla barn och elever ska ges stöd och stimulans tidigt för att utvecklas så långt som möjligt inom områdena svenska och matematik. Sedan garantin började gälla har förvaltningen stöttat skolledare, lärare i förskoleklass och skolornas specialpedagogiska kompetens på en rad olika sätt. Stödet anpassas successivt till skolornas nuläge för att på bästa möjliga sätt och fullt ut implementera läsa-skriva-räkna-garantin.

Flera av höstens rektorsverkstäder har haft ett gemensamt innehåll med utgångspunkt i nämndens riktlinje för tillgänglig lärmiljö. Vid det första tillfället gavs ett forskarperspektiv på hälsofrämjande skolutveckling. Vid det andra tillfället med ett skolutvecklingsperspektiv, deltog även elevhälsans personal för att synliggöra vikten av att elevhälsa är hela skolans angelägenhet. Riktlinjens syfte är att tydliggöra hur grundskoleförvaltningens skolor säkrar kompetens, arbetssätt och utformning för att möta alla elever utifrån deras olika förutsättningar och behov. I detta ingår elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF).

Grundskoleförvaltningen har under 2021–2022 arbetat fram förslag på grundläggande principer för bättre styrning, ledning och organisering avseende grundsärskola, elevhälsa, gemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola som nämnden beslutade om vid årets slut. De grundläggande principerna utgår ifrån aktuell lagstiftning, forskning, beprövad erfarenhet och bred dialog med vårdnadshavare och verksamheternas olika företrädare. Målet med de grundläggande principerna är ökad kvalitet i undervisningen samt ökad likvärdighet, delaktighet, rättssäkerhet och hållbarhet. Några förslag på viktiga förändringar är större grundsärskolor och fler platser, samlokalisering samt bättre förutsättningar att ge stöd till elever i grundsärskolans målgrupp som går i förskoleklass. De grundläggande principerna blir viktiga utgångspunkter för kommande års arbete för att höja kvaliteten i verksamheten för de barn och elever som har allra störst behov.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling är fortsatt nyckelfaktorer för förvaltningen för en skola som möter alla elever där de befinner sig i sitt lärande. Inom grundsärskolan efterfrågas andra kompetenser jämfört med andra skol- och verksamhetsformer. Ett arbete med att se hur dessa kompetenser kan rymmas inom befintliga befattningar pågår. Som alternativ kan nya befattningar inrättas, vilket på sikt kan vidga rekryteringsbasen samtidigt som det blir en kvalitetshöjning i verksamheten.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

I förslag till verksamhetsplan för grundskolenämnden 2023 föreslår förvaltningen

följande strategier för ökad likvärdighet för att kompensera för elevers olika förutsättningar;

- Riktade stödjande åtgärder till skolor i socioekonomiskt utsatta områden
- Riktat värdegrundsarbete mot rasism och för ökad trygghet
- Kulturskolan ska erbjuda en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga och bidra till en meningsfull fritid

2.2.4 Verksamhetsnära mål

Utgångspunkter i planeringen inför 2022 var att hålla i de tre förstärkningsområden som funnits med från 2018 då grundskolenämnden bildades samt att fortsätta det förändringsarbete av förvaltningskultur och struktur som syftar till att tydliggöra styrning och ledning, och bidra till bättre förutsättningar för ökad kvalitet och likvärdighet. Genom att arbeta med förstärkningsområdena har förvaltningen strävat efter omhänderta både de kommunala målen och de mål som följer utifrån skollag och läroplaner.

I kvalitetsrapporten som nämnden fastställde den 22 november 2022 sammanfattas ett antal rekommendationer om fortsatta åtgärder för högre måluppfyllelse utifrån det nationella uppdraget. Det handlar bland annat om från huvudmannens sida utveckla formerna för de riktade kompensatoriska insatserna för att stärka ökad likvärdighet i staden. Den pedagogiska segregationen är påtaglig och nämndens resursfördelningsmodell behöver kompletteras med andra riktade insatser som utgår från de enskilda skolornas specifika behov. Undervisningens kvalitet behöver också stärkas generellt genom ett starkare ämnesdidaktiskt fokus i framför allt matematik och svenska som andraspråk, liksom ett fortsatt arbete för en skola på vetenskaplig grund. Kommunfullmäktiges mål, uppdrag och inriktningar i kombination med kvalitetsrapportens rekommendationer är grunden i den verksamhetsplan som förvaltningen föreslår nämnden att fastställa för 2023.

2.2.4.1 Ökad kvalitet i undervisning för att öka elevers kunskapsresultat

Måluppfyllelse

■ Viss

Det första förstärkningsområdet handlar om att stärka förutsättningarna för undervisning och mötet mellan lärare och elev. Bedömningen är gjord utifrån indikatorerna nedan och den uppföljning som återfinns i årets kvalitetsrapport.

Analys av resultat

Vårens kunskapsresultat har förbättrats lite i tidiga åldrar och ligger relativt stabilt i senare åldrar. Pojkars resultat fortsätter öka i förhållande till flickornas, det vill säga, skillnaderna mellan flickor och pojkars betygsresultat minskar. Sammantaget är det fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden och mönstret sedan tidigare år kvarstår – skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat. Elevers upplevelser av undervisningens kvalitet kan sammanfattas i enkätsvaren för frågeområden studiero, veta vad som krävs och stimulans. För årskurs två är svaren blandade, men med genomgående mer positiva upplevelser än tidigare år för flickor i högindexskolor. För de äldre åldrarna upplever fortfarande pojkar en bättre undervisningskvalitet än flickor, och elever från socioekonomiskt gynnsamma förhållanden tenderar att vara mer nöjda än andra. Fördjupad analys av elevernas

resultat återfinns i kvalitetsrapporten.

Sedan tre år tillbaka finns kvantitativa indikatorer för uppföljning av grundsärskoleelevernas måluppfyllelse. Viktigt att påtala är att den kvantitativa uppföljningen av grundsärskoleelevernas kunskaper är förenad med en rad osäkerhetsfaktorer, exempelvis att elevunderlaget i respektive årskurs är begränsat, att statistiken endast finns tillgänglig sedan tre år bakåt i tiden och att betyg endast sätts när eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. I årskurs tre bedöms cirka 70 procent av eleverna ha uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, vilket är en minskning sedan föregående år. Även i årskurs sex har cirka 70 procent av eleverna uppnått kunskapskraven. I årskurs nio har 73 procent uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och där är minskningen ringa i förhållande till föregående år. Inom de praktiskt-estetiska ämnena ses en positiv betygsutveckling från årskurs sex till årskurs nio i ämnena bild, hem och konsumentkunskap, slöjd och idrott och hälsa.

En avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet är behöriga och kompetenta lärare. Andelen legitimerade lärare fortsätter att öka vilket ger bättre förutsättningar för god kvalitet. Detta gäller för samtliga lärarkategorier och inom respektive redovisad grupp. Såväl andelen som antalet legitimerade lärare i grundskola, grundsärskola och fritidshem har ökat jämfört med samma tid föregående år. Kompetensförsörjningen inom grundsärskolan är alltjämt en stor utmaning och en viktig faktor för ökad kvalitet och högre måluppfyllelse. Behovet av speciallärare är stort liksom elevassistenter med rätt kompetens för att möta elevernas behov.

Andelen tillsvidareanställda legitimerade lärare har ökat något vilket troligen beror på den uppföljning av olegitimerade tillsvidareanställda lärare som förvaltningen genomförde under året. Handlingsplaner upprättades för dem som har förutsättningar att nå legitimation inom två år.

För att möta skollagens förstärkta krav på introduktionsår för en nyexaminerad lärare sjuöskattes under 2022 ett förvaltningsgemensamt mentors- och adeptprogram i hela förvaltningen. Syftet med det gemensamma introduktionsprogrammet är att bidra till en likvärdig introduktion i yrket samt att tillvarata erfarna lärares kompetens i rollen som mentor vilket också bör leda till en ökad kontinuitet på skolorna.

Förvaltningen arbetar med att skapa förutsättningar för en god undervisning. Det handlar bland annat om stöd till skolledare och lärare för att utveckla skolornas kompetens när det gäller arbetet med läsa-skriva-räkna-garantin. Därtill har det handlat om hur förvaltningen skapat förutsättningar för kollegialt lärande, erfarenhetsbyten samt implementeringsinsatser avseende nya kursplaner, riktlinjer för tillgängliga lärmiljöer och rutiner kopplat till närvaroarbetet.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

De strategier för ökad kvalitet i undervisningen som förvaltningen föreslår i förslag till verksamhetsplan 2023 är:

- Satsningar för didaktisk utveckling utifrån skolors resultat och vetenskaplig grund
- Öka andelen behöriga lärare

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Andel elever som visar kunnande inom nio observations-punkter från kartläggningmaterial förskoleklass		52,8%	54,3%	
Andel elever som uppnått kunskapskrav läsförmåga årskurs 1.	87,2%	85%	86,8%	
Andel elever som uppnår kunskapskrav i åk 3 för Svenska/2, So, No, Matematik.	80,5%	78,8%	80%	
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 6, samtliga elever	66,7%	67,9%	68,1%	
Andel elever behöriga till gymnasiets yrkesprogram åk 9	78,2%	78,4%	78,4%	
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 9	68,8%	67,8%	67,9%	
Genomsnittligt meritvärde åk 9, samtliga elever	219,8	220,2	220,5	
Andel elever i årskurs 9 som anger positiva svar i elevenkät på frågan: Jag känner mig nöjd med min skola som helhet.	72%	72%	67,9%	
Andel elever i åk 9 som anger positiva svar i elevenkäten på frågan: Jag har studiero på lektionerna*			81,8%	
Andel elever i åk 9 som anger positiva svar i elevenkäten på frågan: Jag känner mig trygg i skolan.	83%	84%	81%	
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskola**	81,5%	86,6%	88,1%	
Andel legitimerade lärare i fritidshem med behörighet för fritidshem **	46%	52,6%	57,7%	
Andel legitimerade lärare i förskoleklass/förskollärare, med behörighet för förskoleklass**	83%	90,1%	91,3%	

*Frågan är delvis omformulerad för 2022 varför jämförelse med föregående år ej är möjlig.

2.2.4.2 Tydligare ansvar styrning och ledning för att öka elevers kunskapsresultat

Förstärkningsområdet syftar till att skapa organisation, struktur och kultur som stödjer och skapar förutsättningar för arbetet med att öka elevernas lärande och måluppfyllelse. Det handlar om att alla nivåer i styrkedjan ska ha fokus på skolans huvuduppdrag, tydliga uppdrag, roller och ansvar samt förutsättningar för en långsiktigt hållbar organisation.

Analys av resultat

Den nya skolenhetsorganisationen genomfördes med start läsåret 2021/2022. Inför denna omorganisation har organisation, roller och funktioner kartlagts och är idag organiserade utifrån liknande principer och strukturer där så har varit möjligt. Det är ännu för tidigt att utvärdera effekterna av omorganisationen som dessutom implementerades mitt under pågående pandemi. En uppföljning av nuläget efter omorganisationen kommer att presenteras under våren 2023.

Sedan nämndens och förvaltningens bildande har roller, ansvar och uppdrag förtydligats jämfört med den situation som rådde dessförinnan. Därtill har en mängd gemensamma riktlinjer och hanteringsordning för olika sakområden förtydligats vilket också bidrar till tydligare ansvarsfördelning. En gemensam grundskoleförvaltning har bättre förutsättningar att arbeta med likvärdighet och rättssäkerhet än tidigare och här har stora steg tagits under förvaltningens resa. Skolplacering, resursfördelning, systematiskt arbetsmiljöarbete, gemensamma myndighetsprocesser är några exempel på avgörande processer som inte varit möjliga att utveckla på samma sätt i annan organisering. Med dessa processer på plats finns det ökade möjligheter att framgent kunna fokusera än mer på kärnuppdraget.

Samtidigt kvarstår problematik med en fragmentiserad styrmiljö på både kommunal och statlig nivå. Förvaltningen har hanterat ett stort antal uppdrag från nämnden utanför den styrning som ges i budget och verksamhetsplan. Under året händer det saker i verksamheten som gör att förvaltningen behöver rikta stöd, utrednings- och utvecklingsresurser mot specifika skolor, områden eller processer. Ibland medför det att annat utvecklingsarbete får prioriteras ner och stå tillbaka. Uppdrag från grundskolenämnden genererar ytterligare uppgifter, ofta för samma resurser som redan arbetar med befintliga utvecklingsinsatser enligt ovan. Med tanke på det stora antal löpande uppdrag som löpande riktats till förvaltningen från nämnden de senaste åren och förväntan från nämnden att återkoppla på uppdragen inom 6 månader går det inte att utesluta att dessa uppdrag tar visst fokus från det utvecklingsarbete som prioriterats i budget och verksamhetsplan. Under 2022 har nämnden tillförts betydande medel i form av riktade statsbidrag och kompletteringsbudget. Då flera av dessa medel varit tidsbegränsade medför det en ryckighet som kan vara utmanande för verksamheten att förhålla sig till och få full utväxling av.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

I förslag till verksamhetsplan 2023 föreslår förvaltningen följande strategier inom detta förstärkningsområde:

- Skapa förutsättningar för chefer att utvecklas och leda
- Förvaltningen och alla skolområden ska ha god ekonomisk hushållning och långsiktiga planeringsförutsättningar
- Struktur och kultur i det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas och synliggöras

Därtill kommer de nyligen beslutade grundläggande principerna för organisering och dimensionering av grundsärskolan, gemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskolor samt styrning och ledning för en samlad elevhälsa för nämnden att leda till viktiga förändringar inom detta förstärkningsområde. Förslagen syftar till att göra det möjligt att organisera för inkludering och kvalitet i utbildningen.

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
HME för medarbetare	79	77	78	
HME för chefer	81	81		
Kortvarig sjukfrånvaro	4,3%	3,6%	3,9%	
Långvarig sjukfrånvaro	4,8%	4,3%	4,1%	
Budgetavvikelse totalt för förvaltningen		2%	0,2%	
Budgetavvikelse för utbildningsområdena		3,4%	0,7%	
Andel elever som får skolplacering baserat på något av sina önskemål tillgodosedda i ordinarie placeringsprocess		95%	92%	
Andel elever som önskar skolbyte		4,5%	7%	
Tillförd teknisk kapacitet/per år		470	860	
Sammanvägt resultat i grundskolan, kommunala skolor, ranking	214	228	201	
Andel tillsvidareanställda lärare i grundskola och grundsärskola med lärarlegitimation	95,7%	96,2%	97,9%	100%

2.2.4.3 Ökad likvärdighet inom och mellan skolor för att kompensera för elevers olika förutsättningar

Måluppfyllelse

■ Viss

Likvärdiga möjligheter till utbildning styrs i hög grad av tillgång till kompetenta lärare och god undervisning, skolornas resurser men också en organisatorisk struktur som möjliggör samverkan och förebyggande arbete. Nämndens samlade bedömning och analys är här snarlik den som görs under målet Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor. Bedömningen är att det finns viss måluppfyllelse inom området.

Indikatorerna för målet om ökad likvärdighet analyseras främst utifrån skolans index, där skolor med lågt index motsvarar en skola där en stor andel av elever utgår från gynnsamma socioekonomiska faktorer och en skola med högt index har

stor andel elever med mindre gynnsamma socioekonomiska faktorer.

Analys av resultat

I Skolverkets tolkning av skollagen kan begreppet likvärdighet förstås utifrån tre grundläggande aspekter; lika tillgång, lika kvalitet, och kompensatoriska insatser. En av grundskolenämndens viktigaste verktyg är att resurser till grundskolorna i Göteborg fördelas på ett sätt som tar hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov, resursfördelningen innebär i sig en kompensatorisk insats. Strävan är att modellen ska kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och att styra resurserna dit behoven är som störst. Som en följd av resursfördelningen kan lärartätheten generellt vara något högre på de skolor som har höge socioekonomiskt index. I jämförelse med många andra kommuner har Göteborgs Stad ett relativt stort inslag av kompensatorisk resursfördelning.

I kvalitetsrapporten analyseras förutsättningar och resultat i förhållande till skolornas socioekonomiska index. Där nämns bland annat att elever i förskoleklass har ungefär samma språkliga förutsättningar läsåret 21/22 som de hade 20/21, med undantag för en försämring bland pojkar med de svåraste socioekonomiska förhållandena. Förvaltningen har en fortsatt stor andel elever med modersmålsundervisning. Antalet elever som byter skola under läsåret har minskat marginellt totalt sett, men ökat för elever med de svåraste socioekonomiska förhållandena. Av dessa är elever på lågstadiet som byter skola i högst utsträckning.

Aktiviteter har genomförts för att öka andel lärare med legitimation. Bland de tillsvidareanställda lärarna har andelen med legitimation ökat det senaste året. Fortfarande råder en pedagogisk segregation i stadens grundskolor med lägre andel behöriga lärare i skolor med störst utmaningar men det är glädjande att ökningen av andelen legitimerade lärare i grundskola och grundsärskola 2022 är störst i gruppen högindex-skolor som gått från 79,6 procent 2021 till 83,9 procent 2022. Det är generellt svårt att rekrytera specialpedagoger och speciallärare, vilket också ofta är en stor utmaning för högindex-skolorna. Det gäller också behöriga lärare i svenska som andraspråk.

När det gäller elevernas kunskapsresultat våren 2022 fortsätter pojkars resultat att öka i förhållande till flickornas, det vill säga, skillnaderna mellan flickor och pojkars betygsresultat minskar. Sammantaget är det fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden och mönstret sedan tidigare år kvarstår – skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat. Men det finns positiva aspekter att uppmärksamma. När det gäller andelen elever som når kunskapskraven i årskurs tre ligger de skolor som har högt socioekonomiskt index i genomsnitt alltså lägre. Men sedan förra året kan det konstateras att andelen av eleverna som når kunskapskraven på dessa skolor ökar i högre takt i relation till övriga skolor.

Arbetet med nämndens plan för meningsfull fritid fortgår. En fritid som innebär mer tid med det svenska språket, rörelse och kreativitet innebär för de flesta elever också bättre förutsättningar för lärande i skolan. *Lights on* och *Skolan som arena* innebär att skolan utgör en mötesplats där det erbjuds aktiviteter före och efter lektionstid för barn och boende i området. Sammantaget finns arbetssättet nu etablerat på arton skolor i staden.

Åtgärder för högre måluppfyllelse

I förslag till verksamhetsplan för grundskolenämnden 2023 föreslår förvaltningen

följande strategier för ökad likvärdighet för att kompensera för elevers olika förutsättningar;

- Riktade stödjande åtgärder till skolor i socioekonomiskt utsatta områden
- Riktat värdegrundsarbete mot rasism och för ökad trygghet
- Kulturskolan ska erbjuda en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga och bidra till en meningsfull fritid

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande lågindexskolor	83,7%	89,5%	90,5%	
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande mellanindexskolor	82,3%	86,2%	86,5%	
Andel legitimerade lärare i grundskola och grundsärskolor gällande högindexskolor	73,8%	79,6%	83,9%	
Andel legitimerade och behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass per lågindexområde	85%	89,5%	89%	
Andel legitimerade och behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass per mellanindexskolor	81%	90,4%	91,5%	
Andel behöriga förskollärare/lärare i förskoleklass gällande högindexskolor	77%	82,4%	84,6%	
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem lågindexskolor	47%	55,8%	62,2%	
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem mellanindexskolor	45%	48,2%	61%	
Andel legitimerade och behöriga lärare i fritidshem högindexskolor*	34%	29,6%	46,4%	
Elevstabilitet per lågindexskolor	98,1%	98%	98,2%	
Elevstabilitet per mellanindexskolor	94,4%	93,6%	94,3%	
Elevstabilitet per högindexskolor	91,5%	91,2%	91,1%	

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Andel inköpta ekologiska livsmedel		42%	46,5%	50%
Matsvinn per portion (gram)			43,7	30

3 Övrig uppföljning till kommunledningen

3.1 Utveckling inom personalområdet

3.1.1 Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv

	2020	2021	2022
Total sjukfrånvaro (%)	9,1	8,1	8,1
Förvaltningsextern personalomsättning (%)	8,4	9,8	10,4

Sjukfrånvaron redovisas ack tom november. För ökad jämförbarhet har personalomsättning 2021 justerats ned utifrån att antalet avgångar under 2021 inte relaterats till överförd personal inom måltid, lokalvård och vaktmästeri (ca 1 100 TV-anst).

Den totala sjukfrånvaron är oförändrad jämfört med 2021 men är fortsatt högre än 2019. Det är korttidsfrånvaron som är högre jämfört med 2019, långtidsfrånvaron (14 dagar eller mer) är 4,1 procent, vilket är det lägsta utfallet sedan 2018. Då synen på sjukfrånvaro idag jämfört med innan pandemin troligen påverkar i vilken utsträckning personal stannar hemma vid symptom är det troligt att korttidsfrånvaron kommer vara högre framöver. Försäkringskassan har till exempel sett att föräldrars uttag av ersättning för vård av barn inte minskat efter pandemin. Sjukfrånvaron analyseras också under avsnitt 2.2.1.3.2.

Personalomsättningen i förvaltningen har fortsatt att öka på övergripande nivå. Till stor del förklaras ökningen av ökad rörlighet på arbetsmarknaden. På yrkesgruppsnivå är den relativa ökningen störst för handläggare och biträdande rektorer. Det är troligt att personalomsättningen för dessa grupper har påverkats av en god arbetsmarknad för kvalificerad kompetens samtidigt som det krishanterings- och förändringsarbete som bedrivits under de senaste åren inneburit att nya ansvarsfördelningar, roller och relationer har implementerats under hög arbetsbelastning. Det kan i övrigt noteras att den mycket höga omsättningen bland administratörer och psykologer sjunkit kraftigt.

3.1.2 Analys av situationen inom HR-området

Situationen inom HR-området har under år 2022 påverkats av att förvaltningen har fått hantera ett antal kritiska händelser som ställt krav på operativ samordning och krishantering. Det har bland annat gällt hög Covid-relaterad korttidsfrånvaro som riskerade att stänga ett flertal skolor, dödsolyckan vid Sjumilaskolan, planering av akut mottagande av ett stort antal nyanlända elever till följd av kriget i Ukraina och Skolinspektionens beslut att stänga Römosseskolan. Som följd har förvaltningens beredskap och förmåga att hantera oförutsedda händelser förbättrats. Till exempel har riktlinjer för säkerhetsarbete och krishantering setts över och det operativa stödet vid extraordinära händelser i kärnverksamheten stärkts.

Under 2022 har arbetet fortsatt med att stödja utvecklingen av skolornas ledningsstruktur. Målet med arbetet har varit att stärka förutsättningarna för skolenheternas styrning och ledning och stödja utvecklingen av skolområdenas verksamhetsnära ledningsteam. Som motor för förändringsarbetet har ledningsgruppsutveckling erbjudits alla ledningsteam.

Ovanstående krishanterings- och förändringsarbete, tillsammans med implementering av nya läroplaner, har inneburit en tydlig belastning på rektorers och biträdande rektorers arbetsmiljö. Och dessutom inneburit en påfrestning på förvaltningens långsiktiga kompetensförsörjningsarbete. Det har till exempel varit svårt för skollledning och personal att prioritera handledning av VFU-studenter och att delta i kompensutvecklingsinsatser för lärare och elevassistenter.

Antalet anställda har ökat under de senaste två åren. Ökningarna avser främst lärare och elevassistenter. Huvudsakligen beror ökningen på beviljade pandemirelaterade extramedel. I och med att dessa nu fasas ut innebär budget 2023 att personalvolymerna behöver reduceras med cirka 400 årsarbetare. Till stor del beräknas detta kunna ske inom ramen för förvaltningens tidsbegränsade anställningar.

Inom grunduppdraget kan det konstateras att antalet beslut om mottagande inom grundsärskolan fortsätter att öka. Utifrån redan befintliga utmaningar att kompetensförsörja verksamheten innebär trenden att grundsärskolans kompetensförsörjning behöver prioriteras ytterligare.

Sammantaget bedömer förvaltningen att det finns ett starkt behov av att fortsätta prioritera:

- Det långsiktiga kompetensförsörjningsarbetet. Särskilt gäller detta införande av kompletterande roller i skolan
- Utveckling av övningsskolor med syfte att förbättra lärarstudenternas VFU och bidra till skolutveckling
- Stärkt samordning av det avdelningsövergripande stödet till skolornas organisering för att stärka verksamheternas resultat, kompetensutveckling och kontinuitet
- Det partsgemensamma arbetet med Sveriges Lärare och Sveriges Skolledare för att tillsammans driva utveckling av förvaltningens systematiska arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsarbete. Bland annat avser detta tydliggörande av ansvar och roller i skolans ledningsteam.
- Riktad kompetensutveckling för att stödja grundsärskolans kompetensförsörjning.

Avvikelser:

Allvarlig olycka vid Sjumilaskolan

Utifrån händelsen på Sjumilaskolan har förvaltningen gjort flera åtgärder för att stärka, tydliggöra och följa upp arbetsmiljöarbetet samt arbetet med krishantering. I checklistan för skolornas fysiska arbetsmiljöron d ställs nu en fråga om: *"Finns andra risker i utomhusmiljön och rutiner för att hantera dessa?"*. Checklistan ska även bifogas skolområdets handlingsplan i arbetsmiljöarbetet och kan då följas upp på områdes- och förvaltningsnivå. Förvaltningen håller även på att revidera den lokala krisledningsplanen samt rutiner och stöddokument kopplade till denna för att tydliggöra och förstärka samordningen kring en krissituation.

Hög (korttids)sjukfrånvaro i vissa arbetsgrupper

Korttidsfrånvaron ligger på 3,8 procent, vilket är högre än innan pandemin 2019 då den låg på 2,7 procent. Ökningen beror troligen på förändrade sjukskrivningsbeteenden efter pandemin. Försäkringskassan har exempelvis sett att vård av barn (VAB) inte minskat efter pandemin.

Korttidssjukfrånvaron för elevassistenter är 6,5 procent. De är därmed den yrkesgrupp som har högst korttidsfrånvaro i både grundskoleförvaltningen och i Göteborg stad. Förvaltningen kommer därför genomföra ett pilotprojekt under 2023. Piloten har till syfte att stärka arbetsplatsernas hälso- och arbetsmiljöarbete, de organisatoriska förutsättningarna och medarbetarnas upplevda hälsa. Denna satsning kommer knyta an till det redan pågående arbetet i förvaltningen kring att stärka elevassistenters roll.

Hot, våld, otillåten påverkan

För att stödja förvaltningens chefer har förvaltningen tagit fram en gemensam Teamsyta för att underlätta och samla allt säkerhetsarbete på en plats. Här kan förvaltningens chefer ställa frågor och få stöd i sitt säkerhetsarbete. Förvaltningen håller även på att se över alla stöddokument kring hot, våld, kris och otillåten påverkan med syfte att förenkla för chefer och medarbetare. En webbutbildning kring hot, våld och otillåten påverkan har upphandlats till samtliga medarbetare i grundskoleförvaltningen inklusive timvikarier anställda på bemanningsenheten. Webbutbildningen är riktad till medarbetare i skolmiljö.

Lönepolitisk målbild

Efter löneöversyn 2022 kan det konstateras att av de mest förekommande befattningarna ligger fyra befattningar under målbilden för lönenivåer i Göteborgs stad 2022. Dessa är elevassistent skola och särskola, måltidsbiträde, enhetschef måltid, lokalvård, vaktmästeri och enhetschef kulturskola. Övriga befattningar ligger i paritet med eller över målbilden för Göteborgs stad 2022.

3.1.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Forskning pekar på tre möjliga vägar för en säkrad kompetensförsörjning, breddad rekrytering och innovativa arbetssätt ett förlängt arbetsliv. Nedan ges exempel på åtgärder:

Breddad rekrytering

- Event med lärarstudenter och rekryterande chefer.
- Samarbete med Teach for Sweden på skolor med låg behörighet i socioekonomiskt utsatta områden.
- Lovjobb för ungdomar.
- Bemanningsenheten kan ta del elevassistentutbildningen.
- Utbildning i yrkessvenska för måltidspersonal.

Innovativa arbetssätt

- Ett förvaltningsgemensamt mentors- och adeptprogram för nyexaminerade lärare för en likvärdig introduktion i yrket samt för att tillvarata erfarna lärares kompetens.
- Ett arbete med att definiera kompletterande roller med tillhörande kompetenskrav inom fritidshem och grundsärskola pågår.

- Elevassistentutbildningen kommer att bli helt webbaserad.
- Samtliga ledningsteam har fått tillgång till ett digitalt stöd för att stärka samarbete och ledningsförmåga i teamen. Insatsen består av ett antal ”hållplatser” med olika teman.

Förlängt arbetsliv

- Erfarna fritidsledare och lärare i grundsärskolan har möjlighet att med full lön läsa till lärare i fritidshem respektive speciallärare med inriktning utvecklingsstörning.
- Dialog har inletts med lärosäten och Omställningsfonden för att underlätta för medarbetare att studera omställningsstudiestödet på utbildningar som leder till arbete inom utbildningssektorn.
- Lärare som närmar sig pensionen får fråga i medarbetarsamtalet om arbetet kan organiseras så att hen ska kunna förlänga sitt arbetsliv.

Grundskoleförvaltningen behöver fortsatt göra stora insatser på individ-, verksamhets- och förvaltningsnivå för att möta kompetensutmaningarna. Men förvaltningens största kompetensåtagande är att ge eleverna i stadens grundskolor en utbildning av hög kvalitet som gör eleverna förberedda för ett långt och varierat yrkesliv och stärker stadens kompetensförsörjning oavsett vilken bransch de väljer att arbeta i.

3.2 Ekonomisk uppföljning

3.2.1 Analys av årets utfall

Resultatredovisning i sammandrag

	Bokslut 2022	Budget 2022	Avvikelse	Bokslut 2021	Bokslut 2020
Intäkter	1 066 569	948 801	217 767	1 019 554	980 484
Kostnader	-10 085 744	-9 966 291	-219 453	-9 745 442	-8 927 574
Kommunbidrag	9 132 678	9 017 490	115 188	8 908 714	8 200 700
Resultat	113 502	0	113 502	182 826	253 610
Eget kapital	80 000			80 000	80 000

Grundskolenämndens resultat för verksamhetsåret 2022 är en positiv avvikelse på 113,5 mnkr, vilket motsvarar 1,3 procent av kommunbidraget. Förvaltningen bedömer att den positiva prognosavvikelsen är inom intervallet för vad som kan klassas som god ekonomisk hushållning.

Grundskoleförvaltningens utbildningsområden redovisar en positiv resultatavvikelse på 35 mnkr för år 2022. Resultatet förklaras till största del av statlig ersättning med anledning av covid-19, ökade intäkter för statsbidraget för lärares arbetsmiljö samt nyttjande av tidigare överskott på 40 mnkr. Utan dessa extra pengar hade utbildningsområdena haft ett negativt resultat. En stor del av dessa extra pengar har använts till att öka bemanningen på skolorna. I december var den faktiska bemanningen 437 fler heltidstjänster än budgeterat och personalkostnaden var 100 mnkr mer än budgeterat.

Grundskoleförvaltningen avdelningar samt förvaltningsövergripande budget redovisar en negativ avvikelse för 2022 på 22 mnkr. Den negativa avvikelsen beror dels på ökade kostnader för köpta platser, skolkort och skolskjuts samt ökade kostnader för livsmedel.

100 mnkr av den positiva avvikelsen på totalen kan förklaras av att förvaltningen nu, till skillnad från prognoser under året, inte gör en uppbokning för att möta risken för skadeståndskrav gällande nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan. Förvaltningen ser dock fortfarande en risk för skadeståndskrav som framgår av advokatbrev i ärendet.

3.2.2 Uppföljning av kommuncentrala poster som hanteras genom beslut av andra nämnder

Kommuncentral post (Belopp i tkr)	Utfall	Budgeterat belopp	Avvikelse
Investeringsrelaterade driftskostnader	78 300		

Kommuncentralt reserverades 150 mnkr till utbildningsnämnderna för investeringsrelaterade driftskostnader under 2022. Grundskoleförvaltningens sammanlagda kostnader uppgick till 78,3 mnkr för 2022. Förvaltningen har fått kompensation för 46,2 mnkr för perioden januari till och med augusti 2022. För perioden september till och med december hemställer nämnden resterande belopp på 32,1 mnkr.

3.2.3 Uppföljning av erhållna statsbidrag

Specialdestinerat/riktat statsbidrag	Erhållen ersättning och/eller uppbokad fordran avseende 2022 (tkr)	Speckod (obligatoriskt)	Bidragsgivare (tex Skolverket)
Likvärdig skola 2021	274 886	9071	Skolverket
Lärarlönelyftet	58 266	9044	Skolverket
Karriärtjänster	50 849	9018	Skolverket
Arbetsmiljö och arbetsvillkor, lärare	48 794	9100	Skolverket
Läxhjälp	33 587	9021	Skolverket
Personalförstärkning elevhälsan och specialpedagogik*	16 982	9017	Skolverket
Lärarassistenter	14 701	9017	Skolverket
Högskolestudier i specialpedagogik	11 272	9085	Skolverket
Förberedande dansutbildning	5 376	9060	Skolverket
Lovskola	2 643	9031	Skolverket
Papperslösa barn	1 687	9030	Skolverket
Fortbildning av förskollärare	965	9088	Skolverket

Lärarlyftet	523	9020	Skolverket
Högskolestudier sva & sfi	513	9088	Skolverket
Läsllyftet i skolan	478	9033	Skolverket
Omsorg på kvällar, nätter, helger	412	9028	Skolverket
Samverkan för bästa skola	309	9066	Skolverket
Lärling	253	9067	Skolverket/Universitet
Praktiknära forskning	114	9110	Skolverket
Icke folkbokförda elever	17	9030	Skolverket
Specialpedagogik för lärande	433	-	Skolverket
Mjölkstöd	2 232	9086	Jordbruksverket
Skapande Skola	8 704	9060	Kulturrådet
Utvecklingsbidrag till kulturskolor	6 243	9060	Kulturrådet
Litteraturstöd	500	9019	Kulturrådet
Asylsökande	19 627	9002	Migrationsverket
Initiala boenden	61	9034	Migrationsverket
Krisberedskap	84	9082	MSB
Att leda lärande	1 041	9P72	Omställningsfonden
Delmosmedel	1 335	9056	Socialstyrelsen
SIS-medel	10 533	9085	SPSM
VFU-ersättning	6 007	9087	Universitetet

**) Risk för återbetalning av delar av statsbidraget för personalförstärkning elevhälsan och specialpedagogik*

Förvaltningen erhöll 579 mnkr i riktade statsbidrag under 2022, motsvarande belopp för 2021 var 540 mnkr, det statsbidrag som enskilt står för den största ökningen mellan åren är likvärdig skola som ökade med 16,6 mnkr. Både i antal och beloppsmässigt är det Skolverket som är den största bidragsgivaren, 90 procent av statsbidragsintäkterna kommer från Skolverket.

En redovisningsmässig skillnad mellan åren är att statsbidraget Skolmiljarden 2021 bedömdes som ett riktat statsbidrag (8,1 mnkr) medan det för år 2022 betalades ut som ett generellt statsbidrag (51,5 mnkr) och därmed inte redovisas i tabellen ovan. Båda åren har statsbidraget fördelats till både kommunala och fristående skolor.

Grundskoleförvaltningen har ett samordnande uppdrag kring statsbidrag i utbildningskedjan. Förvaltningarna har ett nära samarbete både gällande ansökningar och redovisningar men också genom nätverksmöten som hålls kvartalsvis.

3.2.4 Avsteg från stadens inköpsrutiner

Förvaltningen har genomfört tre inköp som inte följer stadens inköpsrutiner. Utifrån stadens leasingrutin ska varor över ett halvt prisbasbelopp leasas. För att göra kvalitetssäkrade och effektiva inköp görs inte inköpen per skola utan samlat för hela förvaltningen. Detta medför att inköpen överstiger stadens beloppsgrens. Nedan följer korta beskrivningar av de inköp som genomförts samt i vilket syfte.

Mobiltelefoner

Tjänstetelefoner bedöms vara ett viktigt redskap för personalens säkerhet och nåbarhet. Förvaltningen bedömer därav att inköp av mobiltelefoner till samtlig personal som idag ej har ett kopplat abonnemang är av stor vikt. Inköp av mobiltelefoner enligt ovan skulle innebära en engångskostnad på totalt cirka 30-40 mnkr.

Fysisk säkerhet

Under 2021 påbörjades en extra satsning på den fysiska säkerheten på stadens grundskolor. Under hösten 2022 har steg 2 i satsningen att påbörjas. Förväntad effekt av satsningen är en markant ökad likvärdighet och säkerhet på stadens skolor samt att den lokala tryggheten för verksamheten ökar. Satsningen på fysisk säkerhet kommer avsevärt underlätta samnyttjande av lokaler och skapa förutsättningar för att utöka denna typ av verksamhet. Satsningen beräknas under 2022 kosta cirka 37 mnkr varav majoriteten av kostnaden går till köp av varor, resten går till köp av tjänster i form av installation. Avsteget från leasingrutinen avser enbart kostnaden för varor.

Mikrofonpool

Förvaltningen har uppmärksammat ett behov av en mikrofonpool för barn med hörselnedsättning. Elever med hörselnedsättning är i behov av god hörbarhet och god ljudmiljö för att kunna tillgodogöra sig undervisning. För att hela klassrumssamtalet ska bli tillgängligt för eleven med hörselnedsättning behöver alla elever ha en elevmikrofon inom en armlängds avstånd. Satsningen på en mikrofonpool beräknas kosta cirka 7,5 mnkr och görs med en del av medlen från skolmiljaden och kompletteringsbudgeten som förvaltningen mottog under 2022.

3.3 Värdering av eget kapital

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan överbryggas. Nämnden kan besluta om att ta eget kapital i anspråk.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar. Nämnden ska därför årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen. I detta sammanhang ska nämnden beakta de riktnivåer som gäller för samtliga nämnder.

Den beslutade riktnivån för eget kapital för grundskoleförvaltningen är 60-80 mnkr. Årsboks slutet 2022 visar ett positivt resultat på 113,5 mnkr vilket innebär att hela överskottet ska återföras till staden eftersom förvaltningens egna kapital uppgår till 80 mnkr.

Grundskoleförvaltningens bedömning av eget kapital är att det bör uppgå till 187 mnkr. Det skulle utgöra cirka två procent av kommunbidraget, vilket stämmer överens med övriga procentuella riktnivåer för stadens förvaltningar och tumregler för god ekonomisk hushållning. Denna nivå är rimlig för att hantera framtida risker i form av:

- Volymförändringar
- Behovsförändringar

- Reinvesteringar och konjunkturförändringar
- Förändring av elever mellan kommunal och fristående regi, exempelvis på grund av nedläggning av fristående skolor
- Lokalkostnader

Förvaltningen ser stora risker inför 2023 varav de mest väsentliga är:

- Skadeståndskrav som följd av nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan under 2021-2022.
- Budgeten medger löneöversyn motsvarande 3,2 procent. Om lönerna höjs mer så kan det innebära behov av anpassningar i verksamheten. Det finns i samhället i stort en osäkerhet kring fortsatt ökade priser. Sveriges Kommuner och Regioner gör regelbundet nya prognoser för prisindex för kommunal verksamhet. Om kommande prognoser visar på ytterligare höjt index innebär det ekonomiska konsekvenser.
- Om nämnden inte kompenseras fullt ut för investeringsrelaterade driftkostnader medför det ekonomiska konsekvenser.
- Ökade elkostnader kan innebära en risk motsvarande 20 mnkr.
- Det är fortfarande oklart vad förvaltningens kostnad för kommungemensamma tjänster blir 2023.
- Förvaltningens ledning- och styrningsbudget uppgår till 50 mnkr, varav 40 mnkr är avsedda för att hantera skolans uttag av upparbetat överskott. Resterande del kan användas för oförutsedda händelser eller nödvändiga insatser. Sett i ljuset av grundskoleförvaltningens storlek är denna budgetpost mycket begränsad.

Grundskoleförvaltningen bedömer att det egna kapitalet för 2023 ska fastställas till 187 mnkr enligt ovan.

3.4 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

3.4.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Förvaltningen har sedan sitt grundande haft stort fokus på att utveckla väl fungerande system för styrning, uppföljning och kontroll.

Nämndens styrning och uppföljning har granskats av forskaren Lena Lindgren som på kommunstyrelsens uppdrag har utvärderat 2018 års omorganisering av förskola och grundskola. I mars redovisades resultatet för grundskolans del av utvärderingens steg fyra, huruvida den nya grundskoleorganisationens styråtgärder skapat förutsättningar som är gynnsamma för tydligare ansvar, styrning och ledning i den lokala styrkedjan.

I rapporten konstateras att det genom styrdokument är lätt att se hur roller och ansvar inom förvaltningen är fördelade. Med omorganiseringen av skolenheter, utbildningsområden och avdelningar 2020–2021 har roller och ansvar förtydligats ytterligare. Lindgren konstaterar att nämndens styrmiljö är mycket komplex med en risk för målträngsel och rekommenderar att man ser över mängden mål. Vad gäller återrapportering finns ett konstant och omfattande flöde av information mellan förvaltning och nämnd som följer upp och granskar vad som gjorts inom området. Även här rekommenderas nämnden att se över uppföljningen kopplat till

ev. mål- och uppdragsträngsel så att den information som ges också bidrar till nämndens arbete.

Grundskolenämnden delar bilden att styrningen överlag är tydlig och ändamålsenlig men det finns också behov av utveckling. En del i att utveckla styrning och organisation har varit den utredning av skolenhetsorganisation steg 2 som presenterades för nämnden i slutet på 2022 och ledde till fastslagande av principer för kommande organisationsförändring. Nämnden och förvaltningen har en löpande dialog kring risken för målträngsel och överdrivet omfattande uppföljning. Ett resultat av det är förslaget till verksamhetsplan för 2023 som är mer fokuserad och med tydligare prioriteringar jämfört med tidigare år. Förvaltningen har också påbörjat ett arbete för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivån utifrån skollag och på ett verkningsfullt sätt koppla an detta till den kommunala planering- och uppföljningsprocessen. Detta arbete kommer pågå under 2023.

I enlighet med grundskolenämndens arbetsordning har nämnden genomfört en egen utvärdering som bland annat visar att de beslutsunderlag som nämnden får bedöms hålla hög kvalitet och att planeringsdagarna bidrar till adekvat information och dialog. Efter en särskild utvärdering valde nämnden att avskaffa sitt individutskott och förändra delegeringen för individ- och tillsynsfrågor för att få en tydligare och mer effektiv hantering.

3.4.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning

Grundskoleförvaltningen har ett antal övergripande strukturer för omhändertagande av synpunkter och klagomål. Några av de viktigaste är nämndens klagomålshantering, synpunktshantering samt återkommande elevenkäter för elever i årskurs 2, 5 och 9.

Kvalitetsrapporten

Grundskoleförvaltningen sammanfattar för varje läsår det systematiska kvalitetsarbetet i en kvalitetsrapport. Den omfattar skol- och verksamhetsformerna grundskola, förskoleklass, fritidshem och grundsärskola. Rapporten bygger bland annat på analys av resultatet av Göteborgsregionens elevenkät och Skolinspektionens elevenkät för att belysa elevers uppfattningar om utbildningen. Underlag från förvaltningens klagomålshantering är också ett viktigt underlag.

Kvalitetsrapporten är en del i förvaltningens planerings- och uppföljningsprocess och ger en lägesbedömning som kan vara utgångspunkt för prioriteringar och fortsatt utvecklingsarbete. På skolnivå utgör enkätsvaren också ett viktigt underlag för skolans kvalitetsarbete.

Inkomna synpunkter och klagomål

Grundskoleförvaltningen tar emot synpunkter och klagomål på sin verksamhet från elever, vårdnadshavare och allmänhet. Förvaltningen har rutiner och organisering för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen samt vidta nödvändiga åtgärder. Under läsåret 21/22 inkom totalt 116 stycken klagomål till förvaltningens centrala klagomålshantering. Det är en minskning jämfört med tidigare år vilket kan bero på att Skolinspektionen inte längre överlämnar klagomål från vårdnadshavare. Under hösten 2022 syns en ökande tendens av antalet klagomål vilket kan bero på att gällande hanteringsordning börjar bli mer känd.

Utöver strukturen på övergripande nivå hanteras de flesta synpunkter i den dagliga

kontakten mellan medarbete samt elever och vårdnadshavare. Det finns tydliga skrivningar i skollag och läroplan som syftar till att skapa delaktighet så att elever ska kunna påverka former för sin utbildning. Personalen har därmed ett tydligt uppdrag att omhänderta och nyttja elevernas åsikter och övriga synpunkter som del i verksamhetsutveckling.

3.4.3 Anmälningar enligt Lex Maria och Lex Sarah

	Kvartal 3 2022	Kvartal 4 2022
Antal anmälningar enligt Lex Maria	0	0
Antal anmälningar enligt Lex Sarah	0	0

Grundskoleförvaltningen har inte gjort några anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) under kvartal tre och fyra. Förvaltningen har rutiner för hur anmälningar enligt lex Maria respektive lex Sarah ska hanteras.

3.4.4 Uppföljning av regional överenskommelse om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet

Förvaltningen har inte kunnat beräkna kostnadsförskjutningar på grund av bristfälliga data. Det går inte att utesluta att vissa kostnader förskjuts mellan andra aktörer och nämnder till följd av överenskommelsen. Sannolikt sker dock kostnadsförskjutningar åt båda håll och nettoeffekten bör därmed inte ge någon nämnbar negativ ekonomisk effekt.

Den nya ansvarsfördelningen har inte gjort någon nämnvärd skillnad för den enskilde eleven. Utifrån en mindre, övergripande undersökning verkar variationen mellan olika verksamheter vara stor när det gäller hur snart en enskild elev får tillgång till hjälpmedel. Inom vissa verksamheter upplevs att eleven får vänta på hjälpmedel, medan stödet och rutinerna inom andra verksamheter verkar fungera väl och eleven får relativt snabbt det stöd hen behöver. Orsaken till dessa variationer behöver grundskoleförvaltningen fördjupa sig i.

Den största utmaningen från skolornas sida är personalomsättningen inom grundsärskolorna, där många av hjälpmedlen behövs. Överföring av den information som ges av habiliteringspersonal missas allt för lätt när personalgrupperna på skolorna ständigt förändras.

Grundskoleförvaltningen behöver fortsatt arbeta för att goda och hållbara rutiner för överföring inom eller mellan skolor ska fungera bättre.

3.4.5 Kriskommunikation

Grundskoleförvaltningen har under året påbörjat arbetet med att implementera riktlinjen för kriskommunikation genom att uppdatera den lokala kriskommunikationsplanen samt tillhörande stödjande verktyg och dokument.

Kriskommunikationsplanen har även använts vid ett antal händelser.

Implementeringen kommer att fortsätta under 2023. Förvaltningen har under året identifierat att kommunikationsarbete vid kriser och andra allvarliga händelser är avgörande vilket ställer höga krav på tillgänglig kommunikativ kompetens. Här har förvaltningen påbörjat planering och utbildning.

3.4.6 Krisledningsplaner och beredskapsplaner

Hur framskrider arbetet med beredskapsplanerna?

Arbetet med beredskapsplan har fortlöpt under året. Beredskapsplanen fastställdes av grundskolenämnden den 13 december, diarienummer N609-3790/22.

Har ni reviderat era krisledningsplaner under 2021-2022?

Förvaltningens centrala krisledningsplan är senast reviderad 2021-12-08. Under 2022 togs en ny version fram avseende lokal krisledning som syftar till att vara ett stöd ute verksamheten.

Central krisledningsplan samt tillhörande stödjande dokument planeras att ses över under första halvan av 2023.

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Nedan analyseras resultatet per utvalda kontogrupper.

Bidrag

Högre bidragsintäkter än budget på grund av; ersättning för sjuklönekostnader med anledning av covid-19 som blev 45 mnkr under året, högre statsbidragsintäkter exempelvis för lärarnas arbetsmiljö på 49 mnkr. Förvaltningen har erhållit kompensation för investeringsrelaterade driftskostnader på 46,2 mnkr för perioden januari till och med augusti. För perioden september till och med december har 32,1 mnkr bokats upp i förväntad intäkt.

Högre bidragsintäkter än budget på grund av att försiktighetsprincipen används vid budgetering av statsbidrag. Denna princip används eftersom det finns en osäkerhet i hur stor del av det sökta statsbidraget som beviljas.

Personalkostnader

Ökade personalkostnader i förhållande till budget på grund av fler årsarbetare än budgeterat. Ökningen av årsarbetare, både visstidsanställda och tillsvidareanställda, beror till stor del på att skolorna erhållit ökade statsbidragsintäkter, kompensation för covid-19 samt att skolorna även fått 40 mnkr som är tidigare upparbetat överskott enligt förvaltningens ekonomiska styrprinciper. Skolorna har huvudsakligen använt dessa pengar till att öka bemanningen och har haft personalkostnader för 100 mnkr mer än budget.

Köp av huvudverksamhet

Högre kostnader jämfört med budget avseende köpta skolplatser på 111 mnkr vilket delvis beror på att Föreningen Framstegsskolan bedrev verksamhet hela året vilket inte var budgeterat.

Kostnaden för kommuninterna tjänster är lägre än budgeterat på grund av att Intraservice inte har fakturerat enligt tidigare prognos.

Övriga verksamhetskostnader

Högre kostnader än budgeterat på grund av extra inköp av läromedel.

Livsmedelskostnader har ökat på grund av inflationen. Transportkostnaderna har ökat på grund av att drivmedelspriset har ökat.

4.2 Resultaträkning

Resultaträkning

	Årets utfall	Budget	Föregående års utfall
Taxor och avgifter	150 898	137 725	138 793
Hyror och arrenden	9 348	1 280	6 877
Bidrag	733 680	684 080	713 938
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	159 197	113 554	145 785
Försäljningsintäkter	13 443	11 412	14 159
Övriga intäkter	2	750	3
Verksamhetens intäkter	1 166 568	948 801	1 019 554
Lön ersättningar och förmåner	-3 970 591	-3 880 035	-3 752 631
Sociala avgifter och pensionskostnader	-1 538 682	-1 531 699	-1 478 719
Personalkostnader	-5 509 273	-5 411 734	-5 231 350
Lämnade bidrag	-50	0	-1 010
Köp av huvudverksamhet	-1 877 859	-1 805 802	-1 834 894
Lokal- och markhyror	-1 137 311	-1 180 368	-1 206 695
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-207 528	-108 841	-155 682
Bränsle, energi och vatten	-72	0	-54
Kostnader för transportmedel	-5 382	-1 560	-4 339
Köp av entreprenad och tjänster	-591 686	-666 356	-422 469
Övriga verksamhetskostnader diverse	-756 356	-791 630	-888 731
Övriga verksamhetskostnader	-4 676 244	-4 554 557	-4 513 876
Verksamhetens kostnader	-10 185 517	-9 966 291	-9 745 259
Verksamhetens nettokostnader	9 018 949	-9 017 490	-8 725 704
Kommunbidrag	9 132 678	9 017 490	8 908 714
Verksamhetens resultat	113 729	0	183 009
Finansiellt netto	-227	0	-183
Resultat	113 502	0	182 826

5 Styrinformation till nämnden

5.1 Ekonomistyrning

Budget i balans

Grundskoleförvaltningen har under 2022 haft en budget i balans och helårsresultatet visar en positiv resultatavvikelse på 113,5 mnkr jämfört med budget. Det motsvarar en avvikelse på cirka 1,3 procent av det totala kommunbidraget. Förvaltningen bedömer att den positiva resultatavvikelsen är inom intervallet för vad som kan klassas som god ekonomisk hushållning då balansmålet är +/- 2 procent. I oktober prognostiserade grundskoleförvaltningen ett överskott på 50 mnkr på helåret. Differensen mellan prognosen och resultatet beror bland annat på intäkt på elkompensation som ej utföll 2022, högre övriga verksamhetskostnader inom skolområdena än vad förvaltningen prognostiserat. Inför bokslut 2022 gör förvaltningen bedömningen att inte boka upp 100 mnkr för att möta risken om eventuellt skadeståndskrav med anledning av nämndens hantering av bidrag till Föreningen Framstegsskolan vilket också påverkar resultatet vid årets slut.

Tre av fyra utbildningsområden har positiva resultatavvikelser på helåret. Dock finns variationer i det ekonomiska resultatet inom respektive utbildningsområde. Utbildningsområdenas resultat för 2022 visar att 41 av 79 skolområden har ett positivt resultat eller en budget i balans på totalt 70 mnkr. 38 av 79 skolområden har ett negativt resultat på totalt 38 mnkr. Den positiva avvikelsen inom utbildningsområdena beror på temporär ersättning för sjuklönekostnader med anledning av covid-19 motsvarande 39 mnkr, utbetalning av tidigare överskott på 40 mnkr, låga kostnader för inköp av läromedel på grund av läromedelsatsningar som gjorts under 2021 och 2022 samt en statsbidragssatsning för lärares arbetsmiljö i utsatta områden på 49 mnkr. Utbildningsområdena har med dessa engångseffekter haft goda förutsättningar under året och utan dem hade resultatet varit negativt. Skolområdena har främst använt de extra ersättningar till att öka bemanningen. I december var det inom utbildningsområdena 437 heltidstjänster fler än budget och kostnaden för personal var 100 mnkr mer än budget.

Helårsresultatet för skolområdena är positivt och vid sammanställning efter årets resultat har totalt 62 skolområden ett totalt överskott och 17 skolområden ett underskott. Både över- och underskotten hanteras i enlighet med förvaltningens ekonomistyrningsregler för god ekonomisk hushållning.

Grundskoleförvaltningen avdelningar samt förvaltningsövergripande budget redovisar en negativ avvikelse för 2022 på 22 mnkr. Den negativa avvikelsen beror på ökade kostnader för köpta platser, ökade kostnader för skolkort och skolskjuts samt även delvis på ökade kostnader för livsmedel.

Livsmedelspriserna har under året påverkats av inflationen i samhället. SPI är ett prisindex som speglar aktuella förändringar i storhushållens inköpspriser på livsmedel i Sverige. Utifrån SPI:s sammanfattning i oktober 2022 har priserna ökat med 23,1 procent sedan årsskiftet. Ett annat stöd för att följa prisutvecklingen är att följa förvaltningen inköp och upphandlings varukorg på utvalda varor i sortimentet

för ramavtal livsmedel grossist. Prisskillnaden på den upphandlade varukorgen är 5,8 procent högre i november 2022 jämfört med maj 2022. Jämfört med november 2022 och november 2021 har varukorgen 14,6 procent högre kostnad. Faktiskt kostnad för livsmedel i Grundskoleförvaltningen har ökat med 21 procent jämfört med 2021.

5.2 Systematiskt kvalitetsarbete

Under hösten 2022 har ett utvecklingsarbete kring huvudmannens systematiska kvalitetsarbete påbörjats. Bakgrunden är en analys gjord utifrån dagens befintliga kvalitetsarbete som visar att grundskoleförvaltningen har en bristfällig organisering av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå, utifrån läroplaner och skollag. För förvaltningen förväntas utvecklingsarbetet leda till ett förslag på organisering av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå, att fler funktioner än idag blir delaktiga i kvalitetsarbetet, samt att kvalitetsarbetet kring de kommunala styrmedlen får en tydligare koppling till det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå.

Utvecklingsarbetet bedrivs med en bred delaktighet bland berörda i förvaltningen. Ett resultat förväntas kunna presenteras under första kvartalet 2023.

5.2.1 Insatser i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete

Rektorsverkstäder

Att de förvaltningscentrala arbetsprocesserna följs upp och förbättras utgör grunden för att skolorna ska ges de förutsättningar som krävs för att kunna utveckla undervisningens kvalitet och resultat. Ett viktigt verktyg är grundskoleförvaltningens återkommande rektorsverkstäder, som har en direkt koppling till det systematiska kvalitetsarbetet. En dag i månaden träffas alla rektorer, biträdande rektorer och förvaltningsledningen i syfte att fokusera på lärandeuppdraget, systematiskt kvalitetsarbete och etablering av förstärkningsområdena. Sju rektorsverkstäder organiseras per läsår.

Årets rektorsverkstäder inleddes med fokus på elevers delaktighet, implementering av riktlinje för samverkan mellan hem och skola samt att styra skola utifrån nya styrdokument, Lgr22. Höstens rektorsverkstäder har haft ett gemensamt innehåll med utgångspunkt i riktlinjen för tillgänglig lärmiljö. Vid det första tillfället gavs ett forskarperspektiv på hälsofrämjande skolutveckling. Vid det andra tillfället med ett skolutvecklingsperspektiv, deltog även elevhälsans personal för att synliggöra vikten av att elevhälsa är hela skolans angelägenhet. Årets sista rektorsverkstad tog avstamp i den egna praktiken med dess möjligheter och utmaningar gällande tillgänglig lärmiljö och undervisning.

Tematiska dialoger

Under hösten har tematiska kvalitetsdialoger genomförts på utvalda lågstadieskolor med fokus på Läsa-Skriva- Räkna-garantin. Syften med dialogerna var:

- att tydliggöra och utveckla kvalitetsdialogernas ansvarsfunktion och dess inverkan på förvaltningens systematiska kvalitetsarbete
- ta fram kunskap om arbetet med Läsa, skriva, räkna-garantin på ett antal skolor
- utforma relevant stöd för det pedagogiska arbetet

- arbeta utifrån vetenskaplig grund, en empiriskt prövad kunskap om de underliggande avsikterna i garantin kan uppfyllas.

I början av 2023 kommer dialogerna sammanställas och analyseras och vara en grund för eventuella fortsatta insatser.

Kompetensutveckling som del av kvalitetsarbetet

I kvalitetsrapporten för läsåret 21/22 bedömer förvaltningen att kraftfulla åtgärder fortsatt behöver genomföras för att nå en ökad likvärdighet mellan skolor, en mer tillgänglig lärmiljö och ett fortsatt fokus på tidiga stödinsatser för elever som inte når fullgoda kunskapsresultat. En förutsättning för en mer tillgänglig lärmiljö är att tydliggöra roller och ansvar för samtliga professioner i arbetet och tillse att medarbetarna har eller får möjlighet att utveckla erforderlig kompetens för sitt ansvar i arbetet.

Centrala kompetensutvecklingsinsatser har tagits fram som ett resultat av vad som har framkommit i nulägesanalyser och kvalitetsrapporter. Några exempel på detta är att erfarna fritidsledare och lärare i grundsärskolan har med stöd av kompetensförsörjningsstödet möjlighet till behörighetsgivande studier som lärare i fritidshem respektive speciallärare med inriktning utvecklingsstörning. Förvaltningens elevassistentutbildning utvecklas och justeras utifrån aktuella behov och för att göra den mer flexibel och tillgänglig har utbildningen delats upp i moduler och målet är att göra den helt webbaserad under nästa år så att de olika utbildningsavsnitten är tillgängliga när det passar verksamheten och medarbetaren bäst. En förvaltningsgemensam utbildning om våld och hot har upphandlats.

Delar av kompletteringsbudgeten har och kommer att användas i olika kompetensutvecklingsinsatser som till exempel tillgängliga lärmiljöer i fritidshemmet, motiverande samtal, alternativ och kompletterande kommunikation.

Alla som arbetar i skolan oavsett yrke är viktiga för eleverna och en utbildning i yrkessvenska har startat för måltidspersonal. Ett annat exempel är elevhälsopersonal som utbildar vaktmästare, lokalvårdare och måltidspersonal i bemötande och förhållningssätt.

5.2.2 Kvalitetsberättelse utifrån LSS

Av grundskolenämndens reglemente framgår att nämnden ansvarar för att verkställa Nämnden för funktionsstöds gynnande beslut i ärende om korttidstillsyn enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det innebär att flera fritidshem även bedriver korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS. Denna verksamhet styrs inte av skolförfattningarna utan av LSS och därtill hörande förfrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

Grundskolenämndens kvalitetsberättelse utifrån LSS för 2022 finns bilagd denna rapport. Grundskolenämnden föreslås anteckna kvalitetsberättelse utifrån LSS och översända denna till nämnden för funktionsstöd.

5.2.3 Barnbokslut

Barnbokslut 2022

Alla nämnder i staden har fått i uppdrag att upprätta ett barnbokslut för 2022. Barnkonventionen är sedan 2020 lag i Sverige. Inför utformningen av ny skollag tog lagstiftarna hänsyn till barnkonventionen och lagen har därmed en hög

följsamhet till konventionen redan innan den blev lag. Barnkonventionen består av 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, med fyra grundprinciper som resterande artiklar ska läsas utifrån. Barnbokslutet 2022 tar avstamp i dessa fyra grundprinciper för att undersöka hur grundskoleförvaltningen har omhändertagit dessa under året som har gått.

I bokslutets sammanfattning lyfts tre områden som grundskoleförvaltningen behöver följa och utveckla vidare.

- Barnrättsperspektivet behöver på ett tydligare sätt genomsyra alla uppföljningar som görs inom ramen för grundskoleförvaltningens arbete.
- I skolornas kränkingsanmälningar behöver koppling tydligare göras till vilken diskrimineringsgrund kränkningen berör. Genom att koppla kränkningen till en diskrimineringsgrund underlättas skolornas möjligheter att genomföra effektiva åtgärder.
- Genomförandet av ny organisation gällande grundsärskola, ledning för en samlad elevhälsa samt utbildningsområdes- och stadengemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola är, även utifrån ett barnrättsperspektiv, viktigt att följa framåt.

Barnbokslutet 2022 bifogas årsrapporten. Grundskolenämnden föreslås anteckna barnbokslutet för 2022.

5.2.4 Återrapport individutskottet

Grundskolenämnden har under 2022 haft ett individutskott för att inom en mindre krets kunna behandla vissa individärenden. Utskottet har under året hanterat redovisningar efter föreläggande från tillsynsmyndighet samt anmälan av upplevd kränkande behandling, olovlig frånvaro och beslut om avstängning av elev. Protokoll från utskottet har anmälts till nästkommande nämnd. Under året har en utvärdering gjorts av utskottets arbete som resulterade i ett beslut om att utskottet upphör från och med 2023.

Redovisning efter föreläggande

Individutskottet har haft delegation på att besluta om de redovisningar nämnden ska lämna till tillsynsmyndighet efter föreläggande i ärenden som rör enskilda elever. Under 2022 har utskottet beslutat om 17 redovisningar till Skolinspektionen. 13 av dessa rör rätten till utbildning och/eller särskilt stöd och handlar generellt om att eleven inte går i skolan eller har hög frånvaro. Här innebär föreläggandet generellt att nämnden ska fortsätta vidta åtgärder för att se till att eleven får sin rätt till utbildning tillgodosedd.

För ärenden som rör bristande stöd och särskilt stöd är det vanligt med föreläggande om att göra en utredning om särskilt stöd och att därefter fatta beslut om ett åtgärdsprogram. Själva åtgärdsprogrammet är också ofta föremål för förelägganden, till exempel på grund av att åtgärder inte beskrivits på ett tillräckligt konkret sätt eller inte fått önskad effekt. Tre av ärendena rör kränkande behandling av elev. Dessa hanteras av Barn- och elevombudet som är en del av Skolinspektionen. Föreläggandena fokuserar vanligtvis på att nämnden ska ha rutiner för hantering av kränkande behandling som ska vara kända i verksamheten. Ett ärende rör brister i tillsynsansvaret vid Sjumilaskolan F-9. I detta ärende har förvaltningen även presenterat en särskild sammanställning till nämnden av de granskningar som gjorts utifrån olika lagstiftningar.

Anmälan av upplevd kränkande behandling

I skollagen anges att om personal i skola eller fritidshem får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska denna anmäla detta till rektorn och rektorn ska i sin tur anmäla händelsen till huvudmannen. Individutskottet får inför varje sammanträde en sammanställning av inkomna anmälningar om upplevd kränkande behandling.

Vad gäller anmälan av upplevd kränkande behandling under 2022 så rör 96 % händelser där en annan elev har stått för den upplevda kränkningen. Av anmälningarna har 7 % koppling till någon av diskrimineringsgrunderna och av dessa rör 45 % etnisk tillhörighet.

Anmälan av avstängningar och omfattande frånvaro

Beslut att stänga av en elev från skolan tas av rektorn. När en elev blir avstängd ska rektorn också se till att huvudmannen för utbildningen samt socialnämnden får information. Varje avstängning har redovisats för grundskolenämndens individutskott. Under 2022 har 71 anmälningar om avstängning gjorts. Det kan jämföras med läsåret 2020/21 då 85 avstängningar rapporterades inom grundskoleförvaltningen. Den 1 augusti 2022 har en lagändring (SFS 2022:940) på området trätt i kraft. Den innebär vissa förändringar som till exempel syftar till att beslut om avstängning av en elev ska underlättas, och ett förtydligande anges om att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten för andra elever eller skolpersonalen bedöms hotad. Grundskoleförvaltningen genomförde under året en översyn av styrdokument för och användning av disciplinära åtgärder i skolan för att säkerställa att det är tydligt vad skolans personal har för verktyg och hur de ska användas.

Runt 505 anmälningar om omfattande frånvaro har gjorts och redovisats för utskottet. Under vårterminen 2022 genomfördes kvalitetsdialoger med skolledare och elevhälsans professioner kring skolkärväro- och frånvaroarbeta. Förvaltningens arbete med närvaro beskrivs mer utförligt i kvalitetsrapporten.

Förvaltningens stödfunktioner utvecklar löpande stöd och kompetenshöjande insatser för att möta de utmaningar som skolorna har inom de områden som varit aktuella i individutskottets ärenden.

Förändringar efter utskottets upphörande

På nämndens sammanträde i december 2023 beslutades om en avveckling av individutskottet. Beslut om redovisningar av vidtagna åtgärder på individ- och skolnivå kommer tas av utbildningschef. Detta är delegationsbeslut som kommer redovisas till nämnden. Anmälan av upplevd kränkande behandling, avstängningar och olovlig frånvaro kommer redovisas till nämnden i befintliga uppföljningsrapporter. Frågorna följs upp och arbetas med kontinuerligt inom ramen för förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

5.3 Lokalförsörjning och kapacitet

Förvaltningen har i tidigare delårsrapporter under året aviserat avvikelser avseende ombyggnation av Påvelundsskolan samt byggnation av ny Åkeredsskola. Nedan följer aktuell status per projekt samt status för tillkommande avvikelse för Nya

gårdsstenskolan.

Ombyggnation av Påvelundsskolan

Påvelundsskolans om- och tillbyggnation beräknades vara klar innan sommaren 2024 för att kunna ta emot elever höstterminen 2024. Bedömningen är att tillbyggnationen kan vara färdigställd till höstterminen 2025 och delar av byggnaden som avser ombyggnation förväntas vara färdigställda januari 2026. Överklaganden har inkommit under hösten, vilket kan innebära att tidplanen förskjuts ytterligare. I januari 2023 kommer Lokalförvaltningen att återkomma med besked om tidplan behöver revideras.

Förseningen medför utmaningar för skolplaceringar och kapacitet inom det geografiska området där skolan är placerad. För att klara kapacitetsbehovet inom området krävs evakuering. Förvaltningen har tillsammans med lokalförvaltningen tagit fram förslag till lösning för evakuering.

Ny Åkeredsskola

Grundskoleförvaltningen och lokalförvaltningen arbetar tillsammans med att hitta evakueringslösningar för Åkeredsskolan. Inriktningsbeslut förväntas läggas fram till grundskolenämnden på sammanträdet i mars 2023.

Nya Gårdstensskolan

Nya Gårdstensskolan beräknades starta höstterminen 2025. I dagsläget förväntas skolan vara klar för verksamhetsstart höstterminen 2026. Ändring av beställning av antal grundsärskoleplatser bidrar bland annat till att tidplanen förskjuts.

Skolan är idag evakuerad till Angeredsvinkeln. Bedömningen är att förseningen inte får en negativa konsekvenser för kapaciteten inom det geografiska området avseende grundskoleplatser. Dock kvarstår utmaningar kopplat till grundsärskoleplatser. Förvaltningen arbetar på lösningar tillsammans med lokalförvaltningen.

Satsningar yttre miljöer

Grundskoleförvaltningen har i budget 2022 fått i uppdrag att genomföra riktade satsningar på 6 mnkr för att upprusta skolgårdar. Förvaltningen har tillsammans med lokalförvaltningen genomfört en behovskartläggning och därefter valt ut nedan skolgårdar.

- Hinnebäcksskolan, Hisingen
- Solbackeskolan, Nordost
- Kungsladugård grundsärskola, Centrum
- Kannebäcksskolan grundsärskola, Sydväst
- Tynneredsskolan, Sydväst
- Ängåsskolan, Sydväst

Upprustning av skolgårdarna har under hösten 2022 genomförts till en kostnad av 6 mnkr.

Permanent expansion av grundsärskola

Lokalnämnden har fått i uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden skyndsamt utreda hur en permanent expansion av särskolan kan tidigareläggas.

För läsåret 22/23 har 99 grundsärskoleplatser tillskapats. Det är en mix av nya platser som har tillskapats kopplat till byggprojekt på Lokalförvaltningen (69 st)

plus att grundskoleförvaltningen har kunnat utöka antal platser (30 st) i befintliga lokaler.

För läsåret 23/24 är prognosen att cirka 85 grundsärskoleplatser kommer att tillskapas. Förvaltningarna arbetar aktivt med att öka upp platser enligt prognosticerat behov som idagsläget är cirka 100 platser.

5.4 Uppföljning av insyn av fristående skolor samt tillsyn av fristående fritidshem

Kort om insyn och tillsyn

Kommunens rätt till insyn i fristående skolor i kommunen regleras i skollagen och ska inte förväxlas med tillsyn av skolorna som Skolinspektionen ansvarar för. Inom ramen för insyn har kommunen ingen rätt att göra påpekanden för skolan eller kräva att den ska ändra något i verksamheten. Insynen ger grundskoleförvaltningen möjlighet att hålla sig informerad om fristående skolors planering och eventuella förändringar i verksamheten, till exempel ökning eller minskning av antalet skolplatser. Insynen i de fristående grund- och grundsärskolorna i Göteborg har under 2022 framför allt fokuserat på de enskilda huvudmännens förändrade kapacitet och planer på att öppna eller flytta verksamhet.

I Göteborg har det under 2022 funnits 33 enskilda skolhuvudmän med tillstånd för grund- och grundsärskola. Dessa skolhuvudmän har tillsammans 43 fristående grund- och grundsärskolor samt två internationella skolor.

Kapacitetsplanering

Under 2022 har det skett stora förändringar för flera enskilda skolhuvudmäns planering av sin kapacitet och nya skolor.

- Två huvudmän, Vindseglet AB och Jensen Education AB, har aktualiserat tillstånd som är mer än tio år gamla, ett av dem från 2008, och planerar att starta skolor i lokaler som de söker bygglov för.
- Två huvudmän, Internationella Engelska Skolan AB och Fridaskolorna AB, bygger nya lokaler och planerar att starta upp nya skolor under 2023 och 2024.
- Två huvudmän, Academedia AB och Utbildia AB, har expanderat sin befintliga verksamhet under 2022 genom tillgång till nya lokaler.
- Utöver dessa finns det fyra tillstånd för grundskola och två för internationell skola där huvudmännen under året sökt lokaler i Göteborg och haft för avsikt att starta skolor.

Sammantaget omfattar detta över två tusen elever som kan byta till en fristående skola med kort varsel. Via insynen har förvaltningen under 2022 haft kontinuerlig kontakt med de kända skolhuvudmännen för att den kommunala kapacitetsplaneringen ska vara så träffsäker som möjligt och göra att förvaltningen har en beredskap för dessa osäkerhetsfaktorer.

Föreningen Framstegsskolan och RM Education

Med start i april 2021 har förvaltningen haft en beredskap att med kort varsel ta emot eleverna från Föreningens Framstegsskolan i Göteborgs elever. Det har funnits en osäkerhet kring Föreningen Framstegsskolan i Göteborgs möjlighet och förmåga att fortsatt driva sina tre skolenheter. Göteborgs Stad har inte varit part i de juridiska processer som föreningen varit involverad i. I förberedelsearbetet att ta

emot eleverna från de tre skolenheterna har goda och täta kontakter med föreningen varit en viktig del.

Den 27 oktober beslutade Kammarrätten att Skolinspektionens beslut om att dra in tillståndet stod fast och den 12 december meddelade Högsta förvaltningsdomstolen att de inte skulle pröva frågan. Det innebär att förvaltningen aktiverade planerna att ta emot 254 elever till vårterminsstart 2023.

Den 2 december tog RM Education (RM) kontakt med förvaltningen och meddelade att de undersökte möjligheterna att starta en skola i Gårdsten i Römosseskolans lokaler. RM har sedan 2021 tillstånd för en skolenhet. Den 4 januari fick RM Education klartecken från Skolinspektionen att starta den nya skolan. Förvaltningen har haft täta kontakter med Skolinspektionen och ett nära samarbete med RM under december och januari, initialt för att kunna bedöma sannolikheten för att RM kunde starta skolan och sedan en aktiv skolpliktsbevakning för att se till att alla elever hade en skolplats. Vid vårterminsstart har cirka 90 procent av eleverna (238 i skrivande stund) på Römosseskolorna valt att fortsätta på RM:s nya skola.

De juridiska processerna under 2021 och 2022 har satt Göteborgs Stads hemkommunansvar för elever på fristående skolor i förvaltningens fokus. De kommunala skolorna behöver ha en beredskap att på kort sikt kunna både ta emot och lämna ifrån sig elever när skolor öppnar eller stänger. Flera kommunala skolor och förvaltningscentrala resurser har lagt ner ett omfattande arbete i att planera för att ta emot eleverna från Römosseskolorna. Från början hade skolorna över 600 elever. Majoriteten går nu på kommunala skolor, en liten del på andra fristående skolor och cirka 230 på Communityskolan Gårdsten (RM). Det finns anledning att se hur insynen i fristående skolor kan utvecklas för att underlätta planeringsarbetet i samband med att Skolinspektionen genomför en skarp ägar- och ledningsprövning av en enskild skolhuvudman i Göteborg.

Samarbete kring antagning

Förvaltningen har under 2022 fortsatt samarbetet med de 43 fristående skolorna kring antagningen av nya elever. Likt tidigare år har förvaltningen samlat in uppgifter om de fristående skolornas antagning i januari. Vårdnadshavare som får plats för sitt barn på en fristående skola har möjlighet att då tacka nej till erbjudande om en kommunal skolplats. Samarbetet har bidragit till att förbättra förutsättningarna för förvaltningens placeringsarbete. Samarbetet underlättar även arbetet med dubbelplaceringar där vårdnadshavare får erbjudande om plats från flera skolor.

Tillstånds- och tillsynsfunktion för fristående fritidshem

Kommuner har enligt skollagen ansvar för godkännande och tillsyn av fristående fritidshem och fristående öppen fritidsverksamhet. Förvaltningen har en rutin för ansökan, under 2022 har inga ansökningar om att starta nya enskilda fritidshem inkommit.

Det finns två fristående friliggande fritidshem i Göteborgs kommun, för båda dessa gäller att huvudmannen också driver förskola. Förvaltningen har påbörjat tillsynen vid ett av fritidshemmen och tillsynen kommer avslutas under början av 2023.

5.5 Rapportering av pågående uppdrag

Stadsrevisionens granskning av nämndens arbete för måluppfyllelse för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Stadsrevisionen har granskat måluppfyllelsesföreläggelser med intellektuell funktionsnedsättning (Dnr:0221/22) och bedömer att bristerna inom grundskolan är både omfattande och allvarliga. Enligt rapporten har grundskolenämnden inte säkerställt att grundskolan bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och att arbetet för ökad måluppfyllelse för elever måste utvecklas. Stadsrevisionen noterar att det pågår olika utvecklingsprojekt inom grundskolan och att nämnden har beslutat om principer för en ny skolenhetsorganisation där målet är att kvaliteten, likvärdigheten och rättssäkerheten ska öka. Stadsrevisionen rekommenderar grundskolenämnden att:

- säkerställa att eleverna i grundskolan får den undervisning de har rätt till.
- säkerställa att eleverna i grundskolan som har behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det
- säkerställa att grundskoleelevernas individuella utvecklingsplaner uppfyller kraven enligt skolförfattningarna.
- säkerställa att skolförfattningarnas bestämmelser angående betyg, betygskataloger och intyg följs i grundskolan.
- grundskolenämnden att säkerställa att alla elevers kunskapsresultat i grundskolan följs upp, både på huvudmanna- och enhetsnivå.

Senast den 28 april 2023 ska grundskolenämnden inkomma med sitt yttrande om vilka åtgärder som har eller kommer att vidtas för att möta rekommendationerna. Arbetet med att analys av rapporten och åtgärder pågår inom förvaltningen. De grundläggande principer för organisering och dimensionering av grundskolan som beslutades av nämnden under hösten 2022 syftar till förbättrade förutsättningar för ökad kvalitet och likvärdighet.

Utökning Skolfam

Skolfam är en skolsatsning för barn som bor i familjehem. Under 2022 utökade staden Skolfamverksamheten med fyra team för att kunna möta den kö som fanns. I staden finns nu 12 Skolfamteam där 12 specialpedagoger och 12 psykologer med anställning i grundskoleförvaltningen arbetar med uppdraget, tillsammans med socialförvaltningarna. I oktober 2022 nådde insatsen ca 220 barn/elever vilket är en ökning med 70 barn/elever sedan oktober 2021. I oktober 2022 fanns en kö om 69 barn/elever i staden. Eftersom Skolfamarbetet är tidskrävande i uppstartsfasen tar det ca 1 år innan nystartade team helt kan fylla sina platser med elever i behov av insats. Under 2023 förväntas samtliga barn som står i kö inkluderas i och ta del av Skolfams insatser. Utökning av Skolfam under 2022 har beslutats. Finansieringen är fördelad mellan flera förvaltningar. Samverkan förvaltningarna emellan är en förutsättning för att möjliggöra den beslutade utökningen.

Omprioritering av medel för sociala insatser i skolorna KF 2022-05-19§22 0069/22

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2022 att omprioritera 40 mnkr till en kommuncentral pott för att förstärka sociala insatser i skolorna. Tanken var att

socialnämnderna och grundskolenämnden gemensamt skulle avropa medel för insatserna under 2022. Berörda förvaltningar kom överens om att enbart grundskolenämnden skulle avropa medelförinsatserna. Av de tillgängliga 40 mnkr avropades 24,1 mnkr varav 4 mnkr var avsedda till fristående huvudmän enligt ersättning på lika villkor. Vid uppföljning av helåret 2022 så har 17,5 mnkr använts inom grundskoleförvaltningen. Hur medlen fördelats framgår av bilagan *Kompletteringsbudget sociala insatser uppföljning*.

Tillfälliga medel är svåra att nyttja för kvalitativa förstärkningar inom verksamhetens grundorganisation. Grundskoleförvaltningen har därför i planeringen av satsningar i hög utsträckning valt att fördjupa och utveckla befintliga samarbeten, utifrån behov identifierade i samverkan mellan socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen. Nedan följer en beskrivning av några av de insatser som planeras/har genomförts.

- *Satsningar inom Skolan som arena*

Ett "Kulturpaket" utarbetas för att erbjudas inom *Skolan som arena*. Skolan som arena erbjuder meningsfulla fritidsaktiviteter för barnen efter skoltid, i anslutning till skoldagen. På aktuella skolor går färre barn i fritidshem och deltar i lägre utsträckning i fritidsaktiviteter via sina familjer. På många *Skola som arena*-skolor erbjuds idrott och rörelse vilket är positivt, men det finns ett behov av att bredda utbudet till att även omfatta aktiviteter som musik, dans och konst. Via satsningen på ett kulturpaket kommer fler barn i staden ges möjlighet att ta del av kostnadsfria kulturaktiviteter i anslutning till skoldagens slut.

Behovet av en breddad repertoar av aktiviteter inom *Skola som arena* innefattar även behov av insatser som syftar till att öka barns och ungas motivation och framtidstro via samarbete med arbetslivet. I samarbete med bland annat Business Region Göteborg (BRG), Västsvenska Handelskammaren, AB Framtiden och GöteborgsRegionen (GR) utarbetas ett "Framtidspaket" där representanter för närings- och arbetslivet ges möjlighet att erbjuda aktiviteter via *Skola som arena*. Det kan handla om exempelvis mentorskap, fadderföretag och dialog- och ämneskvällar som erbjuds barn och/eller vårdnadshavare.

- *Fler kulturaktiviteter under skoldagen*

Inom förvaltningen bedrivs ett arbete med kultursamordning, där elever under skoldagen kan ta del av olika aktiviteter som syftar till att ge kulturella upplevelser som vidgar vyer och ger nya perspektiv. Arbetet förstärks vilket kommer innebära att fler elever får möjlighet att ta del av aktiviteter.

- *Samarbete med Berättarministeriet*

Berättarministeriet verkar för att minska segregationens negativa konsekvenser på barns skolgång genom att stötta lärare och elever i områden med högt socioekonomiskt index i den dagliga undervisningen framför allt utifrån språkutveckling. Berättarministeriets program utgår från läroplanen och är utvecklade i dialog med lärare. Programmen erbjuds främst skolor i Nordost men även andra skolor med socioekonomiskt högt index kan ta del av insatsen om kapacitet finns. 30-40 lärare kan med sina klasser delta fysiskt i programmen under en termin, därutöver erbjuds stöd digitalt till fler.

- *Samarbete kring läxhjälp*

Stiftelsen *Läxhjälpen* erbjuder läxhjälp efterskoldagens slut till cirka 400 elever på 12 skolor i Göteborg. Läxhjälpsprogrammet riktar sig till högstadiel elever som

riskerar att inte nå gymnasiebehörighet, och utgör ett komplement till ordinarie skolarbete för elever och skolor som behöver extrastöd. Ett Göteborgsspecifikt resultat sammanställs inom kort. Stiftelsens arbete i andra städer har visat på goda resultat medavseende på att bidra till att elever som ingår i programmet når gymnasiebehörighet.

- *Samarbete kring våldsprevention och normer*

Förvaltningen fördjupar samarbetet med föreningen *MÄN* Göteborg genom ett partnerskap som syftar till att stärka elever och medarbetare kring att förebygga våld och andra destruktiva beteenden, motverka psykisk ohälsa och främja jämställdhet. Föreningen har arbetat med flera grundskolor sedan tidigare. Via partnerskapet får flerskolor möjlighet att stärka arbetet.

- *Samarbete för mötesplats i Biskopsgården*

Grundskoleförvaltningen ingår som en part i ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) som tecknats mellan grundskoleförvaltningen, socialförvaltningen Hisingen, kulturförvaltningen, Bo Bra i Biskopsgården och den ideella föreningen Meeting Plays. Meeting Plays är en communitybaserad konst- och kulturverksamhet som skapar konstprojekt och utvecklar platser för kultur i bostadsområden. Sedan 2017 utvecklats ett center med bas i Biskopsgården, ett område som har få platser för kultur och möten. Verksamheten når cirka 3000 deltagare per år.

- *Samarbete för att stärka kompetensen kring HBTQI-frågor*

Grundskoleförvaltningen samarbetar med *West Pride*, som är en förening som bland annat utbildar lärare och elever i skolor kring mångfald och HBTQI-frågor. Behov av kompetensstärkning identifieras utifrån den nya läroplanen, Lgr22, där skrivningar kring området förstärks, men även utifrån stadens rapport om unga HBTQI-personers villkor i skolan. *West Pride* har sedan tidigare arbetat med några grundskolor. Samverkan möjliggör att fler skolor kan ta del av insatser.

- *Fokus på kompletterande tjänster*

GöteborgsRegionen (GR) har under 2022 genomfört en kartläggning kring vilken typ av kompletterande kompetenser som finns i skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Arbetet fördjupas framåt och får bland annat riktningen att identifiera framgångsfaktorer och risker sett till kompletterande kompetenser, ett arbete där GR inom ramen för det regionala *branschrådet Grundskola* sitter på viktiga erfarenheter. Arbetet blir en av grunderna i fortsatt arbete rörande skolsociala team.

5.5.1 Förändringsprojekt

Ny skolenhetsorganisation steg 2

Projekt ny skolenhetsorganisation steg 2 har omhändertagit det fortsatta arbetet med planering och genomförande av den nya skolenhetsorganisationen och däri de återstående delarna av skolenhetsutredningens grundläggande principer. Arbetet har handlat om att utreda, planera och föreslå grundläggande principer för en ändamålsenlig, rättssäker och effektiv organisering av:

- Grundsärskolan
- Utbildningsområdes- och stadengemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola
- Styrning och ledning för en samlad elevhälsa

Projektet har haft som mål att skapa goda förutsättningar för elever med särskilt behov av stöd i undervisningen. Tillgången till platser i grundsärskola och särskilda undervisningsgrupper är i dagsläget ojämnt i antal och ojämnt fördelade i utbildningsområdena och över Göteborgs Stad. Målsättningen är att alla elever ska ha samma rätt att få sitt stöd tillgodosett nära hemmet och det bör finnas lokaler som är anpassade och utgör en bra lärmiljö. Området styrning och ledning för en samlad elevhälsa har handlat om att skapa förutsättningar för att elevhälsan fortsatt ska utvecklas som en helhet där lärande och hälsa hör ihop. I dagsläget ansvarar olika delar för utveckling av elevhälsan. Rektorer tillsammans med elevhälsochefer och utbildningschefer ska få bättre förutsättningar att leda och utveckla en hälsofrämjande skola.

Arbetet har under 2022 varit fokuserat på utredning, perspektivinsamling och dialog såväl inom som utom förvaltningen och med förtroendevalda. Förslag till grundläggande principer för framtida organisatoriska förändringar levererades under hösten 2022, och beslut har fattats av grundskolenämnden. Under början av 2023 kommer projektets slutrapport som ska omhänderta planeringen för genomförandet av de grundläggande principerna. Slutrapporten kommer också att innehålla en uppföljning av skolenhetsorganisationen som genomfördes den 1 juli 2021.

Omorganisation Kulturskolan och Kultur i skolan

Under 2022 har Kulturskolan och Kultur i skolan gått igenom en större omorganisation i syfte att bygga hållbara strukturer som kan stärka styrning och ledning, samt stödja det systematiska kvalitetsarbetet och den verksamhetsutveckling som behöver ske framåt. I april 2022 beslutades utformningen av den nya organisationen för Kulturskolan och Kultur i Skolan.

Övergången till den nya organisationen och har i olika faser genomförts under hösten 2022. Kulturskolan och Kultur i skolan är nu organiserade utifrån de fyra olika stadsområdena. Det finns även en central kvalitets- och utvecklingsenhet som stöttar de fyra kulturskoleenheterna. Organisationen inom de olika enheterna är numera också likvärdig utifrån antal personal per enhetschef och tillgång till stödfunktioner.

Mer om detta arbete kan läsas i bilagd rapport, *Projekt Ny organisation 2023, Kulturskolan och Kultur i Skolan, Göteborgs Stad, Slutrapport*

Under 2023 kommer förändringsarbetet att fortsätta i strävan för en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga och bidrar till en meningsfull fritid.

Vid övergången från stadsdelarna till grundskoleförvaltningen beslutades att *Göteborgs Stads riktlinje för antagning till kulturskolans terminsvisa verksamhet* skulle gälla tills dess att det fanns en ny organisation på plats. Under hösten har därför revideringsarbetet kunnat genomföras. Riktlinjen har nu uppdaterats efter verksamhetens nya förutsättningar och mål. *Göteborgs Stads riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser* bifogas årsrapporten.

Grundskolenämnden föreslås anta *Göteborgs Stads riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser*.

Ny lärplattform - Vklass

Vid höstterminsstarten lämnade alla skolor i förvaltningen lärplattformen

Hjärntorget för att övergå till den nya lärplattformen Vklass.

I samband med överflyttning, under hösten och även framöver erbjuds all personal utbildning i hanteringen av lärplattformen i form av "e-learning". Hittills har huvuddelen av personalen genomfört utbildningen antingen enskilt eller i grupp. Även webbplatsen där e-learningen finns används flitigt. Under höstens första månaderna inkom flera tusen supportfrågor till supporten. Under november har detta flöde avstannat och enligt signaler från verksamheten beror detta på att skolorna startat upp och nu är igång med lärplattformen. Fortlöpande information har kontinuerligt skett via olika kanaler till exempelvis vårdnadshavare, skolpersonal och stödfunktioner.

Hanteringen av flera nya digitala system som ska fungera tillsammans ger fortsatta utmaningar. Även om den första implementeringen nu är genomförd krävs fortsatt arbete för att plattformen ska bli just en lärplattform och inte bara ett IT-system. Lärplattformen kommer fortsätta utvecklas med nya gränssnitt och funktioner utifrån de krav och behov som grundskoleförvaltningen fört fram. Systemet behöver framöver även anpassas utifrån nya riktlinjer från Skolverket och beslut om nya arbetssätt i förvaltningen.

Övertagande av verksamhetsspecifika tjänster

I augusti överfördes ansvaret verksamhetsspecifika IT-tjänster inom utbildningsområdet med tillhörande systemförvaltning från Intraservice till skolförvaltningarna. Förvaltningens digitaliseringsenheter har sedan augusti ansvaret för systemförvaltning och utveckling inom områdena lärplattform, skoladministration, elevhälsa och kulturskola.

När det gäller bemanning har enheterna inom samtliga nämnda områden tillgodosett bedömda initiala behov. En samverkansmodell för skolförvaltningarna gällande systemförvaltning och hantering av utvecklingsinitiativ är framtagen och under införande.

När det gäller ekonomiska frågor kopplat till övertagandet har Intraservice justerat sin fakturering från den 1 augusti 2022. Vilken påverkan det får för 2023 är inte helt klart eftersom staden inför nya riktlinjer för styrning av digitalisering där ekonomin är en del. I november 2022 avslutades projektet och övergick till förvaltning.

5.5.2 Uppdrag från grundskolenämnden

Tilläggsuppdrag i samband med beslut om budget 2022

I samband med budget 2022 gav nämnden grundskoleförvaltningen i tilläggsuppdrag att redogöra särskilt för ett antal frågor (2021-12-07 §312). Några av frågorna har besvarats i tidigare rapportering. Här följer redovisning på de resterande frågorna.

1. Hur nämnden säkerställer att arbete för att främja och förebygga demokrati och motverka odemokratiska uttryck bedrivs på alla skolor

Redogjordes för i delårsrapport augusti 2022.

2. Hur förväntansdokumentet ska implementeras fullt ut

Redogjordes för i delårsrapport mars 2022.

3. Hur många ytterligare platser som tillförs Elevator.

Redogjordes för i delårsrapport mars 2022.

4. Hur elever med särbegåvningar får extra stimulans i klassrummet.

Grundskoleförvaltningen arbetar kontinuerligt med att stärka rutiner för upptäckande av och utmanande av särbegåvade elever på olika vis. Det ingår i skolans grunduppdrag att möta alla elever där de befinner sig och stimulera och utmana dem för att nå så stor framgång som möjligt i elevens utveckling.

Det är primärt genom att stärka personalens kompetens kring kärnuppdraget och bland annat genom att höja processkvalitet i den pedagogiska verksamheten och i mötet pedagog - elev som kompetens att möta särbegåvade elever på ett bra vis stärks. Sådan kompetenshöjning sker vanligtvis via kollegialt lärande och via den professionella diskursen som följer. Ett exempel på arbete som grundskoleförvaltningen gör för att ge förutsättningar för ett kollegialt lärande och utvecklande av processkvaliteten inom verksamhet är att leda och finansiera pedagogiska utvecklingsnätverk av olika slag. Dessa riktar sig till olika yrkesgrupper inom skolan och har syftet att utveckla kompetensen hos personal och kvaliteten på den undervisning som bedrivs i våra skolor. Med ett stärkt fokus på kärnuppdragets kvalitet kommer särbegåvade elever få mer hjälp, bättre undervisning och mer utmaning och utveckling.

Under höstterminen 2022 har Grundskoleförvaltningen implementerat en ny pedagogisk plattform, Vklass. I denna arbetar pedagogisk personal med att dokumentera bland annat extra anpassningar. Dessa används vanligen för att elever ska nå målen men kan likväl användas för att stimulera utvecklingen hos en särbegåvad elev. För att ytterligare stärka rutiner för att utmana och stimulera elever som är särbegåvade har grundskoleförvaltningen i det integrerade stödmaterial som finns tillgängligt för pedagoger i relation till extra anpassningar valt att även ha med en kategori av extra anpassningar som heter "elever som med lätthet når målen". Under denna kategori finns förslag på sex olika extra anpassningar som är tillämpliga för just elever som är särbegåvade. Genom att lägga extra anpassningar för särbegåvade elever jämte de, mer vanliga anpassningar, som riktar sig till elever som behöver hjälp att nå målen ämnar grundskoleförvaltningen främja användandet av extra anpassningar även för särbegåvade elever och därigenom utmana dem att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vidare har en riktlinje tagits fram under höstterminen 2021 gällande tillgängliga lärmiljöer. Även då diskursen rörande tillgängliga lärmiljöer oftast relaterar till att stärka elevers möjlighet att nå målen så är kunskap kring tillgängliga lärmiljöer en nödvändig kompetens för pedagogisk personal att inneha för att flexibelt och skickligt kunna anpassa undervisningen för att möta alla elever där de befinner sig.

5. Vad gäller antal elever som går om ett år på lågstadiet och antalet elever i särskilda undervisningsgrupper behöver nämnden få en bild av vilka utökningar av dessa verksamheter de vidtagna åtgärderna fått. Här behövs därför en jämförelse med läget år 2021.

Grundskoleförvaltningen har tidigare vid ett flertal tillfällen redovisat förvaltningens kartläggningar och åtgärder att skapa förutsättningar för att skolor

på ett bättre sätt kan genomföra sitt uppdrag avseende tidiga insatser utifrån läsa-skriva-räkna reformens intentioner. Att i större utsträckning inte låta elever fortsätta till nästa skolår ser inte förvaltningen som en del i dessa åtgärder. Det är inte heller en fråga för förvaltningen. Skolförordningen är tydlig vad gäller att låta en elev gå om ett läsår. I förordningen anges att rektorn får besluta att en elev inte ska flyttas upp, alltså att eleven går om en årskurs, om det är det bästa för eleven utifrån elevens utveckling och personliga förhållanden. Det är bara rektorn som får besluta om det.

I Göteborgs grundskolor fattar inte rektorerna sådana beslut i någon större utsträckning. Mellan läsåret 21/22 och 22/23 är det knappt 40 elever som har gått om någon årskurs i grundskolan. Ett tiotal av dessa elever gick om förskoleklass eller årskurserna 1-2. Läsåret 21/22 var det ca 50 elever som gick om någon årskurs i grundskolan. Av dessa gick ett tjugotal om förskoleklass eller årskurs 1-2. I Sverige har vi en stark tradition med en skola för alla och att det är skolans ansvar att tillse att eleven får de bästa förutsättningar för sitt lärande. Det är undervisningens kvalitet som avgör huruvida eleven har möjlighet att lära, lärarens förmåga att skapa motivation, engagemang och delaktighet för eleven, rektors ansvar att styra och leda sin personal och sina resurser. När framgångsrika skolor beforskas är de just dessa faktorer som framträder. Rektors ledarskap, lärarens förmåga och kompetens att organisera en undervisningens kvalitet och goda, tillgängliga lärmiljöer. Fokus ligger inte på enskilda elevers förskyllan att de inte lär sig. Eleven är inte bärare av sin egen problematik, det är en signal på brister i skolan. Därtill är det en stort ingripande i en yngre människas liv, att byta klass och mista/byta kamrater, relationer med vuxna. Kontinuitet, sammanhang och meningsfullhet riskeras i hög grad.

6. Hur elever som presterar väl eller gjort stora förbättringar i sina studieresultat ska kunna premieras för att bidra till en starkare pluggkultur på våra skolor

Den viktigaste framgångsfaktorn som utvecklar elevers lärande och bidrar till goda resultat är den systematiska och regelbundna positiva återkopplingen som lärare ger till alla sina elever alla dagar året om. En majoritet av stadens skolor uppmärksammar och premierar elevers goda insatser vid skolavslutningar och framför allt vid sommaravslutningen. Premieringen berör både goda studieresultat och fina sociala insatser. Premieringen sker på grupp- klass- och individnivå i olika årskurser. Vid flertalet av våra skolor uppmärksammas och premieras elever i årskurs 9 med goda studieresultat och höga meritpoäng. Flertalet skolor uppmärksammar särskilt enskilda elever som gjort en kunskapsresa. Det är elever som har visat på en fin kunskapsprogression och en god utveckling. Elever som gjort stora framsteg och visat stor studiemotivation samt elever med högst meritpoäng, bästa betyg och störst framsteg. Eleverna tilldelas då t ex: diplom, biobiljett, stipendier, symbolisk sak eller blomma. Grundskoleförvaltningens uppfattning är att det redan finns rutiner på skolorna för att premiera elever som gjort stora förbättringar eller presterar väl.

7. Hur verkningsfulla åtgärder för att få hemmasittare tillbaka till skolan kommer sättas in tidigt i samarbete med socialnämnderna.

Problematiske skolfrånvaro är en komplex problematik som innebär lidande för såväl eleven som familjen. Den utredning som skolan gör vid problematisk frånvaro fokuserar på orsaker som ligger inom skolans ansvar. I arbetet med att ta fram åtgärder för ökad närvaro är samarbetet mellan hem och skola särskilt viktigt. Får inte åtgärderna önskad effekt kan samarbete med andra aktörer utanför skolan vara behövlig. I grundskoleförvaltningen görs detta arbete mycket och mycket inom

ramen för Familjecentrerat Arbetssätt (FCA). Inom detta arbete samarbetar förvaltningen, på olika sätt, med socialförvaltningarna kring problematisk skolfrånvaro. Samarbetet syftar till en tätare samverkan, utveckling av det förebyggande arbetet och att tidigare insatser på ett enkelt sätt ska kunna komma till stånd, givetvis med målet att ingen elev ska behöva hamna i problematisk skolfrånvaro. Samtliga samarbeten mellan grundskola och socialförvaltningarna planeras fortsätta och utvecklas.

I nordost har gruppen för närområdesamverkan (NOSAM), i samarbete med koordinatorena för Familjecentrerat Arbetssätt (FCA) och den övergripande elevhälsan haft workshops för rektorer och kuratorer om problematisk skolfrånvaro. Informationsträffar kring olika organisationers arbete med problematisk skolfrånvaro har genomförts i samarbete med FCA och utvecklingsledare folkhälsa. I Lövgärdet genomförs ett pilotprojekt med skolsociala team med skola och socialtjänst i nära samverkan. Dessa team har upplevts som bra stöd i arbetet kring problematisk skolfrånvaro och planeras därför utökas till fler skolor.

I centrum arbetar ett Skolprev-team bestående av specialpedagog, kurator och psykolog med att stötta skolorna i deras arbete med problematisk skolfrånvaro. Under 2022 har teamet utökats med sammanlagt drygt 1,6 heltidstjänst. Utökningen har gjorts med hjälp av medel från Temagrupp Barn och unga (Samverkan i Göteborgsområdet). Teamet stöttar såväl på individ- som grupp nivå och har fokus på elever i yngre åldrar årskurs 3-5 (då analys visat att frånvaro oftast debuterar i slutet av lågstadiet), men även andra åldrar ges stöd. Teamet samverkar såväl med koordinatorena för Familjecentrerat arbetssätt (FCA), socialtjänst och externa organisationer.

På Hisingen fanns under 2022 ett samverkansteam där socialförvaltningen, Västragötalandsregionen och grundskoleförvaltningen tillsammans stöttat skolorna i arbetet med problematisk skolfrånvaro. Även denna grupp finansierades av Temagrupp Barn och unga (Samverkan i Göteborgsområdet). Nu kommer istället ett mindre, nära samverkansteam startas tillsammans med socialtjänsten. Tillsammans med BUP och Ungas Psykiska Hälsa (Västragötalandsregionen) startas parallellt ett större utvidgat samverkansteam. Det mindre teamet kommer att stötta rektor och skolor operativt, medan det utvidgade teamet framför allt riktar in sig på stöd och konsultation till exempelvis personal inom elevhälsan.

I sydväst finns två familjebehandlare från socialförvaltningen som arbetar deltid på Frölundaskolan med uppdraget att främja närvaro. Familjebehandlarnas arbete är både åtgärdande och förebyggande. De jobbar uppsökande med de elever som har hög frånvaro och erbjuder stöd till både elev och föräldrar. Familjebehandlarna har även tät kontakt med mentorer och elevhälsoteam. Familjebehandlarna genomför också informations- och kompetensutvecklingsinsatser. FCA-nätverket i staden genomförde i oktober en konferens om skolnärvaro, riktad till vårdnadshavare och all personal i staden som möter barn och unga. Konferensen har, varje vecka under hela hösten, följts upp med lunchseminarier med fokus på olika aspekter inom samma tema. Den centrala förvaltningen arbetar tillsammans med den övergripande elevhälsan med att ytterligare utveckla de rutiner och det stöd som erbjuds skolorna.

8. Hur en översyn ska ske kring hur kommunens grundskolor presenteras på nätet och sociala medier.

Redogjordes för i delårsrapport augusti 2022.

9. Hur förvaltningen ska bidra till en gemensam överenskommelse mellan olika förvaltningar med syfte att det ska vara enkelt och smidigt för olika aktörer att åstadkomma flyttkedjor eller nyttja varandras lokaler.

Redogjordes för i delårsrapport mars 2022.

Förvaltningen bedömer utifrån ovanstående redovisning att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag till förvaltningen om att utreda eventuell förekomst av tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal i Göteborgs stads grundskolor

Den 21 september 2021 gav nämnden förvaltningen ett antal uppdrag kopplat till yrkande om att utreda eventuell förekomst av tystnadskultur. (2021-09-21 § 220) Här slutredovisas uppdraget.

1. En extern utredare ges uppdraget att dels kartlägga eventuell förekomst av tystnadskultur, försök till otillbörlig påverkan och explicita och implicita hot mot personal i Göteborgs stads grundskolor, dels föreslå åtgärder för att hantera eventuella missförhållanden.

2. Utredningen genomförs med ett exklusivt fokus på grundskolan och ska ses som en uppföljning till den utredning om tystnadskultur som Kommunstyrelsen beställde och som redovisats i rapporten "Finns det en tystnadskultur i Göteborgs Stad?" I utredningen ska tydligt framgå vilka metoder som använts, antalet intervjuer som genomförts och hur representativiteten på slutsatserna säkerställts.

3. Utredningen redovisas för nämnden inom 6 månader.

Uppdraget att utreda eventuell förekomst av tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal i Göteborgs stads grundskolor är genomfört och har rapporterats till nämnden den 13 december 2022.

Sammanfattningsvis visar rapporten på att:

- Det finns ingen utpräglad tystnadskultur kopplat till kriminella strukturers direkta påverkan på förvaltningens medarbetare.
- Det finns extern påverkan från vårdnadshavare på medarbetare och chefer. Det förekommer en intern otillåten påverkan mellan lärarkollegor och chefer för betygssättning av eleverna.
- Det finns en tystnadskultur bland elever på vissa skolor.
- Det finns en otrygghet kopplat till geografiskt utsatta områden.
- Medarbetare i kulturskolan är extra utsatta.

Alla de åtgärder som föreslås i rapporten är redan inkluderade i pågående arbete och planering på grundskoleförvaltningen.

4. Direktören får i uppdrag att erbjuda enskilda huvudmän med skolor i Göteborgs Stad möjlighet att ingå i utredning kring tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal.

Denna dimension fanns inte med i den upphandling som gjorts. Förvaltningen bedömer att det inte är förenligt med hemkommunens ansvar enligt skollagen eller nämndens reglemente.

5. Utredningen av tystnadskultur, otillbörlig påverkan och hot mot personal i Göteborgs grundskolor ska ske i samråd med grundskolans fackliga parter. Arbetet har skett i dialog med de fackliga organisationerna.

6. Direktören får i uppdrag att återkomma till nämnden med en lägesrapport om de utbildningsinsatser kring släktbaserade kriminella nätverk, organiserad brottslighet och klanstrukturer som socialnämnd Centrum har i uppdrag att ta fram och genomföra för utvalda och relevanta personalgrupper.

Under våren 2022 pågår pilotutbildningar om organiserad brottslighet för utvalda personalgrupper i staden. Bland annat genomförs gemensamma utbildningsinsatser för personal inom Bostadsbolaget, grundskoleförvaltningen och socialförvaltning Nordost.

7. Direktören får i uppdrag att återkomma till nämnden med en lägesrapport av de insatser för att stärka vårdnadshavares kunskaper om organiserad brottslighet som socialnämnderna har i uppdrag att genomföra i samverkan med grundskolan och Polismyndigheten.

Dessa delar ska införlivas i det ordinarie utbud av föräldrastöd som socialnämnderna erbjuder. Samarbete och utveckling av föräldrastödet sker mellan berörda förvaltningar i de strategiska samverkansgrupperna i varje stadsområde.

8. Uppdraget om att utföra en extern utredning om tystnadskultur, otillåten påverkan och hot mot personal synkroniseras med kommuncentrala uppdrag inom samma område som grundskoleförvaltningen involveras i.

Samordning sker i möjligaste mån. Parallellt med grundskoleförvaltningens utredning har grundskolenämnden ombetts yttra sig över den stadengemensamma handlingsplanen mot tystnadskultur.

9. Den externa utredningen genomförs i enlighet med vetenskapliga metoder.

Att vetenskapliga metoder används har ställts upp som ett krav i upphandling av utredningen.

10. Att insatser för att stärka ett tillitsbaserat ledarskap och förebygga en intern tystnadskultur genomförs i både nämnd och förvaltning.

Alla de åtgärder som föreslås i rapporten är redan inkluderade i pågående arbete och planering på grundskoleförvaltningen.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Kompletteringsbudget kommunbidrag 2022, ledarskap i klassrummet - 2022-06-21 § 169

Förvaltningen får i uppdrag att på nästa nämnd återkomma med en redovisning av hur de extra resurserna på 10 mnkr avseende "Kompetensutveckling för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet" kommer användas på våra grundskolor. Det ska tydligt framgå vilka extra insatser grundskolorna avser göra 2022 med de tillförda medlen.

Ett välfungerande ledarskap i klassrummet skapar förutsättningar för undervisning, lärande och utveckling. Genom att arbeta med tydlighet, trygghet och goda relationer bidrar lärare till en god lärandemiljö som ger förutsättningar för att eleverna ska lyckas i skolan. Grundskoleförvaltningens Lärarakademi har arbetat fram olika typer av kompetensutvecklingsinsatser för att stärka lärarnas

ledarskap i klassrummet ur flera perspektiv. Insatser som planeras utgår från identifierade behov, redan pågående utvecklingsarbete samt den nya läroplanen Lgr22, och tillgängliggörs via Lärarakademin.

Förvaltningens fokus på tillgängliga lärmiljöer stärks ytterligare genom en filmad föreläsningsserie rörande ledarskap i klassrummet, vilken har tagits fram i samarbete med Center för Skolutveckling. Ett metodmaterial med stöd för workshops med praktiska övningar på gruppnivå har arbetats fram, liksom ett stödmaterial som handlar om att arbeta med svåra frågor i klassrummet. Materialet blev klart strax innan jul och finns nu tillgängligt för samtliga skolor. Det digitala formatet skapar möjligheter för många att nyttja materialet samtidigt och kan tas i bruk när en skola önskar eller behov uppstått.

Tillsammans med Universeum utvecklas ett erbjudande riktat till högstadielärare i matematik och NO. En förutsättning för ett gott ledarskap i klassrummet är förmågan att skapa intresseväckande och relevanta lektionsupplägg. Genom att stärka professionen inom ämneskunskaper och samtidigt erbjuda en arena där kunskap kan praktiseras skapas förutsättningar för lärare att motivera och väcka intresse hos eleverna. Kompetensutvecklingen inriktas mot förändringar och förtydliganden i Lgr22 gällande hållbar utveckling, ett område som engagerar barn och unga och där lärare behöver stöd för att nyttja kraften som de ungas engagemang kan medföra i form av motivation och lust att lära. Utgångspunkt tas i Universeums nya lärmiljö som bygger på visualiseringsteknik. Här belyses och fördjupas de komplexa frågorna utifrån forskningsdata. Under hösten 2022 har insatserna förberetts och erbjuds under 2023 samtliga skolor. Drygt 300 lärare har möjlighet att under 2023 ta del av insatsen.

Befintligt samarbete med Berättarministeriet fördjupas genom utvecklingen av en lärarportal som syftar till att tillgängliggöra Berättarministeriets insatser även digitalt. Berättarministeriets digitala lärarportal kommer att vidareutvecklas dynamiskt och kvalitetssäkras innehållsmässigt kvalitetssäkras med stöd av expertis samt deltagande lärares återkoppling på det förväntade komplementet till deras undervisning, lektionsplaneringstid och måluppfyllelse.

Berättarministeriet verkar för att minska segregationens negativa konsekvenser på barns skolgång genom att stötta lärare och elever i områden med högt socioekonomiskt index i den dagliga undervisningen framför allt utifrån språkutveckling. Berättarministeriets program utgår från läroplanen och är utvecklade i dialog med lärare. Programmen erbjuds främst skolor i Nordost men även andra skolor med socioekonomiskt högt index kan ta del av insatsen om kapacitet finns. 30-40 lärare kan med sina klasser delta fysiskt i programmen under en termin, därutöver erbjuds stöd digitalt till de skolor som önskar.

Användningen av medel redovisas i bilaga till årsrapporten.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag om förtydligande av uppdrag från kommunfullmäktige som kräver samarbete med socialförvaltningarna - GSN 2022-09-27 § 232

Grundskoleförvaltningen får i uppdrag att utveckla samarbete med socialförvaltningarna för att kunna hantera uppdraget från kommunfullmäktige om att inrätta sociala team från socialförvaltningarna på skolor med särskilda utmaningar. Uppdraget att utveckla samarbete återspeglar kontinuerligt till grundskolenämnden.

Under 2022 omprioriterade kommunstyrelsen 40 mnkr, från den kommuncentrala potten försörjningsstöd extra beredskap, till en ny kommuncentral pott för att förstärka sociala insatser i skolorna. Sociala team är en sådan möjlig insats. De förstärkta sociala insatser som grundskoleförvaltningen, tillsammans med socialnämnderna, genomfört redovisas i en bilaga till årsrapporten.

I Göteborgs Stads budget för 2023 ges socialnämnderna i uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden utöka antalet socialarbetare som arbetar på grundskolor samt i fält efter ordinarie kontorsarbetstider i utsatta och särskilt utsatta områden.

För att skapa en tydlig styrning och undvika delvis överlappande mål med skiftande prioriteringar föreslår grundskoleförvaltningen att detta uppdrag från 2022-09-27 förklaras avslutat med hänvisning till budgeten för 2023 och dess skrivningar om samverkan med socialnämnderna.

Kompletteringsbudget kommunbidrag 2022 - 50 mnkr särskilt stöd - GSN 2022-06-21 § 169

Förvaltningen får i uppdrag att bredda användandet av de 50 mnkr som var avsedda för särskilt stöd, tidiga insatser och stärkt elevhälsa till att även nyttjas för att anlita extra kompetens runt den "utredningsskuld" som finns kopplat till elever i behov av särskilt stöd.

För de tilldelade medlen från skolmiljarden och kompletteringsbudgeten har förvaltningen centralt samordnat olika insatser utifrån ett likvärdighetsperspektiv för kommunens elever. Flera insatser kommer även på sikt ge goda förutsättningar för elevers kunskapsinhämtning och hälsa, särskilt genom den stora investeringen i att fortbilda stora delar av skolans personal. 137 tkr använts för köpta specialpedagogtjänster för att minska den så kallade utredningsskulden. Under våren 2023 förstärker förvaltningen med specialpedagogkompetens för fortsatt stöd i pedagogiska utredningar.

I bilagorna *Skolmiljard uppföljning*, *Kompletteringsbudget 1 uppföljning* redovisas skolmiljardens och kompletteringsbudgetens olika insatser med kostnad och verksamhetsresultat.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag om redovisning av läromedel och läromedelskostnader i grundskoleförvaltningen - GSN 2022-06-21 § 170

Grundskoleförvaltningen får i uppdrag att:

- a) Kvalitetssäkra redovisningen av läromedelskostnader så att skolornas läromedelskostnader bättre kan följas upp som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.*
- b) Tydligare följa upp och analysera läromedel som en del av huvudmannens och skolornas systematiska kvalitetsarbete.*
- c) Göra läromedel till en del i enheternas systematiska kvalitetsarbete om undervisningens kvalitet och på så sätt en naturlig del av kvalitetsdialogerna.*
- d) Utveckla möjligheterna för rektorer och lärare att kvalitetssäkra läromedel med koppling till forskning.*
- e) Utveckla stödet till skolor med aktuell information om regler gällande inköp, upphandling, system och licenser*
- f) Följa upp och för nämnden varje år redovisa utfallet av insatserna i punkterna ovan.*

g) Följa upp och för nämnden varje år redovisa läromedelskostnader per elev nedbrutna på skolenhet.

På grundskolenämndens sammanträde den 26 juni 2022 beslutade nämnden om sju insatser gällande läromedel i grundskoleförvaltningen. Följande redovisning är en sammanfattning av det arbete som påbörjats och genomförts och kommer genomföras sedan den 26 juni 2022.

Insats 1: Kvalitetssäkra redovisningen av läromedelskostnader så att skolornas läromedelskostnader bättre kan följas upp som en del av det systematiska kvalitetsarbetet

För att säkerställa redovisningen för en bättre uppföljning av verksamhetskoder pågår ett utvecklingsarbete. En översyn särskilt gällande verksamhetskoder kopplat till läromedel har genomförts samt att förvaltningen haft kontakt med statistiska centralbyrån (SCB) för att stämma av verksamhetskoderna mot nationell redovisning.

Nästa steg är riktad information/kommunikation till administratörer och chefer om vikten av rättvisande redovisning samt information om uppdateringar i kodplanen. Redovisningen till räkenskapssammandraget kommer också att säkras eftersom det sker vissa fördelningar till olika verksamhetsformer, detta för att säkerställa att kostnaderna hamnar på rätt verksamhet. Sammanfattningsvis kommer en mer rättvisande bild kring läromedelskostnader presenteras i bokslutet för år 2022.

Insats 2: Tydligare följa upp och analysera läromedel som en del av huvudmannens och skolornas systematiska kvalitetsarbete

Insats 3: Göra läromedel till en del i enheternas systematiska kvalitetsarbete om undervisningens kvalitet och på så sätt en naturlig del av kvalitetsdialogerna

En viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet under ett läsår är den utvärdering och analys av elevernas utveckling, lärande och resultat som ska göras inom samtliga skolformer i slutet av vårterminen. Syftet med analysen är att reflektera kring den undervisning som har bedrivits och att identifiera faktorer som skulle kunna utveckla undervisningen. För att stödja rektorer och lärare i detta arbete har grundskoleförvaltningen tagit fram ett antal stöddokument med frågor som kan användas som en "ledstång" i analysprocessen. I dessa dokument ingår flera faktorer som kan ses som förutsättningar för elevens lärande och där kan även läromedel uppmärksammas i arbetet med kartläggning, reflektion och analys av tillgängliga resurser. Utifrån den analys som görs kan skolan göra en bedömning av hur väl de läromedel som eleverna har haft tillgång till har fungerat. De kan också i sin planering av prioriterade insatser ta beslut om att ersätta eller komplettera ett läromedel i syfte att det bättre ska passa den undervisning man önskar bedriva och de resultat man vill nå.

Samtliga elever har god tillgång till digitala verktyg (lärplattor och datorer) i undervisningen som finansieras centralt. Det bidrar till likvärdighet, oavsett skola har eleverna samma möjlighet att tillgodogöra sig olika typer av undervisning. Förvaltningen har valt ut en mängd digitala tjänster och läromedel för att säkerställa att eleverna kan tillägna sig alla delar av undervisningen utifrån läroplan och kursplan, både utifrån individuella förutsättningar och som komplement till det digitala verktyget. Övriga digitala och analoga läromedel och tjänster beställer skolorna i en plattform genom GR Utbildning och där finns merparten av de tjänster och resurser som finns på marknaden. Genom att ta del av statistik som GR tillhandahåller kan förvaltningen följa upp och få en bild över hur fördelning och

beställningar görs. Satsningar och fokus på läromedel skapar ökade möjligheter för samarbete och helhetsperspektiv på huvudmannanivå med att följa upp och analysera läromedelsinköp från olika perspektiv.

Insats 4: Utveckla möjligheterna för rektorer och lärare att kvalitetssäkra läromedel med koppling till forskning

I förvaltningen finns det beslut om uppdragsbeskrivning och förutsättningar för lektorsuppdrag. I uppdraget står det definierat att lektorernas ämnesdjup och vetenskapliga kompetens ska bidra till en högre kvalitet i såväl den egna undervisningen, i utvecklingsarbetet på skolan, inom sitt utbildningsområde och övergripande skolutvecklingsfrågor i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Enheten Digitalt lärande verkar som stödenhet och erbjuder kontinuerligt skolorna kompetensutvecklingsinsatser för att främja användningen av de digitala verktygen och tjänsterna. Enheten omvärldsbevakar och tar kontinuerligt del av aktuell forskning för att kunna stödja skolorna i val av läromedel. Omvärldsbevakningen ger även en grund för att i vissa fall starta olika pilotprojekt där skolorna kan få möjlighet att vara med och testa olika lärresurser.

Insats 5: Utveckla stödet till skolor med aktuell information om regler gällande inköp, upphandling, system och licenser

Det pågår ett arbete i samarbete med Göteborgsregionen (GR) för att utveckla och arbeta fram en utvecklad plattform för skolor att få stöd i översikt och beställning av läromedel. Plattformen är tänkt att stötta och underlätta det administrativa arbetet för skolor och lärare, genom till exempel att samordna kostnad och PUB-avtal (personuppgiftsbiträde) för olika läromedel.

De licenser som förvaltningen finansierar centralt är tecknade för att stödja eleverna att uppnå målen i aktuella styrdokument. De tjänster som förvaltningen tillhandahåller har tecknats utifrån olika syften, vissa fyller en kompletterande funktion till de digitala verktygen eleverna har tillgång till medan andra verkar för en likvärdig undervisning i form av till exempel stöd för elever med annat modersmål. Vissa läromedel är inriktade mot ett speciellt ämne och årskurs medan andra är mer övergripande.

Digitaliseringen har gjort det svårare och mer komplext för skolorna att köpa in läromedel eftersom det är fler faktorer att tänka på när det gäller de digitala läromedlen. Det krävs en viss beställarkompetens som inte alla på skolan har fått möjlighet att utveckla. De digitala läromedlen kräver ofta en ökad administration för att eleverna ska få tillgång till läromedlet. Förvaltningen tillhandahåller möjligheten till konsultation kring val av läromedel och kan verka som stöd i anskaffningsprocessen om skolan önskar.

Insats 6: Följa upp och för nämnden varje år redovisa utfallet av insatserna i punkterna ovan

Insats 7: Följa upp och för nämnden varje år redovisa läromedelskostnader per elev nedbrutna på skolenhet

Redovisas i bilagan Läromedelskostnad per elev 2022.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag om lägesrapport för riktlinje för lärande om hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan - GSN 2022-09-27 § 220

Grundskoledirektören uppdras att återkomma till grundskolenämnden med en lägesrapport i årsrapporten av hur förvaltningen arbetar med de åtta strategierna i Riktlinje för lärande om hållbar utveckling och ett systematiskt miljöarbete inom grundskolan

Grundskoleförvaltningen har under året arbetat med strategi 2. *Implementera Göteborgs Stads gemensamma miljöledningssystem* och därmed tagit fram ett ledningssystem kring förvaltningens systematiska miljö- och klimatarbete, *Grundskoleförvaltningens miljöledningssystem*. Ledningssystemet är beslutat av förvaltningsledningen och kommunicerat till alla chefer. I och med miljöledningssystemet integreras det systematiska miljö- och klimatarbetet i förvaltningens ordinarie planering- och uppföljningsarbete. Arbete i enlighet med miljöledningssystemet påbörjas i och med verksamhetsplan 2023.

I samband med framtagandet av miljöledningssystemet har ett arbete gjorts med att inom förvaltningen tydliggöra, forma och etablera en organisering och ansvarsfördelning av förvaltningens miljö- och klimatarbete. Tvärteam över avdelnings- och enhetsgränser håller på att etableras för framdrift och stöd inom miljö- och klimatområdet. I detta arbete har även ingått att stärka kompetensen inom förvaltningen. Detta sammantaget har bäring på och utgör förutsättningar för att förvaltningen ska kunna realisera strategierna 1, 3 och 5 som handlar om att (strategi 1) *Stärka organisationen när det gäller miljö- och hållbarhetsfrågor och integrera lärande för hållbar utveckling i det systematiska kvalitetsarbetet*, (strategi 3) *samordna stöd till skolorna när det gäller lärande för hållbar utveckling och miljöarbete utifrån skolornas behov* och (strategi 5) *stärka kompetensutvecklingen inom lärande för hållbar utveckling och miljöfrågor i hela styr- och stödkedjan utifrån behov*.

Inom strategi 4 *Utveckla och förstärk samverkan med andra aktörer som påverkar skolornas miljö- och hållbarhetsarbete*, pågår och utvecklas *Globala målen i skolan* i samverkan med Universeum. Denna samverkan har under året utökats till att kommande år även inkludera satsningar på de högre årskurserna 7-9 med koncept inom *Globala målen i skolan*. Dessutom har gemensamt formats en satsning på kompetenshöjande insatser och fortbildningar för lärare med fokus på *Lärande för hållbar utveckling*, detta även med bäring på strategi 5 i riktlinjen, att *stärka kompetensutvecklingen inom lärande för hållbar utveckling och miljöfrågor i hela styr- och stödkedjan utifrån behov*.

I samverkan med lokalförvaltningen har solpanelsprojektet *SOLVIS* genomförts på ett antal pilotskolor. Här finns tankar om att bredda konceptet och ta fram läromedel och stödmaterial som kan användas i undervisningen. Ett arbete med framtagning av konceptet modellodling för att omhänderta arbetssätten i pedagogiska odlingar och lärande hållbara måltider påbörjades under året. I detta arbete har ingått en uppföljning av deltagande skolor i projektet *Pedagogiska odlingsträdgårdar*. Detta görs i samverkan mellan grundskoleförvaltningen och lokalförvaltningen. Ett arbete har även påbörjats med att forma ett innehåll om *Lärande för hållbar utveckling* som ska finnas tillgängligt på Lärarakademiens digitala site. Steg för tydligare samverkan med Västra Götalandsregionen och grundskoleförvaltningens LHU-arbete har tagits, bland annat med satsningen *Göteborgsregionens klimatlyft*.

För strategi 6 *Arbeta för att skapa skolor och lärmiljöer som stimulerar och blir arenor för lärande för hållbar utveckling* har grundskoleförvaltningen påbörjat ett

arbete med att ta fram ett funktionsprogram. Syftet med funktionsprogrammet är att öka likvärdigheten på nybyggda skolor och skapa en standardisering för lärmiljöer.

Inom strategi 7 Synliggör och förstärk miljö- och hållbarhetskrav och estetiska krav i de strategiska dokument som styr lokalförsörjning och skolors utformning har grundskoleförvaltningen lämnat in synpunkter på de tekniska anvisningarna för byggnation till lokalförvaltningen. Förvaltningen deltar även på möten med lokalförvaltningen kring det fortsatta arbetet med tekniska anvisningar för byggnation.

För strategi 8 Stärk förutsättningar för skolor att organisera för barnens och personalens delaktighet, inflytande och behovsanalys inför fysiska och andra förändringar på skolorna har Grundskoleförvaltningen arbetat fram en plan hur förvaltningen skall arbeta med elevers delaktighet vid ny- och större ombyggnationer. En referensgrupp har startat med rektorer och projektledare från lokalförvaltningen för att implementera arbetet. Nästa steg är att fortbilda projektledare på lokalförvaltningen i arbetet.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Uppdrag att avsluta verksamhet med kommunal bonde - GSN 2022-09-27 § 229

Grundskoleförvaltningen får i uppdrag att avsluta verksamheten med en kommunal bonde, även kallad Modellodlingen på Angereds Gård, senast vid årsskiftet 2022/2023.

Grundskoleförvaltningen får i uppdrag att informera grundskolenämnden om förvaltningen får information om att verksamheten är på väg att överföras till annan förvaltning eller kommunalt bolag inom Göteborgs Stad.

Grundskoleförvaltningen avslutar sitt engagemang i modellodlingen vid årsskiftet 31/12 2022. Höstens arbete har sedan yrkandet, om att inte fortsätta driva odlingen vid Angereds Gård i grundskolans regi, inriktats på att avsluta skörden och återställa bäddar i samma skick som vid övertagandet. I dagsläget finns ingen övertagande förvaltning i Göteborgs Stad inför 2023.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

5.6 Intern styrning och kontroll

5.6.1 Uppföljning av intern kontrollplan 2022

Nämndens interna kontrollplan 2022 anger att granskning ska ske inom ett antal utvalda processer utifrån identifierade risker. Sedan den senaste rapporteringen till nämnden i delårsrapport augusti har de två kvarvarande granskningarna från intern kontrollplan 2022 genomförts. Dessa sammanfattas kort nedan.

Granskning central skolpliktbevakning

Ett omfattande utvecklingsarbete har under året pågått inom denna process efter att

brister uppmärksammats såväl internt som av Skolinspektionen. Resultatet av granskningen visar att förvaltningens centrala skolpliktsbevakning generellt bedrivs på ett systematiskt sätt som gör att förvaltningen fångar upp de berörda barnen som saknar skolplacering, regelbundet följer upp de elever som omfattas av skolpliktsbevakning och anmäler till relevanta myndigheter om man trots upprepade försök inte får kontakt med vårdnadshavare eller eleven. Det finns behov av att utveckla ett antal interna rutiner för handläggningen för att säkra systematik och kontinuitet för olika typer av ärenden som förekommer, t.ex. vad gäller elever som behöver bevakas under lång tid efter att de inledande åtgärderna vidtagits. På några punkter avviker handläggningen från anvisningen, t. ex. gällande formen för dokumentation av skolpliktsutredning och möjliga kontaktvägar till vårdnadshavare. Här finns det behov av att se över anvisningen för att säkra att den stödjer ett ändamålsenligt arbetssätt i enlighet med gällande lagar och regler.

Ett annat viktigt utvecklingsarbete är att ta fram rutiner för uppföljning och intern kontroll för att löpande säkerställa att förvaltningen fortsatt lever upp till kraven på området.

Flera utvecklingsområden är redan omhändertagna inom befintligt utvecklingsarbete varför inga ytterligare rekommendationer läggs som följd av granskningen. Skolpliktsbevakning finns med som en del av nämndens interna kontrollplan för 2023 så processen kommer att granskas åter under 2023.

Uppföljande kontroll skolplacering som sker utanför delegation

Under hösten 2021 identifierades ett antal avvikelser gällande beslut om skolplacering som skett utanför den delegation som delegationsordningen anger. Konsekvenser av sådana beslut är att arbetet med aktuell kapacitet försvåras, ett sådant beslut kan också inskränka annan elevs rätt till placering och därmed påverka förtroendet för förvaltningen. Av den anledningen gjordes hösten 2022 en uppföljande kontroll. Resultatet visar att omfattningen av avvikelser är mindre än föregående år vilket är glädjande men att några utmaningar kvarstår. Åtgärder för att ytterligare minimera risken är att fortsätta insatser för ökad kännedom och förståelse för skolplaceringsprocessen.

Beskrivning av granskningarna finns i Bilagan Uppföljning av intern kontrollplan 2022.

5.6.2 Uppföljning av samlad riskbild 2022

Syftet med den samlade riskbilden är att ge en bild över verksamhetens mest väsentliga risker utifrån grundskolenämndens ansvar. I den samlade riskbilden har varje risk bedömts utifrån risk och väsentlighet i relation till befintlig kontrollstruktur. Uppföljningen av nämndens samlade riskbild i årsrapporten fokuserar på

- de riskområden som har krävt eller fortsatt kräver åtgärder
- riskområden där åtgärderna inte har kunnat genomföras enligt plan

Riskområden som kräver fortsatta åtgärder

- *Studiehandledning på elevs modersmål/starkaste skolspråk*

Under vårterminen 2021 gjorde Skolinspektionen en riktad tillsyn på huvudmannanivå i Göteborgs kommun. I tillsynen ingick bland annat att det vid kommunens grundskolor ska finnas tillgång till studiehandledning på modersmålet. I det efterföljande beslutet förelade Skolinspektionen kommunen att vidta åtgärder så att skolorna fick förutsättningar att ge studiehandledning till alla de elever som behöver det. Göteborgs stad lämnade in en redovisning av vidtagna åtgärder utifrån föreläggandet. Skolinspektionen genomförde i samband med detta även kartläggning av tillgången till studiehandledning vid ett urval av kommunens skolor. Utifrån redovisningen och kartläggningen bedömde Skolinspektionen att Göteborgs stad inte fullt ut uppfyller författningarnas krav när det gäller att erbjuda studiehandledning till de elever som behöver det och tilldelade därför en anmärkning. I yttrandet från staden lyftes flera åtgärder. Åtgärderna och nuläget av dessa presenterades för grundskolenämnden 2022-11-22.

- *Utdrag från belastningsregistret saknas/Avsteg från den löneadministrativa processen*

Under 2022 har förvaltningens interna kontroller förstärkts samtidigt som gällande rutiner har kommunicerats via administrativa nätverk och chefsbrev. Detta till trots har avvikelsegraden inte minskat i förvaltningens löpande interna kontroll. Under 2023 bör därför förvaltningens anställningsrutiner ses över.

- *Skolpliktbevakning*

Arbete med särskild handlingsplan pågår för att säkra systematisk skolpliktbevakning enligt hemkommunsansvaret. Se avsnitt 5.6.1 för mer info.

5.6.3 Uppföljning av tidigare avvikelser

Olycksfall på skola på Hisingen

Den 2 mars 2022 inträffade en allvarlig fallolycka på Sjumilaskolan och en elev avled senare. Förvaltningen genomförde en intern granskning som utmynnade i ett antal förslag till åtgärder. De åtgärder som följde av den interna granskningen av händelsen är genomförda. Det handlar exempelvis om att justera vissa mallar och stödmaterial inom det systematiska arbetsmiljöarbetet, tydliggöra ansvarsfördelning mellan rektorer/ biträdande rektorer och lokalförvaltningen avseende fel, risker och brister, information om rutinen för serviceanmälan och dokumentation vid krisledning.

Skolinspektionens ärende efter händelsen är avslutat efter att förvaltningen redovisat vidtagna åtgärder för att säkra tillsynsansvaret. Utredningen pågår inom Arbetsmiljöverket och Polisen.

Systemet för elevadministration (IST) uppfyller inte nödvändig funktionalitet och behov

Det elevadministrativa systemet har fortsatt driftstörningar och långa svarstider i systemet, men förbättringar har skett. Överenskomna leveranser fullföljs heller inte av leverantören. Detta kräver tillfälliga lösningar för att täcka upp och förhindra förseningar och kvalitetsbrister. Systemets brister skapar arbetsmiljöproblem för såväl skoladministration som för central förvaltning. Jurister är inkopplade för att se över innehållet i avtalet kopplat till vad som levereras. Utifrån de brister som

påvisas görs prisjusteringar (avdrag).

5.6.4 Uppföljning av stadengemensamma planer och program

En del av intern styrning och kontroll är att nämnden säkrar att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar, regler och styrande dokument som finns för verksamheten. I Göteborgs stad finns ett stort antal planer och program som gäller alla eller särskilt utpekade nämnder. Under året har förvaltningen ombetts rapportera om det arbete som bedrivs med anledning av Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program och Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Uppföljning av Göteborgs stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program

Alla nämnder och styrelser har, enligt strategi 1:1 i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program, ett ansvar att bidra till likvärdiga lokala och centrala lägesbilder gällande otrygghet och brottslighet. Vid dessa återrapporteringar har grundskoleförvaltningen återrapporterat de samarbeten och arbetssätt som pågår för att främja det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Exempelvis handlar det om arbete kopplat till normer och mot diskriminering, såsom genomförda kartläggningar kring trygghet, studiero och kränkningar. Även samarbeten av olika slag har rapporterats såsom mellan elevhälsan och socialförvaltningarna (FCA-arbetet, FamiljeCentrerat Arbetssätt), samt mellan grundskolor och andra aktörer från offentlig, näringsliv och idéburen sektor (Skolan som arena, Lights on).

Uppföljning av Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har som övergripande syfte att i staden möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att ta del av mänskliga rättigheter. För detta har programmet för varje nämnd och styrelse preciserat strategier som leder till målen. I höstens uppföljning rapporterar förvaltningen att det finns aktiviteter kopplade till respektive strategi samt upprättade samverkansformer med andra nämnder. Exempelvis arbetar förvaltningen med löpande tillgänglighetsanpassningar av lokaler utifrån behov från elever och medarbetare. Vid nybyggnation av fastigheter, idrottshall och skolgård säkerställs tillgänglighetsanpassning enligt gällande regelverk i samverkan med lokalförvaltningen.

I uppföljningen redovisar grundskoleförvaltningen också hur arbetet med att öka deltagandet i valet till Ungdomsfullmäktige gentemot grundsärskolan har stärkts, hur utbildningar kopplat till framtagandet av skolornas plan mot diskriminering och kränkande behandling har erbjudits samt att en trygghetsenkät som skolorna kan använda sig av i sitt systematiska värdegrundsarbete har tagits fram. Även arbetet med att förbättra möjligheter för grundsärskoleelever att ta del av prao har rapporterats.

5.7 Systematiskt brandskyddsarbete

Förvaltningen har under året följt upp det systematiska brandskyddsarbetet (SBA).

I lag om skydd mot olyckor (2003:778) beskrivs att alla verksamheter ska ha ett

skäligt brandskydd. Med skäligt brandskydd ingår återkommande utbildning av grundläggande brandkunskap med rimliga intervall. Grundskoleförvaltningen bedömer att utbildning bör ske var tredje år. Riktvärdet innebär att cirka 3500 personer ska genomföra utbildningen varje år.

Under 2022 har räddningstjänsten genomfört 62 utbildningsinsatser där totalt 1646 personer fått utbildning i grundläggande brandkunskap. Det är en ökning med 1104 personer jämfört med 2021. Förklaringen till den stora ökningen 2022 jämfört med 2021 bedöms bero dels på pandemin och dels på ändrad finansiering under 2021. Innan 2021 bekostade respektive enhet kostnaden för grundläggande brandkunskapsutbildning vilket ändrats till central finansiering.

Sammantaget bedömer förvaltningen att det systematiska brandskyddsarbetet är på god väg och att fortsatt kommunikation och stöd till verksamheterna behöver ske under 2023. Förvaltningen kommer att finansiera grundläggande brandkunskapsutbildning centralt under 2023 i syfte att fortsätta öka kunskapen och andelen utbildade i verksamheten.

5.8 Lokal krisledning

Grundskoleförvaltningens samlade krisberedskapsförmåga bygger på att händelser hanteras på olika nivåer i organisationen. Förvaltningen har under 2021 arbetat fram styrande och stödjande dokument för krisledning i syfte att tydliggöra ansvar och stödja framtagandet av lokala krisledningsplaner som bidrar till ökad krisberedskapsförmåga.

Under hösten 2022 har förvaltningen följt upp framtagandet av lokala krisledningsplaner genom en enkät. Svarsfrekvensen är emellertid låg varför resultatet bör tolkas med försiktighet för förvaltningen som helhet. Uppföljningen visar på att flera enheter har upprättat lokala krisledningsplaner men att förvaltningen fortsatt behöver följa upp och stödja framtagandet av lokala krisledningsplaner under 2023. Av de svarande enheterna uppger flera att det behövs ytterligare stöd i form av övningsscenarion.

Förvaltningen kommer under 2023 fortsätta arbeta med implementeringen av de stödjande dokumenten i syfte att öka andelen framtagna lokala krisledningsplaner. Vidare kommer en övningsstrategi och en övningsbank arbetas fram i syfte att stödja enheterna i det lokala krisberedskapsarbetet.

Sammantaget bedömer förvaltningen att arbetet med lokala krisledningsplaner är på god väg och behöver fortsätta stärkas under 2023.

6 Redovisning av nämndens uppdrag

6.1 Redovisning av uppdrag från KS/KF i och utanför budget (KF/KS kolumn)

6.1.1 Budgetuppdrag från KF:s budget 2020

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående	Samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att bedriva ett digitalt effektiviseringsarbete under hela planperioden.	2020-01-01 2022-12-31	Inom flera områden är digitala ansökningar realiserade eller under uppstart. Digital signering används för nämndsprotokoll och detta sätt att signera förväntas öka. Digital journalföring Skolfam är på gång. Möjligheter att nyttja RPA undersöks.
 Pågående	Samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att bidra till att minska stadens totala personalvolym, enligt arbetad tid, under mandatperioden.	2020-01-01 2022-12-31	
 Pågående	Grundskolenämnden får i uppdrag att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att det genomsyrar hela stöd- och styrkedjan.	2020-01-01 2020-12-31	Ett löpande arbete för att vidareutveckla stöd- och styrkedjan pågår. Just nu är fokus att bättre koppla ihop skolornas kvalitetsarbete med nämndens. Under året har flera ledningssystem tillkommit. Vidare arbetas med att synka de olika systemen.

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående	Grundskolenämnden får i uppdrag att starta fler spetsutbildningar.	2020-01-01 2020-12-31	Uppstart av spetsklasser kommer att kunna äga rum tidigast vid läsårsstart 2024 på grund av förseningar i den nationella processen.

6.1.2 Budgetuppdrag från KF:s budget 2021

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående med avvikelse	Grundskolenämnden får i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett gemensamt skolval med de fristående skolorna.	2021-01-01 2021-12-31	Förvaltningen fortsätter att fördjupa samarbetet med de fristående huvudmännen, exempelvis för att skapa bättre förutsättningar för en effektiv kapacitets- och skolplaceringsprocess, som förberedelse för en eventuell författningsändring.
 Pågående	Utbildningsnämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram en plan för att halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta områden till 2025. En del av utredningen ska belysa hur ett "tionde år" kan användas i staden.	2021-01-01 2021-12-31	Arbetet med planen pågår i form av inventering av insatser, intervjuer, workshops samt skolbesök. Arbetet framåt består av sammanställning av material som har samlats in samt med statistik gällande de berörda skolorna.

6.1.3 Budgetuppdrag från KF:s budget 2022

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
--------	-------------------------	-------	-----------

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
✓ Avslutad	Nämnder och styrelser ges i uppdrag att tillgängliggöra lokaler till valnämnden för att säkerställa vallokaler	2022-01-01 2022-12-31	Vallokaler har tillhandahållits inom samtliga stadsområden. Beslut i nämnden 2022-09-27 §220
✓ Avslutad	Nämnder och styrelser får i uppdrag att genomföra ett långsiktigt strategiskt effektiviseringsarbete för att frigöra resurser inom staden.	2022-01-01 2022-12-31	Grundskolenämnden har sedan start arbetat aktivt för budget i balans och för att resurser ska nyttjas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. En hållbar organisation och långsiktiga interna regler och riktlinjer är avgörande.
⏸ Pågående med avvikelser	Grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram ett förslag på hur friskolorna och de kommunala skolorna kan ha ett gemensamt skolvalssystem.	2022-01-01 2022-12-31	Förvaltningen fortsätter att fördjupa samarbetet med de fristående huvudmännen, exempelvis för att skapa bättre förutsättningar för en effektiv kapacitets- och skolplaceringsprocess, som förberedelse för en eventuell författningsändring.
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att utvärdera pågående försöksverksamhet med screening av läsförståelse med hjälp av AI med syfte att skala upp de delar som varit framgångsrika.	2022-01-01 2022-12-31	Beslut i grundskolenämnden 2022-09-27 §220
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att, med syfte att säkerställa tidiga insatser, använda möjligheten för elever som inte når kunskapskraven att gå om ett år på lågstadiet.	2022-01-01 2022-12-31	Beslut i grundskolenämnden 2022-09-27 §220

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att bygga ut möjligheten till särskilda undervisningsgrupper för elever som på olika sätt behöver stöd i en mindre grupp.	2022-01-01 2022-12-31	Särskilda undervisningsgrupper är enligt skollag rektors ansvar. Grundläggande principer beslutades av grundskolenämnd 2022-12-13 § 311 N609-3355/22
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att bygga ut skolakuten Elevator och utveckla möjligheterna att flytta en elev från skolenheten för att bryta ett destruktivt beteende.	2022-01-01 2022-12-31	Beslut i grundskolenämnden 2022-09-27 §220
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och lokalnämnden ta fram en gemensam överenskommelse för att förenkla för nyttjandet av varandras lokaler.	2022-01-01 2022-12-31	Policy är framtagen och har varit på remiss i stadens förvaltningar och bolag. Policyn ska beslutas i Kommunstyrelsen (Dnr: 0337/22). Implementering sker under 2023. Se vidare beskrivning nedan.
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden samt lokalnämnden ta fram en samordnad process för att förstärka planering, proaktivt underhåll och upprustning av lokaler och utomhusmiljöer.	2022-01-01 2022-12-31	Rapport är framtagen och beslutad i styrgrupp i september 2022. Berörda förvaltningar har påbörjat implementering av de arbetssätt och den ansvarsfördelning som beskrivs i rapporten. Se vidare beskrivning nedan.

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående	Grundskolenämnden får i uppdrag att fortsätta utveckla lärarakademin och rektorsakademin.	2022-01-01 2022-12-31	Utvecklingen av Lärarakademin fortgår. Modell för lärares introduktionsår finns. Fokus 22/23 är tillgängliga lärmiljöer för alla elever. Mentorprogram inom rektorsakademin fortgår löpande. Introutbildning har vidareutvecklats.
 Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att ta fram förslag på hur elever som presterar väl eller gjort stora förbättringar i sina studieresultat ska kunna premieras.	2022-01-01 2022-12-31	En majoritet av skolorna premierar goda insatser, både goda resultat och fina sociala insatser i olika årskurser. Flertalet skolor uppmärksammar elever i åk 9 med goda resultat och höga meritpoäng. Beslut i grundskolenämnden 2022-09-27 §220

Överenskommelse för att förenkla för nyttjandet av varandras lokaler.

Den 20 maj 2021 § 26 gav kommunfullmäktige grundskolenämnden i uppdrag att tillsammans med förskolenämnden, utbildningsnämnden och lokalnämnden öka graden av samnyttjande av stadens lokaler. Förvaltningen har analyserat uppdraget tillsammans med förskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och lokalnämnden och jämfört det med stadsledningskontorets uppdrag att ta fram en policy för samnyttjan och samlokalisering inom ramen för genomförandet av Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020 – 2026. Inom ramen för arbetet med program för lokalförsörjning 2020-2026, startades ett delprojekt upp. Utifrån delprojektets arbete har en policyn tagits fram som avvaktar beslut i kommunstyrelsen. Implementeringen av policyn beräknas ske under 2023.

Grundskoleförvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Samordnad process för att förstärka planering, proaktivt underhåll och upprustning av lokaler och utomhusmiljöer.

En arbetsgrupp inrättades under våren 2021 som ett uppdrag under stadens arbete med ny hyresprincip. Uppdraget ska ha fokus på synkronisering mellan verksamheternas behov och lokalförvaltningens planer vid fastighetsunderhåll. Rapport är framtagen och beslutad i styrgrupp i september 2022. Berörda förvaltningar har påbörjat implementering av de arbetssätt och den ansvarsfördelning som beskrivs i rapporten.

Grundskoleförvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

6.1.4 Uppdrag till nämnd/styrelse som tilldelats utanför budgetbeslut

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående	Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att införa verksamhetsspecifika klimatmål som en del i det ordinarie uppföljningssystemet senast 2020. Målen ska vara baserade på att vi globalt uppnår 1,5-gradersmålet.	2020-08-20 2020-12-31	Förvaltningens verksamhetsspecifika klimatmål kommer att tas fram inom ramen för miljöledningssystemet.
 Ej påbörjad	Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att se över sin kapacitet att hantera kontanter i händelse av kris.	2022-03-24 2023-03-24	
 Pågående	Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att tillse att alla anställda informeras om grundlagens meddelarfrihet, meddelarskydd och i förekommande fall lagstadgade skyldigheter att rapportera om missförhållanden.	2022-05-19 2023-05-19	
 Pågående	Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att informera om att i Göteborgs Stad förväntar vi oss ett öppet och transparent informationsflöde om verksamheten och där alla anställda välkomnas att vid identifierade brister kontakta politiker.	2022-05-19 2023-05-19	

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
 Pågående	Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att förbereda och genomföra energieffektiviserande och energibesparande åtgärder i syfte att minska energiförbrukningen och effektbehovet inför vintern 2022/23.	2022-10-27 2023-10-27	
 Pågående	Trafiknämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att till 2023 förändra organisationen för resor till fritidshem i enlighet med den utredning som redovisas i tjänsteutlåtandet.	2022-11-24 2023-11-24	
 Pågående	Grundskolenämnden får i uppdrag att revidera sina riktlinjer för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper m.m.	2022-11-24 2023-11-24	

Status	Uppdrag och beskrivning	Startdatum + Slutdatum	Kommentar
 Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra en pilotverksamhet med metoden MVP eller annan likartad kunskapsbaserad våldsförebyggande metod på skolor som önskar delta i piloten.	2021-08-26 2021-12-31	Se beskrivning nedan.

Status	Uppdrag och beskrivning	Startdatum + Slutdatum	Kommentar
✓ Avslutad	Grundskolenämnden får i uppdrag att vid eventuellt beslut om utbetalning till rekonstruktör, inte utbetala medel utan att först i avtal säkerställa att rekonstruktören har tillräckliga ekonomiska och finansiella medel att återbetala till grundskolenämnden för den händelse att det blir felaktiga utbetalningar till Föreningen Framstegsskolan.	2022-10-06 2023-10-06	Grundskoleförvaltningen har i oktober 2022 tecknat ett avtal med rekonstruktören som uppfyller uppdraget från Kommunfullmäktige efter beslut i grundskolenämnden 2022-10-25 § 247 N609-5176/20.

Uppdrag från kommunfullmäktige 2021-08-26 § 28, punkt 1

Grundskolenämnden får i uppdrag att genomföra en pilotverksamhet med metoden MVP eller annan likartad kunskapsbaserad våldsförebyggande metod på skolor som önskar delta i piloten.

Hösten 2021 ingick grundskoleförvaltningen ett partnerskap med föreningen MÄN Göteborg och har sedan dess förlängts till december 2023. Hösten 2023 kommer ännu en förlängning att diskuteras. MÄN Göteborg har särskild spetskompetens inom området maskulinitetsnormer. Pojkar som grupp har idag sämre betyg i samtliga skolämnen, i jämförelse med flickor som grupp. Aktuell forskning har visat att destruktiva maskulinitetsnormer på svenska skolor har negativ inverkan på pojkars betyg. Att arbeta med att förändra sådana normer påverkar pojkars prestationer i skolan positivt, vilket är ytterligare en positiv effekt av det våldspreventiva och jämställdhetsfrämjande arbetet. Syftet med samverkan är att skapa långsiktiga insatser för Göteborgs grundskolors elever och personal, för att förebygga våld, destruktiva beteenden, motverka psykisk ohälsa samt främja jämställdhet.

Målet med insatserna är att genom handledning och utbildning kunskap och verktyg till skolpersonal och elever att agera jämställt och våldspreventivt. Ökad kunskap kring jämställdhet och våldsprevention ger positiva effekter både på skolornas värdegrundarbete, och även andra delar av skolans grundläggande uppdrag. I mer jämställda miljöer förekommer våld i mindre utsträckning. Mindre våldsamma miljöer är tryggare, och i sådana miljöer är förutsättningarna bättre för att kunna arbeta med demokratiska frågor och mer nyanserad inhämtning och användning av kunskap. Även den psykiska hälsan påverkas positivt av ökad jämställdhet och minskad förekomst av våld.

Under 2022 omfattade MÄNs insatser 6 skolor, 471 elever och 111 personal. Genomförd utvärdering visar på positiv respons från skolorna. I utvärderingar beskriver lärare att barnen förändrats positivt, att de kan hänvisa till dessa lektioner när det blir konflikt och att de blivit både mer medvetna om och bättre på att lösa konflikter. Utvärdering och uppföljning av insatserna sker löpande, enligt uppsatt planering.

Förvaltningen bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Kvalitetsrapport för läsåret 21/22

En lägesbedömning av grundskoleförvaltningens
verksamhet

2022-11-22

Förord

Årets kvalitetsrapport för grundskoleförvaltningen ska försöka avspegla allt det arbete som var och en av oss gör för elevens bästa. Det låter sig inte göras i en rapport, det inser alla. Ambitionen är att låta många röster, tänkta tankar och arbetade timmar lysa igenom i texterna. Jag hoppas texterna ska väcka nyfikenhet och att visa på hur det pedagogiska arbetet tar sina strävsamma steg för högre måloppfyllelse.

Rapportens syfte är att följa upp de förutsättningar som förvaltningen ger, därefter analyseras årets kunskapsresultat och de ständigt pågående lärandeprocesser som är mera svåra att mäta. De analysunderlagen utgör sedan texterna som vi valt att kalla "Sammanfattande analys och rekommendationer".

Förvaltningen tar skrivningarna i det mera framåtsyftande texterna på stort allvar och har ansvar för att förverkliga dessa på allra bästa sätt. De ska, i samverkan med andra bli handling och verksamhet utifrån styrdokument och vetenskaplig grund – så som uppdraget är formulerat i det systematiska kvalitetsarbetet.

Tillsammans banar vi väg för framtidens skola i Göteborg.

Helena Sjöberg

Tillförordnad förvaltningsdirektör

Grundskoleförvaltningen i Göteborgs Stad

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2022-11-22	1.0	Kvalitetsrapport för läsåret 21/22	Grundskolenämnden

Innehåll

1	Inledning	6
2	En återblick	7
3	Förutsättningar.....	8
3.1	Resursfördelning.....	8
3.2	Personal.....	8
3.2.1	Legitimerade lärare och förstelärare	8
3.2.2	Personalstabilitet.....	10
3.2.3	Lärartäthet	11
3.3	Elever.....	12
3.3.1	Resultat för elever i förskoleklass	12
3.3.2	Flerspråkiga elever	12
3.3.3	Elevstabilitet.....	13
3.4	Organisation.....	14
3.5	Fysiska lärmiljöer	14
3.6	Läromedel	15
3.7	Sammanfattning Förutsättningar	16
4	Normer och värden	17
4.1	Mänskliga rättigheter.....	17
4.2	Elevhälsans förebyggande och främjande uppdrag.....	18
4.3	Upplevelser av trygghet i årskurs två	18
4.4	Upplevelser av kränkningar i årskurs fyra	19
4.5	Upplevelser av trygghet i årskurs fem och åtta	20
4.6	Kränkningsärenden	21
4.7	Klagomålsärenden	22
4.8	Sammanfattning Normer och värden	23
5	Kunskaper.....	24
5.1	Kunskapsresultat grundskola	24
5.1.1	Lågstadiet	24
5.1.2	Mellan- och högstadiet.....	27
5.1.3	Jämförelse mellan ämnesbetyg och provbetyg.....	29
5.2	Kunskapsresultat grundsärskola	29
5.3	En undervisning av hög kvalitet	30
5.3.1	Reviderad läroplan.....	31
5.3.2	Kollegialt samarbete och skolutveckling	31

5.3.3	Tillgängliga lärmiljöer	33
5.3.4	Upplevelser av studiero, mål och stimulans i årskurs två	34
5.3.5	Upplevelser av studiero, mål och stimulans i årskurs fem och åtta	35
5.4	Närvaroarbete	37
5.4.1	Betydelsen av rutiner, roller och samverkan	38
5.4.2	Registreringsfrekvens	39
5.4.3	Elevnärvaro	39
5.5	Extra anpassningar och särskilt stöd	40
5.5.1	Tillgängliga lärmiljöer gynnar alla elever	41
5.5.2	Dokumentation av extra anpassningar och särskilt stöd..	41
5.5.3	Läsa-skriva-räkna garantin	42
5.5.4	Åtgärdsprogram och måluppfyllelse.....	43
5.5.5	Upplevelser av anpassningar av undervisningen i årskurs två	45
5.5.6	Upplevelser av skolsvårigheter i årskurs fyra	45
5.5.7	Upplevelser av stöd i undervisningen i årskurs fem och åtta	46
5.5.8	Klagomålsärenden	47
5.6	Sammanfattning Kunskaper	48
6	Sammanfattande analys och rekommendationer	50
6.1	Steg i rätt riktning	50
6.2	Stärk språk- och kunskapsutvecklingen för ökad likvärdighet.	51
6.3	Utveckla tidiga och riktade stödinsatser	52
6.4	Stärk huvudmannaskapet för undervisningsutvecklingen	53
6.5	Fortsätt implementeringen av riktlinjen för en tillgänglig lärmiljö	54
6.6	Rikta värdegrundsarbetet	54
7	Referenser	55
8	Bilaga	56

1 Inledning

I egenskap av huvudman för grundskolan och grundsärskolan i Göteborgs stad ska grundskolenämnden systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på detta systematiska kvalitetsarbete ska vara att uppfylla de nationella mål som finns för utbildningen. Föreliggande rapport är en dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå för läsåret 21/22, där förutsättningar och resultat beskrivs, analyseras och utgör grund för förbättringsförslag.

Rapporten bygger på olika kvantitativa och kvalitativa underlag som i de flesta fall presenteras som tidsserier för att kunna ge en bild över utvecklingen. Eftersom grundskolenämndens ansvar är omfattande, har en planering på årsbasis utformats med utgångspunkt i läroplansområdena för grundskolan. Det innebär att skolans två kärnuppdrag – normer och värden respektive kunskaper – redovisas årligen medan övriga läroplansområden återkommer regelbundet men mer sällan.

Rapporten är mer sammanfattad än tidigare års kvalitetsrapporter. För en mer utförlig beskrivning av utvecklingsstrategier, organisering av det systematiska kvalitetsarbetet och forskningsanknytning till respektive resultatområde, läs gärna grundskolenämndens kvalitetsrapport för läsåret 20/21.

Grundskoleförvaltningen har under sina fyra första år tagit viktiga steg framåt i sin organisationsutveckling som i sig ger ytterligare förutsättningar för undervisningsutveckling. Dessa redovisas i särskild ordning för grundskolenämnden. Denna rapport fokuserar på och läsas som just en uppföljning av det läsår som nu ligger bakom oss, läsåret 21/22.

Rapporten utgår från verksamhetslogiken *Förutsättningar – Processer – Resultat*, där förutsättningar beskrivs i form av de resurser som grundskolenämnden har till sitt förfogande. Dessa i sin tur villkorar de processer i form av utbildning och undervisning som sker i verksamheten, och som ligger till grund för elevernas kunskapsresultat.

2 En återblick

Kvalitetsrapporten för läsåret 20/21 visade på coronapandemins påverkan på organisationen och en ökad osäkerhet i tolkningen av resultaten. Organisationens påverkas troligen fortfarande av det utbildningstapp som pandemin medförde. Några utvecklingsområden kunde dock identifieras; kvalitetsarbete med fokus på undervisning, kompetensförsörjning, behov av tidiga insatser samt ökad likvärdighet.

För att utveckla undervisningen optimalt bedömde förvaltningen att ett ökat analysstöd till skolor skulle kunna möjliggöra ett skarpare kvalitetsarbete på enhetsnivå i syfte att utveckla undervisningen. Detta skulle också gynnas av utvecklade former för kollegialt lärande för förstelärare liksom organisering för en utbildning med starkare forskningsanknytning.

Förvaltningen bedömdes också fortsatt behöva arbeta intensivt med kompetensförsörjning, i synnerhet på högindexskolor där rekryteringsläget är svårast och där andelen obehöriga visstidsanställda lärare är högre än på andra skolor (så kallad *pedagogisk segregation*). Personalstabiliteten hade dock ökat jämfört med tidigare, vilket var positivt, och uppmanar till ett fortsatt arbete för att vidareutveckla formerna för lärares och skolledares kompetensutveckling.

Såväl kvalitetsrapporten som politiska initiativ satte också ljuset på behovet av tidigare insatser för att upptäcka stödbehov och snabbt sätta in rätt åtgärder för yngre elever som har svårigheter i skolan. Utöver en tydligare styrning och ledning för samspelet mellan elevhälsa och undervisande lärare, identifierades ökad planeringstid för lärare i förskoleklass och fritidshem, ökad inskrivning av elever i fritidshem i högindexskolor, implementering av riktlinjen för tillgängliga lärmiljöer och fortsatt implementering av läsa-skriva-räkna-garantin som viktiga åtgärder för att uppnå detta syfte.

Slutligen konstaterades att grundskolenämnden behöver anpassa sin organisation och utveckla strategier som förhåller sig till den djupa segregation som Göteborgs Stad präglas av. Den kompensatoriska resursfördelningsmodellen och skolenhetsöversynen bedömdes inte vara tillräckliga medel för att uppnå mer jämlika elevförutsättningar. Mer riktade insatser behövs fortsatt.

3 Förutsättningar

Kvalitet i skolverksamhet är inte enbart en fråga om vad som sker i skolan och vad det leder till. Det handlar också om de förutsättningar som verksamheten har till förfogande. Kvalitet som helhet ska därför förstås som skolverksamhetens alla delar, där förutsättningar och processer förenklat kan antas leda till elevernas måluppfyllelse. Vid en analys och bedömning av kvaliteten mot uppsatta mål behöver därför samtliga dessa egenskaper finnas med. I detta kapitel kommer några centrala förutsättningar redovisas och som kan tänkas ha betydelse för verksamhetens kvalitet. Resultaten för läroplansområdena kommer att analyseras i förhållande till dessa förutsättningar.

3.1 Resursfördelning

Grundskoleförvaltningens resursfördelningsmodell syftar till att fördela de ekonomiska resurserna till stadens skolor på ett sätt som tar hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns på så sätt en strävan efter att modellen ska kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och därmed skapa möjligheter för en mer likvärdig skola genom att styra resurserna dit behoven är som störst.

Bland Göteborgs Stads grundskolor finns en stor variation och spridning vad gäller socioekonomiskt index. Skolorna kan delas in i tre grupper; lågindex (0-100), medelindex (101-200) och högindex (201-300). Skolor med låga index är de skolor där eleverna statistiskt har socioekonomiskt sett bäst förutsättningar och för högindexskolorna är det omvänt. Denna indelning används löpande i denna rapport. Läsåret 2021/2022 fanns det 74 lågindexskolor, 40 medelindexskolor och 13 högindexskolor. På skolhusnivå är variationerna i socioekonomiskt index mycket stora, från det lägsta värdet 36 till det högsta 265. Sammantaget innebär denna indexering alltså att skolor med högt index kompenseras resursmässigt i jämförelse med skolor med lågt index. I jämförelse med andra kommuner så har Göteborgs stad ett relativt stort inslag av kompensatorisk resursfördelning. Resursfördelningsmodellen har dock ännu inte utvärderats.

Utöver resursfördelningsmodellen erhåller grundskolenämnden ett antal statsbidrag av stor betydelse, liksom tillfälliga kommunala ekonomiska satsningar för olika syften. Dessa beskrivs exempelvis i grundskolenämndens delårsrapport för 2022.

3.2 Personal

3.2.1 Legitimerade lärare och förstelärare

Förvaltningen följer upp andelen legitimerade lärare med behörighet i minst ett ämne. Från mars 2021 till samma månad 2022 var andelen legitimerade

månadsavlönade lärare i stort sett oförändrad, 87 procent. Bland de tillsvidareanställda lärarna hade andelen med legitimation ökat från 96,2 procent 2021 till 97,8 procent 2022. Det beror med största sannolikhet på att förvaltningen under första halvåret 2022 genomförde ett arbete för att säkerställa att lärare med tillsvidareanställning också har legitimation. Handlingsplaner upprättades för de medarbetare som saknade legitimation och som hade förutsättningar att erhålla det inom två år.

Bland de tidsbegränsat anställda lärarna har andelen med legitimation minskat från 30,3 procent 2021 till 27,7 procent 2022. Det går att urskilja ett mönster där skolor med högt socioekonomiskt index och där rekryteringsbehovet är störst generellt har en lägre andel legitimerade med tidsbegränsad anställning jämfört med enheter med lågt index, även om variationen inom högindexgruppen är stor. På en skola med högt socioekonomiskt index är det vanligare att tillsvidareanställa oerfarna legitimerade lärare direkt, medan man i lågindexskolor oftare vikarierar för en annan lärare med legitimation.

Förvaltningen har i en uppföljning i september 2021 kunnat konstatera att av totalt 13 högindexskolor är det tio skolor som saknar månadsavlönad speciallärare och fyra skolor saknar månadsavlönad specialpedagog. Den pedagogiska segregationen spelar i detta avseende en roll. Om det generellt är svårt att rekrytera behöriga lärare i svenska som andraspråk och specialpedagoger så är det generellt många gånger extra svårt för dessa skolor. Men det finns även en variation mellan dessa skolor i detta avseende.

Andelen legitimerade med befattningen lärare i fritidshem fortsätter att öka såväl i staden som helhet som i skolor med högt socioekonomiskt index. Sammantaget har 66 procent av medarbetarna med den befattningen legitimation. Förvaltningen har sedan 2019 genomfört en rad aktiviteter för att stärka behörigheten i fritidshemmen, bland annat med aktiviteter för att stödja vidareutbildning av fritidsledare till lärare i fritidshem, ökat antalet VFU-placeringar för studenter samt genomfört marknadsföringsaktiviteter gentemot sistaårsstudenter på lärarprogrammet för fritidshem. Arbetet med att se över befattningsstrukturen för fritidshem påverkar andelen behöriga på fritidshemmen, men antalet legitimerade lärare i fritidshem ökar också.

Andelen legitimerade lärare förskoleklass sjunker något jämfört med föregående år och är nu drygt 88 procent. Det är viktigt att förvaltningen tar tillvara den erfarenhet och kompetens som finns i personalgruppen om grundskolan blir tioårig. För att bli behöriga att undervisa i nya årskurs ett och två behöver gruppen förskollärare komplettera sina utbildningar med kurser i svenska och matematik. Dessa utbildningar har lärosätena redan börjat erbjuda och statsbidrag stödjer deltagandet i utbildningarna.

När det gäller grundsärskolan saknar förvaltningen digitalt stöd för att följa hur behörighetsgraden utvecklas. Våren 2020 genomfördes en manuell behörighetskartläggning som resulterade i ett antal utvecklingsinsatser bland annat att medarbetare med stöd av kompetensutvecklingsanslaget kan vidareutbilda sig till speciallärare med inriktning utvecklingsstörning med full lön. Varje år sedan 2020 har 15-20 lärare varit under utbildning. Trots detta har

grundsärskolan mycket svårt att lösa kompetensförsörjningen, inte bara när det gäller legitimerade lärare och speciallärare utan även andra stödjande professioner. Kartläggningen visade att andelen behöriga lärare är avsevärt mycket högre inom inriktningen ämnesområden än inom ämnen. I dagsläget går det inte att kompetensförsörja med enbart legitimerade lärare, de räcker helt enkelt inte till. Det behövs också en kompetenshöjning i vissa andra yrkesgrupper för att möta elevernas behov. Grundskoleförvaltningen bedriver ett arbete för att inrätta en eller flera nya befattningar i grundsärskolan för att ta tillvara befintlig kompetens på arbetsmarknaden. Dessutom kan rekrytering av förskollärare med intresse för målgruppen stärka kompetensen inom grundsärskolan. Förskollärarna är behöriga att vidareutbilda sig på speciallärarutbildningen.

Skillnaden mellan lågindex- och högindexskolor när det gäller andelen med legitimation fortsätter att minska i förvaltningen generellt. Allra störst förändring gäller för befattningen lärare i fritidshem där andelen legitimerade är högst i högindexskolor (70,6 procent) jämfört med skolor med mellanindex (61 procent) och skolor med lågt index (69,9 procent). Kompetensen inom fritidshemmen är dock inte bara en fråga om hur stor andel av lärarna som är legitimerade utan framför allt om hur stor andel av personalstyrkan på fritidshemmen som är lärare i förhållande till andra personalkategorier.

Avseende legitimationsgraden för lärare i grundskola och grundsärskola skiljer det 9,4 procentenheter mellan lågindexskolor och högindexskolor, vilket är 0,5 procentenheter mindre än 2021. Skillnaden mellan hög- och lågindexskolor i förskoleklass minskar också till 6,2 procent 2022 jämfört med 7,1 procent 2021.

Förstelärare

När det gäller antalet elever per förstelärare är bilden den motsatta i jämförelsen med andel legitimerade lärare, avseende fördelningen mellan lågindex- och högindexskolor. Detta är ett resultat av den strategi som Göteborgs Stad haft sedan 2014 och som inneburit att man från stadens sida har styrt förstelärartjänsterna till skolor med låga resultat, vilket i praktiken nästan uteslutande sammanfaller med skolor med högt socioekonomiskt index.

Antal elever per förstelärare är också ojämnt fördelat mellan skol- och verksamhetsformerna. I fritidshem och förskoleklass finns några enstaka förstelärare medan det inom grundskolan finns cirka 90 elever per förstelärare och i grundsärskolan cirka 80 elever per förstelärare. En bidragande orsak till att det är så få förstelärare i fritidshem är att förvaltningen hittills inte prioriterat statsbidraget för förstelärare i den verksamhetsformen.

3.2.2 Personalstabilitet

Både kontinuiteten i personal- och elevgruppen kan påverka förutsättningarna för elevernas kunskapsutveckling. Kontinuitet i detta avseende bidrar till tillitsfulla relationer mellan såväl lärare och elev, som elever emellan, vilket är viktigt för såväl elevernas trygghet som deras motivation och förmåga att lära

sig. Skolinspektionen har funnit mönster där skolor med många brister ofta har en hög omsättning av personal inklusive skolledare.

Totalt sett har antalet som slutat och antalet rekryteringar ökat jämfört med föregående år. En större delförklaring handlar om att förvaltningen i januari 2021 tog över städ, måltid, vaktmästeri och kulturskola vilket medför att antalet rekryteringar och avgångar ökar totalt i förvaltningen i och med att personalvolymen är större.

Den förvaltningsexterna avgången av ledningspersonal under första halvåret 2022 är i stort sett oförändrad jämfört med 2021. Elevhälsan omorganiserades inför hösttermin 2021. I ett första skede slutade fler psykologer än normalt. Avseende skolsköterskor, kuratorer och specialpedagoger syntes inget avvikande jämfört med tidigare år. Det mönstret fortsätter även under första halvåret av 2022.

Även om antalet externa avgångarna för vissa yrkesgrupper ökade under 2021 så avspeglar sig inte detta förhållande i den övergripande personalstabiliteten i förvaltningen. Personalstabiliteten är ett mått på hur stor andel av medarbetarna som är kvar på samma arbetsplats efter ett år. Mätt på detta sätt har personalstabiliteten ökat till 78,6 procent i augusti 2022 jämfört med 75,6 procent motsvarande period 2021. Personalkontinuiteten i förvaltningen har således ökat även om variationen mellan olika skolor och verksamheter är stor. Fler medarbetare är kvar på sina arbetsplatser och fler och en större andel är tillsvidareanställda. Förvaltningen kan dock generellt konstatera att det är skillnad mellan skolor där högindexskolor generellt har en lägre stabilitet än skolor med lägre index.

Att skapa karriärvägar är ett sätt att få medarbetare att vilja stanna och utvecklas i arbetet. De riktlinjer som utarbetats för förstelärare ska också ses i det sammanhanget. Förvaltningen inväntar också beslut om ett nationellt professionsprogram och meriteringssystem för förskollärare, lärare och skolledare som bland annat har till syfte att öka attraktionskraften för respektive yrke och peka på olika karriärvägar.

3.2.3 Lärartäthet

När det gäller lärartäthet, definierat som antal elever per lärare, pekar forskning om svenska förhållanden på att den generella effekten av lärartäthet för elevers resultat har betydelse för vissa elevers resultat. Det gäller särskilt för yngre elever och elever som är missgynnade med avseende på socioekonomisk bakgrund.¹

Skolverket presenterar statistik över lärartätheten. Lärartätheten bygger på antalet elever per heltidsanställd lärare. För Göteborg har lärartätheten legat stabilt under flera år runt 12 elever per lärare vilket ligger på samma nivå som riksgenomsnittet. Variationen mellan stadens skolor är stor. De flesta skolorna finns emellertid i intervallet 10–15 elever per lärare. Bara en handfull skolor har fler än 20 elever per lärare. En jämförelse mellan skolor i förhållande till deras

¹ SOU 2019:40 Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan.

socioekonomiska index ger vid handen att lärartätheten är större i skolor med svårare förutsättningar exempelvis socioekonomisk bakgrund.

3.3 Elever

3.3.1 Resultat för elever i förskoleklass

Under förskoleklassens första termin genomförs Skolverkets kartläggningsmaterial, där nio aktiviteter valts ut som handlar om elevers intresse för språk. Kartläggningarna speglar elevernas förkunskaper och är viktiga ingångsvärden för personal i förskoleklass, som har detta att bygga vidare sin undervisning på. Ingångsvärdena kan betraktas som resultat av uppväxtförhållanden och av förskolans verksamhet, i det fall barnet gått i förskola.

Resultaten för 21/22 är snarlika resultaten för läsåret dessförinnan. Men en förbättring kan urskiljas för pojkar i mellanindexskolor, och en försämring kan urskiljas för pojkar i högindexskolor.

Språklig medvetenhet hos elever i förskoleklass

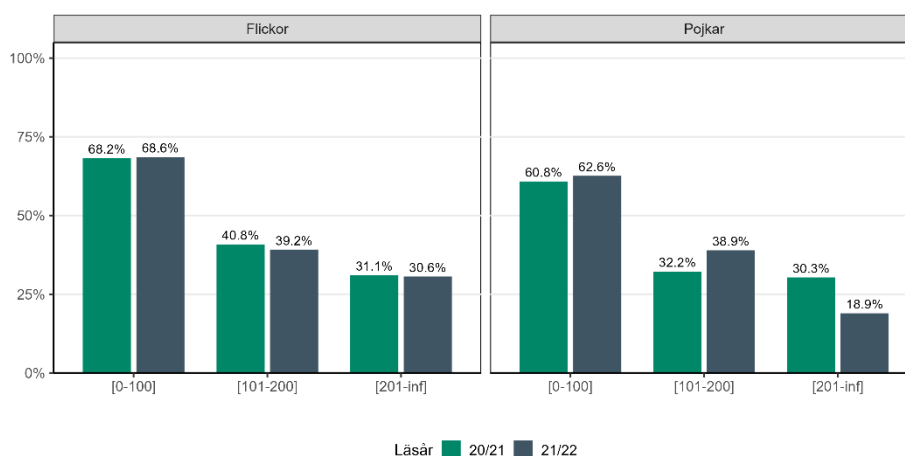

Bild 1. Andelen elever i förskoleklass som klarar nio utvalda punkter i bedömningsstödet, olika elevgrupper, läsåren 20/21 och 21/22. Källor: Procapita och IST

3.3.2 Flerspråkiga elever

Under perioden 1 januari 2022-30 september 2022 har 800 nyanlända elever passerat mottagningsenheten, varav 260 är flyktingar från Ukraina. Under 2022 har de vanligaste språken varit ukrainska, engelska och arabiska. Utöver de elever som kommit under massflyktsdirektivet kommer de flesta på anknytning till en förälder som fått arbete i Sverige.

En individuell studieplan ska upprättas för varje nyanländ elev som tagits emot i högstadiet. I juni 2022 hade cirka hälften av aktuella elever en sådan upprättad. 57 procent av de nyanlända eleverna har fått studiehandledning.

12 000 elever totalt i grundskolan har läst modersmål under läsåret 21/22. De största språken är arabiska och somaliska.

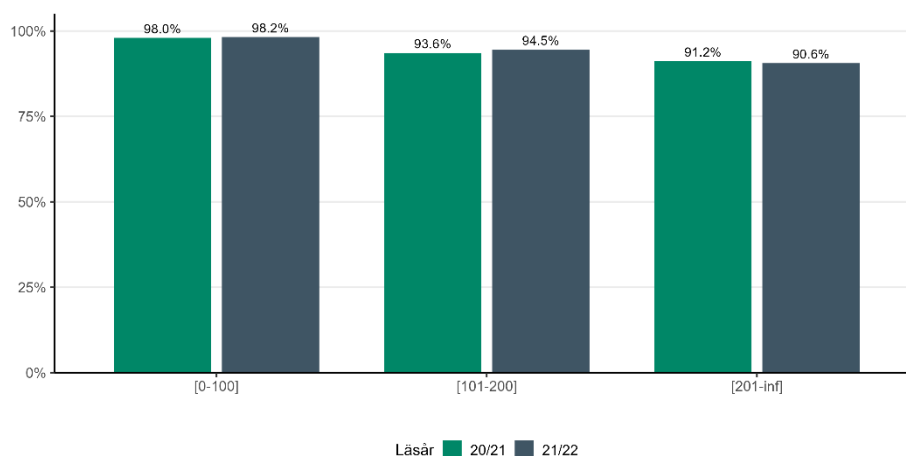
De största framgångsfaktorerna för studiehandledning och modersmålsundervisning av god kvalitet är personalens kompetens samt fungerande samordning på skolenheten, enligt den dialog som skett med Språkcentrum.

3.3.3 Elevstabilitet

Generellt sett är det gynnsamt för en elevs måluppfyllelse att ha en stabilitet i lärmiljön, det vill säga att gå kvar på samma skola, även om det i vissa fall kan finnas starka skäl för en enskild elev att byta skola. Skolors ekonomi, organisatorisk planering och lärares arbetsmiljö gynnas också generellt av en elevgrupp som stannar på skolan.

Förvaltningen har sedan läsåret 19/20 följt elevstabiliteten, som då totalt var 96,3 procent, det vill säga andel elever som går kvar på samma skolenhet hela läsåret. Följande läsår 20/21 hade den totala elevstabiliteten sjunkit något till 95,9 procent och för läsåret 21/22 var stabiliteten återigen 96,3 procent. En närmare jämförelse utifrån socioekonomi visar att elevrörligheten ökar med social utsatthet, det vill säga högre socioekonomiska index. En orsak till detta kan vara den svåra bostadssituation som råder för många familjer med elever i högindexskolor, där trångboddhet och andrahandskontrakt med mera gör att familjen behöver flytta oftare. Detta samband är tydligt även för läsåret 21/22.

Elevstabilitet i olika elevgrupper

*Bild 2. Elevstabilitet i olika elevgrupper, jämförelse mellan läsåren 20/21 och 21/22.
Källa: IST*

Förvaltningen kan också se att elevstabiliteten i högindexskolorna är lägre i de yngre åldrarna än i de äldre, vilket är en utmaning att hantera utifrån att de tidiga skolåren lägger grunden för det fortsatta lärandet i skolan.

3.4 Organisation

Att på såväl huvudmanna- som enhetsnivå organisera för ett effektivt resursutnyttjande där lärarkompetensen används optimalt, har betydelse för undervisningens kvalitet och i förlängningen elevernas förutsättningar att nå målen i skolan.

Grundskoleförvaltningen genomförde sommaren 2021 en omfattande omorganisering av skolenhetsstrukturen, enligt principen en skolledare per skolområde. Syftet har varit större, likvärdiga och mer bärkraftiga skolenheter som bättre kan organisera undervisningen och sina stödresurser. Omorganisationen har ännu inte utvärderats och slutsatser kring huruvida dess syften har uppnåtts har inte kunnat dras.

Med skolområden och mer bärkraftiga enheter fanns också en strategi om att skapa förutsättningar för skolledare att i större utsträckning kunna arbeta tillsammans i team. Som ett led att förstärka en sådan teamutveckling pågår nu en kompetensutvecklingsinsats i syfte stödja, vägleda och stärka ledningsteam i hela förvaltningen.

I den utvärdering av centraliseringen till en grundskolenämnd 2018 som nyligen lämnats över till kommunstyrelsen menar utvärderaren att jämfört med den situation som rådde före 2018 är nuvarande ansvarsfördelning långt mer överblickbar och enhetlig. Med omorganiseringen av skolenheter, utbildningsområden och avdelningar under åren 2020–2021 har dessutom roller och ansvar förtydligats ytterligare. Därtill har en mängd gemensamma riktlinjer och hanteringsordning för olika sakområden förtydligats vilket också bidrar till tydligare ansvarsfördelning.² Samtidigt kvarstår problematik med en fragmentiserad styrmiljö på både kommunal och statlig nivå. Förutsättningar för tydlig styrning och ledning försvåras av såväl ryckig statlig ekonomisk styrning som löpande kommunala politiska uppdrag som kommer utanför budget. Detta kan medföra bristande helhetssyn utifrån nämndens kärnuppdrag. Riktade statsbidrag med oklar och/eller kortsiktig tidshorisont ger inte goda planeringsförutsättningar.

3.5 Fysiska lärmiljöer

Fysiska miljöer, det vill säga skollokaler och utemiljöer, kan stödja och utgöra resurser för undervisningen på ett mer eller mindre ändamålsenligt sätt beroende på beskaffenhet och kapacitet.

I förvaltningens tjänsteutlåtande inför antagande av lokalbehovsplan sammanfattas att ändrad åldersstruktur, flytt rörelser och andel elever i fristående verksamheter bedöms vara de viktigaste befolkningsrelaterade faktorerna som har bäring på förvaltningens lokalbehov. Skolkapaciteten är i balans mot den demografiska utvecklingen på en stadenövergripande nivå, men i flera delområden överstiger behoven tillgänglig kapacitet. På samma sätt kommer överkapacitet i andra delområden noga att behöva följas. Det finns stora

² Lindgren 2022, s. 33

utmaningar inom beståndet utifrån lokalernas ålder sett till ändamålsenlighet och eftersatt underhåll. Förvaltningens beroende av lokaler med tidsbegränsade lov är ytterligare en utmaning för kapaciteten framöver. Flera större underhållsprojekt och ersättningsinvesteringar väntas samtidigt driva på behovet av evakueringar ytterligare. En betydande andel av skolenheterna saknar förutsättningar för bärkraft kopplat till skolstorlek och skolstruktur enligt skolenhetsutredningens principer. Särskilt fokus behöver initialt läggas på de minsta skolenheterna och på stadiebrytande enheter. I det lite längre tidsperspektivet behöver tidigare planeringsinriktning för F-3 och 4-9 börja arbetas bort.³

3.6 Läromedel

Den enskilt viktigaste faktorn för hög undervisningskvalitet är lärarens sätt att leda och organisera arbetet. Fokus bör ligga på att ge lärare så bra förutsättningar som möjligt för att utföra sin uppgift och där utgör läromedel av hög kvalitet en stor roll.

Skolinspektionens granskningar, grundskoleförvaltningens egna uppföljningar och samtal med lärare och skolledare pekar på betydelsen av att beakta läromedlen som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Genom att ha läromedel som en del i det systematiska kvalitetsarbetet kan skolledaren skapa medvetenhet och förutsättningar för lärarna att kvalitetssäkra läromedlen. Konkret innebär det att skolledare genom en medveten styrning av arbetet med läromedel ser till att det finns goda förutsättningar för lärarna att kvalitetssäkra och välja läromedel tillsammans, både vid inköp och löpande i planeringen av undervisningen.

På flera av de skolor Skolinspektionen granskat görs bedömningen att kvalitetssäkringen av läromedlens överensstämmelse med aktuella forskningsrön kan utvecklas. Även arbetet med att kvalitetssäkra läromedel ska ske med utgångspunkt från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det finns därför behov av att utveckla förvaltningens och skolledares stöd för kvalitetssäkring av läromedel, genom att förbättra lärarnas förutsättningar att hålla sig uppdaterade med vad som händer i forskningen och att dela kunskap med varandra. Det kan handla om att utveckla möjligheterna för skolledare och lärare att diskutera pedagogiska frågor, som exempelvis läromedel, i skolans ämnesgrupper eller i huvudmannens centralt anordnade nätverksgrupper, skolledaresgrupper eller liknande nätverk.

När det gäller efterfrågan på digitala tjänster och läromedel har det ökat på skolorna under de senaste åren, inte minst som en följd av covid-19-pandemin. Förvaltningen har ökat inköpen av licenser under 2021 jämfört med tidigare, i synnerhet i Nordost. Kostnaden för digitala lärplattformar ligger hos förvaltningen centralt. Digitaliseringen har gjort det svårare och mer komplext för skolorna att köpa in läromedel eftersom det är fler faktorer att tänka på när det gäller de digitala läromedlen. Det krävs en viss beställarkompetens som inte alla på skolan har fått möjlighet att utveckla. Förvaltningen tillhandahåller

³ Se tjänsteutlåtande 2022-08-24 inför antagande av grundskolenämndens lokalbehovsplan 2022, dnr N609-3130/22.

möjligheten till konsultation om val av digitala läromedel och kan verka som stöd i anskaffningsprocessen om skolan så önskar.

3.7 Sammanfattning Förutsättningar

Grundskoleförvaltningen har fortsatt att fördela de ekonomiska resurserna till stadens skolor på ett sätt som tar hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Förvaltningen har genomfört en förstärkning av enhetsorganisationen och inköp av läromedel, men ser en fortsatt stor utmaning i lokalförsörjningen.

Elever i förskoleklass har ungefär samma språkliga förutsättningar läsåret 21/22 som de hade 20/21, med undantag för en försämring bland pojkar med de svåraste socioekonomiska förhållandena. Förvaltningen har en fortsatt stor andel elever med modersmålsundervisning. Antalet elever som byter skola under läsåret har minskat marginellt totalt sett, men ökat för elever med de svåraste socioekonomiska förhållandena. Av dessa är elever på lågstadiet som byter skola i högst utsträckning.

Aktiviteter har genomförts för att öka andel lärare med legitimation. Bland de tillsvidareanställda lärarna har andelen med legitimation ökat något det senaste året. Trots en generell ökning avseende legitimationsgraden kan förvaltningen fortsatt konstatera att det finns en pedagogisk segregation i stadens grundskolor med lägre andel behöriga lärare i skolor med störst utmaningar. Framför allt är det tydligt avseende vissa lärargrupper. Då det generellt är svårt att rekrytera specialpedagoger och speciallärare så är det många gånger extra svårt för dessa skolor. Det gäller också behöriga lärare i svenska som andraspråk.

Personalstabiliteten har ökat i jämförelse med föregående läsår, men är fortsatt lägre i högindexskolor.

4 Normer och värden

I detta resultatavsnitt redogörs för läroplansområdet *normer och värden*.

4.1 Mänskliga rättigheter

Grundskoleförvaltningen arbetar med strategiskt stöd till skolenheterna genom enheten för hållbar utveckling. Detta omfattar bland annat en webbsida som riktar sig till lärare, elevhälsa och skolledare med stödmaterial för kunskapshöjning samt undervisningsmaterial kring normer och värden. Innehållet uppdateras och sprids regelbundet utifrån ett årshjul. Förvaltningen arbetar också utifrån olika satsningar och projekt.

Den nya läroplanen 2022 lyfter samtycke som ett viktigt område för skolorna att arbeta med. Förra årets kvalitetsrapport identifierade också att kränkningar kopplat till sexuella trakasserier låg högt. Mot bakgrund av detta, och utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige till grundskolenämnden, ingick därför förvaltningen under hösten 2021 i ett partnerskap med föreningen MÄN Göteborg kring långsiktiga insatser för grundskolans elever och personal. Under läsåret har MÄN handlett 61 lärare och arbetet med 530 elever, vilket bland annat lett till en större säkerhet vid konflikthantering.

Utifrån resultat i kränkingsanmälningar samt lokala och nationella rapporter identifierades också behov av ytterligare stöd till skolor kring etnicitet och rasism. Som ett led i detta arbete har kränkningar kopplat till diskrimineringsgrunderna särskilt lyfts i förvaltningens utbildning kring plan mot diskriminering och kränkande behandling. De nya gällande läroplanerna har även nya skrivningar kring *Förståelse och medmänsklighet*. Två material har tagits fram under våren som nu ska lanseras, dels en lärarhandledning för att motverka rasism i skolan, dels ett metodmaterial som vill visa på vägar att skapa samtal där det finns skiljaktiga värderingar, genom icke-dömande dialog.

Förvaltningen kan se att när skolor på djupet arbetar med att förändra destruktiva normer ger det positiva resultat. Skolor som bedriver ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete, nyttjar och använder det stöd som förvaltningen erbjuder, vittnar om att stödet gett effekt och utvecklat arbetet på skolorna. Samtidigt finns det fortfarande många skolor som behöver utveckla ett systematiskt värdegrundsarbete där eleverna görs aktivt delaktiga. Ett stort fokus behöver därför ligga på att stödja skolorna i att hitta bra former för denna systematik och för att kunskapsuppdraget och värdegrundsuppdraget verkligen ska ses som ett sammanhållet uppdrag. För att detta ska lyckas behöver alla enheter på förvaltningen utifrån sina olika ingångar, tillsammans stödja denna process där arbetet med aktuella planer mot diskriminering och kränkande behandling är en central del.

Förvaltningen ser dock att arbetet med att upprätta planer mot diskriminering och kränkande behandling i det gemensamma verksamhetssystemet fått stå tillbaka på många enheter under läsåret, möjligen som en effekt av pandemin

och/eller skolledaresbyten på många enheter och de prioriteringar som fått göras i kölvattnet av detta.

4.2 Elevhälsans förebyggande och främjande uppdrag

Under läsåret 2021/2022 genomfördes kvalitetsdialoger med elevhälsans professioner kring elevhälsa som hela skolans angelägenhet. Skolledares kompetens och förmåga att leda och organisera ett främjande och förebyggande elevhälso- och trygghetsarbete identifierades som en avgörande faktor för att kunna bedriva ett systematiskt arbete med en tydlig riktning. När skolledare organiserar för forum där alla yrkesgrupper är delaktiga upplever professionerna att det bästa samarbetet sker vilket i sin tur får bäst effekt för stöd till eleverna. Att elevhälsan är synlig i olika sammanhang för både för elever, lärare och vårdnadshavare, att professionernas olika kunskap och underlag tas tillvara samt att uppdragen är kopplade till skolans utvecklingsbehov ses som viktiga frisk- och skyddsfaktorer i det främjande och förebyggande arbetet.

För att elevhälsa skall bli ett tillsammansarbete på skolorna har professionerna identifierat vissa utmaningar i det arbetet. Professionerna lyfter fram utmaningar med att få till samsyn på varandras roller och uppdrag samt en organisation för och systematik i samtal och kollegialt lärande kring hälsa och lärande, elevernas lärmiljöer, främjande och förebyggande arbete samt ett gemensamt fokus där värdegrunds- och trygghetsarbete ses som hela skolans gemensamma uppdrag. Det är svårt att få till stånd en verksamhet där det är allas gemensamma ansvar att ha fokus på lärmiljö och undervisning istället för vad som uppfattas som elevernas tillkortakommanden. Att bemanna elevhälsan är svårt i vissa utbildningsområden och på vissa skolor vilket försvårar att upprätthålla en systematik i organisation och skolutvecklingsprocesser.

De utvecklingsbehov som identifierades i föregående års kvalitetsrapport bedöms i huvudsak kvarstå; att skapa strukturer och samverkansforum på skolnivå som inkluderar elevhälsans arbete, det vill säga att inte särorganisera för elevhälsoarbetet. En gemensam förståelse för vad förebyggande och främjande arbete innebär behöver bäras av hela organisationen, inte bara av elevhälsans professioner. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver omfatta och utgå från elevhälsans underlag och analyser i större utsträckning än idag. Skolledare är sedan enhetsöversynen 2021 chef över elevhälsans professioner, vilket är en viktig förutsättning för att ett sådant förändringsarbete ska kunna åstadkommas.

4.3 Upplevelser av trygghet i årskurs två

Förra läsårets kvalitetsrapport kunde identifiera en negativ tendens vad gäller upplevelser av trygghet och grundläggande värden för dåvarande årskurs två i högindekskolor, baserat på resultat från Göteborgsregionens elevenkät för grundskolan. Glädjande nog ser förvaltningen att denna trend tycks ha brutits och kan konstatera att både avseende klustret *Trygghet* och klustret

Grundläggande värden i skolan så upplever denna elevgrupp nu en tryggare skolmiljö.

Den tidigare skillnaden mellan elever i låg- och högindexskolor har upphört, och pojkar i lågindexskolor är nu den elevgrupp som upplever sig minst trygga.

Upplevelser av trygghet i årskurs två

Bild 3. Jämförelse av olika elevgruppers upplevelser av trygghet. Källa: Göteborgsregionens elevenkät för årskurs två

För fritidshemmet (årskurs två) är upplevelsen av trivsel stabil sedan 2020 totalt sett, men elever i högindexskolor trivs sämre än andra elever. Det gäller särskilt flickor.

4.4 Upplevelser av kränkningar i årskurs fyra

Förvaltningen har sedan läsåret 17/18 följt utvecklingen av hur olika elevgrupper värderar sin egen eventuella utsatthet för kränkande behandling ("mobbing"). Detta sker genom att sammanställa den data som på individnivå journalförs inom ramen för elevhälsan i årskurs fyra. Sammanställningen sker manuellt och kan därför inte med säkerhet sägas vara helt tillförlitlig, men bedöms ändå vara en bra källa till information eftersom elever enskilt värderar sin skolsituation i samtal med skolsköterska. Elever med ofullständiga personnummer (nyanlända), skyddad identitet eller som inte genomfört hälsosamtalet (exempelvis elever med problematisk skolfrånvaro) ingår inte i underlaget. Frågan som ställs är "Känner du dig mobbad?". Svaren som helhet kan ge en indikation om hur väl trygghetsarbetet på skolorna fungerar.

I föregående års kvalitetsrapport kunde förvaltningen se att andelen elever i olika socioekonomiska grupper som upplevde sig vara mobbade, över tid började närma sig varandra. Tidigare hade denna upplevelse varit mer vanlig i socioekonomiskt utsatta miljöer. Förvaltningen ser för läsåret 21/22 att upplevd mobbing ökar (ytterligare) för flickor i mellanindexskolor och pojkar i högindexskolor, och samtidigt minskar marginellt för övriga elevgrupper.

”Känner du dig mobbad?” i årskurs fyra

Bild 4. Jämförelse av olika elevgruppers upplevelser av att vara mobbad, fem läsår tillbaka. Källa: PMO.

4.5 Upplevelser av trygghet i årskurs fem och åtta

Förvaltningen har brutit ner Skolinspektionens enkät för årskurs fem och åtta. Skolinspektionen har dock ändrat sin enkätstruktur och ställer nu direkta frågor till eleverna, istället för påståenden. Antalet skalsteg har också ändrats. Skolinspektionen genomför sin enkät för grundskolan på andra tidpunkter på året än Göteborgsregionen. Detta kan sammantaget innebära att exakta jämförelser med gamla enkätresultat inte blir tillförlitliga. Förvaltningen väljer därför här att redovisa svaren endast för 2022.

När det gäller årskurs fem kan förvaltningen konstatera att pojkar i alla socioekonomiska elevgrupper värderar sin trygghet högre än flickor. Den mest otrygga gruppen elever är flickor i mellanindexkategorin, vilket var tydligt även förra läsåret. Tendensen är densamma även för klustret *Förhindra kränkningar*.

Upplevelser av trygghet i årskurs fem

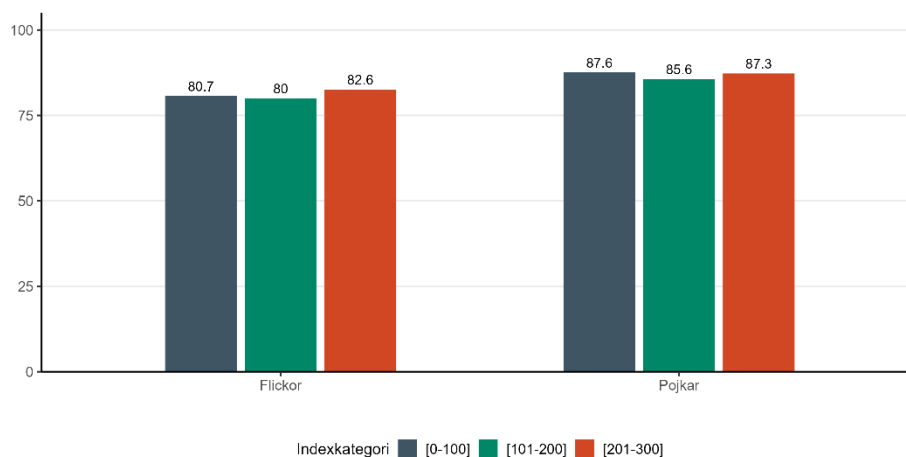

Bild 5. Olika elevgruppers upplevelser av trygghet. Källa: Skolinspektionen, 2022.

Vad gäller årskurs åtta ser förvaltningen en liknande tendens som för årskurs fem: pojkar från alla socioekonomiska miljöer upplever en större trygghet än flickor, både vad gäller klustret *Trygghet* och klustret *Förhindra kränkningar*.

Upplevelser av trygghet i årskurs åtta

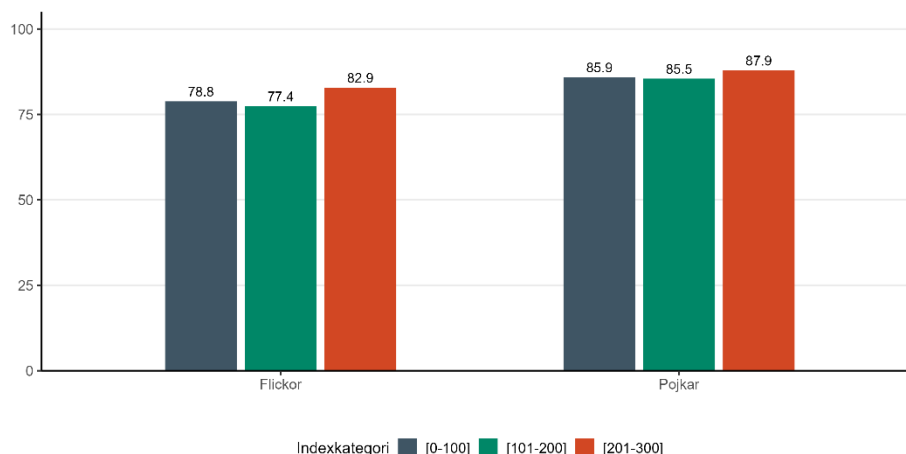

Bild 6. Olika elevgruppers upplevelser av trygghet. Källa: Skolinspektionen, 2022.

4.6 Kränkningsärenden

Statistiken för de kränkningsanmälningar om upplevd kränkande behandling som är gjorda för läsåret ligger i linje med föregående läsårs på samtliga områden.

Totalt upprättades 9730 ärenden, vilket är en mindre ökning jämfört med föregående läsårs. Förvaltningen ser fortfarande att detta beror på att skolområdena använder systemet i större utsträckning då rutinen för anmälningar i IT-stödet har etablerats bättre. Andelen ärenden där personal har agerat så att elever har upplevt sig kränkta är jämförbar med föregående läsårs: 3,5 procent. Andelen ärenden där flickor upplevt sig kränkta utgör 39 procent. I likhet med föregående år bedöms 74 procent av de anmälda kränkningarna utgöra kränkningar i skollagens mening. Tillvägagångssättet när elever upplevt sig kränkta har även i år främst varit av fysisk och verbal karaktär. Upplevda kränkningar på sociala medier utgör fortfarande endast en bråkdel (drygt två procent), vilket kan antas dölja ett mörkertal.

Precis som föregående år är etnisk tillhörighet den mest frekvent förekommande diskrimineringsgrunden, och har ökat något (349 fall). Denna följs av kön (180 fall). Sexuella trakasserier förekom i 447 fall. Andelen kränkningsanmälningar som gäller etnicitet är tre till fyra procent i samtliga utbildningsområden. Verbalt tillvägagångssätt är vanligast, 65,9 procent, följt av fysiskt, 18,8 procent. Förvaltningen kan konstatera att kränkningarna kopplade till etnisk tillhörighet är som högst i årskurserna tre och fem.

Raster är kraftigt överrepresenterade som tidpunkter då upplevda kränkningar uppstår, men även på lektioner och vid övergångar mellan lektioner är vanligt

förekommande. Upp till årskurs fyra stiger antalet ärenden för varje årskurs för att därefter avta på motsvarande sätt.

Anmälningar för fritidshem, förskoleklass och grundsärskola har relativt sett ökat mer än för grundskolan. Detta kan bero på att dessa verksamheter i och med det nya systemet successivt etablerar en ny rutin för detta. Det skulle också kunna bero på att antalet fritidshemselever och grundsärskoleelever ökat.⁴

Precis som tidigare år ser förvaltningen att kränkingsärenden registreras relativt väl av skolorna, men kopplingen till diskrimineringsgrunder och/eller sexuella trakasserier görs inte i motsvarande utsträckning. Att få syn på de normer som ligger bakom kränkningar och skapa åtgärder kopplat till dessa, är ett utvecklingsarbete för många skolor och kräver fortsatta insatser.

4.7 Klagomålsärenden

Förvaltningen hanterar klagomål från vårdnadshavare, som kan kategoriseras i olika huvudområden. Totalt antal klagomålsärenden under läsåret var 116 stycken, vilket kan jämföras med 217 föregående år. Det har alltså skett en markant minskning i antalet inkomna klagomål under läsåret 21/22, och även jämfört med läsåret 19/20 då det inkom totalt 165 klagomål. Minskningen skulle kunna bero på att Skolinspektionen tidigare överlämnade inkomna anmälningar till huvudmannens klagomålshantering för utredning. Detta har Skolinspektionen slutat med, och hänvisar nu endast anmälaren till att i första hand vända sig till huvudmannens klagomålshantering innan det kan bli aktuellt för Skolinspektionen att hantera ärendet. Som exempel lämnade Skolinspektionen över 62 ärenden läsåret 20/21, men i stort sett inget alls under 21/22.

De klagomål som redogörs för gäller endast klagomål som inkommit till grundskoleförvaltningens klagomålshantering, inte de klagomål som inkommer direkt till skolledare eller biträdande skolledare. Anledningen till att klagomål som framförs direkt till skolledare eller biträdande skolledare inte tas med här är att dessa omhändertas av skolledare på det sätt hen finner mest lämpligt. De flesta klagomål är färdigutredda, och den vanligaste åtgärden på utbildningschefsnivå var ”följa upp pågående åtgärder”, följt av ”samverka med hemmet”.

Antal klagomål som berörde kränkningar minskade under läsåret 21/22, men andelen ligger i linje med föregående läsårs värden.

Läsår	18/19	19/20	20/21	21/22
Antal klagomål som berör kränkningar	15 st.	25 st.	47 st.	27 st.
Andel klagomål som berör kränkningar	21% ⁵	15% ⁶	22%	23%

Bild 7. Jämförelse av antal och andel klagomål som berör kränkningar över tid.

⁴ Statistikrapport kränkingsincidenter, grundskoleförvaltningen, uttag för perioden 210701-220630.

⁵ För läsåret 18/19 kategoriserades dessa klagomål under kategorin ”Trygghet och studiero”.

⁶ För läsåret 19/20 kategoriserades dessa klagomål under kategorin ”Trygghet och studiero”.

4.8 Sammanfattning Normer och värden

Förvaltningen har fortsatt sitt strategiska värdegrundsarbete med riktat stöd till skolor. Detta ger effekter på enskilda skolor men det finns fortsatt ett behov av att knyta kränkingsärenden till diskrimineringsgrunderna. Förvaltningen behöver fortsätta att prioritera arbetet mot rasism i skolan, vilket bland annat kränkingsstatistiken bekräftar. Likaså behöver förekomsten av kränkningar på sociala medier undersökas vidare.

Det finns en insikt i verksamheten om att det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet blir som bäst när skolledarer leder och organiserar detta på ett sätt som inkluderar alla professioner. Det systematiska arbetet behöver dock fördjupas och bättre ta tillvara elevhälsans kompetens, vilket försvåras av personalbrist i framför allt högindexskolor.

Skillnaden i hur olika elevgrupper i årskurs två uppfattar sin trygghet och skolans grundläggande värden har minskat. I årskurs fem kvarstår flickor i mellanindexskolor som den minst trygga elevgruppen. Pojkar upplever sig fortfarande mer trygga än flickor, även i årskurs åtta. Förvaltningen ser att upplevd mobbning i årskurs fyra ökar för flickor i mellanindexskolor och pojkar i högindexskolor, och samtidigt minskar marginellt för övriga elevgrupper sedan förra läsåret.

Klagomålsärenden som berör kränkningar har minskat i antal, vilket troligen beror på att Skolinspektionen slutat lämna över ärenden till huvudmännen. Andelen klagomålsärenden som rör kränkningar är jämförbar med tidigare år.

5 Kunskaper

I detta resultatavsnitt redogörs för läroplansområdet *kunskaper*.

5.1 Kunskapsresultat grundskola

Kunskapsresultaten för läsåret 2021-2022 ses som stabila med relativt små förändringar i resultat på huvudmannanivå. Resultaten ökar lite i tidiga åldrar och ligger relativt stabilt i senare åldrar. Pojkars resultat fortsätter öka i förhållande till flickornas. Det vill säga, skillnaderna mellan flickor och pojkars betygsresultat minskar.

5.1.1 Lågstadiet

Skolverkets bedömningsstöd för läs- och skrivutveckling är sedan 2016 obligatoriskt att använda i årskurs ett. Bedömningsstödet består av sex delar och avstämningspunkter för läsning respektive skrivning och det sammanlagda resultatet efter genomförande ska kunna ge en god bild av hur långt eleven har kommit i sin läs- och skrivutveckling. Diagrammen nedan illustrerar elevernas resultat på staden-nivå gällande läsförståelse och skrivförmåga under de senaste tre åren. De visar också på skillnaden i resultat för flickor och pojkar.

Resultatet ligger totalt sett på en ganska stabil nivå och har inte ändrats i någon större omfattning de senaste tre åren. Sedan föregående år har resultaten i både läsförståelse och skrivförmåga förbättrats med cirka 1,6 procentenheter.

Skrivförmågan är generellt sett inte lika väl utvecklad som läsförståelseförmågan hos elever i årskurs ett. Flickornas resultat är bättre än pojkars, men pojkars resultat har förbättrats mer än flickors sedan 2021. Gällande läsförståelse syns en förbättring av pojkarnas resultat med drygt två procentenheter och vad gäller skrivförmågan har pojkarnas resultat förbättrats med drygt 3 procentenheter.

Elever i årskurs ett som uppnått kunskapskraven

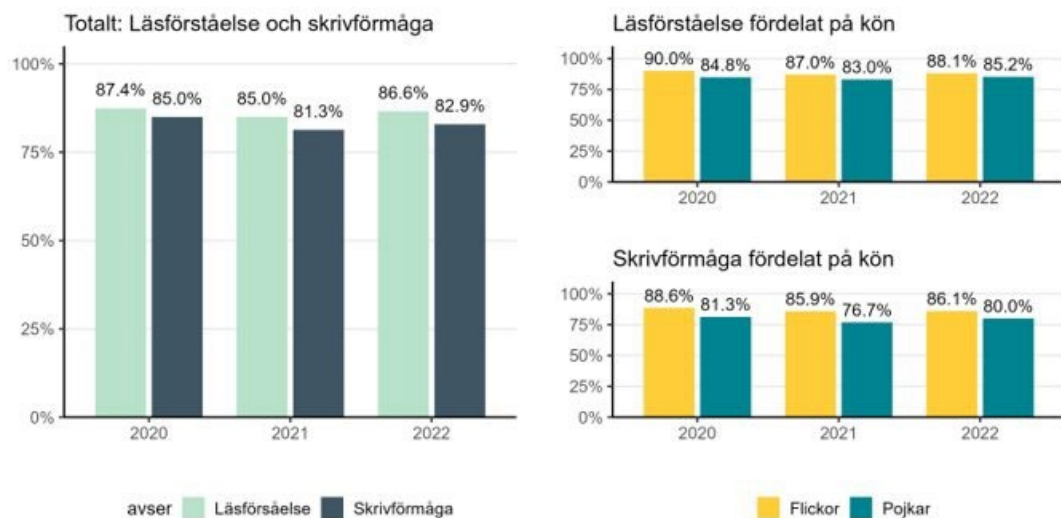

Bild 8: Andelen elever i årskurs ett som uppnått kunskapskraven i Läsa, sammanfattande bedömning och Skriva, sammanfattande bedömning. Källa: IST

Vid en jämförelse mellan skolor sett till variation i elevsammansättning utifrån socioekonomi, skiljer sig andelen som uppnått kunskapskraven i årskurs ett. Gruppen skolor med elever med goda studieförutsättningar uppnår i större utsträckning kunskapskraven. Sett över tid är denna skillnad oförändrad vad gäller läsning. I jämförelse med föregående år kan dock en försämring konstateras, avseende skrivning, för eleverna med allra sämst studieförutsättningar.

I årskurs tre gör lärarna en kunskapsbedömning av elevernas kunskaper i matematik, svenska eller svenska som andraspråk, samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen. Mellan 2020 och 2021 sjönk kunskapsresultaten för elever i årskurs tre med 4,7 procentenheter, med avseende på om eleverna uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Statistiken för 2022 års resultat visar nu på en försiktigt positiv trend, vilket tydliggörs i diagrammen nedan. Andelen elever som når kunskapskraven i årskurs tre (matematik, svenska, svenska som andraspråk, samhällsorienterade ämnen och naturorienterande ämnen) ökar med 1,2 procentenheter.

Elever i årskurs tre som uppnått kunskapskraven

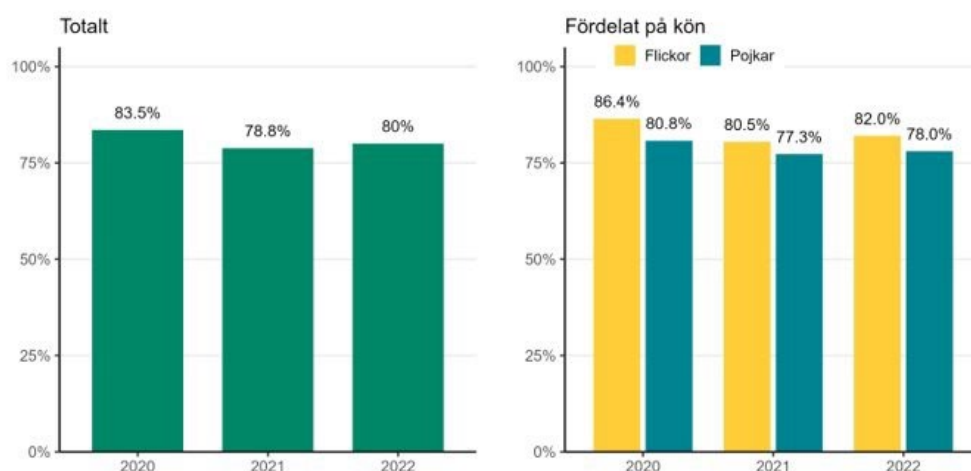

Bild 9: Andelen elever i årskurs tre som uppnått kunskapskraven i alla ämnen per år, totalt och fördelat på kön. Källa: IST

Andel elever som har uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen 2022 är 80 procent, att jämfört med 2021 då resultatet var 78,8 procent. Det finns, som tidigare år, en viss diskrepans mellan flickors och pojkars resultat och skillnaden i år har ökat något, trots att både pojkar och flickor bidrar till den totala resultathöjningen.

Intressant att lyfta fram är att det vid en närmare analys av elevernas resultat 2022 går att utläsa en förbättring av resultatet i matematik med två procentenheter jämfört med 2021. Andelen godkända resultat på nationella proven i matematik för årskurs tre har stigit från 59,5 procent till 70 procent sedan 2021. Resultaten i matematik ligger dock fortfarande på en låg nivå i förhållande till resultaten i svenska, SO och NO, som alla ligger och har legat stabilt de senaste tre åren på drygt 90 procent.

I 2021 års kvalitetsrapport lyftes att skolorna arbetar språkstödande i alla ämnen som en betydelsefull faktor i arbetet med att främja elevernas matematiska förståelse och kunnande. I det sammanhanget blir det då även viktigt att lyfta fram de förhållandevis låga resultaten i svenska som andraspråk (SvA). Där ligger andelen elever som uppnått kunskapskraven på 65,6 procent och på de nationella proven var andelen elever som fick godkända resultat i detta ämne 51,4 procent.

När det gäller andelen elever som når kunskapskraven i årskurs tre kan också skillnader ses till elevgruppens sammansättning. De skolor som har högt socioekonomiskt index ligger i genomsnitt lägre sett till denna andel. Sedan förra året kan det dock konstateras att andelen av eleverna som når kunskapskraven på dessa skolor ökar. Ökningen är större på dessa skolor i jämförelse med skolor där eleverna har bättre förutsättningar att uppnå kunskapskraven. Det är både flickor och pojkar som står för denna ökning.

5.1.2 Mellan- och högstadiet

Andelen elever som når målen i alla ämnen i årskurs sex ökar marginellt (0,2 procentenheter). Det finns en diskrepans mellan pojkars och flickors resultat. Det senaste läsåret var denna diskrepans 6,8 procentenheter.

Elever i årskurs sex som uppnått kunskapskraven

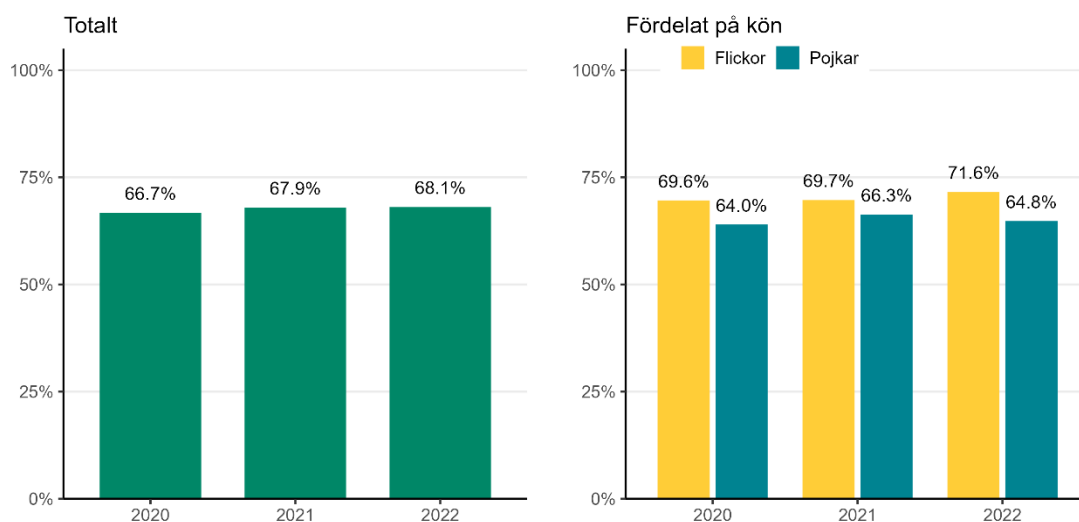

Bild 10: Andelen elever i årskurs sex som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Källa: IST

Vid en jämförelse mellan skolor framgår att skolor med över 90 procents måluppfyllelse har ökat i antal medan skolor med låg måluppfyllelse ligger lika som förra året. Vikten av att arbeta med riktade insatser till specifika skolor är påtaglig. Genom kvalitetsdialoger med varje skolområde identifierar förvaltningen de specifika behov som skolområdet har och kan därmed rikta stödinsatserna.

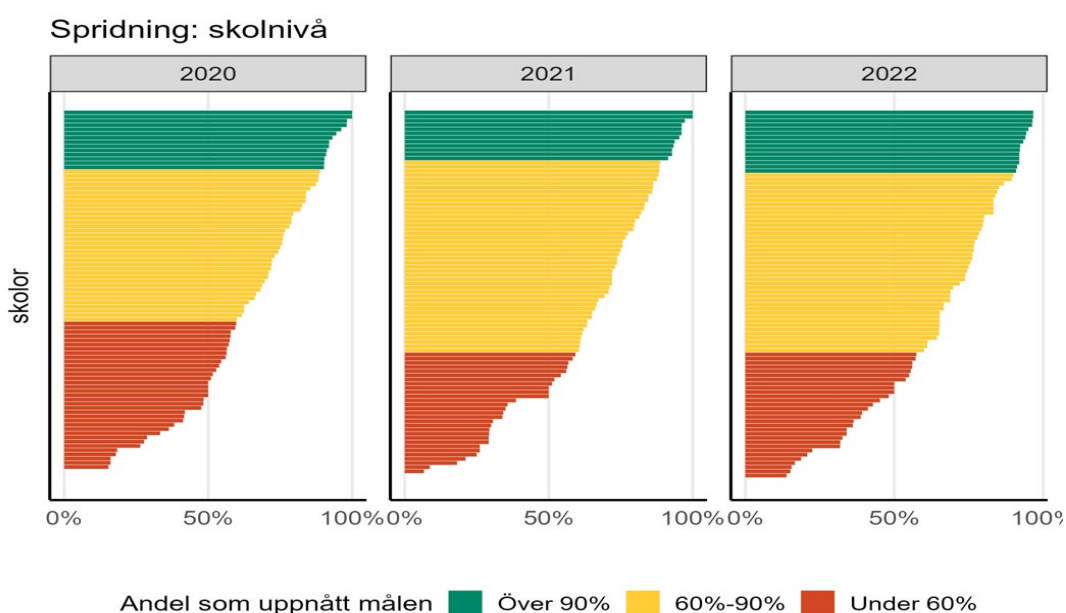

Bild 11: Årskurs sex, spridning på skolnivå. Källa: IST

Måluppfyllelsen i matematik och svenska som andraspråk är de ämnen där lägst andel av eleverna uppnått kunskapskraven. Detta är utvecklingsområden som förvaltningen registrerat under flera år. Beslut har fattats om att genomföra en fördjupad kartläggning av de utmaningar som finns inom svenska som andraspråk, för att sätta in rätt insatser. Det är rimligt att anta att kunskaper i svenska påverkar elevernas kunskapsinhämtning i andra ämnen, såsom i matematik, eftersom språket är centralt i undervisningen.

Kunskapsresultaten för årskurs nio sammanställs utifrån olika mått. För samtliga mått, andelen elever som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet och andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen och genomsnittligt meritvärde ligger dessa i nivå med föregående år. Skillnaderna i betygsresultat mellan pojkar och flickor i årskurs nio minskar. I diagrammet nedan visas andelen elever som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet. Diagrammet nedan visar behörighet till gymnasiets yrkesprogram i årskurs nio. För behörighet krävs att eleven har minst åtta godkända ämnen. I dessa måste svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska ingå.

Andelen elever som blev behöriga till gymnasiets yrkesprogram är densamma som vårterminen 2021. Skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat är mindre än läsåret 2020/2021, eftersom andelen behöriga pojkar har ökat och andelen behöriga flickor minskat.

Behörighet till yrkesprogram på gymnasiet

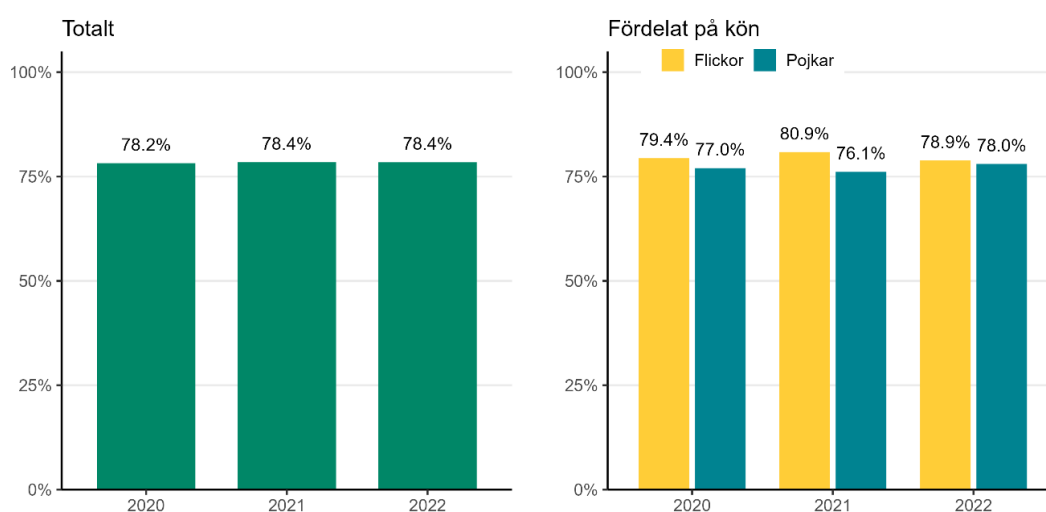

Bild 12. Andelen elever som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet. Källa: IST

Matematiken är fortsatt en stor utmaning. I de fall elever saknar endast ett av ämnena för att bli behörig är det matematik som sticker ut, genom att över 200 elever saknar ämnet för behörighet. Svenska som andraspråk har en lägre måluppfyllelse än övriga tre ämnen (svenska, matematik och engelska). Elever som saknar godkänt betyg i svenska som andraspråk saknar också ofta detta i fler ämnen.

Sett till medelbetygen i årskurs nio är ämnena svenska som andraspråk, matematik, kemi och fysik de ämnen som ligger lägst medan modersmål, bild

och engelska är ämnen som ligger högst. För medelbetyg i alla ämnen och över tid, se bilaga.

Studieresultaten för årskurs sex och nio följer samma mönster som kunnat konstateras för årskurs ett och tre avseende elevernas socioekonomi. Elever med sämre socioekonomiska förutsättningar erhåller i genomsnitt lägre studieresultat.

5.1.3 Jämförelse mellan ämnesbetyg och provbetyg

En jämförelse har gjorts av ämnesbetyg och provbetyg för årskurs sex och nio. Denna visar att eleverna generellt får högre betyg i jämförelse med deras resultat på nationella prov, särskilt i årskurs nio och i högindexskolor. Detta föranleder att skolorna behöver aktualisera frågan om likvärdig bedömning. Vid en jämförelse mellan resultaten på nationella prov och betyg framkommer en skillnad mellan pojkar och flickor. Flickor får i högre utsträckning högre ämnesbetyg än provbetyg i jämförelse med pojkar. Högst skillnader är det för flickor i högindexskolor i årskurs nio.

5.2 Kunskapsresultat grundskola

Sedan tre år tillbaka finns kvantitativa indikatorer för uppföljning av grundskoleelevernas måluppfyllelse. Uppföljningen avser det obligatoriska bedömningsstödet i svenska för årskurs ett, kunskapskraven i årskurs tre, sex, nio inom ämnena matematik, svenska, naturorientering och samhällsorientering, samt betyg i årskurs sex och nio. Viktigt att påtala är att den kvantitativa uppföljningen av grundskoleelevernas kunskaper är förenad med en rad osäkerhetsfaktorer, exempelvis att elevunderlaget i respektive årskurs är begränsat, att statistiken endast finns tillgänglig sedan tre år bakåt i tiden och att betyg endast sätts när eleven eller elevens vårdnadshavare begär det.

Vad gäller bedömningsstödet i årskurs ett är antalet registrerade elever för få för att kunna göra en analys på huvudmannanivå. I årskurs tre bedöms cirka 70 procent av eleverna ha uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen, vilket är en minskning sedan föregående år. Även i årskurs sex har cirka 70 procent av eleverna uppnått kunskapskraven. I årskurs nio har 73 procent uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och där är minskningen ringa i förhållande till föregående år.

Vårens uppföljning påvisar att andelen elever som begärt betyg har ökat markant, i synnerhet i årskurs sex. Detta kan möjligen indikera att de informationsinsatser som genomförts, inom grundskoleskolledarnas nätverk givit effekt. Generellt har inte måluppfyllelsen i grundskolan utvecklats i en positiv riktning sett till betygskriterierna. Antalet elever som fått betygen A och B är liksom föregående år påfallande låg i samtliga ämnen, vilket gäller i såväl årskurs sex som i årskurs nio. Merparten av eleverna befinner sig i betygsskalan C-E.

Inom de praktiskt-estetiska ämnena ses en positiv betygsutveckling från årskurs sex till årskurs nio i ämnena bild, hem och konsumentkunskap, slöjd och idrott

och hälsa. Inom musik och teknik ses inte samma mönster. Det ser ut att vara mer vanligt förekommande att elever och vårdnadshavare begär ut betyg i de praktiskt-estetiska ämnena än i de teoretiska. Varför grundsärskolans elever bedöms ligga på en sådan låg kunskapsnivå i förhållande till kunskapskraven och betygskriterierna behöver utredas vidare. Här finns flera tänkbara förklaringsgrunder, exempelvis den låga lärarbehörighetens inverkan på bedömarkompetensen samt bristande förutsättningar för sambedömning på mindre grundsärskoleenheter. Förvaltningen behöver fortsatt bistå med stöd vad gäller anpassade uppföljningsmodeller för grundsärskolans elevkrets, i synnerhet för de elever som läser inom inriktningen ämnesområden.

5.3 En undervisning av hög kvalitet

I ovanstående om studieresultat har vissa mönster kunnat konstateras avseende bakgrundsvariablerna socioekonomi och kön. Kvaliteten i skolans undervisning har också stor betydelse för resultaten. Utifrån ett kvalitets- och utvecklingsperspektiv leder det in på frågor som har att göra med förutsättningar för utveckling av undervisningen. Det handlar om skolans inre arbete och det som inte kan förklaras med hjälp av olika bakgrundsvariabler.

Lärares sätt att arbeta är av stor betydelse i relation till studieresultat. Faktorer inne i klassrummet har visat sig ha stor effekt och då specifikt sådant som har att göra med hur läraren undervisar. Med tillit och förtroende har lärare och skolledare stor frihet att utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet hitta metoder och arbetsformer som på bästa sätt möter elevers olika behov och förutsättningar. Det är dock sällan så att vetenskap eller beprövad erfarenhet ger enkla lösningar på de utmaningar som finns i en skola eller har bestämda svar på hur man ska handla i en undervisningssituation.

Hur ser då en god undervisning ut och är det möjligt att definiera några grundläggande faktorer för som karaktäriserar en sådan undervisning? I de allmänna råden betyg och bedömning skriver Skolverket allmänt: "God undervisning bygger på att läraren både följer och stödjer elevernas kunskapsutveckling. Läraren planerar och genomför undervisningen så att eleverna får möjlighet att utveckla de kunskaper som läroplanen anger. Det är läraren som avgör hur syftets och det centrala innehållets delar väljs ut och kombineras i ett arbetsområde i undervisningen. Dessa ämnesdidaktiska val ligger till grund för hur undervisningen genomförs, och påverkar därmed vilka kunskaper eleverna får möjlighet att utveckla. För att på bästa sätt stödja elevernas kunskapsutveckling behöver läraren identifiera elevernas styrkor och utvecklingsbehov. Det är utifrån den informationen som läraren planerar den fortsatta undervisningen".⁷

Inom den didaktiska forskningen⁸ har det gjorts ett antal försök att ringa in vad som kännetecknar god undervisning. De skiljer sig givetvis något åt, men ett

⁷ Skolverket (2018) Allmänna råd om betyg och betygssättning Stockholm: Skolverket.

⁸ Håkansson, J & Sundberg, D (2012). Utmärkt undervisning. Stockholm: Natur & Kultur. Kornhall, P (2018). Lärare - en handbok. Stockholm: Natur & Kultur. Skaalvik, E och Skaalvik, S (2016). Motivation och lärande. Stockholm: Natur & Kultur. Skolinspektionen

antal generella faktorer återkommer. Dessa ska dock betraktas utifrån resonemanget ovan om att man inte kan bedriva undervisning på recept. Undervisning är i högsta grad sammanhangsbundet och det finns därför inga speciella metoder som har effekt för alla elever i alla klassrum. Listan nedan innehåller också sådant som kan betraktas som övergripande faktorer och förhållningssätt som behöver sin praktiska tillämpning utifrån varje lärares lokala sammanhang.

- Organisation och strukturering av undervisningen
- Variation
- Stärkande av elevers motivation och engagemang
- Stärkande av elevernas möjlighet och vilja att ta ansvar för det egna lärandet
- Tydlighet kring mål, undervisningsinnehåll och vad eleverna förväntas utveckla
- Återkoppling av lärande
- Ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd
- Elevers inflytande och delaktighet

5.3.1 Reviderad läroplan

Från och med höstterminen gäller de ändrade läro- och kursplanerna, Lgr 22. Förändringarna berör både de inledande delarna och samtliga kursplaner. För lärare som sätter betyg har också en ny princip för betygssättning, som innebär en sammantagen bedömning av elevers kunskaper, införts. I samband med det senare är också allmänna råden för betyg och provning omarbetade.

För att ge skolledare, mellanledare och lärare stöd i arbetet med ny läroplan, ny princip för betygssättning och nya allmänna råd för betyg och provning har en webbsida med stödmaterial för implementeringen byggts upp. I vilken utsträckning den använts går inte att svara på, däremot har skolledare och förstelärare som använt sig av materialet uttryckt att det har varit till stor hjälp.

5.3.2 Kollegialt samarbete och skolutveckling

Förvaltningen initierar och driver nätverk för att underlätta för att kollegiala gemenskaper kan skapas som grund för skolutveckling. Nätverk finns idag för lärare inom matematik, språk-, läs och skriv (SLS), förskoleklass, fritidshem samt grundsärskolan. Därtill arbetar förvaltningen med att etablera nätverk för förstelärare inom respektive utbildningsområde. De centrala nätverken leds av verksamhetsutvecklare på enheten för kvalitet och utveckling eller av utvecklingsledare på Center för skolutveckling. Nätverken i utbildningsområdena leds av biträdande rektorer (grundsär), förskoleklass- eller

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och> Vagledning undervisning/ Wallberg, H (2013). Formativ bedömning i praktiken. Stockholm: Gothia fortbildning. Zimmerman, F (2019). Vad lärare och andra vuxna behöver veta för att fler pojkar ska lyckas i skolan. Stockholm: Liber.

fritidshemsutvecklare. Nätverken för elevhälsans olika professioner leds av professionsutvecklare. I syfte att veta vad nätverken bidrar till och dess effekter kommer en utvärdering av nätverken att initieras.

Förvaltningen har i tidigare uppföljningar och i dialog med skolledarna identifierat dilemmat att skolor många gånger upplever en svårighet att få skolorganisationen att hitta balansen mellan att vara både en väl fungerande arbetsorganisation och en utvecklingsorganisation. Svårigheten för skolor att hitta denna balans utgör många gånger hinder för en skola att arbeta med kollegiala processer som bidrar till att undervisningen kan utvecklas. Därför har förvaltningen i samband med en rektorsverkstad givit skolledningsteam en möjlighet att ringa in sina utmaningar kopplat till skolans arbetsorganisation, utvecklingsorganisation och skolkultur.

De sammantaget vanligaste utmaningarna var att:

- Tydliggöra mål och syfte med kollegialt lärande i verksamheten
- Skapa förutsättningar för ökad motivation, inspiration och delaktighet
- Utveckla ett öppet/positivt förhållningssätt och samtalsklimat
- Tydliggöra organisationsstrukturen och skapa tid för kollegiala möten

Efter rektorsverkstaden genomfördes kvalitetsdialoger i de olika utbildningsområdena och skolledningsteam. Dialogerna baserades på de utmaningar som respektive skolledningsteam identifierat i samband med skolledaresverkstaden. Skolledningsteam beskriver att det är viktigt att den pedagogiska personalen har en samsyn kring syftet med det kollegiala utbytet, vilket då kan skapa en känsla av samhörighet på skolan. Skolledningsteam lyfter också vikten av att de kollegiala samtalen har ett tydligt fokus på hur man tillsammans kan utveckla undervisningen i förhållande till skolornas systematiska kvalitetsarbete i stället för att de kretsar kring enskilda elever. Det är därför viktigt att skolledningsteam säkerställer att det kollegiala lärandet verkligen tar sin utgångspunkt i det systematiska kvalitetsarbetet, det vill säga verksamhetens mål, genomförande, uppföljning och utvärdering.

Ur skolledningsteamens kvalitetsdialoger framkommer att de största utmaningarna innefattar att skapa förutsättningar för ökad samsyn kring den kollegiala lärandekulturen, präglad av motivation, inspiration, delaktighet och ett gemensamt ansvarstagande i arbetet med att utveckla undervisningens kvalitet. Vidare framkommer att en viktig förutsättning är att få till en tydlig struktur och systematik både vad gäller till form och innehåll för att kunna utveckla det kollegiala lärandet på skolorna. Ett närmare, operativt ledarskap med ett större deltagande i olika grupperingar på skolenheten ses som ett viktig åtagande från skolledare.

Skolledningsteam ser att det krävs ökade förutsättningar för kollegialt lärande i form av tid, resurser, och kompetens, men det behövs också gemensamma verktyg och modeller för att kunna utveckla verksamheten. Att utveckla mötesstrukturer där alla professioner ges möjlighet att mötas, samverka och samtala kring hur undervisningen kan utvecklas ses som en viktig insats.

Att ledningsteamens roller och ansvar tydliggörs i såväl arbetsorganisation som utvecklingsorganisation anses vara en viktig förutsättning. Skolledningsteamet beskriver vidare att de behöver utveckla en samverkan mellan skolledarna och andra nyckelpersoner. Skolledarens uppdrag blir att tydliggöra mellanledarens roll och förväntningar i de forum de ska verka.

Grundskoleförvaltningen behöver fortsatt utveckla innehållet i rektorsakademin så det motsvarar skolledarnas reella behov. I detta hänseende handlar det om att få stöd i hur man utvecklar skolornas arbets- och utvecklingsorganisation samt att "leda i förändring".

5.3.3 Tillgängliga lärmiljöer

Att förändra skolmiljö och undervisning till att bli mer tillgänglig gynnar alla elever, men kan vara direkt avgörande för att elever med olika funktionsvariationer ska trivas och lyckas i skolarbetet. Skolans lärmiljö handlar om den psykiska, fysiska och sociala miljön för eleverna. Den sociala, pedagogiska och fysiska lärmiljön samspelar och blir en helhet för eleven. När lärmiljön tillgängliggörs minskar behovet av extra anpassningar och särskilt stöd för de elever som annars, i en mindre flexibel miljö, hade varit i behov av sårlösningar. En tillgänglig lärmiljö är en miljö som fungerar för alla elever oavsett vilka förutsättningar och behov de har. Att utveckla en tillgänglig lärmiljö och ett arbetssätt där extra anpassningar blir basen i verksamheten och där behoven styr stödet är framgångsrikt.

En riktlinje för tillgängliga lärmiljöer med särskilt fokus på elever med neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) har antagits av grundskolenämnden i december 2021. Inom ramen för riktlinjen, som har fokus på att säkerställa att alla skolor har kompetens, arbetssätt och utformning för att möta elevers olikheter, har kompetenshöjande insatser gjorts som en del i implementeringsarbetet. Grundläggande kompetensutvecklingsinsatser genom föreläsningar och kollegialt lärande för skolledning och elevhälsans professioner har genomförts inom ramen för höstens skolledaresverkstäder med temat ledning och stimulans. Dessa har handlat om hälsofrämjande skolutveckling samt att leda skolutvecklingsarbete med fokus på anpassade lärmiljöer för alla elever. Syftet var att öka förståelsen om hur man kan leda och driva hälsofrämjande skolutveckling i ett sammansvetsat skolledningsteam, att skickliggöra elevhälsans olika professioner kring tillgängliga lärmiljöer samt att påbörja ett aktivt arbete med fokus på tillgängliga lärmiljöer i alla skolor.

Inom varje utbildningsområde finns funktioner med olika kompetens och särskild kunskap om NPF som kan stärka skolornas utvecklingsarbete. Flertalet insatser till skolorna har gjorts inom detta område. Genom erfarenhetsutbyte och kollegiala samtal i nätverken för elevhälsans professioner har olika områden inom tillgängliga lärmiljöer belysts för att fördjupa och bredda kompetensen för att kunna stötta och vara en aktiv del i utvecklingen av arbetet med tillgängliga lärmiljöer och undervisning på skolorna.

Nästa steg är att utforma en lärportal som ett stöd till all personal som arbetar i skolverksamheterna. Lärportalen skall kunna användas som stöd för

skolledning, elevhälsans professioner samt lärare att bedriva utvecklingsarbete på sin skola utifrån lokala behov. I riktlinjens nulägesanalys framkom att skolorna har påbörjat utvecklingsarbeten med att göra lärmiljö och undervisning tillgänglig för fler men kommit olika långt och variationen är stor. En förklaring kan vara att det är svårt att bedriva skolutvecklingsarbeten på skolor där omsättningen på skolledare, elevhälsans personal samt obehöriga lärare är stor.

5.3.4 Upplevelser av studiero, mål och stimulans i årskurs två

Vad gäller upplevelser av studiero, visar Göteborgsregionens elevenkät för årskurs två i grundskolan att den tidigare negativa utvecklingen för elever i högindexskolor är bruten, medan övriga elevkategorier har en svagt negativ tendens.

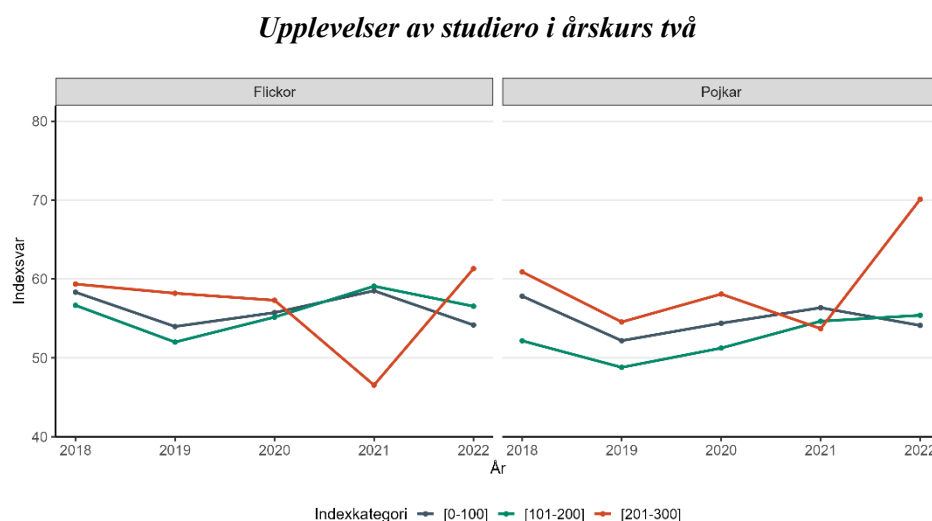

Bild 13. Jämförelse av olika elevgruppers upplevelser av studiero. Källa: Göteborgsregionen

När det gäller att veta vad som krävs, det vill säga att lärarna återkopplar hur det går i skolan, upplever tjejer i mellan- och högindexskolor en positiv skillnad gentemot förra året, medan övriga elevkategorier sedan 2020 befinner sig i en negativ tendens.

Slutligen kan konstateras att för området *Stimulans*, det vill säga att undervisningen upplevs som meningsfull ("rolig"), upplever flickor ur samtliga indexkategorier en förbättring gentemot förra året. Pojkar däremot upplever sedan 2020 undervisningen som mindre meningsfull.

Upplevelser av stimulans i årskurs två

Bild 14. Jämförelse av olika elevgruppers upplevelser av stimulans. Källa: Göteborgsregionen

För elevernas upplevelser av lärandet på fritidshemmet (årskurs två) ligger resultaten som helhet stabilt över tid. Elever i skolor med mellan- eller höga index upplever ett större lärande på fritidshemmet än lågindexeleverna.

5.3.5 Upplevelser av studiero, mål och stimulans i årskurs fem och åtta

Förvaltningen har analyserat Skolinspektionens enkät på motsvarande sätt för årskurs fem och åtta. Exakta jämförelser med gamla enkätresultat är inte helt tillförlitliga, och förvaltningen väljer därför här att redovisa svaren endast för 2022. En analys av frågeområdet *Studiero* visar på vissa socioekonomiska skillnader, med en mer positiv upplevelse i lågindexskolor. Det går att utläsa en generell förbättring gentemot motsvarande frågeområde i 2021 års enkät från Göteborgsregionen i samtliga elevkategorier.

Upplevelser av studiero i årskurs fem

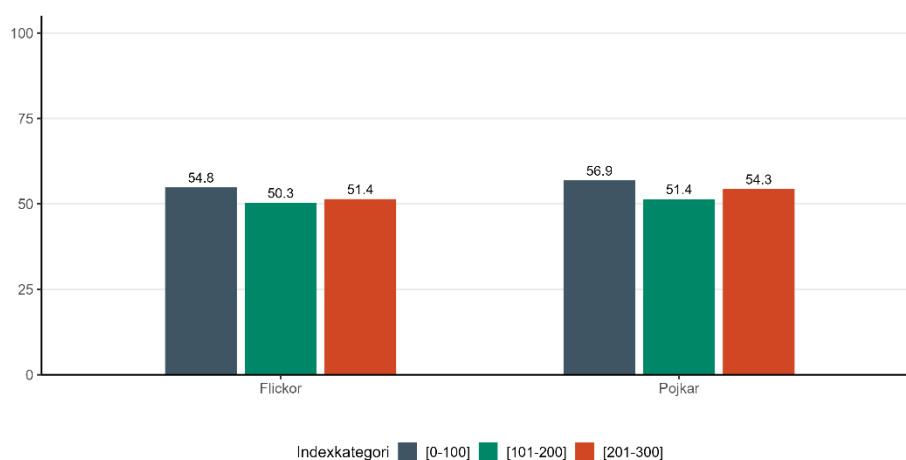

Bild 15. Olika elevgruppers upplevelser av studiero, årskurs fem. Källa: Skolinspektionen

När det gäller kategorin *Information om utbildningen* för årskurs fem, ser förvaltningen att eleverna i takt med stigande socioekonomiskt index upplever att de är mer nöjda med återkopplingen kring vad de ska göra i skolarbetet för att nå kunskapskraven, hur de ligger till och så vidare. Pojkar är generellt mer nöjda än flickor.

För området *Stimulans* ser värdena ut som följer. En jämförelse med föregående års enkät ger vid handen att eleverna generellt inte upplever lika stor stimulans i undervisningen detta år.

Upplevelser av stimulans i årskurs fem

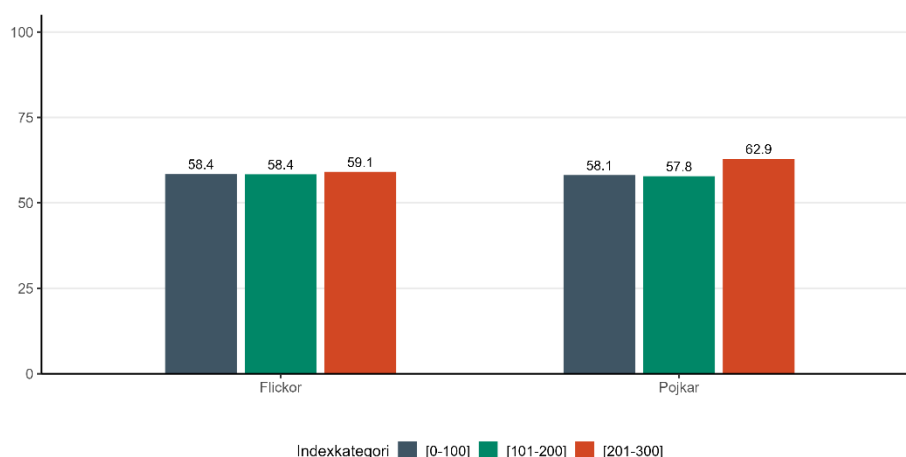

Bild 16. Olika elevgruppers upplevelser av stimulans, årskurs fem. Källa: Skolinspektionen, 2022.

För området studiero har elever i årskurs åtta liknande upplevelser som i årskurs fem, det vill säga lågindexelever har generellt en bättre upplevd studiero.

Upplevelser av studiero i årskurs åtta

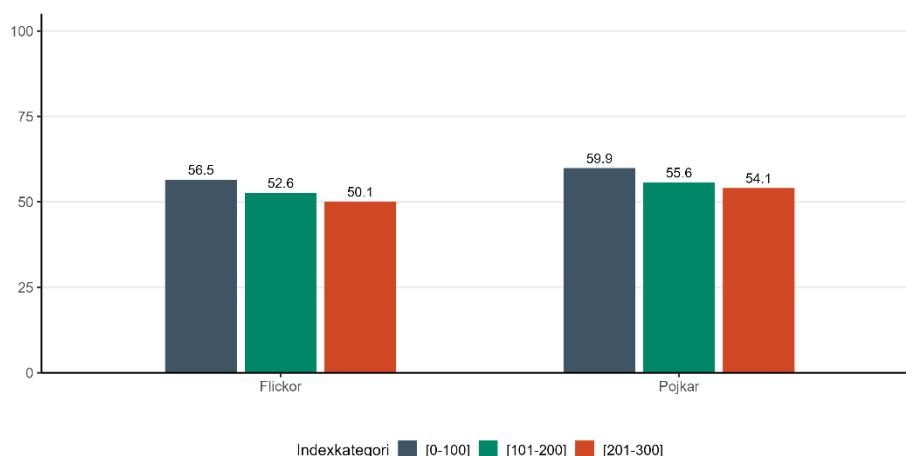

Bild 17. Olika elevgruppers upplevelser av studiero, årskurs åtta. Källa: Skolinspektionen

När det gäller årskurs åtta kan motsvarande frågeområden analyseras. För området *Information om utbildningen* syns samma tendens som för årskurs fem; pojkar har mer positiva upplevelser.

För området Stimulans visar enkäten att pojkar har en något mer positiv upplevelse av undervisningen än flickor, i synnerhet pojkar i högindexskolor. Resultaten är generellt något sämre än förra året för dåvarande årskurs nio, med undantag för flickor i högindexskolor.

Upplevelser av stimulans i årskurs åtta

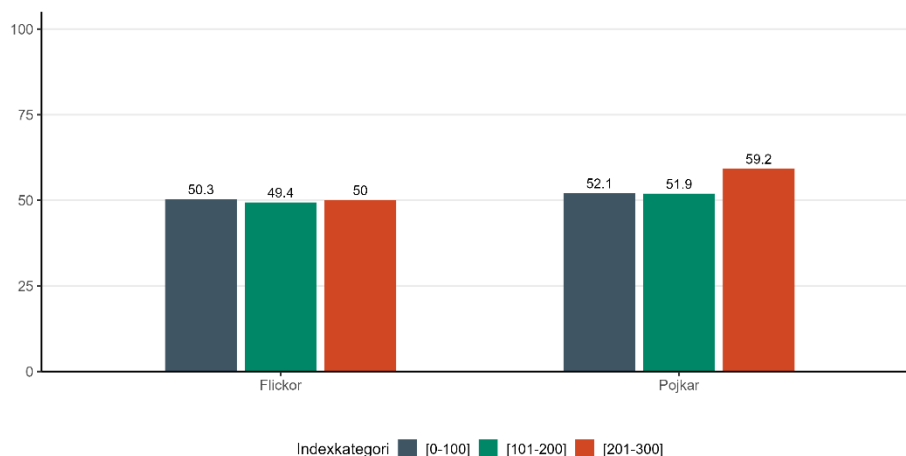

Bild 18. Olika elevgruppers upplevelser av stimulans, årskurs åtta. Källa: Skolinspektionen

5.4 Närvaroarbete

IFOUS⁹ beskriver de huvudsakliga gemensamma nämnarna för ett arbete som främjar elevnärvaro. Framför allt krävs att skolan bedriver ett långsiktigt, strategiskt och målmedvetet arbete med proaktiva insatser inom flera olika områden och som involverar hela skolans organisation. I forskningen tonar tre områden fram som viktiga för att främja närvaro; *Elevers upplevelse av trygghet och delaktighet*, vilket innefattar trygghet och goda kamratrelationer men också tillhörighet, delaktighet och engagemang. *Goda lärmiljöer*, vilket innebär undervisningskvalitet och gott ledarskap i klassrummet positiva förväntningar på eleverna och goda relationer elev-lärare, samt organisatorisk medvetenhet, vilket handlar om helhetsperspektiv och systematik i arbetet med skolnärvaro. *En god skolkultur* handlar om förebyggande och proaktivt elevhälsoarbete, trygga övergångar och dialog och samverkan inom och utom skolororganisationen.

Till stor del kan alltså förvaltningens resultat inom så gott som samtliga områden inom såväl kunskapsuppdraget som arbetet med normer och värden, även sägas gälla för det främjande närvaroarbetet. Läsaren uppmanas därför att läsa relevanta avsnitt kring dessa aktuella resultatområden i denna rapport även utifrån perspektivet främjande av skolnärvaro.

⁹ IFOUS (2019) Rapportstudien *Skolnärvaro – en översikt av forskning om att främja alla barns och ungas närvaro i skolan*, IFOUS, rapportserie 2019:3

Forskning¹⁰ har också kunnat belägga att ett tidigt uppmärksammande av ströfrånvaro har betydelse för att sätta in adekvata åtgärder i tid, eftersom långvarig problematisk frånvaro ofta börjar med att eleven är borta strövis. Riskfaktorer för långvarig frånvaro kan bero på individuella faktorer, familjeförhållanden och skolförhållanden. Det är skolförhållandena som skolan kan påverka, och det är långt mer effektivt att arbeta närvarofrämjande än att sätta in stöd när problematisk frånvaro redan är ett faktum. Sammanfattningsvis visar forskningen att professioners främjande och förebyggande arbete med elever i behov av särskilt stöd och som är i risk att inte nå måluppfyllelse är mycket betydelsefullt. Att skapa tid och möjlighet för professioners lärande genom interventioner och utbildningsinsatser är därför av största vikt för att kunna stödja elever att fullfölja skolan. Forskning visar vidare att lärandet behöver ske i ett kollegialt samarbete, med aktiviteter som har nära koppling till undervisningen och att det måste ges tid för att ge effekt på den professionella utvecklingen och utvecklingen av den pedagogiska praktiken i arbetet med elever i riskzon.

5.4.1 Betydelsen av rutiner, roller och samverkan

Under vårterminen 2022 genomfördes kvalitetsdialoger med skolledare och elevhälsans professioner kring skolenärvaro- och frånvaroarbeta.

Frågeställningarna handlade om hur det gemensamma arbetet med att främja och förebygga närvaro ser ut på skolorna samt hur gemensamma rutiner för tidig upptäckt och tidiga stödinsatser ser ut.

Gemensamt för de olika professionerna är att de lyfter avsaknad av lokala rutiner i frånvaroarbetet på enskilda skolor. Arbetsgången som är utarbetad som stöd till skolor upplevs inte tillräckligt enkel och översiktlig. Det uttrycks att det behövs stöd med att översätta grundskoleförvaltningens stödmaterial till lokala rutiner som är lätta att förankra i personalgruppen för att på så vis få en systematik i arbetet med frånvaro.

I relation till arbetet med rutiner lyfts behovet av att tydliggöra roller och ansvar i närvaroarbetet. Detta är en förutsättning för att få till stånd de tidiga stödinsatser som alla professioner lyfter som viktiga. Professionerna lyfter behovet av en synvända, att det inte är eleven som ska vara i fokus när förklaringar till frånvaron söks, utan systemet (exempelvis tillgängliga lärmiljöer).

Vad gäller arbetet med att främja närvaro lyfter professionerna fram behov av att få till en bättre samverkan mellan elevhälsoteamet och övrig personal på skolan, som befinner sig närmare eleverna på en daglig basis och besitter viktig kunskap om eleverna. Samverkan mellan hem och skola lyfts också fram som en viktig faktor som är viktig i det förebyggande och främjande närvaro- och frånvaroarbetet.

Ovanstående faktorer går hand i hand med det relationsskapande arbetet som professionerna gemensamt lyfter fram som en stor framgångsfaktor. Det finns

¹⁰ Högskolan Väst *Främjande och förebyggande insatser för elever i riskzon att inte fullfölja sina studier*, s. 9

några punkter som skiljer sig åt mellan professionerna vad gäller identifierade framgångsfaktorer. Skolledare lyfter vikten av samverkan med externa aktörer såsom BUP och socialtjänst, medan kuratorer nämner trygghet och studiero som centrala delar i att främja närvaro. Kuratorer och skolsköterskor lyfter vikten av skolledares kompetens, fokus och roll i närvaro- och frånvaroarbetet för att skapa likvärdighet. Professionernas iakttagelser är att det ser olika ut vad gäller detta på olika skolor. Psykologerna upplever att deras roll behöver förtydligas och att deras kompetens behöver användas mer systematiskt i det främjande arbetet och inte enbart i enskilda interventioner.

5.4.2 Registreringsfrekvens

Förvaltningen har i tidigare läsårs kvalitetsrapport beskrivit det systematiska närvararbetet på huvudmannanivå. I det arbetet har vikten av närvaroregistrering betonats, eftersom den totalt sett fortfarande bedöms vara otillräcklig och således inte kan ligga till grund för rätt åtgärder på enhetsnivå. En fungerande registrering är också i sig ett sätt att medvetandegöra såväl personal som elever om vikten av skolnärvaro. Glädjande nog kan förvaltningen konstatera att registreringsfrekvensen ökat med en procentenhet jämfört med tidigare läsår, sett över alla skolenheter och årskurser. Denna ökning har skett trots att närvarohanteringen på vissa håll upplevts som problematisk under vintern, då personal var sjukskriven i högre utsträckning än vanligt och vikarier fick hantera närvaron.

Termin	Ht19	Vt20	Lå 20/21	Lå 21/22
Registreringsfrekvens, lärare, all timplaneförlagd tid	85%	86%	87,2%	88%

Bild 19. Registreringsfrekvens, all timplaneförlagd tid, grundskolan, tre läsår i grundskoleförvaltningen. Källa: Ping Pong.

En närmare titt på registreringsfrekvensen visar att det är i högindexskolorna som närvaroregistreringen generellt sett fungerar sämre, även om spridningen inom denna grupp är stor.

5.4.3 Elevnärvaro

Det är tydligt att benägenheten att närvara i skolan sjunker med stigande ålder och ökande socioekonomiskt index. Högst närvaro har elever i socioekonomiskt välmående skolor i låg- och mellanstadiet. Vidare har flickor något högre skolnärvaro än pojkar i låg- och mellanstadiet, men i högstadiet har pojkar en något högre närvaro, oavsett socioekonomiskt index. Detta mönster identifierades även i förra läsårets kvalitetsrapport, och kopplades där samman med resultat från hälsosamtalen i årskurs åtta som visade på omfattande upplevd stress/psykisk ohälsa hos flickor.

Total närvaro för läsåret var 84,2 procent. Pojkars närvaro var 84,1 procent och flickors 84,3 procent. För samtliga elevkategorier och i alla åldrar har skolnärvaron sjunkit under läsåret i jämförelse med läsåret 20/21. Den

sjunkande närvaron beror sannolikt på covid-pandemin och reglerna om att inte gå småsjuk till skolan. Det största tappet har skett för elever i högstadiet.

Skolnärvaro för olika elevgrupper

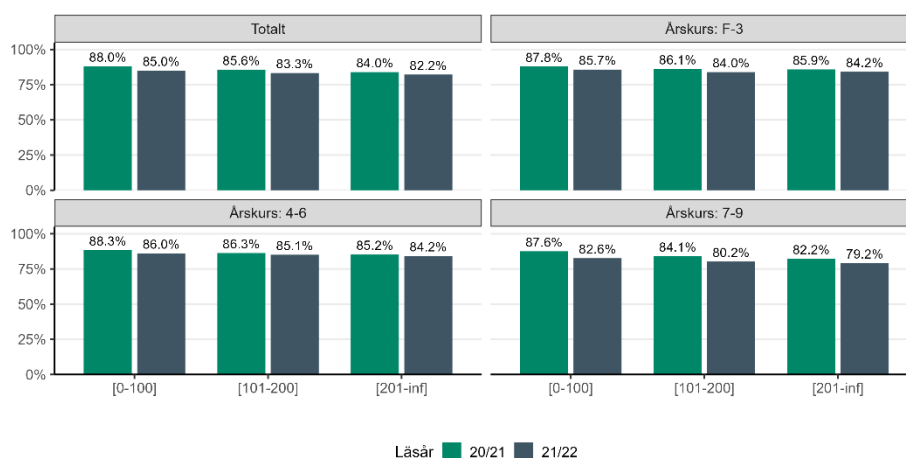

Bild 20. Jämförelse av skolnärvaro för olika elevgrupper, grundskolan, läsåret 21/22 och läsåret 20/21. Källa: PingPong

Vikten av skolnärvaro för att klara måluppfyllelsen har belagts i pedagogisk forskning och visades också i föregående kvalitetsrapport. Även för läsåret 21/22 kan förvaltningen visa på sambandet mellan närvaro och meritvärden i årskurs nio. Det finns alltså mycket tydliga samband mellan just närvaro i sig och skolprestation hos en enskild elev.

Samband mellan närvaro och meritvärde

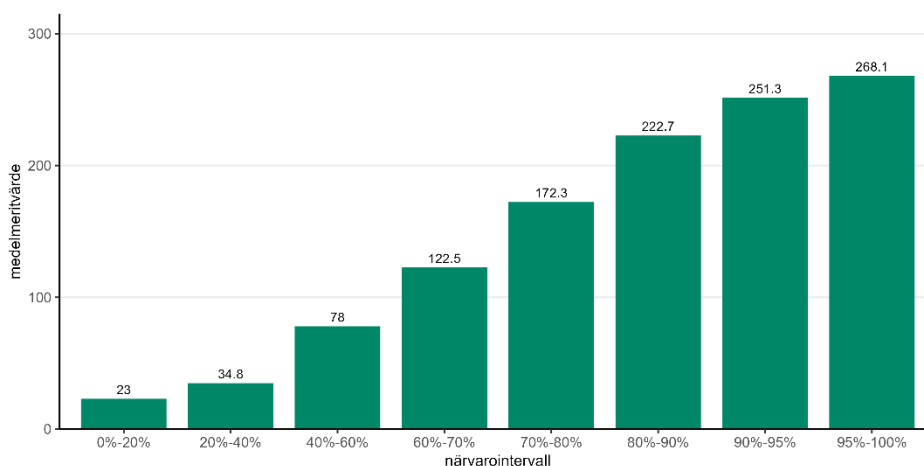

Bild 21. Meritvärde utifrån olika närvarointervall, läsåret 21/22. Källor: Pingpong och IST.

5.5 Extra anpassningar och särskilt stöd

Elever som bedöms inte nå målen i undervisningen har rätt till extra anpassningar, eller, om dessa inte ger tillräckliga effekter, särskilt stöd. Elevhälsans personal utreder elevens stödbehov på uppdrag av skolledare.

5.5.1 Tillgängliga lärmiljöer gynnar alla elever

Förvaltningens arbete under läsåret har främst inriktats mot att implementera riktlinjen för tillgängliga lärmiljöer (se ovan under *En undervisning av hög kvalitet*). För att åstadkomma ett effektivt stöd till alla elever, behöver hela lärmiljön belysas, analyseras och justeras. Att förändra skolmiljö och undervisning till att bli mer tillgänglig gynnar alla elever, men kan vara direkt avgörande för att elever med olika funktionsvariationer ska trivas och lyckas i skolarbetet.

Skolans lärmiljö handlar om den psykiska, fysiska och sociala miljön som samspelar och blir en helhet för eleverna. När lärmiljön tillgängliggörs minskar behovet av extra anpassningar och särskilt stöd för de elever som annars, i en minde flexibel miljö, hade varit i behov av särlösningar. En tillgänglig lärmiljö är en miljö som fungerar för alla elever oavsett vilka förutsättningar och behov de har. Att utveckla en tillgänglig lärmiljö och ett arbetssätt där extra anpassningar blir basen i verksamheten och där behoven styr stödet är därför framgångsrikt och minskar behovet av individuella stödinsatser för elever med svårigheter i skolarbetet.

5.5.2 Dokumentation av extra anpassningar och särskilt stöd

Förvaltningen har under läsåret haft flera olika system för uppföljning och dokumentation. Verksamheter har uttryckt ett behov av en gemensam plattform för att kunna planera och följa elevers lärande och utveckling samt för att lättare kunna kommunicera både internt och externt för alla skol- och verksamhetsformer. Detta gäller bland annat processer för dokumentation och utvärdering av extra anpassningar och processen för särskilt stöd. Ur ett elev- och vårdnadshavarperspektiv lyfte skolenheterna fram att lärplattformen behöver fungera som ett stöd så att elever och vårdnadshavare kan få överblick och kontroll på de funktioner och frågor som berör dem.

I samband med implementeringen av lärplattformen Vklass har ett förvaltningsövergripande beslut tagits att elevers åtgärdsprogram dokumenteras där. Mallar har skapats för att underlätta för skolorna. Detta skapar förutsättningar för bättre samverkan inom skolans olika professioner, och ger skolledare och elevhälsan en tydligare överblick av processen för särskilt stöd på individ-, grupp-, och skolnivå. Implementeringen av Vklass startade höstterminen 2022. Ambitionen är att Vklass ska underlätta för likvärdiga och kvalitativa arbetssätt som blir överskådliga för både elev, vårdnadshavare och skolans personal men även att Vklass skall fungera som en effektiv kommunikationsplattform.

Särskilt stöd i V-klass är utformat som ett stegvis processtöd som leder användaren vidare och ger påminnelser om när det är dags att genomföra nästa steg. Detta bedöms göra arbetet mer systematiskt och likvärdigt i staden, men kvaliteten på utredningar och åtgärdsprogram är fortfarande avhängigt personal som använder systemet på rätt sätt liksom en fullgod kompetens kring särskilt stöd.

5.5.3 Läsa-skriva-räkna garantin

Läsa-skriva-räkna-garantin (LSR) trädde i kraft 2019 och omfattar förskoleklass och de tidiga årskurserna (ett till tre) i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Garantin handlar om att elever i förskoleklass och lågstadiet som riskerar att inte lära sig läsa, skriva och räkna upptäcks tidigt och får adekvat stöd i rätt tid. Stödet kan ges som extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning eller, om inte det är tillräckligt, särskilt stöd som kräver att åtgärdsprogram utarbetas.

Sedan garantin började gälla har förvaltningen stöttat skolledare, lärare i förskoleklass och skolornas specialpedagogiska kompetens på en rad olika sätt. Stödet anpassas successivt till skolornas nuläge för att på bästa möjliga sätt och fullt ut implementera läsa-skriva-räkna-garantin. Skolornas arbete med läsa-skriva-räkna-garantin följs upp årligen genom en enkät. Som svar på ett antal uppdrag från grundskolenämnden har förvaltningen därtill kartlagt nuläge och erfarenheter kring tidiga stödinsatser med hjälp av statistik, samtal med skolledare, specialpedagoger och lärare. Den bilden har därefter analyserats i förhållande till forskning för att föreslå verkningsfulla insatser. Kort konstateras att det inom ramen för huvudmannens ansvar pågår åtgärder för att stödja skolors tillämpning av LSR-garantin:

- årshjul för kartläggningsarbete,
- stöd för kartläggning av flerspråkiga elever,
- riktlinjer för övergångar och samverkan mellan skolformer/-stadier,
- nätverk för specialpedagoger, workshops m.m.

Kartläggningar i förskoleklass genomförs sedan två år tillbaka och dokumenteras i särskild ordning. De genomförs under höstterminen och ska därför mer betraktas som ett resultat av arbetet i förskolan men är samtidigt en viktig utgångspunkt för lärarna i förskoleklass att planera sin undervisning och särskilda stödinsatser utifrån. För att som individ kunna utveckla läs- och skrivförmåga krävs många olika kunskaper, förmågor och färdigheter. Denna utveckling börjar redan tidigt i barns liv. Redan i förskolans undervisning ska barn ges möjlighet att bland annat utveckla nyfikenhet för skriftspråket och förmågan att lyssna, samtala och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Internationella studier visar dock att variationen kan vara stor i barns förmåga att läsa och skriva vid skolstart och att barn med outvecklad sådan förmåga vid skolstart löper större risk att vara svaga läsare även senare under skoltiden.

Tidiga insatser är därför viktiga tillsammans med en undervisning som kan knyta an till undervisningen i förskolan. Därför är övergångar och samverkan mellan förskola och skola central när det kommer till tidiga insatser. Förskole- och grundskoleförvaltningarna har följt upp övergångsarbetet som ägde rum under läsåret samt planerna för övergång och samverkan genom en enkät till de berörda skolledarna i båda förvaltningarna. Utvärderingen av enkätsvaren understryker behovet av ökad samverkan mellan stadens förskolor och skolor. Under kommande läsår planeras därför samverkansträffar, i respektive

utbildningsområde, mellan förskolans skolläda och skolan skolläda och biträda skolläda med ansvar för förskoleklass och fritidshem.

När det gäller andel elever i årskurs ett som uppnått kunskapskraven i läsförståelse och skrivförståelse ligger detta stabilt sedan förra året. Andel elever i årskurs tre som uppnått kunskapskraven i alla ämnen ligger på en något högre nivå i relation till föregående år. Förvaltningen kan konstatera att de tidiga uppföljningarna av elevers kunskapsutveckling inte alltid följs av en analys och stödinsatser. Det kan till viss del förklaras av bristen i samråd mellan lärare och specialpedagoger. Det finns dock en stor variation mellan stadens skolor i hur samrådet med specialpedagogisk kompetens ser ut, både organisatoriskt och innehållsmässigt. På en del skolor ingår kartläggningsarbete och samråd i ett tydligt årshjul. På andra skolor kan lärare däremot lämnas ensamma i att fånga upp elever i behov av stöd. Kartläggningsarbetet och bedömningsarbetet kring de yngsta eleverna behöver prioriteras långsiktigt, på både huvudmanna- och skolnivå.

Förvaltningen behöver därför på ett mer systematiskt sätt utveckla former för att följa upp och säkerställa att elevers stödbehov förs vidare, leder till faktiska stödinsatser, och om dessa leder till avsedda effekter. Mot denna bakgrund har förvaltningen initierat en fördjupad uppföljning inom ramen för förvaltningens kvalitetsdialoger. Under en tid framöver kommer förvaltningen genomföra tematiska kvalitetsdialoger med fokus på uppföljning av LSR-garantin för tidiga stödinsatser. Huvudsyftet är att ta fram fördjupad kunskap om garantins implementering och resultat för att på så vis ge underlag för effektiva förbättringsåtgärder samt utveckla och tydliggöra dialogernas ansvarsfunktion. Ett sätt att stärka dialogernas ansvarsfunktion är att göra en skarpare ”loop” tillbaka och närmare efterfråga vilka tidiga stödinsatser som genomförts.

5.5.4 Åtgärdsprogram och måluppfyllelse

När en elev bedöms inte nå kunskapskraven i ett ämne, ska extra anpassningar ges eleven. Om dessa inte ger effekt ansvarar skolläda för att utreda om eleven har behov av särskilt stöd. Om stödbehov bedöms föreligga ska ett åtgärdsprogram upprättas med insatser som skolan ska genomföra för att öka elevens förutsättningar att nå kunskapskraven.

Grundskoleförvaltningen har jämfört andelen elever med aktuella åtgärdsprogram i årskurserna tre, sex och nio med andelen elever som inte når kunskapskraven i ett eller fler ämnen. I jämförelse med föregående läsår kan konstateras att elever i årskurs sex och nio i något lägre utsträckning får åtgärdsprogram upprättade än tidigare, medan elever i årskurs tre har en något lägre andel som inte når kunskapskraven, men också en något lägre andel som får åtgärdsprogram.

Andel elever med åtgärdsprogram samt andel elever som ej nådde kunskapskraven

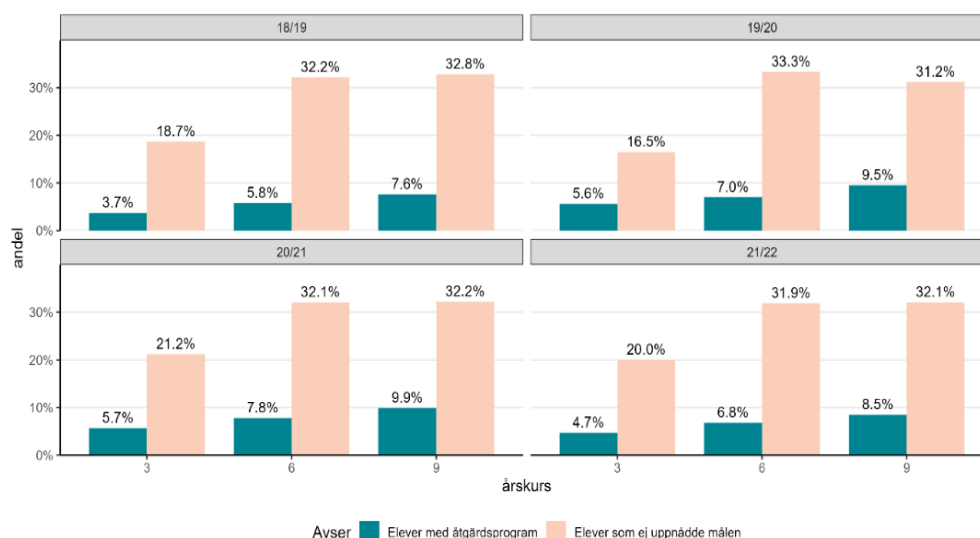

Bild 22. Jämförelse över tid av elever i årskurs tre, sex och nio. Andel med åtgärdsprogram och andel som inte uppnådde kunskapskraven i ett eller flera ämnen. Källa: Grundskoleförvaltningen via Skolverket.

Grundskoleförvaltningen har sedan tidigare konstaterat att åtgärdsprogram behöver sättas in i ett tidigare skede än vad som oftast sker idag, eftersom skolsvårigheter som inte hanteras och åtgärdas på rätt sätt tenderar att bli mer och mer problematiska ju högre upp i åldrarna eleven kommer. Tidig upptäckt och rätt stöd kan förebygga att en elev får omfattande problem längre fram. Förvaltningen har därför för fjärde året i rad med stöd av Skolverket belyst andelen elever med åtgärdsprogram i respektive årskurs, för att se om arbetet med tidiga stödinsatser har gett någon effekt – det vill säga om kurvan har ”planat ut”. Förvaltningen ser att andelen elever med åtgärdsprogram generellt verkar vara lägre än tidigare i flera årskurser.

Förvaltningen ser att andel åtgärdsprogram kan vara svårtolkat som indikation på åtgärdade stödbehov. Parallellt med arbetet för tidiga stödinsatser pågår implementeringen av riktlinjen för mer tillgängliga lärmiljöer, som förväntas leda till färre åtgärdsprogram eftersom fler elever fångas upp i den bredd som undervisningen då erbjuder. Att arbeta med extra anpassningar på ett tidigt och medvetet stadium kan leda till att ett senare åtgärdsprogram inte behövs i samma utsträckning.

Jämförelse av elever med åtgärdsprogram över tid

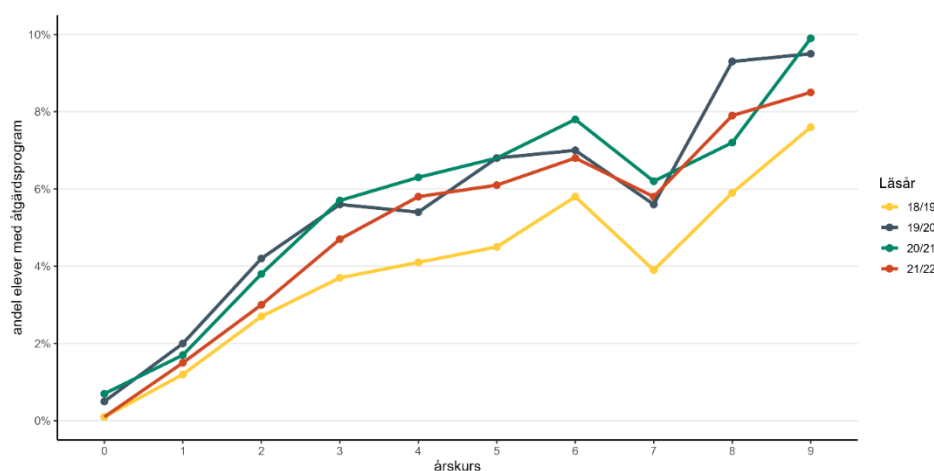

Bild 23. Jämförelse av andelen elever med åtgärdsprogram över tid, alla årskurser.
Källa: Grundskoleförvaltningen via Skolverket.

5.5.5 Upplevelser av anpassningar av undervisningen i årskurs två

I Göteborgsregionens enkät för årskurs två får elever värdera i hur stor utsträckning undervisningen anpassas efter dem, det vill säga i vilket grad lärare hjälper dem och förklarar för dem så att de förstår. Flickor i mellan- och högindexkategorin uppger i högst utsträckning att de får sådan hjälp, vilket också innebär ett positivt trendbrott från föregående år. Övriga elevkategorier upplever en allt sämre anpassning av undervisningen, sett över tid.

Upplevelser av anpassningar av undervisningen i årskurs två

Bild 24. Jämförelse av olika elevgruppers upplevelser av att anpassningar av undervisningen. Källa: Göteborgsregionen

5.5.6 Upplevelser av skolsvårigheter i årskurs fyra

Förvaltningen har sedan läsåret 17/18 följt utvecklingen av hur olika elevgrupper värderar sin egen upplevelse av skolsvårigheter. Detta sker genom

att sammanställa den data som på individnivå journalförs inom ramen för elevhälsan i årskurs fyra. Sammanställningen sker manuellt och kan därför inte med säkerhet sägas vara helt tillförlitlig, men bedöms ändå vara en bra källa till information eftersom elever enskilt värderar sin skolsituation i samtal med skolsköterska. Elever med ofullständiga personnummer (nyanlända), skyddad identitet eller som inte genomfört hälsosamtalen (exempelvis elever med problematisk skolfrånvaro) ingår inte i underlaget. Frågan som ställs är ”Har du svårigheter i skolarbetet?”. Svaren bör inte tolkas som en faktisk nivå över antalet stödbehövande elever, utan snarare en värdering av hur tillgänglig undervisningen och skolsituationen upplevs av eleverna.

Förvaltningen ser att upplevda skolsvårigheter ökar något för de flesta elevgrupper, särskilt för pojkar i högindexskolor i jämförelse med föregående år.

Upplevelser av skolsvårigheter i årskurs fyra

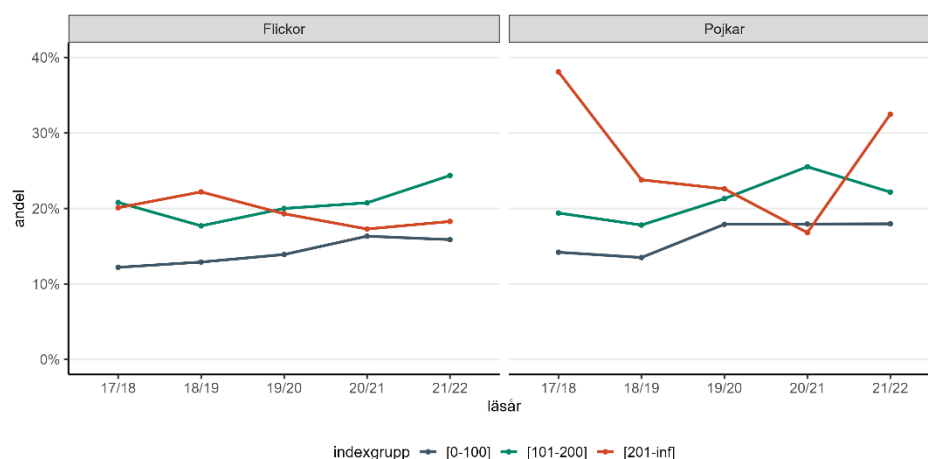

Bild 25. Upplevda skolsvårigheter i årskurs fyra över tid, olika elevgrupper. Källa: PMO.

5.5.7 Upplevelser av stöd i undervisningen i årskurs fem och åtta

Förvaltningen har analyserat Skolinspektionens enkät för årskurs fem och åtta för området *Stöd*. Området handlar om i vilken utsträckning elever upplever att de får hjälp med skolarbetet och om skolarbetet upplevs som för svårt. Skolinspektionen har dock ändrat sin enkätstruktur och ställer nu direkta frågor till eleverna, istället för påståenden. Antalet skalsteg har också ändrats. Skolinspektionen genomför sin enkät på andra tidpunkter på året än Göteborgsregionen. Detta kan innebära att exakta jämförelser med enkätresultat redovisade i förra årets kvalitetsrapport inte blir tillförlitliga, och förvaltningen väljer därför här att redovisa svaren endast för 2022.

Enkätresultaten för årskurs fem visar att pojkar i något högre utsträckning än flickor upplever att de får stöd i undervisningen, men skillnaderna mellan de olika elevgrupperna är relativt små. Värt att notera är dock att förra årets

upplevelser av anpassningar i undervisningen för dåvarande årskurs fem var betydligt mer positiva i alla elevgrupper.

Upplevelser av stöd i undervisningen i årskurs fem

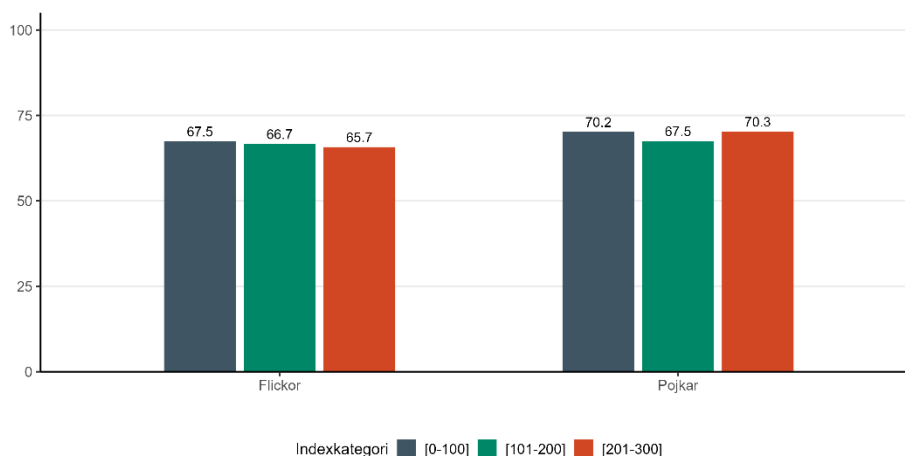

Bild 26. Olika elevgruppers upplevelser av stöd. Källa: Skolinspektionen

Elever i årskurs åtta upplever mindre stöd i undervisningen än elever i årskurs fem, vilket är ett mönster som återfinns sedan tidigare. Även här har pojkar en något mer positiv upplevelse. En jämförelse med dåvarande årskurs nio visar att årets högstadiееlever har en betydligt sämre upplevelse av stöd i undervisningen, även om exakta jämförelser alltså inte låter sig göras.

Upplevelser av stöd i undervisningen i årskurs åtta

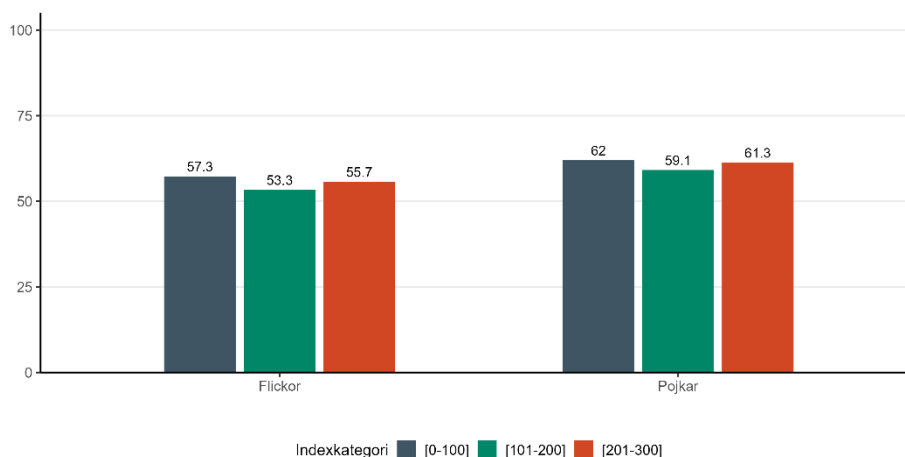

Bild 27. Olika elevgruppers upplevelser av stöd. Källa: Skolinspektionen

5.5.8 Klagomålsärenden

Förvaltningen hanterar klagomål från vårdnadshavare, som kan kategoriseras i olika huvudområden. Totalt antal klagomålsärenden under läsåret var 116 stycken, vilket kan jämföras med 217 föregående år. Det har alltså skett en markant minskning i antalet inkomna klagomål under läsåret 21/22, och även jämfört med läsåret 19/20 då det inkom totalt 165 klagomål. Vad minskningen beror på är svårt att säkerställa, men en skillnad som kan påverka är att

Skolinspektionen tidigare överlämnade inkomna anmälningar till huvudmannens klagomålshantering för utredning. Detta har Skolinspektionen slutat med, och hänvisar nu endast anmälaren till att i första hand vända sig till huvudmannens klagomålshantering innan det kan bli aktuellt för Skolinspektionen att hantera ärendet. Som exempel lämnade Skolinspektionen över 62 ärenden läsåret 20/21, men i stort sett inget alls under 21/22.

De klagomål som redogörs för gäller endast klagomål som inkommit till grundskoleförvaltningens klagomålshantering, inte de klagomål som inkommer direkt till skolledare. Anledningen till att klagomål som framförs direkt till skolledare inte tas med här är att dessa omhändertas på det sätt hen finner mest lämpligt. De flesta klagomål är färdigutredda, och den vanligaste åtgärden på utbildningschefsnivå var ”följa upp pågående åtgärder”, följt av ”samverka med hemmet”.

Förvaltningen ser att klagomålshanteringen kan utvecklas för att på en systematisk nivå bli en integrerad del av huvudmannens kvalitetsarbete. På så sätt kan huvudmannens behovsanalyser bli mer träffsäkra.

Antalet klagomålsärenden som berörde särskilt stöd under läsåret var färre än tidigare år, men andelen är jämförbar.

Läsår	18/19	19/20	20/21	21/22
Antal klagomålsärenden som berör särskilt stöd	15 st	38 st	50 st	25 st
Andel klagomålsärenden som berör särskilt stöd	21%	23%	23%	22%

Bild 28. Jämförelse av antal och andel klagomål över tid, som berör särskilt stöd.

5.6 Sammanfattning Kunskaper

Vårens kunskapsresultat har förbättrats lite i tidiga åldrar och ligger relativt stabilt i senare åldrar. Pojkars resultat fortsätter öka i förhållande till flickornas, det vill säga, skillnaderna mellan flickor och pojkars betygsresultat minskar. Sammantaget är det fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden och mönstret sedan tidigare år kvarstår – skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat.

Elevers upplevelser av undervisningens kvalitet kan sammanfattas i enkätsvaren för frågeområdena *studiero*, *veta vad som krävs* och *stimulans*. För årskurs två är svaren blandade, men med genomgående mer positiva upplevelser än tidigare år för flickor i högindexskolor. För de äldre åldrarna upplever fortfarande pojkar en bättre undervisningskvalitet än flickor, och elever från socioekonomiskt gynnsamma förhållanden tenderar att vara mer nöjda än andra.

Förvaltningen ser en minskning av skolnärvaron i relation till läsåret 20/21, sannolikt beroende på covid-pandemin. Detta gäller i synnerhet högstadiet. Generellt är närvaron och registreringsfrekvensen lägre i högindexskolor.

Grundskoleförvaltningen har sedan tidigare konstaterat att åtgärdsprogram behöver sättas in i lägre åldrar än vad som oftast sker idag för elever i behov av

särskilt stöd. Det finns inga tecken på det sker en förskjutning mot fler upprättade åtgärdsprogram i de tidiga årskurserna. Förvaltningen ser att upplevda skolsvårigheter i årskurs två, fyra och fem ökar något över tid för flera elevgrupper, särskilt för pojkar i högindekskolor i jämförelse med föregående år.

Förvaltningen arbetar med att skapa förutsättningar för en god undervisning. Det handlat bland annat om stöd till skolledare och lärare för att utveckla skolornas kompetens när det gäller arbetet med läsa-skriva-räkna-garantin. Därtill har det handlat om hur förvaltningen skapat förutsättningar för kollegialt lärande, erfarenhetsbyten samt implementeringsinsatser avseende nya kursplaner, riktlinjer för tillgängliga lärmiljöer och rutiner kopplat till närvaroarbetet.

6 Sammanfattande analys och rekommendationer

Inom ramen för den kommunala styrningen av skolan i Göteborg finns sammanhang där kvalitetsrapportens slutsatser kan fångas upp, prioriteras och arbetas vidare med på huvudmannanivå, exempelvis som mål och aktiviteter i verksamhetsplaneringen, kommande budgetar och andra relevanta styrdokument så som handlingsplaner. Kvalitetsrapporten är således ett dokument som samlar både en analys av verksamhetens kvalitet och förvaltningens bedömning om utvecklingsåtgärder.

I detta läsårs kvalitetsrapport har olika underlag presenterats under rubrikerna Förutsättningar, Normer och värden samt Kunskaper. Förvaltningen bedömer att kraftfulla åtgärder fortsatt behöver genomföras för att nå en ökad likvärdighet mellan skolor, en mer tillgänglig lärmiljö och ett fortsatt fokus på tidiga stödinsatser för elever som inte når fullgoda kunskapsresultat. Detta är utvecklingsområden som också återfanns i förra läsårets rapport, och som förvaltningen har vidtagit åtgärder kring under året som gått; undervisningens kvalitet, kompetensförsörjning, tidiga stödinsatser samt ökad likvärdighet. Dessa områden är inte unika för Göteborgs grundskolor och känns igen från den dagliga debatten om skolans utmaningar. Uppföljningar och analyser visar på ett fortsatt behov av att hålla i det utvecklingsarbetet, vilket kräver uthållighet, ett långsiktigt arbete och en stegvis utveckling. Samtidigt behöver grundskolenämnden som huvudman våga pröva nya vägar och utveckla ledning och styrning i sitt systematiska kvalitetsarbete, för att nå det helhetsgrepp som krävs för att komma till rätta med komplexa problem.

6.1 Steg i rätt riktning

Förvaltningen kan i denna rapport konstatera att det finns indikatorer som visar på att utvecklingsarbetet går i rätt riktning – legitimationsgraden ökar över tid, personalstabiliteten har ökat sedan förra året och en viss förbättring av kunskapsresultaten har skett i de yngre skolåren. Det finns också anledning i detta sammanhang att lyfta fram den stabilitet som kunnat upprätthållas i verksamheten trots att läsåret präglades av att pandemins konsekvenser fortsatt behövde hanteras. I detta sammanhang kan elevernas studieresultat i årskurs nio lyftas fram, där förvaltningen ser att resultaten kunnat upprätthållas trots viss distansundervisning. Närvaroregistreringsfrekvensen har trots dessa förutsättningar också ökat något. Därtill har en rad förutsättningar för utvecklingsarbetet kommit på plats; riktlinjer för tillgängliga lärmiljöer, implementeringsarbete avseende reviderad läroplan och kursplaner, fortsatt implementering av läsa-skriva-räkna-garantin samt framgångsrika satsningar inom värdegrundsarbetet utgör några exempel.

6.2 Stärk språk- och kunskapsutvecklingen för ökad likvärdighet

Förvaltningens uppföljningar och analyser visar dock på fortsatt stora skillnader i kunskapsresultaten inom staden. Mönstret sedan tidigare år kvarstår: skolor där eleverna har socioekonomiskt sämre förutsättningar uppnår i regel lägre kunskapsresultat. Sådana skolor har också i genomsnitt lägre andel lärare med legitimation, högre personalomsättning, lägre närvaro, fler elever som byter skola under läsåret och lägre inskrivningsgrad i fritidshemmet. Därtill har eleverna som påbörjar förskoleklass i dessa skolor sämre språkliga förutsättningar, sannolikt delvis som en konsekvens av lägre närvaro i förskola. Sammantaget innebär detta att det fortsatt finns en påtaglig pedagogisk segregation bland stadens skolor, även om det finns flera goda exempel i förvaltningen på skolor som trots ett elevunderlag med stora utmaningar lyckas rekrytera behörig personal och skapa stabila organisationer. Förvaltningen avser att undersöka mer grundligt vad som utmärker de skolor som lyckas med denna utmaning och hur huvudmannen kan stödja en positiv utveckling.

Det är tydligt att elever med de allra svagaste studieförutsättningarna i ett tidigt skede i skolgången fortsatt behöver prioriteras högt för att kompensera för svaga språkliga färdigheter. Detta gäller särskilt elever i socioekonomiskt svaga områden där skolan kan vara den enda miljö där eleven kommer i kontakt med det svenska språket. Grundskoleförvaltningen behöver därför fortsatt anpassa sin organisation och utveckla strategier som förhåller sig till och kompenserar för den djupa segregation som Göteborg präglas av. Utifrån boendesegregationen i Göteborg finns stora svårigheter att få till en ökad blandning av elever med sämre och bättre språkliga och socioekonomiska förutsättningar. Detta är i sig är problematiskt eftersom kamrateffekter annars hade kunnat gynna en språklig och kunskapsmässig utveckling hos eleverna med sämst studieförutsättningar. Insatser behöver därför istället vara kompensatoriska och riktade i syfte att jämna ut elevernas förutsättningar.

Förvaltningen kan konstatera att de kompensatoriska insatser som hittills genomförts inte givit tillräckligt resultat. Förvaltningen behöver därför utveckla formerna för de riktade kompensatoriska insatserna. Formerna för detta och insatsernas innehåll behöver ta sin utgångspunkt i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Exempelvis blir forskningsresultaten från den pågående forskning vid Göteborgs universitet av ett antal högindexskolor i Göteborg särskilt viktig i detta sammanhang. Erfarenheter från Skolinspektionen granskningar visar att det är ovanligt att huvudmän genomför kraftfulla insatser baserade på en tydlig problembild för att vända långvarigt låga resultat. För att huvudmannens stöd ska kunna göra skillnad för eleverna ser Skolinspektionen betydelsen av att stödet utgår från skolans specifika problem och baseras på en analys av orsaker till låga kunskapsresultat. Förvaltningen behöver i utformandet av riktade insatser framöver hitta arbetsformer som säkerställer att insatserna ”biter” på de specifika problemen. En sådan ansats kan kräva att förvaltningen mer påtagligt behöver omprioritera och rikta sina stödjande insatser och kompetenser för att kunna bidra till en sådan problemlösning.

Förvaltningen rekommenderas också fortsatt att satsa på och förstärka insatser för att stärka språkutvecklingen för framför allt yngre elever med sämre förutsättningar. Detta kan innebära satsningar på läs- och skrivutveckling, lovskola, skolbibliotek, utökad inskrivning i fritidshem, ökad skolnärvaro, noggranna uppföljningar av stödbehov vid övergångarna i kedjan från förskola till förskoleklass och årskurs ett, samt utökad timplan. Inte minst är samverkan med förskoleförvaltningen central, där samordningsvinster kan uppnås i satsningar för att nå och motivera vårdnadshavare att skriva in sina barn i förskola och fritidshem, vilket ger bättre förutsättningar att utveckla sitt språk. Även frågan om avgifter för dessa verksamheter har visat sig ha en stor avskräckande effekt hos de vårdnadshavare vars barn behöver detta som mest, vilket indikerar att inkomstgränser och avgiftsnivåer kan behöva ses över för de vårdnadshavare som har lägst inkomster. Vidare behöver satsningar på simundervisning för denna målgrupp elever riktas till de yngre åldrarna och i högre utsträckning förläggas på tid som inte konkurrerar med övrig viktig lektionstid.

Grundskoleförvaltningen behöver vidare fortsatt prioritera arbetet med att kompetensförsörja och höja behörigheten i lärarkåren och att stärka förutsättningar för och kompetens inom elevhälsan i framför allt skolor i områden med social utsatthet. Detta är viktiga grundförutsättningar för att kunna nå en undervisning av hög kvalitet som möjliggör för eleverna att nå kunskapskraven i skolan. Arbetsmiljöfrågor behöver också belysas här för att öka andelen anställda som stannar kvar på sin arbetsplats. Kompetensförsörjningen är en central komponent för att lyckas erbjuda den undervisning som på allvar kan göra skillnad för eleverna med sämst förutsättningar. Förvaltningen behöver här vända på varje sten för att hitta nya vägar att attrahera kvalificerade medarbetare. Inom fritidshemsområdet kan exempelvis införande av öppen fritidsverksamhet i mellanstadiet övervägas på nytt, vilket skulle frigöra lärare i fritidshem att koncentreras till yngre åldrar där effekten av fritidshem ger störst utdelning för elevers språk- och kunskapsutveckling.

På huvudmannanivå behöver också förvaltning och nämnd statistiskt kunna följa utvecklingen i skolor som präglas av social utsatthet på ett sätt som bättre än idag stämmer överens med verksamhetens förutsättningar. Detta skulle kunna göras genom en översyn av de klusterindelningar som underlagen genomgående redovisas utifrån i denna rapport.

6.3 Utveckla tidiga och riktade stödinsatser

Det är oroväckande att flera elevgrupper i olika årskurser över tid upplever sig ha större svårigheter i skolarbetet, sett till enkätsvar och uppgifter från hälsosamtal. Förvaltningen ser dock ännu ingen tydlig korrelation mellan dessa upplevelser och sämre skolprestationer, men tar uppgifterna på allvar och som en signal om att undervisningen behöver utvecklas ytterligare. Eventuella stödbehov behöver identifieras och åtgärdas i ett tidigt skede.

Förvaltningen följer olika elevgrupper för att studera deras kunskapsmässiga progression från förskoleklass till årskurs ett. Vid en sådan uppföljning kan det

konstateras att elever med få godkända omdömen i kartläggningsmaterialet i förskoleklass uppnår i klart lägre grad godkända omdömen vad avser läsning och skrivning i årskurs ett. När det gäller progressionen från bedömningsstödet för läsning i årskurs ett till nationellt prov i svenska/svenska som andraspråk i årskurs tre, så visar förvaltningens uppföljningar att av de elever som inte uppnår kravnivåerna för läsning i årskurs ett har endast drygt 10 procent fått godkänt provresultat i svenska i årskurs tre. Förvaltningen har även följt upp denna elevgrupps resultat i årskurs sex och ser även där att dessa elever utmärker sig i negativ mening. Dessa resultat bekräftar återigen bilden av att elever som kommer efter tidigt har svårt att komma igen kunskapsmässigt om inte skolan tidigt kan identifiera elever som behöver stöd. Att sätta in rätt stöd så tidigt som möjligt är av avgörande betydelse. Kompetensförsörjning av specialpedagoger och speciallärare är en viktig strategi i arbetet med att utforma insatser som får avsedda effekter.

Förvaltningen arbetar för närvarande med att tydliggöra och utveckla kvalitetsdialogernas ansvarsfunktion och dess inverkan på förvaltningens systematiska kvalitetsarbete, liksom att ta fram kunskap om arbetet med läsa-skriva-räkna-garantin på ett antal skolor. I detta arbete ska ett relevant stöd utformas. Det finns ett vetenskapligt syfte och en empiriskt prövad kunskap om de underliggande avsikterna i garantin kan uppfyllas. Detta arbete bör fortlöpa i syfte att utgöra ett fullgott kunskapsunderlag för att på så vis utforma en ändamålsenlig styrning av arbetet med tidiga stödinsatser.

6.4 Stärk huvudmannaskapet för undervisningsutvecklingen

Undervisningens kvalitet behöver också stärkas generellt genom ett starkare ämnesdidaktiskt fokus i framför allt matematik och svenska som andraspråk, liksom ett fortsatt arbete för en skola på vetenskaplig grund. Här bör organiseringen av nätverksarbetet lyftas som ett utvecklingsområde. Att Center för Skolutveckling fortsatt organiserar grundskoleförvaltningens främsta strategi för undervisningsutveckling är problematiskt och otydligt utifrån att kedjan i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete då inte hänger ihop helt och hållet. Detta innebär till exempel att identifierade utvecklingsområden i undervisningen inte per automatik kopplas till innehållet i de nätverksträffar som syftar till att utveckla undervisningen, utan dessa lämnas utan tillräckligt kraftig styrning. De insatser som istället görs prickar också bara delvis rätt. Det är därmed av stor betydelse att grundskoleförvaltningen ges möjlighet att organisatoriskt kunna inhysa och styra de utvecklingsresurser som finns för skolutveckling – en förutsättning för ett sammanhållet och effektivt utvecklingsarbete i olika former. Inte minst utifrån att grundskoleförvaltningen sedan 2018 arbetat utifrån förstärkningsområdet *Tydligare ansvar, styrning och ledning*, bör därför frågan om organiseringen av undervisningsutvecklingen prioriteras.

6.5 Fortsätt implementeringen av riktlinjen för en tillgänglig lärmiljö

Lärmiljöerna behöver fortsätta att utvecklas till att bli mer tillgängliga, i enlighet med riktlinjen som stegvis implementeras i verksamheterna. Med en mer tillgänglig lärmiljö, anpassad för det stora flertalet elever, höjs kvaliteten och fler elever klarar skolgången utan extra anpassningar och särskilt stöd.

En förutsättning för en mer tillgänglig lärmiljö är att tydliggöra roller och ansvar för samtliga professioner i arbetet och tillse att medarbetarna har eller får möjlighet att utveckla erforderlig kompetens för sitt ansvar i arbetet. En central komponent i detta arbete torde vara att stötta skolledarna i att tydliggöra kommunikation, roller och ansvar för samtliga professioner i skolan – ett område som trots hög medvetenhet sedan länge ändå tycks vara svårt att organisera för men som är centralt för att uppnå en effektiv stödprocess för aktuella elever.

6.6 Rikta värdegrundsarbetet

Forskning¹¹ visar entydigt att det finns ett starkt dubbelriktat samband mellan studieresultat och hälsa. Goda resultat leder till bättre hälsa samtidigt som god hälsa ger bättre förutsättningar att nå kunskapsmålen. Elever påverkas i sin utveckling av det som sker i skolan och alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Under rubriken Normer och värden har denna rapport via statistiken över kränkningar kunnat identifiera att antalet kränkingsanmälningar utifrån etnicitet har ökat. Flickor i så kallade mellanindexskolor visar sig återigen vara en grupp elever med sämre trygghets- och skolupplevelser än andra elever, och där en djupare analys behöver göras av orsakerna till denna upplevelse. Kränkningar på sociala medier anmäls i låg utsträckning av skolorna, vilket också behöver undersökas vidare. Sammantaget kan förvaltningen konstatera att värdegrundsarbetet i skolan fortsatt behöver stärkas såväl på huvudmanna- som enhetsnivå utifrån dessa områden.

¹¹ Skolverket (2019) Hälsa för lärande – lärande för hälsa. Serien Forskning för skolan

7 Referenser

Grundskoleförvaltningen (2022) Kränkningssincider 210701-220630, statistikrapport, grundskoleförvaltningen 2022

Göteborgs Stad (2022) Grundskolenämndens lokalbehovsplan, dnr N609-3130/22

Håkansson, J & Sundberg, D (2012). Utmärkt undervisning. Stockholm: Natur & Kultur.

Högskolan Väst, Larsen Andersson, Forslund Frykedal & Thorsen *Främjande och förebyggande insatser för elever i riskzon att inte fullfölja sina studier*, s. 9

IFOUS (2019) Rapportstudien *Skolnärvaro – en översikt av forskning om att främja alla barns och ungas närvaro i skolan*, rapportserie 2019:13

Kornhall, P (2018). Lärare - en handbok. Stockholm: Natur & Kultur.

Lindgren, L (2022) Kan likvärdighet (vad det nu är) styras fram? Utvärdering av förskolans och grundskolans omorganisering I Göteborgs stad. Förvaltningshögskolans rapporter. Rapport 163. Göteborgs Universitet.

Skaalvik, E och Skaalvik, S (2016). Motivation och lärande. Stockholm: Natur & Kultur.

Skolinspektionen [https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och Vagledning undervisning/](https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-Vagledning/undervisning/)

Skolverket (2018) Allmänna råd om betyg och betygssättning Stockholm: Skolverket.

SOU 2019:40 Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan.

Zimmerman, F (2019). Vad lärare och andra vuxna behöver veta för att fler pojkar ska lyckas i skolan. Stockholm: Liber.

Wallberg, H (2013). Formativ bedömning i praktiken. Stockholm: Gothia fortbildning.

8 Bilaga

Medelmeritvärden i årskurs nio.

Ämne	Läsår 18/19	Läsår 19/20	Läsår 20/21	Läsår 21/22
Bild	14,0	14,2	14,3	14,5
Engelska	13,8	13,9	13,8	14,4
Hem och konsumentkunskap	14,0	14,1	14,0	14,3
Idrott och hälsa	13,5	14,0	13,7	13,7
Matematik	11,3	11,9	11,9	11,5
Moderna språk, elevens val	16,0	16,6	15,9	16,2
Moderna språk, språkval	14,5	14,2	14,0	13,8
Modersmål	16,5	16,4	16,1	16,4
Musik	14,3	14,5	14,4	14,6
Biologi	12,8	12,6	12,7	12,7
Fysik	12,6	12,5	12,4	12,3
Kemi	12,4	12,4	12,2	12,2
Geografi	13,0	13,1	13,3	13,0
Historia	13,0	13,2	13,3	13,3
Religionskunskap	12,9	13,4	13,4	13,2
Samhällskunskap	13,2	13,2	13,2	13,2
Slöjd	14,1	14,2	14,2	14,4
Svenska	14,2	14,2	14,2	13,9
Svenska som andraspråk	7,3	7,8	8,4	8,0
Teknik	13,1	13,3	13,3	13,3

Grundskoleförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: grundskola@grundskola.goteborg.se

Resultat 2022

Ansvar	Avvikelse per dec	%
Nordost 1	-321	-0,4%
Bergumsskolan F-9		
Björnsaredsskolan F-3		
Gunnilseskolan F-6		
Nordost 2	2 238	4,3%
Backegårdsskolan F-6		
Solbackeskolan F-6		
Solbackeskolan grundskola		
Nordost 3	709	1,2%
Gårdsmosseskolan F-6		
Sandeklevsskolan F-9		
Nordost 4	8 640	14,9%
Bergsjöskolan F-9		
Bergsjöskolan grundskola		
Nordost 5	30	0,1%
Fjällboskolan F-5		
Utbynässkolan F-3		
Nordost 6	-398	-0,7%
Kvibergsskolan F-9		
Nordost 7	-1 185	-1,9%
Gamlestadsskolan F-9		
Gamlestadsskolan grundskola		
Nordost 8	651	1,4%
Gärdsåsskolan 4-9		
Gärdsåsskolan grundskola		
Ramsdalsskolan F-3		
Nordost 9	2 204	4,5%
Talldungeskolan F-3		
Utmarksskolan 4-9		
Nordost 10	36	0,1%
Lärjeskolan F-9		
Lärjeskolan Grundskola		
Nordost 11	-608	-0,9%
Bergsgårdsskolan F-6		
Bergårdsskolan grundskola		
Eriksboskolan F-6		
Eriksboskolan grundskola		
Nordost 12	815	1,0%
Emmaskolan F-3		
Emmaskolan grundskola		
Hammarkullsskolan F-3		
Hammarkullsskolan grundskola		
Nytorpsskolan 4-9		
Nytorpskolan grundskola		
Nordost 13	0	0,0%
Gunnaredsskolan F-3		
Rannebergsskolan F-3		

Rannebergsskolan grundsärskola		
Vättleskolan 4-9		
Vättleskolan grundsärskola 4-9		
Nordost 14	-1 974	-2,5%
Gårdstensskolan 4-9		
Gårdstensskolan grundsärskola		
Lilla Gårdstensskolan F-3		
Lilla Gårdstensskolan sär		
Långmosseskolan F-3		
Nordost 15	1 866	2,5%
Lövgårdesskolan 4-9		
Rävebergsskolan F-3		
Tretjärnsskolan F-3		
Tretjärnsskolan grundsärskola F-3		
Nordost 16	366	3,8%
Kvibergsnässkolan 1-9 grundsärskola		
Nordost 17	1 267	15,4%
SU Aniara		
Nordost 18	4 062	13,5%
SU EFUS 1		
Utby SU-grupper		
Efus boende		
SU EFUS 2		
Gathenhielmsskolan inkl flexgrupp		
Nordost 19	1 274	5,1%
SU Kompassen		
Centrum 1	-916	-2,2%
Rosendalsskolan F-6		
Centrum 2	-571	-1,4%
Torpaskolan F-9		
Härlandatjärnsskolan F-9		
Centrum 3	1 976	3,9%
Kålltorpsskolan 4-9		
Centrum 4	6 013	9,8%
Kärralundsskolan Grundsärskola		
Kärralundsskolan F-9		
Parkskolan F-6		
Centrum 5	2 458	6,2%
Skårsskolan F-6		
Centrum 6	-1 442	-2,1%
Gustaviskolan F-5		
Johannebergsskolan Estetiska F-6		
Johannebergsskolan Montessori F-5		
Montessoriskolan Elyseum 6-9		
Centrum 7	-987	-1,5%
Guldhedsskolan F-9		
Landalaskolan F-3		
Mossebergsskolan F-2		
Centrum 8	-31	-0,1%
Annedalsskolan F-6		

Hagaskolan F-5		
Centrum 9	-533	-0,8%
Nordhemsskolan F-9		
Nordhemsskolan grundsärskola		
Centrum 10	-2 450	-4,1%
Kungsladugårdsskolan F-6		
Kungsladugårdsskolan grundsärskola		
Centrum 11	1 320	2,5%
Sannaskolan 7-9		
Sandarnaskolan F-6 (21/22 Sannask F-6)		
Centrum 12	-539	-1,1%
Karl Johansskolan F-6		
Centrum 13	182	0,6%
Fjällskolan F-6		
Centrum 14	-21	-0,1%
Oscar Fredriksskolan F-6		
Centrum 15	-1 010	-1,4%
Lundensskolan F-9		
Lundensskolan grundsärskola		
Centrum 16	-136	-0,3%
Bagaregårdsskolan F-6		
Ånäskolan F-6		
Sydväst 1	-2 360	-6,1%
Skytteskolan F-9		
Skytteskolan F-5		
Skytteskolan Grundsär		
Sydväst 2	-4 642	-7,0%
Flatåsskolan F-6		
Flatåsskolan F-3		
Västerhedsskolan F-3		
Sydväst 3	-276	-0,5%
Frölundaskolan F-9		
Frölundaskolan grundsärskola		
Sydväst 4	671	1,9%
Björkåsskolan F-6		
Slottsbergsskolan F-6		
Sydväst 5	459	1,2%
Askimsskolan F-6		
Trollängsskolan F-6		
Trollängsskolan grundsärskola		
Sydväst 6	115	0,3%
Hultskolan F-6		
Sisjöskolan F-3		
Sydväst 7	-5 451	-10,0%
Hovåsskolan F-9		
Hovåsskolan grundsärskola		
Sydväst 8	-279	-0,4%
Brötkärrsskolan F-6		
Nygårdsskolan F-9		
Sydväst 9	139	0,3%

Lindåsskolan F-9		
Sydväst 10	-2 180	-5,0%
Asperöskolan F-3		
Brännöskolan F-3		
Donsö skola F-6		
Styrsöskolan F-9		
Sydväst 11	-661	-1,4%
Näsets skola F-3		
Åkeredsskolan F-6		
Sydväst 12	-598	-0,8%
Högenskolan F-3		
Önneredsskolan F-9		
Sydväst 13	-882	-3,2%
Kannebäcksskolan Tremastaren F-6		
Ängåsskolan F-6		
Sydväst 14	-269	-1,1%
Vättnedalsskolan F-6		
Sydväst 15	2 756	4,3%
Frejaskolan F-9		
Frejaskolan Grundsärskola		
Sydväst 16	-2 010	-2,8%
Dalaskolan F-6		
Fiskebäcksskolan F-9		
Sydväst 17	-41	-0,1%
Påvelundsskolan F-9		
Påvelundsskolan Grundsärskola		
Sydväst 18	360	0,6%
Hagenskolan F-6		
Långedragsskolan F-6		
Nya Varvetskolan F-6		
Sydväst 19	669	1,8%
Frölunda Bräcke 1-9 grundsärskola		
Högsbögårdsskolan 1-9 Grundsärskola		
Sydväst 20	525	0,5%
Kannebäcksskolan 1-9 grundsärskola		
Kannebäcksskolan Döv o Hörsel F-9		
Kannebäcksskolan Tal o Språk F-9		
Hisingen 1	456	0,6%
Kärraskolan F-9		
Kärraskolan grundsärskola 1-9		
Hisingen 2	-462	-0,6%
Klarebergsskolan F-9		
Hisingen 3	0	0,0%
Backaskolan F-6		
Ellen Keyskolan F-6		
Skälltorpsskolan 7-9		
Hisingen 4	2 789	5,0%
Brunnsboskolan F-9		
Hisingen 5	6 543	10,0%
Bjurslättsskolan F-6		

<i>Bjurslättskolan grundskola</i>		
Hisingen 6	1 607	4,4%
<i>Rambergsskolan F-6</i>		
Hisingen 7	-2 101	-2,8%
<i>Bräckeskolan F-6</i>		
<i>Taubeskolan F-6</i>		
Hisingen 8	759	1,2%
<i>Herrgårdsskolan F-6</i>		
<i>Santosskolan 7-9</i>		
Hisingen 9	1 915	2,1%
<i>Hjuviksskolan F-3</i>		
<i>Hällsviksskolan F-3</i>		
<i>Nordlyckeskolan 7-9</i>		
<i>Skutehagsskolan F-6</i>		
Hisingen 10	3 166	8,1%
<i>Noleredsskolan F-6</i>		
<i>Snäckebergsskolan F-3</i>		
Hisingen 11	2 330	2,8%
<i>Torslandaskolan F-6</i>		
<i>Torslandaskolan 7-9</i>		
<i>Torslandaskolan grundskola 7-9</i>		
Hisingen 12	788	1,7%
<i>Lillebyn F-6</i>		
<i>Älvegårdsskolan F-3</i>		
Hisingen 13	0	0,0%
<i>Björlandagården F-6</i>		
<i>Trulsegårdsskolan 7-9</i>		
<i>Lilla Trulsegårdsskolan F-3</i>		
Hisingen 14	-191	-0,5%
<i>Bärbysskolan F-6</i>		
<i>Skogomeskolan F-6</i>		
Hisingen 15	-241	-0,3%
<i>Glöstorpskolan 7-9</i>		
<i>Gunnestorpskolan F-6</i>		
<i>Tångenskolan F-6</i>		
Hisingen 16	-243	-0,6%
<i>Kärrdalsskolan F-5</i>		
<i>Lerlyckeskolan F-6</i>		
Hisingen 17	1 015	1,9%
<i>Toleredsskolan F-9</i>		
Hisingen 18	-577	-1,2%
<i>Jättstensskolan F-9</i>		
Hisingen 19	6 381	5,8%
<i>Landamäreskolan F-3</i>		
<i>Svartedalsskolan 4-9</i>		
<i>Svartedalsskolan grundskola</i>		
Hisingen 20	-648	-1,0%
<i>Nya Skolan Länsmansgården F-3</i>		
<i>Sjumilaskolan F-9</i>		
Hisingen 21	-123	-0,3%

<i>Ryaskolan F-9</i>		
Hisingen 22	-56	-0,2%
<i>Svenska Balettskolan 4-9</i>		
Hisingen 23	-316	-1,8%
<i>Olshammarsskolan 1-9 Grundsärskola</i>		
Hisingen 24	521	4,5%
<i>Hinnebäcksskolan 1-9 Grundsärskola</i>		

Barnbokslut 2022

Uppföljning

2023-01-01

Innehåll

1	Barnbokslut 2022	3
1.1	Inledning	3
1.2	Artikel 2 – Principen om icke diskriminering	5
1.3	Artikel 3 - Barnets bäst	7
1.4	Artikel 6 - Barns rätt till liv, överlevnad och utveckling	8
1.5	Artikel 12 - Barns rätt till delaktighet	10
1.6	Barnkonventionens övriga artiklar	12
2	Sammanfattning	13

1 Barnbokslut 2022

1.1 Inledning

Barnkonventionen är sedan 2020 lag i Sverige. Inför utformningen av skollagen 2010:800 tog lagstiftarna hänsyn till barnkonventionen och den har därmed en hög följsamhet till barnkonventionen. Av förarbetena framgår att flera bestämmelser i skollagen infördes med grund i barnkonventionen, bland annat de kring barnets rätt att uttrycka sina åsikter och att barnets bästa ska vara utgångspunkt för all verksamhet. Barnkonventionen består av 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, med fyra grundprinciper som resterande artiklar ska läsas utifrån. Barnbokslutet 2022 tar avstamp i dessa fyra grundprinciper för att undersöka hur grundskoleförvaltningen har omhändertagit dessa under året som har gått. Målet är även att barnbokslutet ska utgöra ett underlag för kommande års barnrättsarbete. Förbättringsområden identifieras således också utifrån det arbete som har genomförts under året samt vilka resultat av arbetet som kan identifieras.

I Göteborgs Stad finns 146 grundskolor. Grundskoleförvaltningen har, förutom grundskolorna, även ansvar för grundsärskolor, fritidshem och förskoleklasser. Knappt 60 000 elever får sin dagliga undervisning i grundskolan och grundsärskolan i Göteborg. Elever är barn och de påverkas direkt eller indirekt av allt som görs inom ramen för förvaltningens verksamhet; från klassrummet, korridoren, skolgården till det arbete som utförs på förvaltningen och i nämnden. Vad det innebär är att allt arbete som görs inom ramen för grundskoleförvaltningens ansvarsområde kan sägas ha bäring på barnkonventionen och skulle därför kunna rymmas inom ramen för detta bokslut. Det görs dessutom en rad andra uppföljningar som redovisas till grundskolenämnden. Barnbokslutet syftar därför till att smalare följa upp och redogöra för det som inte får en lika självklar plats i de andra redovisningarna. Barnbokslutet ska ha ett självklart barnrättsperspektiv med barnet i centrum och belysa de strukturer som främjar barns rätt utifrån barnkonventionen. Inom ramen för denna uppföljning är det följaktligen inte elevens perspektiv som tas utan barnets. Det betyder att det som följs upp är det som påverkar barns situation direkt eller indirekt, kopplat till dem som barn och därmed rättighetsbärare och inte endast som elever. Självklart är anledningen till att barnen är en del av grundskoleförvaltningens verksamhet att de är elever och därför har rättigheter utifrån det, men i denna uppföljning är deras rättigheter alltså kopplade till det faktum att de är barn och därför har rättigheter stipulerade i barnkonventionen.

Barnkonventionen bygger på en barnsyn som innebär att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Alla vuxna som möter barn i skolan bör bemöta barnet som kompetent och kapabelt och det går

inte att komma ifrån att barnets rättigheter till stor del uppfylls eller inte uppfylls i relationen till de vuxna i skolan.

De kanske viktigaste förutsättningarna för att barns rätt till delaktighet och inflytande ska kunna tillgodoses i skolan är ett klassrumsklimat som kännetecknas av gemenskap, det främjar elevers delaktighet och allas möjlighet att bli hörda. Det handlar om lärarnas sätt att svara på elevernas initiativ, deras förmåga att lyssna till och tolka elevernas frågor och respons, men även att ge lämpliga och begripliga instruktioner till eleverna. Det handlar också om lärarnas förmåga att skapa relationer till eleverna och deras flexibilitet och pedagogiska fingertoppskänsla, det vill säga att anpassa sig efter stundens krav och den nuvarande situationen. Om lärare ser elever som kompetenta och kunniga främjas delaktighet. Värdegrunden och lärarnas bemötande av eleverna är med andra ord avgörande, liksom att tid och resurser avsätts för att lärare själva ska kunna reflektera och samtala. Att aktivt arbeta med att främja tillgängligheten i undervisningen är också av stor betydelse för elevers möjligheter att vara delaktiga, lära och trivas.

Grundskoleförvaltningen har utifrån sitt uppdrag goda förutsättningar för att arbeta utifrån barnkonventionens artiklar. I detta bokslut har vi valt ut några axplock av det som grundskoleförvaltningen arbetar med. Urvalet består av exempel från såväl nämnd, central förvaltning som skolor, men med särskilt fokus på resultat och strukturer för att främja barns rättigheter.

1.2 Artikel 2 – Principen om icke diskriminering

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras. I alla verksamheter som lyder under skollagen ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Om en elev ändå blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten måste huvudmannen vidta åtgärder för att få kränkningarna att upphöra och förhindra nya kränkningar. Huvudmannen ska, enligt skollagen, se till att det en gång per år, för varje särskild verksamhet, upprättas en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Det övergripande syftet med planen är att förebygga och motverka kränkande behandling, och tanken är att planen ska vara ”levande” i den meningen att den ständigt ska vara aktuell i verksamhetens dagliga arbete.

Grundskoleförvaltningens kvalitetsrapport 21/22 lyfter att antalet kränkningar utifrån diskrimineringsgrunden etnicitet har ökat och att förvaltningen kan konstatera att värdegrundsarbetet i skolan fortsatt behöver stärkas såväl på huvudmanna- som enhetsnivå utifrån detta område. Under 2022 har en utbildning i systematiskt värdegrundsarbete genomförts riktat mot rektorer och trygghetsteam där 80 representanter från mestadels olika skolor har deltagit. Utbildningen tog avstamp i vikten av att ta reda på orsakerna till kränkningen vilket är nära kopplat till normer och vikten av att ha ett systematiskt värdegrundsarbete för att få syn på orsakerna bakom trakasserier och diskriminering. På så sätt kan värdegrundsarbetet hjälpa till att minska antalet kränkningar, men också ge värdefull information till vad skolan behöver arbeta mer med inom ramen för värdegrundsarbetet. I förvaltningens arbete har det identifierats en brist i samverkan gällande anmälan om kränkande behandling och dess koppling till värdegrundsarbetet. Ett arbete har påbörjats för att synka dessa två processer för att huvudmannen ska kunna ge ett mer sammanhållet stöd när det kommer till anmälan om kränkande behandling och värdegrundsarbete. Under året har grundskoleförvaltningen också tagit fram en trygghetsenkät som grundskolorna kan använda i sitt trygghetsarbete. Enkäten är ett ramverk som grundskolorna kan anpassa för att främja och utveckla det egna arbetet. Enkäten kan vara ett stöd för rektor i planeringen av värdegrundsarbetet.

Utöver arbetet direkt kopplat till skolornas värdegrundsarbete sker även riktat stöd utifrån identifierade områden så som psykisk ohälsa, våldsprevention och jämställdhet genom ett partnerskap med föreningen MÄN Göteborg. Under läsåret 21/22 har MÄN handlett 61 lärare och arbetat med 530 elever. I utvärderingar beskriver lärare att barnen förändrats positivt, att de kan hänvisa till dessa lektioner när det blir konflikt och att de blivit både mer medvetna om och bättre på att lösa konflikter. Samarbetet kommer att fortsätta under 2023.

Grundskoleförvaltningen har ytterligare ingått ett idéburet offentligt partnerskap med föreningen West Pride som erbjuder fortbildning till lärare och lektioner

med elever. Avtalet syftar till att säkerställa att skolpersonal inom grundskoleförvaltningen erbjuds kompetenshöjande insatser gällande inkluderande bemötande, hbtqi i skolan och normmedvetet förhållningssätt, samt bidra till att ett normmedvetet perspektiv integreras i undervisning om sexualitet, samtycke och relationer. De kompetenshöjande insatserna syftar ytterligare till att inkludera fler sexualiteter och könsidentiteter i undervisningen och på så sätt öka kunskapen i Göteborgs Stads skolor kring hur utbildningen kan präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Målet är att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering kopplat till könsöverskridande identitet eller uttryck eller sexuell läggning. West Pride har utbildat 185 skolpersonal som i sin tur arbetat med eleverna på sina respektive skolor. West Pride har även direkt arbetat med elevgrupper på fyra skolor. I utvärderingarna framkom att insatser var mycket uppskattade, både utbildningar för personal och elever. Man upplevde bland annat större medvetenhet och förändrat språkbruk. Även detta samarbete kommer att fortsätta under 2023.

Sammantaget har en rad insatser genomförts på stadens grundskolor med syftet att främja barns rätt att inte bli diskriminerade. Upplevelsen är att utbildningarna skapar bättre förutsättningar för elever på skolorna att ha samtal kring frågor som annars kan vara svåra att sätta ord på. Dock finns fortsatt en utmaning kring hur dessa utbildningar och insatser fördelas över staden. Rektor äger sin egen organisation och har därför ett stort mått av självbestämmande kring vilka frågor som ska arbetas med på den egna skolan. Fördelen med det är att insatserna som genomförs blir riktade till de utmaningar som har identifierats på just den egna skolan. Nackdelen är att det kan skapas en ojämlikhet mellan skolor kring tillgång till utbildningsinsatser för så väl elever som personal. Huvudmannens ansvar blir, utifrån detta, att erbjuda ett likvärdigt, men också riktat stöd, för att främja värdegrundsarbetet som är relevant för varje enskild skola. För att kunna stötta på detta sätt behöver huvudmannen ha en samlad bild av vilka insatser som behövs på de olika skolorna. Denna bild kan huvudmannen exempelvis skapa genom kvalitetsdialoger och inkomna kränkingsanmälningar. Här behöver förvaltningen fortsätta arbeta i riktning mot att varje skola ska få stöd utifrån de utmaningar de har, samt följa upp den effekt stödet fått för att effektiva insatser och rätt stöd ska erbjudas framöver.

1.3 Artikel 3 - Barnets bäst

Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Inom grundskoleförvaltningens ansvarsområde påverkas barn i stort sett av alla beslut som tas, direkt eller indirekt. Det finns således oändligt med avvägningar som dagligen behöver göras för att undersöka hur barn påverkas. I förra årets barnbokslut identifierades det att grundskoleförvaltningen inte genomför bedömningar av barns bästa på ett systematiskt sätt. Under 2022 har fyra personer på grundskoleförvaltningen gått en utbildning hos Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att fylla på med kunskap och delta i erfarenhetsutbyte med andra kommuner och regioner kring bedömningar av barns bästa. Utöver det har arbetet under året bestått av att undersöka när systematiska bedömningar av barns bästa bör göras. En pilot har under året genomförts inom ramen för grundskoleförvaltningens kapacitetsplanering, en beräkning av antal elever en skola anses kunna ta emot. Piloten bestod av ett formulär som handläggarna kan fylla i vid de fall när det sker fränsteg från principer om skolplacering. Formuläret kommer under nästa år att arbetas vidare med. Det saknas dock fortfarande systematiska bedömningar av vad som är barns bästa samt när dessa bedömningar bör eller måste göras. Detta är ett arbete som grundskoleförvaltningen kommer att fortsätta med under 2023.

Inom grundskoleförvaltningen finns det en rad exempel på att bedömningar av barns bästa görs, men som inte kan räknas som att de ingår i en systematik. Kulturskolan har under 2022 börjat använda en barnchecklista vid framtagande av beslutsunderlag, men arbetet är ännu inte systematiserat. Det upplevs i grundskoleförvaltningen som ett omfattande och tidskrävande arbete att genomföra bedömningar. Det finns därför ett behov av att skapa förutsättningar i form av tidsramar och strukturer för att i förekomna fall genomföra både mindre och större bedömningar av barns bästa.

1.4 Artikel 6 - Barns rätt till liv, överlevnad och utveckling

Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling. En del i grundskolans uppdrag är just att främja barns utveckling så att de kan nå sin fulla potential.

En riktlinje för tillgängliga lärmiljöer med särskilt fokus på elever med neuropsykiatriska funktionshinder har antagits av grundskolenämnden i december 2021. Implementeringen av den pågår med målet att säkerställa att alla skolor har kompetens, arbetssätt och utformning för att möta elevers olikheter. Att förändra skolmiljö och undervisning till att bli mer tillgänglig gynnar alla elever, men kan vara direkt avgörande för att elever med olika funktionsvariationer ska trivas och lyckas i skolarbetet.

Under 2022 granskade Göteborgs stads stadsrevision hur väl eleverna i grundsärskolan ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Slutsatsen som revisionen drog är att eleverna i grundsärskolan inte ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Revisionen konstaterar att eleverna inte får den undervisning de har rätt till och att extra anpassningar och särskilt stöd inte ges till alla elever som har behov av det. Det handlar bland annat om att det finns en brist på personal och svåra förutsättningar att ha integrerad undervisning för elever i grundsärskolan. Grundskoleförvaltningen uppger i revisionsrapporten att det är en stor utmaning att ge grundskolelärare förutsättningar att undervisa integrerade elever. De uppger också att antalet integrerade elever har ökat kraftigt, vilket har en koppling till den kapacitetsbrist som finns i grundsärskolan. Under hösten startade förvaltningen ett utvecklingsprojekt riktat till grundskolor med integrerade elever. Skolor som deltar får insatser i form av handledning, fortbildning och nätverksträffar.

Grundskolenämnden beslutade också i slutet på året om ny skolenhetsorganisering för grundsärskolan för att komma i ordning med en del av dessa identifierade utmaningar för att öka kvaliteten, likvärdigheten och rättssäkerheten. De beslutade även om styrning och ledning för en samlad elevhälsa samt utbildningsområdes- och stadengemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola. Målet är att skapa goda förutsättningar för elever med särskilt behov av stöd i undervisningen. Tillgången till platser i grundsärskola och särskilda undervisningsgrupper är i dagsläget ojämnt i antal och ojämnt fördelade i utbildningsområdena och över Göteborgs Stad. Målsättningen är att alla elever ska ha samma rätt att få sitt stöd tillgodosett nära hemmet och det bör finnas lokaler som är anpassade och utgör en bra lärmiljö. Området styrning och ledning för en samlad elevhälsa har handlat om att skapa förutsättningar för att elevhälsan fortsatt ska utvecklas som en helhet där lärande och hälsa hör ihop. I dagsläget ansvarar olika delar för utveckling av

elevhälsan. Rektorer tillsammans med elevhälsochefer och utbildningschefer ska få bättre förutsättningar att leda och utveckla en hälsofrämjande skola.

Skolfam är en skolsatsning för barn som bor i familjehem. Under 2022 utökade staden verksamheten med fyra team för att kunna möta den kö som fanns. I staden finns nu 12 Skolfam-team där specialpedagoger och psykologer med anställning i grundskoleförvaltningen arbetar med uppdraget tillsammans med socialförvaltningarna. I oktober 2022 nådde insatsen ca 220 barn vilket är en ökning med 70 barn sedan oktober 2021. Ökningen av antal barn som får insatsen är ett resultat av att verksamheten utökades under 2022. Under 2023 förväntas samtliga barn som står i kö inkluderas i och ta del av Skolfams insatser.

I kvalitetsrapporten för läsåret 21/22 lyfts att elevstabiliteten skiljer sig åt mellan olika områden inom staden. Under 2019 genomfördes en omorganisering av Göteborgs Stads grundskolor för att skapa en bättre kontinuitet i skolgången för stadens elever. Tanken var att eleverna skulle få en mer förutsägbar utbildningsresa genom grundskolan, vilket är fallet för många elever i Göteborgs Stad som går i samma område under hela sin skolgång. I stadens socioekonomiskt utsatta områden ser det däremot ofta annorlunda ut. Många barn byter skola flera gånger under sin utbildningsresa på grund av olika anledningar så som mindre permanenta boendesituationer. Det gör att den kontinuitet som var tänkt att ge barnen tryggare förutsättningar i sin utbildning ser olika ut över staden. I de områden som klassas som utsatta finns det skolor där endast 72 % av elever går kvar efter en termin vilket är avsevärt lägre i stadens andra områden.

Verksamheten Kultur i skolan och Kulturskolan har omorganiserats under 2022. Syftet har varit att tydliggöra ansvar, styrning och ledning men också att tydliggöra roller och funktioner för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och det kollegiala lärandet. Det förväntas bidra till målet att erbjuda en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga.

Grundskoleförvaltningen är del av stadens samverkansavtal med regionen kring familjecentrerat arbetssätt, FCA. Detta genom organisering av FCA-koordinatorer inom central elevhälsa i varje utbildningsområde med elevhälsochef som ansvarig chef. Dessa nyckelfunktioner är även representanter för handlingsplan och aktiviteter i området, med fokus på föräldraskapsstöd och sammanhållen barn- och ungdomshälsa. En stor del av förvaltningens arbete mot problematisk skolfrånvaro sker inom ramen för FCA. Under 2022 har FCA haft stor betydelse för att samverka mellan grundskola och socialförvaltningar har utvecklats och förbättrats. Samarbetet syftar till utveckling av det förebyggande arbetet och att tidigare insatser på ett enkelt sätt ska kunna komma till stånd, med målet att ingen elev ska behöva hamna i problematisk skolfrånvaro.

1.5 Artikel 12 - Barns rätt till delaktighet

Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad. Delaktighet och inflytande är ett utpekat utvecklingsområde i och med att arbetet med grundskoleförvaltningens riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare har pågått ett par år och det märks nu en större medvetenhet kring frågorna. Centralt stöd har efterfrågats i flertalet processer under 2022 för att stötta kring delaktighet vid exempelvis enhetsförändringar på skolor, årets omvärldsanalys och vid start av ny skolenhet.

Ungdomsfullmäktige har i större utsträckning nyttjats som referensgrupp. Till exempel i dialog kring barns psykiska hälsa har de ungas tankar och förslag tagits om hand. Ytterligare har ungdomsfullmäktige fungerat som referensgrupp i frågor som rör måltid, inkluderande omklädningsrum och elevhälsa. Även i arbetet med att utveckla elevråden har ungdomsfullmäktige varit bollplank och deras förslag fick direkt påverkan på utformningen av en vägledning för elevrådsarbete på skolorna. I samtliga fall när barn bjuds in att delta är det av yttersta vikt att återkoppling sker för att återge vad deras bidrag har lett till.

När det gäller formella forum för inflytande i skolan så organiseras det allt som oftast i elevråd, klassråd och matråd. Hur dessa råd fungerar ser väldigt olika ut och kvaliteten och graden av inflytande som elever får genom dessa råd varierar stort. Under 2022 har satsningar gjorts på utveckling av elevråd, elevrådsutbildningar har genomförts, som förutom att stötta de deltagande skolorna, också har bidragit med innehåll till en vägledning för elevrådsarbete som tagits fram och ett nätverk för ansvariga för elevråd bildats. Detta för att stärka dessa viktiga lokala forum för inflytande som finns för elever.

Arbetsmiljölagen likställer elever i grund- och gymnasieskolan med arbetstagare. Således betraktas elever som arbetstagare när det gäller arbetsmiljöfrågor. Som en del i att stärka skolornas arbetsmiljöarbete har en utbildning för elevskyddsombud tagits fram tillsammans med bland annat rektorer, elevskyddsombud och ledamöter från ungdomsfullmäktige. Utbildningen innehåller också material som är tänkt att visas för alla elever i årskurs 7–9 för att öka kunskapen om elevers rätt att utse elevskyddsombud och vad ett elevskyddsombud är.

Grundskoleförvaltningen har i uppdrag att utveckla strategiska dialoger med elever och vårdnadshavare för grundskolenämnden. Varje år övervägs en dialog med elever och/eller vårdnadshavare med ett tema som är av strategisk och utvecklande betydelse för nämnden. Våren 2022 genomfördes en dialog med elever och vårdnadshavare inom ramen för omorganisation av grundsärskola, resursskolor, särskilda undervisningsgrupper och elevhälsan. Underlaget från dialogen var med i utformningen av förslaget till ny skolenhetsorganisering som antogs av grundskolenämnden 2022-12-13.

Inom ramen för grundskoleförvaltningens Skola som arena-arbete finns det sedan 2022 ett mål om ökad delaktighet. Detta innebär att det numer finns ett uttalat mål att barnen som deltar i aktiviteterna inom ramen för Skola som arena ska vara delaktiga i förberedelse och efterarbete och inte bara delta i aktiviteterna. Samtliga skolor har genomfört en behovsinventering kring vad som behöver göras på just den skolan för att skapa ett mer sammansatt utbud av aktiviteter.

Deltagandet i valet till ungdomsfullmäktige ökade hösten 2022 med 1,7%. På de kommunala grundskolorna ökade valdeltagandet sammantaget med 6 %. På de kommunala grundskolor som deltog i valet var årets valdeltagande 31,7%. Arbetet med att öka valdeltagandet är ett långsiktigt åtagande som på sikt förväntas leda till att ungdomsfullmäktige som forum får större legitimitet och därmed blir en starkare garant för ungt inflytande i Göteborg.

Ovan ges exempel på aktiviteter och projekt som syftar till att öka barns delaktighet och inflytande i verksamheten. Men de kanske viktigaste förutsättningarna för att delaktighet och inflytande ska kunna fungera i skolan är de vuxnas barnsyn, demokratiska förhållningssätt och möjlighet att skapa en bra miljö.

1.6 Barnkonventionens övriga artiklar

Grundskoleförvaltningens verksamhet berörs av flera ytterligare artiklar i konventionen och de arbetas med både inom ramen för nämndens, förvaltningens och skolenheternas områden. I detta bokslut har några axplock av det som grundskoleförvaltningen arbetar med valts ut.

2 Sammanfattning

Grundskoleförvaltningens verksamhet påverkar de flesta barn och elever i Göteborgs stad, någon gång under deras uppväxt. Såväl strukturer, dagliga politiska och verksamhetsnära beslut, miljöer, undervisning, bemötande, elevhälsa, tillgång till kulturutövande och mycket mer är delar där grundskoleförvaltningen kan påverka ett barns uppväxtvillkor och utbildning. Detta är ett stort och därmed också ett ansvarsfullt uppdrag. Sedan grundskoleförvaltningen bildades 2018 har många beslut fattats om strukturer, resurser och rutiner i syfte att erbjuda barn i grundskoleåldern en utvecklande och trygg lärandemiljö, samt bidra till skapandet av en meningsfull fritid.

Sedan grundskoleförvaltningens start 2018 har arbete lagts ned för att skapa strukturer för att kunna hantera de ärenden som åläggs förvaltningen genom politiska beslut och statlig styrning. Det upplevs att grundskoleförvaltningen nu är redo att och har förutsättningar att på ett mer systematiskt sätt följa upp förvaltningens arbete utifrån ett barnrättsperspektiv. Barnbokslutet är en del av det, men barnrättsperspektivet behöver på ett tydligare sätt genomsyra alla uppföljningar som görs inom ramen för grundskoleförvaltningens arbete.

I arbetet med detta barnbokslut har det framkommit att det saknas systematik kring att göra bedömningar av barns bästa i skrivningar till nämnden. Idag genomförs bedömningarna under rubriken *Bedömning ur social dimension*. Hur omfattande bedömningen blir är upp till varje handläggare. För att kunna göra en bedömning av barns bästa krävs det både kunskaper och metoder. Det krävs därför en kunskapshöjning hos de handläggare som skriver underlag för beslut till grundskolenämnden för att skapa förutsättningar att genomföra bedömningar. Ytterligare krävs det att det finns gemensamma ramverk för hur och när bedömningar ska genomföras. I framtagandet av detta barnbokslut har det även lyfts att tidsaspekten är viktig vid bedömningar av barns bästa. Det upplevs att det inte, utifrån de tidsramar som finns i dagsläget, alltid finns tid att göra en tillräckligt omfattande bedömning av barns bästa.

Ett viktigt förebyggande arbete för att inga barn ska bli diskriminerade är grundskolornas värdegrundsarbete. Det hänger tätt ihop med arbetet med att motverka kränkande behandling. Genom att förvaltningen synkar utbildningar gällande anmälan av kränkande behandling och värdegrundsarbetet skapas det förutsättningar för dessa processer att även hänga ihop i grundskolornas verksamhet. Informationen som samlas in vid anmälan om kränkande behandling är värdefull i värdegrundsarbetet för att göra en korrekt analys och därmed sätta in rätt åtgärder. Genom att skolorna uppmanas att i anmälan koppla kränkningen till någon av diskrimineringsgrunderna underlättar det för rektor att få syn på vilka typer av kränkningar lokalt. Utifrån detta kan rektor bättre rikta insatser och åtgärder i planen mot kränkande behandling och

värdegrundsarbetet i stort. Även lokalt genomförda trygghetsenkäter kan vara ett stöd för rektor i analysen inför planeringen av värdegrundsarbetet.

Grundskoleförvaltningen genomförde sommaren 2021 en omfattande omorganisering av skolenhetsstrukturen, enligt principen en skolledare per skolområde. Syftet har varit större, likvärdiga och mer bärkraftiga skolenheter som bättre kan organisera undervisningen och sina stödresurser. Omorganisationen utvärderas nu och slutsatser kring huruvida dess syften har uppnåtts behöver bevakas framåt.

Likaså blir genomförandet av ny organisation gällande grundsärskola, ledning för en samlad elevhälsa samt utbildningsområdes- och stadengemensamma särskilda undervisningsgrupper och resursskola viktigt att följa framåt. Även implementeringen av riktlinje för tillgängliga lärmiljöer är central för att främja alla barns utveckling så att de kan nå sin fulla potential.

Grundskolenämndens kvalitetsberättelse utifrån LSS 2022

Av grundskolenämndens reglemente framgår att nämnden ansvarar för att verkställa Nämnden för funktionsstöds gynnande beslut i ärende om korttidstillsyn enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det innebär att flera fritidshem även bedriver korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS. Denna verksamhet styrs inte av skolförfattningarna utan av LSS och därtill hörande föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) påbörjade 2019 en tillsyn av hur grundskolenämndens verksamhet inom korttidstillsynen levde upp till kraven enligt LSS. Då framkom flera brister framför allt när det gällde dokumentation, avvikelserapportering och det systematiska kvalitetsarbetet. Utifrån denna granskning har grundskoleförvaltningen arbetat för att få ett ledningssystem, enligt Socialstyrelsens föreskrifter, på plats.

Den 27 september 2022 antog grundskolenämnden ett ledningssystem för hur det systematiska kvalitetsarbetet (inklusive avvikelserapportering) för korttidstillsyn enligt LSS ska genomföras, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter. I ledningssystemet framgår ansvar och roller i arbetet med korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS. En ny roll i sammanhanget är LSS-samordare. LSS-samordnaren är en del av den centrala elevhälsan och knutna till var sitt utbildningsområde. Samordnarna utses av elevhälsocheferna. LSS-samordnarna ska vara ett stöd för de rektorer och skolor som bedriver korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS. Under senvåren 2022 utsågs LSS-samordnarna och under hösten 2022 har dessa gått utbildning i såväl social dokumentation som i det digitala verksamhetssystemet Treserva.

Även rektorer och utförare på berörda skolor har under hösten 2022 erbjudits utbildning i social dokumentation och i systemet Treserva. Framöver kommer utbildning och stöd organiseras till nya berörda rektorer/biträdande rektorer och utförare, med stöd av LSS-samordnarna. Grundskoleförvaltningen är ansvarig för att fördela de beslut som nämnden för funktionsstöd fattar angående vilka elever som ska få ta del av korttidstillsyn enligt LSS. Också de handläggare som fördelar besluten till skolorna har under hösten 2022 fått ta del av utbildning i systemet Treserva.

Verksamhetssystemet Treserva har under 2022 börjat införas på grundskoleförvaltningen och beräknas tas i bruk på skolorna februari 2023. Systemet kommer innebära att fördelning av beslut och hanteringen av dokumentationen rörande korttidstillsynen sker på ett mer rättssäkert och smidigt sätt. Treserva kommer såväl underlätta administrationen som säkerställa att sekretess och informationssäkerhet upprätthålls.

Årligen ska grundskoleförvaltningen enligt ledningssystemet samla in och analysera de avvikelser och missförhållanden som rapporterats på skolorna och som är kopplade till korttidstillsyn för LSS. Sammanställningen ska sedan rapporteras till berörda nämnder. Analys av sammanställda avvikelser kommer ligga till grund för fortsatt arbete med egenkontroll och utveckling av arbetssätt och rutiner.

Under våren 2023 kommer, i syfte att förbättra hanteringen av avvikelser och missförhållanden, utbildningar i lex Sarah och avvikelshantering erbjudas berörda skolor. För att kunna dra större nytta av detta kompetensutvecklingsarbete planeras sammanställning av avvikelser och missförhållanden för 2023 rapporteras i årsrapport, istället för delårsrapport augusti.

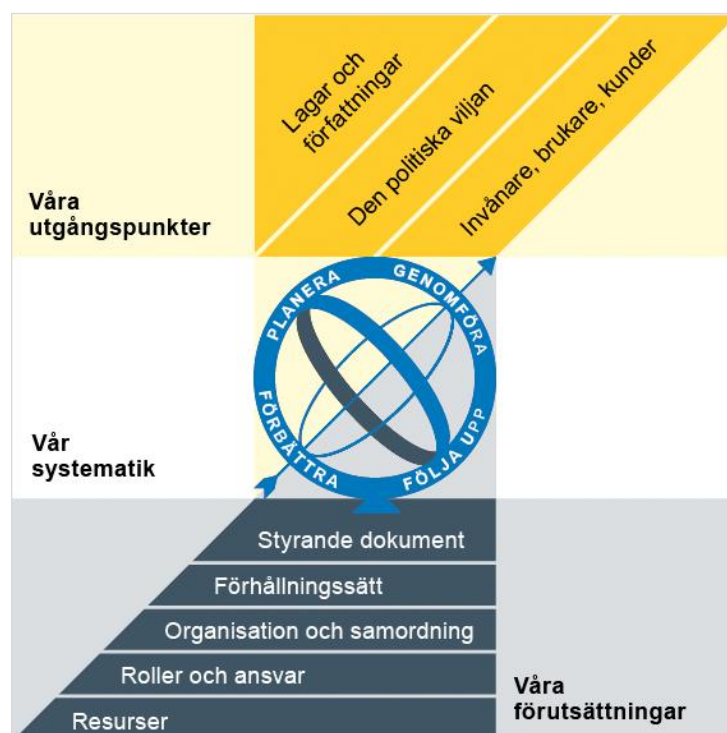
Grundskolenämndens riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Grundskolenämndens riktlinje för antagning till Kulturskolans långa kurser			
Beslutad av: [Nämnd/styrelse/befattning]	Gäller för: [Text]	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2020-01-15, dnr 0362/2 2015-04-27, dnr 0585/15 2011-12-14, enligt delegationsbeslut 2011-11-16, dnr 1362/11	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje	3
Vem omfattas av riktlinjen.....	3
Bakgrund	3
Koppling till andra styrande dokument.....	3
Vägledning och avsteg	3
Riktlinje	4
Verksamhet.....	4
Målgrupp.....	4
Utbud av långa kurser.....	4
Ansökan.....	4
Antagning.....	5
Sökande.....	5
Deltagare	5
Frånvaro	5
Uppsägning av plats	6
Avgift.....	6

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med riktlinjen för antagning till Kulturskolans långa kurser är att säkerställa att barn och unga på likvärdiga villkor ska kunna ansöka och antas till Kulturskolans långa kurser.

Vem omfattas av riktlinjen

Riktlinjen gäller tills vidare för grundskolenämnden.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2021 organiseras Kulturskolan som en verksamhet i grundskoleförvaltningen. Enligt grundskolenämndens reglemente ansvarar nämnden för att erbjuda och tillhandahålla kulturskoleverksamhet i hela staden. Med anledning av stadens och Kulturskolans nya organisation behöver Kulturskolans riktlinje för antagning till långa kurser revideras. Det behöver bli enklare för medborgare i Göteborgs Stad att förstå hur antagningen till Kulturskolans långa kurser går till och det behöver säkerställas att arbetet sker på ett likvärdigt sätt.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande och stödjande dokument	Giltighet	Diarienummer
Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.		
En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna (Prop. 2017/18:164)		
Göteborgs Stads plan för barn- och ungdokument	2020–2023	1009/19

Vägledning och avsteg

Gemensamma arbetsrutiner för Kulturskolans enheter ska tillämpas vid arbetet med antagning till Kulturskolans långa kurser.

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl till att göra avsteg från riktlinjen ska detta beslutas och dokumenteras av ansvarig chef.

Riktlinje

Verksamhet

Kulturskolans arbete utgår först och främst från barnkonventionens grundprinciper och alla barn och ungas rätt till kultur. Dessutom finns de nationella kulturpolitiska målen som talar om att barn och unga ska ges möjlighet till kulturupplevelser och till att få utveckla sina skapande förmågor. När det gäller den nationella strategin ska de statliga insatserna främja kulturskolornas möjligheter att erbjuda barn och unga en verksamhet av hög kvalitet med möjlighet till såväl fördjupning som bredd med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar.

Med detta som grund ska Kulturskolans:

- erbjuda barn och unga 6-19 år en konstnärlig och pedagogisk verksamhet med en mångfald av kulturella och konstnärliga uttryckssätt,
- erbjuda en verksamhet av hög kvalitet med möjlighet till såväl bredd som fördjupning,
- erbjuda ett angeläget utbud där verksamheten är flexibel i arbetssätt och form,
- i huvudsak bedriva sin verksamhet på barns och ungas fria tid och bidra till en meningsfull fritid,
- göra det möjligt för barn och unga att vara med och forma verksamheten,
- vara en mötesplats för konstnärlig, personlig och social utveckling där barn och unga från alla delar av Göteborgs Stad kan mötas,
- erbjuda en likvärdig verksamhet som är tillgänglig för alla barn och unga.

Kulturskolans verksamhet bedrivs i grupp där hänsyn tas till vars och ens särskilda förutsättningar. Verksamheten kan ske på olika sätt, exempelvis som långa och korta kurser, öppen verksamhet och verksamhet i samverkan med skolverksamheten.

Den här riktlinjen gäller för Kulturskolans långa kurser som i regel omfattar minst 10 kurstillfällen per termin eller 20 kurstillfällen per verksamhetsår.

Målgrupp

Kulturskolans verksamhet ska rikta sig till alla barn och unga som bor i Göteborgs Stad, från höstterminen det år de fyller sex år till och med vårterminen det år de fyller 19 år.

Utbud av långa kurser

Kulturskolans utbud av långa kurser ska publiceras i kulturskolans e-tjänst.

Ansökan

Ansökan till Kulturskolans långa kurser kan göras via Kulturskolans e-tjänst när som helst på året, från och med 1 januari det år barnet eller ungdomen uppnår rätt ålder för kursen. Ansökan ska göras av myndig sökande, vårdnadshavare eller god man.

Om sökande eller sökandes familj har skyddade personuppgifter ska ansökan göras genom personlig kontakt med Kulturskolans administration.

Ansökan ska göras till en eller två specifika långa kurser. Sökande ska göra en prioritering (rangordna sina val) genom att ange vilken kurs som söks i första- respektive andrahand.

Antagning

Antagning till Kulturskolans långa kurser ska ske löpande när det finns en ledig plats.

Många av Kulturskolans långa kurser startar i augusti, antagning till dem ska ske under perioden juni till augusti.

Om det finns fler sökande än platser till en kurs ska antagningen ske utifrån följande kriterier:

1. Prioritering (rangordning av val)
2. Ansökningsdatum

Hänsyn ska tas till ålder och gruppsammansättning.

Sökande som tackar ja till erbjuden plats ska strykas från lägre prioriterade val.

Sökande

Alla sökande ska få en förfrågan under våren om de vill stå kvar som sökande till den eller de kurser som deras ansökan gäller. Vid utebliven bekräftelse ska ansökan tas bort.

Sökande som tackar nej till erbjuden plats ska få möjlighet att stå kvar som sökande tills dess att sökande får ett nytt platserbjudande eller aktivt väljer att ta bort sin ansökan.

Om sökande tackar nej till tre platserbjudanden i följd till samma kurs, ska ansökan tas bort.

Deltagare

Deltagare i Kulturskolans långa kurser ska få en förfrågan under våren om att återanmäla sig inför det kommande verksamhetsåret.

Uppehåll ska endast beviljas vid särskilda skäl.

Om deltagare vill byta ämne eller kurs ska en ny ansökan göras via Kulturskolans e-tjänst.

Barn och unga som flyttar till Göteborg och som kan styrka med ett skriftligt intyg att de är deltagare i kulturskolan i sin gamla hemkommun, ska erbjudas plats i det aktuella ämnet så snart det är möjligt.

Frånvaro

Om en deltagare har oanmald frånvaro vid tre tillfällen i följd ska Kulturskolan kontakta myndig deltagare, vårdnadshavare eller god man för att undersöka anledning till

frånvaron. Om det finns särskilda skäl får deltagaren behålla sin plats, annars ska platsen sägas upp.

Uppsägning av plats

Uppsägning av plats ska göras via Kulturskolans e-tjänst eller via e-post till Kulturskolans administration av myndig deltagare, vårdnadshavare eller god man.

Avgift

Kulturskolan ska ta ut en terminsavgift per deltagare i långa kurser.

Terminsavgiften ska tas ut även om:

- sökande erbjuder och tackar ja till plats under pågående termin,
- deltagare väljer att avsluta sin plats under pågående termin.

I de här fallen ska Kulturskolan inte återbetala eller reducera terminsavgiften.

Faktura för terminsavgiften ska skickas ut en gång per termin.

Terminsavgiften per deltagare och maxbelopp per familj beslutas av kommunfullmäktige.

Deltagare i Kulturskolans långa kurser kan hyra vissa musikinstrument från Göteborgs Stads instrumentförråd. Avgift för hyra av instrument beslutas av kommunfullmäktige.

Projekt Ny organisation 2023, Kulturskolan och Kultur i Skolan, Göteborgs Stad

Slutrapport

2023-01-13

Innehåll

Bakgrund	3
Övergripande om projektet	3
Projektets syfte	3
Projektets mål	3
Genomförande av projekt	4
Styrning och ledning	4
Ramar och tidplan	4
Kulturskolans ledningsgrupp ska vara delaktiga i förändringsprocessen och informeras kontinuerligt under projektets gång	5
Enhetschefer och ledningsgrupp	5
Kommunikationen från projektet ska vara transparent och tydlig och involvera berörda medarbetare inom grundskoleförvaltningen	5
Nyhetsbrev	5
Studiedagar	6
Särskild information	6
Facklig samverkan	6
Berörda intressenter	6
Samarbeten inom grundskoleförvaltningen	6
Övriga intressenter	7
Framgångsfaktorer	7
Sammanfattning och lärdomar	8

Bakgrund

Projektets styrgrupp beslutade i projektets uppstart att en slutrapport skulle sammanställas utifrån det genomförda arbetet och dess erfarenheter. Slutrapporten är tänkt att ge en bild av projektets genomförande samt en nulägesbild av var den nya organisationen inom Kulturskolan och Kultur i skolan nu befinner sig.

Övergripande om projektet

Under 2022 har Kulturskolan och Kultur i skolan genomgått en större omorganisation i syfte att bygga hållbara strukturer som kan stärka styrning och ledning, samt stödja det systematiska kvalitetsarbetet och den verksamhetsutveckling som behöver ske framåt.

I april 2022 beslutades utformningen av den nya organisationen för Kulturskolan och Kultur i skolan. Övergången till den nya organisationen har i olika faser genomförts under hösten 2022.

Kulturskolan och Kultur i skolan är nu, januari 2023, en gemensam organisation, uppdelad på fem olika enheter. Fyra av dem är organiserade utifrån de fyra stadsområdena medan Enhet för verksamhetsutveckling utvecklar och stöttar verksamheten i de fyra stadsområdena. Enheten ansvarar också för Kultur i Skolan. Organisationens inom de olika enheterna är numera också likvärdig utifrån mängd personal per enhetschef och tillgång till stödfunktioner.

Projektet startades i januari 2022 och avslutas i januari 2023. Projektorganisationen har bestått av en styrgrupp, en strategigrupp, en huvudprojektledare med tillhörande projektgrupp, ett antal delprojekt som letts av delprojektledare samt stödfunktioner inom HR och ekonomi.

Projektets syfte

Skapa en resurs- och kostnadseffektiv organisation för Kulturskolan som stödjer verksamheten i arbetet med att nå uppsatta mål.

Projektets mål

Skapa goda förutsättningar för ett genomförande av en omorganisation av Kulturskolan enligt fastställd inriktning och tidsplan.

Genomförande av projekt

Styrning och ledning

Med start i början av februari 2022 strukturerades och bemannades projektet enligt anvisningar i projektdirektivet; en strategigrupp, bestående av verksamhetschef, projektledare samt HR-specialist, samt en projekt/processgrupp bestående av processledare med medarbetare som varit i arbete sedan tidigare i verksamheten. Projektledare rapporterade till projektets styrgrupp bestående av avdelningscontroller, avdelningschef och verksamhetschef. Under våren genomfördes täta möten i alla konstellationer för att säkerställa att projektets olika delar höll jämn takt.

Förändringsarbetet startade dock inte i och med att projektledaren tillträdde utan hade initierats och förberetts sedan Kulturskolan blev en del av grundskoleförvaltningen med en intensifiering under hösten 2021 då ny verksamhetschef för Kulturskolan tillträdde. Under hösten 2021 genomfördes ett antal workshops i ledningsgruppen samt i andra arbetsgrupper vars arbete skulle komma att bli direkt berört av förändringarna. Detta arbete utgjorde underlag för de förslag som verksamhetschefen presenterade under våren 2022.

Ramar och tidplan

Arbetet startade med upprättandet av en komplett tidplan. Samverkan med lokala samverkansgruppen (LSG) genomfördes inom ramen för ordinarie samverkanskalendarium, det vill säga cirka var fjärde vecka med möjlighet till extra möten för information eller dialog med hela eller delar av gruppen. Medarbetarna informerades löpande och likvärdigt återkommande på vårens fem arbetsplatsträffar (APT). Dessutom genomfördes en studiedag för alla medarbetare i maj.

En kommunikationsplan kompletterade bilden och detta blev den karta som följdes under processen. Målet var att ny organisation skulle vara samverkad och klar före sommaren så att samtliga berörda medarbetare skulle veta vilken chef och vilken befattning man skulle ha när man kom tillbaka efter semester. Tidplanen var tät och arbetet påbörjades då nya restriktioner för pandemi var gällande. Detta försvårade arbetet. Tack vare god samverkan och ansvarstagande av alla inblandade i projektets olika delar så höll tidplanen. Den 23 maj 2022 slutförhandlades och samverkades organisationsförslaget av en enig lokal samverkansgrupp (LSG).

Den nya organisationen började formellt gälla den 11 augusti 2022. För att verksamheten för barn och unga skulle påverkas så lite som möjligt var en gradvis övergång viktig. Baserat på ett antal identifierade verksamhetskritiska tidpunkter och arbetsuppgifter genomfördes implementeringen successivt under hösten, samtidigt som rekrytering till vissa tjänster pågick under hela hösten. I januari 2023 kommer samtliga befattningar vara besatta och arbetet i den nya organisationen kan påbörjas fullt ut.

Nedanstående rubriker är tagna från projektdirektivet och pekar på den viljeinriktning som fanns i projektets startfas. Under respektive rubrik görs en sammanfattning av projektets arbete.

Kulturskolans ledningsgrupp ska vara delaktiga i förändringsprocessen och informeras kontinuerligt under projektets gång.

Enhetschefer och ledningsgrupp

Kulturskolans ledningsgrupp har under projektperioden varit en del av omorganisationens genomförande. Gruppen har träffats en halvdag varje vecka under hela projektperioden. En beredningsgrupp har förberett ärenden och fördelat ämnen på dels ett formellt ledningsgruppsmöte med möjlighet till kortare diskussioner med efterföljande beslut och till fördjupning under en så kallad temaonsdag. Under våren har bland annat beslutsgångar, kritiska tidpunkter och arbetsuppgifter för omorganisationen, men också kompetensutvecklingsplan, gemensamma rutiner och policys diskuterats. Detta gjordes för att skapa en likvärdighet för medarbetarna (tidigare sju olika verksamheter skall bli en).

Vid summering med ledningsgruppen inför halvårsskiftet framkom att enhetscheferna känt att information och dialog kring förändringsarbetet har varit god. Våren var dock en slitsam tid för samtliga chefer då man, förutom att vara del i att kommunicera förändring för sina respektive medarbetare, också var direkt personligt berörda av omorganisationens förändringar. Enligt beslutade bemanningsprinciper fick enhetscheferna under maj månad lämna in ansökan för nya roller inom organisationen. En tid av osäkerhet för varje enskild chef och därmed ett känsligt läge för ledningsfunktionen inom organisationen.

Under projektets andra halvår har arbetet med ledningsgrupp och dess enskilda medlemmar varit i fokus för implementeringen. Genom ett processinriktat arbetssätt har ledningsgruppsutveckling genomförts. Enskilda samtal med varje chef har utgjort grunden för hur utvecklingsarbetet för gruppen har prioriterats och utformats. Under 2023 fortsätter stödet för enhetscheferna genom det team-och ledarskapsprogram som genomförs i hela grundskoleförvaltningen.

Kommunikationen från projektet ska vara transparent och tydlig och involvera berörda medarbetare inom grundskoleförvaltningen.

Nyhetsbrev

Den nya organisationsstrukturen berörde vissa yrkesgrupper direkt såsom chefer, processledare, samordnare, verksamhetsutvecklare och administrativ personal medan pedagogisk personal bara berördes indirekt. Kommunikation med samtliga medarbetare var från start en oundgänglig del av den totala tidplanen. En viktig kommunikationskanal blev det nyhetsbrev som sedan start i februari skickas till samtliga medarbetare varannan vecka från verksamhetschef. Där fanns under våren kontinuerliga uppdateringar kring omorganisationen samt möjlighet att ställa frågor. Nyhetsbrevet förankrades i förväg hos ledningsgruppen och enhetscheferna fick också uppgiften att föra med sig frågor tillbaka från medarbetare. Generellt kan sägas att öppningsfrekvensen för nyhetsbrevet har legat

högst under året, över 70 procent under vårens mest intensiva förändringsfas till 62 procent i början av december.

Studiedagar

Vid gemensam studiedag för samtliga medarbetare inom Kulturskola och Kultur i Skola i maj 2022 fokuserades på Kulturskolans sammanhang och tillhörighet inom grundskoleförvaltningen. Två huvudtalare från grundskoleförvaltningen gav sin bild av helheten och sin syn på Kulturskolans roll i Göteborg. Under dagen fanns möjlighet att ställa frågor via sms direkt till verksamhetschefen för Kulturskolan och Kultur i skolan. Totalt kom 91 frågor in under och strax efter studiedagen som alla blev besvarade via nyhetsbrev. Alla frågor och svar finns dokumenterade och tillgängliga på intranätet.

På studiedagen i september var i stället fokus på den kulturvärld som Kulturskolan också är en del av och då föreläste en talare från Kulturskolerådet. Denna dag var det också ett särskilt fokus på Kultur i Skolans verksamhet. Även här fanns möjlighet att ställa frågor direkt eller i efterhand. Det har under hösten varit mycket få frågor att besvara vilket projektorganisationen tolkar som att kommunikationsarbetet har fungerat väl.

Särskild information

De medarbetare som var direkt berörda av förändringen fick särskild information via möten med verksamhetschef, HR-specialist och projektledare. Kultursamordnarna inom Kultur i skolan, som varit organiserade på många olika enheter inom grundskoleförvaltningen sedan verksamheten överfördes till förvaltningen, tilldelades en tillförordnad chef under våren i syfte att på bästa sätt bli en del av det nya sammanhanget inom Kulturskolan.

Facklig samverkan

Lokal samverkansgrupp (LSG) har varit en viktig del i hela arbetet. Förutom den överenskomna arbetsgången med information, dialog och samverkan inför beslut har LSG även agerat referensgrupp och ett antal dialogmöten har skett i specifika frågor. Efter dialog med ledamöterna i den lokala samverkansgruppen gjordes löpande justeringar i ursprungsförslaget och det beslutade förslaget samverkades i enighet.

Berörda intressenter

Samarbeten inom grundskoleförvaltningen

Under våren 2022 påbörjade delar av projektorganisationen ett kartläggningsarbete för att få syn på vilka avdelningar och enheter inom grundskoleförvaltningen Kulturskolan särskilt behövde samarbeta med under omorganisationens gång. För Kulturskolan och Kultur i skolan handlade det också om att få insikt i vilka resurser och vilket stöd som fanns inom grundskoleförvaltningen och som kunde vara till glädje i såväl omorganisationen som senare.

Samarbete påbörjades eller utvecklades med flera enheter, inom de områden som ansågs mest prioriterade, exempelvis fastighet, säkerhet och digitalisering. Kulturskolan har under året upplevt att samarbetet med förvaltningens enheter fungerat väl och gynnat organisationen. Andra områden där samarbete har påbörjats och behöver fortsätta är inköp, kompetensförsörjning och bemanning. Samverkan med hela grundskoleförvaltningen är viktig för att säkra upp likvärdighet och skapa rutiner för gemensamma arbetsprocesser.

Behovet av kompetens och resurs från kommunikationsenheten har under hela projektet varit stort.

Övriga intressenter

Både förskoleförvaltningen (Kultur i Förskolan) och kulturförvaltningens verksamheter har hållits informerade om arbetet och uttryckligen sett fram emot en ny organisering för Kulturskolan och Kultur i Skolan.

Kulturskolan ingår i flera nätverk i Kulturskolesverige. Kulturskolerådet och övriga kulturskolor har följt omorganisationen med intresse då den tidigare organisationen upplevts som svårbegriplig när det gäller kontaktvägar och samordning. Under träffar med ledningsgrupper från Göteborg, Malmö och Stockholm har stort intresse visats för Kulturskolans centrala organisation, där det numer finns en enhet som ska stötta kulturskolenheternas verksamhetsutveckling och systematiska kvalitetsarbete.

Framgångsfaktorer

I stora förändringar och omstruktureringar är det klokt att anlita projektledning med vana och erfarenhet av förändringsarbete från skilda verksamheter kombinerat med specialkunskaper inom aktuellt fält. Att projektledningen funnits med under den akuta förändringsfasen, i implementering och i utvecklingsarbete inom organisationens ledning har gett en god grund för fortsatt arbete framåt inom organisationen. Arbetet var väl förberett, och samarbetet inom projektorganisationen blev därför framgångsrikt trots tidspress.

Trots att tidplanen var pressad var det ett klokt val att arbeta med målet att få allt klart före sommaren och semestrar. Att som medarbetare leva i oklarhet under semestern hade skapat oro. Utan nödvändiga nyrekryteringar under hösten så hade inte heller organisationens olika roller varit fullt bemannade vid starten av 2023.

I omorganisationer är ett av de vanligaste problemen att kommunikationen internt inte fungerar, det vill säga att glappet mellan ledning och medarbetare är alltför stort. Detta orsakar alltid problem i den fortsatta implementeringen där samgående, samarbete och förändringar blir svåra eller omöjliga att åstadkomma. Verksamhetschef klargjorde från start att ambitionen var en så öppen och transparent förändringsprocess som möjligt, något som har präglat hela projektorganisationens arbete. Detta förhållningssätt samt välplanerade kommunikationsinsatser var avgörande. Att ständigt sammanhangsmarkera och beskriva vägen framåt har gjort att processen kring omorganisationen har upplevts

som trygg, vilket har visats genom att det i stort inte har inkommit några frågor till ledningen från medarbetare under hösten.

Insikten i, och kommunikationen av, att den nya organisationen på allvar inte skulle träda i kraft förrän 2023 har också varit viktig. De medarbetare som varit direkt berörda av omorganisationen fick därmed möjlighet till arbetsro under en höst där gamla arbetsuppgifter överlämnades och nya påbörjades.

Sammanfattning och lärdomar

Det första steget i Kulturskolan och Kultur i skolans nya organisation är nu taget. Det har varit ett intensivt förändringsarbete för alla inblandade.

Utifrån dagens perspektiv kan projektets genomförande i mångt och mycket ses som lyckosamt. Som tidigare nämnts har en tydlig och transparent kommunikation och information hört till en av nycklarna. En annan har varit den samarbetsvilja och förändringsvilja som funnits inom Kulturskolan och Kultur i skolans egen organisation.

Flera av grundskoleförvaltningens stödavdelningar har varit inblandade i arbetet och det har varit gynnsamt för den nya organisationen. En lärdom är att ännu fler stöd-avdelningar/-enheter/-funktioner redan från början skulle involverats och informerats. På så sätt hade vissa svårigheter kunnat undvikas och förändringsarbetet underlättats.

En väl känd konsekvens från andra förändringsarbeten är att personalbyten på nyckelpositioner skapar utmaningar när förändringsprocesser genomförs. Vikten av att på så många sätt som möjligt förebygga detta kan inte nog betonas.

Nu intensifieras arbetet med att skapa gemensamma strukturer, arbetssätt och förhållningssätt för att ytterligare stärka verksamhetens möjligheter att uppnå satta mål. Rollen som enhetschef har på flera sätt förändrats i och med den nya organisationen och uppfattas av flera som mer utmanande. Därför är det under det kommande året viktigt att ytterligare stärka cheferna i deras ledarskap, samt genom välfungerande stödfunktioner och stödstrukturer ge cheferna möjlighet till att leda och utveckla verksamheten.

Beräkning av skolenheternas kostnader: bokförda kostnader på respektive skolenhet med verksamhetskod G190/M190 (läromedelskostnader) samt konto 6491 (läromedel/lärverktyg) med annan verksamhetskod än G190/M190. Utöver dessa kostnader tillkommer centralt finansierade lärverktyg såsom elevdatorer, liscenser, program mm

Skolenhet grundskola	Socio ek index	Läromedel per grundskoleelev (F-9) 2022 (kronor)
Annedalsskolan F-6	64	3 023
Askimsskolan F-6	94	2 100
Asperöskolan F-3	41	1 766
Backaskolan F-6	105	3 006
Backegårdsskolan F-6	225	2 649
Bagaregårdsskolan F-6	61	2 306
Bergsgårdsskolan F-6	166	3 951
Bergsjöskolan F-9	265	4 135
Bergumsskolan F-9	69	2 184
Bjurslättsskolan F-6	141	1 721
Björkåsskolan F-6	124	2 727
Björlandaskolan F-6	54	3 054
Björaredsskolan F-3	76	1 357
Brottkärrsskolan F-6	40	3 021
Brunnsboskolan F-9	162	2 721
Bräckeskolan F-6	83	2 334
Brännöskolan F-3	47	2 291
Bärbyskolan F-6	62	2 141
Dalaskolan F-6	42	1 483
Donsöskolan F-6	50	2 716
Ellen Keyskolan F-6	162	3 284
Emmaskolan F-3	147	6 678
Eriksboskolan F-6	199	2 883
Fiskebäcksskolan F-9	40	2 722
Fjällboskolan F-5	55	2 369
Fjällskolan F-6	84	1 800
Flatåsskolan F-6	108	2 319
Frejaskolan F-9	115	3 389
Frölundaskolan F-9	223	2 828
Gamlestadsskolan F-9	168	3 610
Glöstorpskolan 7-9	125	2 461
Guldhedsskolan F-9	135	2 893
Gunnaredsskolan F-3	169	1 996
Gunnestorpskolan F-6	91	2 538
Gunnilseskolan F-6	72	2 574
Gustaviskolan F-5	98	2 087
Gårdstensskolan 4-9	183	4 420

Skolenhet grundskola	Socio ek index	Läromedel per grundskoleelev (F-9) 2022 (kronor)
Lilla Trulsegårdsskolan F-3	43	930
Lillebyskolan F-6	41	2 482
Lindåsskolan F-9	40	4 265
Lundensskolan F-9	118	2 934
Långedragsskolan F-6	36	2 268
Långmosseskolan F-3	174	3 008
Lärjeskolan F-9	189	3 390
Lövgårdsskolan 4-9	242	3 453
Montessoriskolan Elyseum 6-9	88	4 347
Mossebergsskolan F-2	101	1 916
Noleredsskolan F-6	53	1 597
Nordhemsskolan F-9	87	1 926
Nordlyckeskolan 7-9	38	2 212
Nya skolan Länsmansgården F-6	164	2 961
Nya Varvetskolan F-6	47	2 721
Nygårdsskolan F-9	50	2 846
Nytorpskolan 4-9	225	2 697
Näsetskolan F-6	38	2 050
Oscar Fredriksskolan F-6	62	2 689
Parkskolan F-6	62	3 713
Påvelundsskolan F-9	47	3 532
Rambergsskolan F-6	112	4 440
Ramsdalsskolan F-3	169	3 219
Rannebergsskolan F-3	197	1 458
Rosendalsskolan F-6	65	2 893
Ryaskolan F-9	182	2 310
Rävebergsskolan F-3	182	3 407
Sandarnaskolan F-6	96	5 539
Sandeklevsskolan F-9	225	3 989
Sannaskolan 7-9	103	3 388
Santosskolan 7-9	130	2 435
Sisjöskolan F-3	45	1 821
Sjumilaskolan F-9	249	3 150
Skogomeskolan F-6	108	2 326
Skutehagsskolan F-6	42	2 370
Skytteskolan F-9	86	4 587
Skårsskolan F-6	75	3 075

Gärds mosseskolan F-6	202	3 785
Gärdsåsskolan 4-9	208	5 506
Hagaskolan F-5	63	2 066
Hagenskolan F-6	43	2 630
Hammarkullsskolan F-3	228	7 894
Herrgårdsskolan F-6	70	2 062
Hjuviksskolan F-3	40	2 368
Hovåsskolan F-9	75	2 248
Hultskolan F-6	51	2 470
Hällsviksskolan F-3	38	1 865
Härlandatjärns skolan F-9	66	12 151
Högenskolan F-3	38	1 839
Johannebergsskolan Estetisk	98	2 061
Johannebergsskolan Montes	82	1 660
Jättestensskolan F-9	97	2 700
Kannebäcksskolan Tremastar	172	2 127
Karl Johansskolan F-6	75	2 577
Klarebergsskolan F-9	67	2 295
Kungsladugårdsskolan F-6	67	2 465
Kvibergsskolan F-9	100	2 283
Kålltorpsskolan 4-9	78	2 806
Kärralundsskolan F-9	44	3 127
Kärraskolan F-9	80	2 203
Kärddalsskolan F-5	45	1 662
Landalaskolan F-3	141	1 601
Landamäreskolan F-3	160	3 087
Lerlyckeskolan F-6	64	2 477
Lilla Gårdstensskolan F-3	139	9 357

Skälltorpsskolan 7-9	132	3 164
Slottsbergsskolan F-6	150	3 530
Snäckebergsskolan F-3	75	1 224
Solbackeskolan F-6	186	2 474
Styrsöskolan F-9	57	2 493
Svartedalsskolan 4-9	233	3 024
Svenska Balettskolan 4-9	57	14 655
Talldungeskolan F-3	206	2 400
Taubeskolan F-6	82	1 110
Toleredsskolan F-9	112	2 346
Torpaskolan F-9	100	3 335
Torslandaskolan 7-9	56	2 784
Torslandaskolan F-6	53	1 986
Tretjärnsskolan F-3	186	2 575
Trollängsskolan F-6	59	1 878
Trulsegårdsskolan 7-9	49	2 660
Tångens skolan F-6	124	2 411
Utbynässkolan F-3	50	2 388
Utmarksskolan 4-9	233	7 340
Västerhedsskolan F-3	99	1 632
Vättleskolan 4-9	199	4 911
Vättnedalsskolan F-6	193	2 627
Åkeredsskolan F-6	41	2 097
Ånäskolan F-6	99	2 157
Älvegårdsskolan F-3	40	2 475
Ängåsskolan F-6	184	2 119
Önneredsskolan F-9	58	2 037
Snittkostnad per elev 2022		2 841

Beräkning av skolenheternas kostnader: bokförda kostnader på respektive skolenhet med verksamhetskod G190/M190 (läromedelskostnader) samt konto 6491 (läromedel/lärverktyg) med annan verksamhetskod än G190/M190. Utöver dessa kostnader tillkommer centralt finansierade lärverktyg såsom elevdatorer, licenser, program mm

Skolenhet grundskola	Läromedel per elev grundskola 2022 (kronor)
Bergsgårdsskolan F-6 grundskola	11 892
Bergsjöskolan F-9 grundskola	6 811
Bjurslätsskolan F-6 grundskola	4 620
Frejaskolan F-9 grundskola	6 019
Frölunda Bräcke 1-9 grundskola	10 892
Frölundaskolan F-9 grundskola	5 627
Gamlestadsskolan F-9 grundskola	5 227
Gårdstensskolan 4-9 grundskola	5 792
Hammarkullsskolan 1-6 grundskola	11 396
Hinnebäcksskolan 1-9 grundskola	5 826
Hovåsskolan F-9 grundskola	1 940
Högsbogårdsskolan 1-9 grundskola	3 846
Kannebäcksskolan 1-9 grundskola	12 940
Kungsladugårdsskolan F-6 grundskola	12 423
Kvibergsnässkolan 1-9 grundskola	6 277
Kärralundsskolan 1-9 grundskola	3 886
Kärraskolan F-9 grundskola	7 539
Landamäreskolan F-3 grundskola	1 334
Lilla Gårdstensskolan F-3 grundskola	23 626
Lundensskolan F-9 grundskola	6 479
Lärjeskolan F-9 grundskola	5 713
Nordhemsskolan F-9 grundskola	1 461
Nytorpsskolan 4-9 grundskola	1 747
Olshammarskolan 1-9 grundskola	5 306
Påvelundsskolan F-9 grundskola	6 834
Rannebergsskolan F-3 grundskola	4 284
Skytteskolan F-9 grundskola	5 953
Solbackeskolan F-6 grundskola	2 130
Svartedalsskolan 4-9 grundskola	18 007
Torslandaskolan 7-9 grundskola	3 113
Tretjärnsskolan F-3 grundskola	2 144
Vättleskolan 4-9 grundskola	4 120
Snittkostnad per elev	7 616

Skolenhet "resursskola"	Läromedel per elev "resursskolor" 2022 (kronor)
Aniara SU4	3 943
Gathenhielska SU4 inkl flexgrupp	6 005
Kompassen SU4	3 759
Utby SU4	14 654
Kannebäck Döv/Hörsel	10 198
Kannebäck Tal/Språk	5 292
Snittkostnad per elev	7 309

SKOLMILJARDEN 51,5 mnkr	Redovisade kostnader 2022 (tkr)	Projektdirektiv , överföring av insatser till 2023-2024 (tkr)	Resultat/förväntade resultat i verksamheten (max fem meningar)
Läromedel inkl skolbiblioteksmaterial	17 000		Extra satsning på läromedel tillsammans skolor
Ökad studiehundledning nyanlända	10 100		10,1 mnkr fördelades ut till skolorna utefter antal nyanlända per enhet. Antalet beställningar av studiehundledning från Språkcentrum ökade markant under hösten. Det har även skett en förstärkning av studiehundledare som är anställda på skolorna.
Mikrofonpool – hjälpmedel för bl a hörselstöd (Har delats upp i två delar: 1) Mikrofonpool 2 Pilot av ljudutjämningsystem i lärmiljöer	6 788		Förväntat resultat är ökad tillgänglighet för elever med hörselnedsättning. Genom bättre möjlighet att uppfatta tal i klassrummet, minskar lyssningsansträngningen och ökar möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Genom att inrätta en central mikrofonpool där GSF skolor kan låna hörteknik istället för att köpa in, ökar likvärdigheten över stadens skolor.
	907		Projekt undersöker hur ett ljudutjämningsystem fungerar i några olika lokaler. Bidrar ljudutjämningsystemet till bättre arbetsmiljö? Påverkas studier och med den inlärningen? Enligt tillverkaren: *Att höra vad läraren säger är grundläggande för att kunna ta till sig kunskap, *Tydligare ljud stöder inlärningen för alla, *God talarkomfort för läraren resulterar i minskad röstanssträngning, *Kan ett ljudutjämningsystem vara något att ha som en del av utrustningen i ett "standard klassrum" i staden?
Utvecklingsfond för kreativa idéer	149	5 000	Finansiering för kreativa idéer för ökad likvärdighet och attraktivitet inom grundskoleförvaltningen, i syfte att stödja barn och ungdomars utveckling. Fonden omfattar all verksamhet i förvaltningen som riktar sig mot elever i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem samt kulturskolans arbete i dessa skol- och verksamhetsformer. Sju olika projekt beviljade bl a inom språkträning, skolgårdsutveckling, skoltidning för nyanlända, fotbollsturnering mellan skolor. Första ansökan gjordes under sommaren 2022, för 2023 blir det två nya ansökningstillfällen

Ungdomsfullmäktige	1 000		Elevs delaktighet: Förstärkningar rörande elevs delaktighet i form av utveckling av arbetet med elevråd, elevskyddsombud och ungdomsfullmäktige. En fördjupningskonferens med fokus elevråd har genomförts för sex av de åtta elevråd som 2021 deltog i en metodutbildning. 60 elever och tolv medarbetare har tagit del av insatsen, som syftade till att följa upp och fördjupa tidigare utbildning samt ge handledning kring ytterligare utveckling av arbetet med elevinflytande. En utbildning för elevskyddsombud har tagits fram. Valstärkande insatser rörande valet till Ungdomsfullmäktige har genomförts, såsom informationsutskick till alla röstberättigade och deras vårdnadshavare, utveckling av en virtuell vallokal för grund- och gymnasiesärskola, samt trycksaker för profilering och stärkt samverkan mellan berörda förvaltningar i staden. Valdeltagandet till Ungdomsfullmäktige har ökat sett till andelen röstande, och antalet skolor där inga elever deltar i valet har minskat.
VR för elever som inte har möjlighet att komma ut på rast	149		Förväntat resultat är att öka tillgängligheten för elever som av olika skäl inte kan delta i aktiviteter utanför klassrummet. Genom VR och 360-kamera ges eleverna ökade möjligheter att uppleva och vara delaktiga i förenings-, kultur- och friluftsliv i närmiljön. Gemensamma erfarenheter och den sociala och kulturella värld som skolan utgör skapar utrymme och förutsättningar för ett lärande och en utveckling där olika kunskapsformer är delar av en helhet. I förlängningen kan detta leda till ökad kunskap om VR i undervisningen som kan överföras till flera områden inom skolan.
Ersättning fristående (fördelats enl elevpengsmodellen)	10 548		Fördelning till fristående skolor enligt lika-villkors-principen
SUMMA SKOLMILJARD	46 641	5 000	

KOMPLETTERINGSBUDGET 98,7 mnkr	Namn på insatsen om annan än i A-kolumnen	Redovisa de kostnader 2022 (tkr)	Projektdirektiv , överföring av insatser till 2023-2024 (tkr)	Resultat/förväntade resultat i verksamheten (max fem meningar)
"Särskilt stöd, tidiga insatser, stärkt elevhälsa"				
Tidiga insatser, särskilt stöd (kompetensutveckling mm)	Konferens och kompetensutveckling F-klass	210		Digiital föreläsning och litteratur kring undervisning i förskoleklass
	Digital utb Hot och Våld	490		Digital utbildning som tillgängliggör kunskap för alla medarbetare inklusive bemanningsenhetens vikarier i Hot och Våld.
	Employer Branding	27	133	Film för att marknadsföra yrket Elevassistent internt och externt.
	Trivselledarprogram	53	147	Utbildning för medarbetare på 2 skolor med syfte att skapa mer aktiviteter på raster och Fritidshem. "Utifrån ej beviljade ansökningar till utvecklingsfonden".
	Specialpedagogiska redskap	89		Ökade möjligheter att utforska, prova och få kunskap om olika digitala verktyg och kompensatoriska digitala hjälpmedel (stödjande teknik). Detta kommer att leda till nya möjligheter att skapa tillgängliga lärmiljöer för elever inom både grundskola och anpassad grundskola. Genom att också kunna utöka möjligheten låna ut digitala verktyg till skolor för att testa innan man köper in så ökar möjligheten att en elev får ett verktyg utifrån sina behov.
	Projekt tidiga insatser och tillgängliga lärmiljöer	5 395	25 000	Ökad likvärdighet, stärkt kompetens och ökad tillgång till lärvraktyg t e x: Utbildning speciallärare, inköp specialpedagogiska verktyg, utbildning i alternativ och kompletterande kommunikation, utbildning tillgängliga lärmiljöer i Fritidshem.

Projekt Tillsammans för framtidens skola - rustad för olikheter		618		Pengarna har bidragit till att 17 skolenheter med integrerade elever under höstterminen 2023 fått kunskapshöjande insatser för att bli bättre rustade till att undervisa integrerade elever, det vill säga elever som är mottagna i grundsärskolan men får sin utbildning i en grundskola. Insatserna bidrar till att säkerställa att alla elever med intellektuell funktionsnedsättning ges en anpassad utbildning i enlighet med grundsärskolans styrdokument. Insatserna har bestått av föreläsningar och utbildningar ute på respektive skolenhet riktade till både lärare, elevhälsa och skolledning, nätverksträffar för undervisande lärare samt handledning och verksamhetsnära stöd direkt till skolenheterna.
Kompensation till sex enheter som inte är kvar på Skolverkets lista för lärares arbetsmiljö HT-22		8 049		Beslutet om vilka skolor som skulle erhålla statsbidraget om lärarnas arbetsmiljö informerades Skolverket om i juni 2022. Då sex skolor inte längre fanns med på Skolverkets lista och att informationen kom sent kompenserades dessa skolor med motsvarande belopp från kompletteringsbudgeten för HT-22 för att kunna fortsätta tidigare påbörjade insatser.
Minska utredningsskulden		137		Under HT-22 påbörjades arbetet med att minska utredningsskulden, för det syftet har 137 tkr använts för köpta specialpedagogtjänster. Till januari respektive mars 2023 har två specialpedagoger anställts för att arbeta med fortsatt stöd i att minska utredningsskulden. Under våren kommer ytterligare en specialpedagogs tjänster köpas in för utredningar.
"Införskaffande av läromedel"				
Inköp läromedel		20 000	3 000	För att skapa långsiktighet och goda planeringsförutsättningar för läromedelsinköp är tre mnkr av kompl överförda för inköp 2023

<i>"Kompetensutveckling för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet"</i>				
Kompetensutveckling för att stärka lärarnas ledarskap		5 138		Insatser som planeras utgå från identifierade behov, redan pågående utvecklingsarbete samt Lgr22, och tillgängliggörs via Lärarakademin. Förvaltningens fokus på tillgängliga lärmiljöer stärks ytterligare genom en filmad föreläsningsserie rörande ledarskap i klassrummet, vilken har tagits fram i samarbete med Center för Skolutveckling. Ett stödmaterial som handlar om att arbeta med svåra frågor i klassrummet lanseras via Lärarakademin. Tillsammans med Universeum utvecklas ett erbjudande riktat till högstadielärare i matematik och NO. Befintligt samarbete med Berättarministeriet fördjupas genom utvecklingen av en lärarportal som syftar till att tillgängliggöra Berättarministeriets insatser även digitalt.
<i>"Investeringsrelaterade driftkostnader tom mars 2022"</i>				
Investeringsrelaterade driftkostnader		13 700		Pengarna är riktade till kommunal skolverksamhet enligt den hemställan som gjorts och fördelas därför inte till fristående skolor.
<i>Ersättning till fristående skolor</i>				
Ersättning fristående (fördelats enl elevpengsmodellen). Ej ersättning för investeringsrelaterade driftkostnader		17 409		Fördelning till fristående skolor enligt lika-villkors-principen
SUMMA		71 315	28 280	

Avrop 40 mnkr GSF och socialförvaltningarna

Namn på insatserna	Redovisade kostnader 2022 (tkr)	Eventuella förväntade kostnader framskjutna till 2023-2024 (tkr)	Resultat/förväntade resultat i verksamheten (max fem meningar)
"Kulturpaket" inom Skolan som arena	2 100		Inom Skolan som arena erbjuds meningsfulla fritidsaktiviteter för barnen efter skoltid. På aktuella skolor går färre barn i fritidshem och deltar i lägre utsträckning i fritidsaktiviteter via sina familjer. På många Skolan som arena erbjuds idrott och rörelse vilket är positivt, men det finns ett behov av att bredda utbudet till att även omfatta aktiviteter som musik, dans och konst. Via satsningen på ett kulturpaket kommer fler barn i staden ges möjlighet att ta del av kostnadsfria kulturaktiviteter i anslutning till skoldagens slut.
"Framtidspaket" inom Skolan som arena	800		Behovet av en breddad repertoar av aktiviteter inom Skolan som arena innefattar även behov av insatser som syftar till att öka barns och ungas motivation och framtidstro via samarbete med arbetslivet. I samarbete med bland annat BRG, Västsvenska Handelskammaren, AB Framtiden och GR utarbetas ett framtidspaket där representanter för närings- och arbetslivet ges möjlighet att erbjuda aktiviteter på Skolor som arena. Det kan handla om exempelvis mentorskap, fadderföretag och dialog- och ämneskvällar som erbjuds barn och/eller vårdnadshavare.
Förstärkning av Skolan som arena, bland annat rastaktiviteter	1 800		Inom Skolan som arena stärks verksamheten via bland annat inköp av material och förstärkt rastverksamhet.
Förstärkt kultursamordning i skolan	2 100		Inom förvaltningen bedrivs ett arbete med kultursamordning, där elever under skoldagen kan ta del av olika aktiviteter som syftar till att ge kulturella upplevelser som vidgar vyer och ger nya perspektiv. En förstärkning av arbetet innebär att fler elever får möjlighet att ta del av aktiviteter.
Aktiviteter via Kulturskolan	175		Kulturskolan stärker upp aktiviteter och material.
Coachning av elever inför övergången mellan grundskola och gymnasium	375		Bibehållen satsning under hela 2022 avseende riktad coachning till elever som bedöms behöva stöd i övergången mellan grundskolan och gymnasiet. Insatsen utgjorde en förlängning av arbetet inom projekt Passage som avslutades i oktober 2022.

IOP med Berättarministeriet	2 000	2 000	Förvaltningen samarbetar med Berättarministeriet. Berättarministeriet verkar för att minska segregationens negativa konsekvenser på barns skolgång genom att stötta lärare och elever i områden med högt socioekonomiskt index i den dagliga undervisningen framför allt utifrån språkutveckling. Programmen utgår ifrån läroplanen och är utvecklade i dialog med lärare. Programmen erbjuds främst skolor i Nordost men även andra skolor med socioekonomiskt högt index kan ta del av insatsen om kapacitet finns. 30-40 lärare kan med sina klasser delta fysiskt i programmen under en termin, därutöver erbjuds stöd digitalt till fler.
IOP med Stiftelsen Läxhjälp	2 900		Stiftelsen Läxhjälp erbjuder läxhjälp efter skoldagens slut till ca 400 elever på 12 skolor i Göteborg. Läxhjälpprogrammet riktar sig till högstadiееlever som riskerar att inte nå gymnasiebehörighet, och utgör ett komplement till ordinarie skolarbete för elever och skolor som behöver extra stöd. Ett Göteborgsspecifikt resultat sammanställs inom kort. Stiftelsens arbete i andra städer har visat på goda resultat med avseende på att bidra till att elever som ingår i programmet når gymnasiebehörighet.
IOP med Föreningen MÄN	1 000		Förvaltningen fördjupar samarbetet med föreningen MÄN Göteborg genom ett partnerskap som syftar till att stärka elever och medarbetare kring att förebygga våld och andra destruktiva beteenden, motverka psykisk ohälsa och främja jämställdhet. Föreningen har arbetat med flera grundskolor sedan tidigare. Via partnerskapet får fler skolor möjlighet att stärka arbetet.
IOP med Meeting Plays	600		Grundskoleförvaltningen ingår som en part i ett IOP som tecknats mellan Grundskoleförvaltningen, Socialförvaltningen Hisingen, Kulturförvaltningen, Bo Bra i Biskopsgården och den ideella föreningen Meeting Plays. Meeting Plays är en communitybaserad konst- och kulturverksamhet som skapar konstprojekt och utvecklar platser för kultur i bostadsområden. Sedan 2017 utvecklas ett center med bas i Biskopsgården, ett områdesom ha få platser för kultur och möten. Verksamheten når ca 3000 deltagare per år.
IOP med West Pride	300	300	Grundskoleförvaltningen samarbetar med West Pride, som är en förening som bland annat utbildar lärare och elever i skolor kring mångfald och HBTQI-frågor. Behov av kompetensstärkning identifieras utifrån den nya läroplanen, Lgr22, där skrivningar kring området förstärks, men även utifrån stadens rapport om unga HBTQI-personers villkor i skolan. West Pride har sedan tidigare arbetat med några grundskolor. Samverkan möjliggör att fler skolor kan ta del av insatser.

IOP med ABF - Världen finns här	770		Grundskoleförvaltningen ingår ett samarbete med ABF Göteborg kring verksamheten "Världen finns här". Världen finns här driver en insats som består av att SFI-elever träffar lärare och elever på skolor i Göteborgs stad, för ett gemensamt lärande och kulturellt utbyte. SFI-eleverna får på så sätt träffa svenska barn/ungdomar och träna på att kommunicera på svenska. Barnen/ungdomarna får chans att ställa frågor och lära sig mer om olika kulturer och sätta sig in i SFI-elevernas situation. Världen finns här har en digital plattform där allt material finns och där skolor paras ihop för det gemensamma lärandet.
Kompletterande kompetenser i utsatta områden	800		GR har under 2022 genomfört en kartläggning kring vilken typ av kompletterande kompetenser som finns i skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Arbetet fördjupas framåt och får bland annat riktningen att identifiera framgångsfaktorer och risker sett till kompletterande kompetenser, ett arbete där GR inom ramen för det regionala branschrådet grundskola sitter på viktiga erfarenheter. Arbetet blir en av grunderna i fortsatt arbete rörande skolsociala team.
Utökad satsning på Science Club - matematik, No och Teknik i fritidshemmen	1 661		Tillsammans med Universeum utökas och breddas tidigare etablerat utvecklingsarbete benämnt "Science Club". Science Club är en satsning för fritidshemmen vilken hittills har innefattat enbart lärare i fritidshem men som nu breddas till att omfatta även andra medarbetare. Inom Science Club utforskas STEM-ämnena (naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik) genom att bygga, experimentera, skapa och inspirera. Satsningen stärker en personalgrupp som möter eleverna i direkt anslutning till skoldagen, och där det finns behov av kompetensförstärkning och inspiration för medarbetargrupper.
Hälsoäventyren - material för hälsoundervisning	100		Hälsoäventyren är en verksamhet inom grundskoleförvaltningen, där hälsofrämjande aktiviteter erbjuds skolor som kan komma och besöka något av Hälsoäventyren och ta del av innehåll rörande exempelvis motion och hälsa, kostens betydelse, rökning. Hälsoäventyren arbetar fram ytterligare stödmaterial för hälsofrämjande undervisning.
Kostnader för kommunala insatser	17 481	2 300	
Kostnader till fristående skolor (fördelas enl elevpengsmodellen)	3 496	460	
SUMMERING avrop från de 40 m	20 977	2 760	

Visningsvy: Intern kontrollplan 2022 - 2022 (Grundskolenämnden)

Risk- och konsekvensbeskrivning	Kontrollaktiviteter (Intern kontrollplan)	Kommentar
 Brister i tidiga insatser Riskbeskrivning <i>Risk att elever inte får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett i ett tidigt skede. Risk för bristande underlag och dokumentation av insatser inom särskilt stöd. Risk att de åtgärder som beslutas ang extra anpassningar och särskilt stöd ej genomförs och följs upp. Risk att det föreslagna arbetssättet för åtgärdande arbete inom välfärdens processer inte följs.</i> Konsekvensbeskrivning <i>Elever riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utbildningen blir inte likvärdig. Föreläggande om viten från Skolinspektionen. Skadat varumärke.</i> Existerande kontrollaktiviteter <i>Enhetschef utredning & skoljuridik följer upp utbildningsinsatserna. Åtgärdsprogram och särskilt stöd är identifierat som prioriterat utvecklingsområde i Kvalitetsrapporten och omhändertas i skolornas och förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.</i> Ansvarig chef Avdelningschef	Stickprov av tidiga insatser och åtgärdsprogram på ett antal skolor Rapportör (Riskhantering ISK) Jenny Hagelberg	<i>Kontrollaktiviteter enligt intern kontrollplan</i> Stickprov av tidiga insatser och åtgärdsprogram på ett antal skolor <i>Uppföljning</i> Kvalitetsgranskning av utredningar och åtgärdsprogram i årskurs 3 för ett antal skolor där måluppfyllelsen i svenska (läsning och skrivning) i årskurs 1 var svag två år tidigare. Kompletterande intervjuer med berörd personal har också genomförts. <i>lakttagelser och bedömning</i> Granskningen visar på kvalitetsbrister i flera utav utredningarna som granskats gällande elevers behov av särskilt stöd. Vissa utredningar anses för grunda och övergripande. Detta medför brister i själva utformningen av åtgärdsprogrammen. Vissa åtgärdsprogram bedöms som otydliga och vaga. Som konsekvens blir det svårt att utvärdera effekterna av åtgärderna och följa elevernas kunskapsprogression. Granskningen visar att det finns förbättringsmöjligheter i flera avseenden och flera åtgärder pågår redan. Det finns tillgängligt stöd för att utveckla ett systematiskt arbetssätt, både i form av stödjande dokument och förvaltningscentral kompetens. Granskningens resultat kommer att användas för att ytterligare spetsa stödets inriktning.
 Bristande studiehandledning för nyanlända elever Riskbeskrivning <i>Risk att nyanlända elever inte får studiehandledning på modersmålet, vilket ökar risken att eleverna inte når målen.</i> Konsekvensbeskrivning <i>Eleven kan få svårt att tillgodogöra sig undervisning,</i>	Stickprov på skolor gällande tillgång till studiehandledning för nyanlända elever (intern kontrollplan)	<i>Kontrollaktiviteter enligt intern kontrollplan</i> Internkontrollplanen anger stickprov gällande tillgång till studiehandledning för nyanlända elever som kontrollaktivitet men istället har en total uppföljning av nyanlända elevers tillgång till studiehandledning på modersmålet eller det starkaste skolspråket genomförts. <i>Uppföljning</i> Uppföljning har genomförts i två delar, en kvantitativ del och en kvalitativ del. Den kvantitativa delen består av en digital datainsamling som skickas ut till de skolor i Göteborgs Stad som har nyanlända elever. Den kvalitativa delen består av åtta

Risk- och konsekvensbeskrivning	Kontrollaktiviteter (Intern kontrollplan)	Kommentar
<i>vilket påverkar möjligheten att bli behörig till gymnasiet. Utebliven studiehandledning kan medverka till en försenad utveckling i svenska som andraspråk vilket försvårar elevernas integration i såväl skola som samhälle. Elevers utveckling i ämneskunskaper blir avstannad om eleven inte kan delta i undervisningen utan studiehandledning. T.ex. skulle en elev med förkunskaper i kemi kunna delta i undervisningen med hjälp av studiehandledning.</i> Existerande kontrollaktiviteter Mottagningsenheten följer regelbundet upp stödinsatser för nyanlända elever som erbjuds på skolorna, bland annat timplaner, studiehandledning, modersmålsundervisning och undervisningsgrupper.		intervjuer med rektorer på skolor som i någon utsträckning arbetar med studiehandledning lakttagelser och bedömning Enligt inskickad information i datainsamlingen framkommer det att 43 procent av stadens nyanlända elever inte får studiehandledning. Rätten till studiehandledning ska avgöras av elevens behov. Sedan den 1 augusti 2018 finns en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet. Denna förstärkta rätt gäller nyanlända elever som placeras på högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och innebär att eleven ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Trots det är den vanligaste orsaken till att en nyanländ elev inte får tillgång till studiehandledning på modersmålet eller det starkaste skolspråket är att skolan bedömer att eleven inte har behov av det. Däremot uttrycker de intervjuade rektorerna att alla nyanlända elever som börjar på deras skola inledningsvis ges studiehandledning utifrån de givna rekommendationerna som följer med elevens kartläggningsprofiler från Mottagningsenheten. Framöver behöver kvalitetsarbetet kring studiehandledningen stärkas och förtydligas. I intervjuerna beskriver vissa av rektorerna att de har med studiehandledningen i sina regelbundna resultatuppföljningar. Majoriteten av rektorer beskrev dock att den inte finns med som en viktig aspekt i kvalitetsarbetet, men att de ser vikt och behov att lyfta det mer framöver. Kompetensen kring organisering av studiehandledning på skolorna är varierande, detta är något som grundskoleförvaltningen behöver stärka upp. En anvisning som tydliggör när elever har rätt till studiehandledning på modersmålet och hur man kan arbeta för att studiehandledningen ska ge bäst effekt för elevens lärande finns nu tillgänglig för all personal.
 Process för skolplacering i förskoleklass, grundskola, grundsärskola Riskbeskrivning Nämnden förväntas i november 2021 fatta beslut om reviderat regelverk för skolplaceringar. Det finns fortsatt risk att förvaltningens kapacitet av skolplatser inte matchar efterfrågan i delar av staden vilket kan leda till att det krävs avsteg från nämndens regelverk eller utökad elevantal på vissa skolor. Processen för löpande skolplaceringar, skolbyten och placering i grundsärskola är inte processkartlagd på samma sätt som skolplacering inför nytt läsår. Manuell hantering innebär risk för misstag. Skolplaceringsprocessen för nyanlända, som är tätt sammankopplad med mottagningsprocessen, medför	Uppföljande kontroll av beslut om skolplacering som sker utanför delegation (intern kontrollplan)	lakttagelser Utifrån datakörning av skolplaceringar i Optiplan vid skolplacering inför hösttermin och skolbytesperiod under hösten och elevplacering enligt IST i slutet av höstterminen har ett mindre antal (12) avvikelser identifierats. Kontakt med ansvariga rektorer och utbildningschefer har tagits för att uppmärksamma avvikelserna. Bedömning Årets granskning visar på en ökad följsamhet mot gällande delegation för skolplacering. Inom ramen för befintliga utbildningstillfällen med exempelvis nya rektorer, biträdande rektorer och skoladministratörer finns information om att gällande regelverk och rutiner med i syfte att öka förståelsen för hur processen går till och varför. Bedömningen utifrån granskningen är att området inte behöver finnas med i nämndens interna kontrollplan framgent utan snarare hanteras inom ramen för den interna kontrollen i skolplaceringsprocessen.

Risk- och konsekvensbeskrivning	Kontrollaktiviteter (Intern kontrollplan)	Kommentar
<i>i vissa fall för lång väntan innan nyanländ elev kan börja på sin skola.</i> Konsekvensbeskrivning <i>Felaktiga beslut som innebär avvikelser från nämndens regelverk. Fällande domar hos tillsynsmyndigheter vilket kan leda till att plats i redan fulla skolor behöver beredas. Förtroendeskada för förvaltningen och Göteborgs Stad. Om nyanlända elever får vänta länge på skolplacering innebär det att eleven går miste om utbildning och inte kan uppfylla skolplikten samtidigt som förvaltningen ej lever upp till kravet att ta emot nyanländ elev skyndsamt.</i> Existerande kontrollaktiviteter <i>Det pågår fortlöpande processutveckling för att öka rättssäkerhet och undvika handläggningsfel. Egenkontroll av beslut finns som del i processen.</i> Ansvarig chef Avdelningschef		
Brister i skolpliktsbevakning Riskbeskrivning <i>Risk att Göteborg brister i ansvar som hemkommun och att det finns barn i skolpliktig ålder som saknar skolplacering och möjlighet att fullgöra sin skolplikt. Risk att vi inte vet om, och i så fall var, skolpliktiga elever fullgör sin skolgång.</i> Konsekvensbeskrivning <i>Kan medföra att skolpliktiga barn/ungdomar saknar skolplacering. Kan medföra att barn av olika anledningar undanhålls skolgång.</i> Existerande kontrollaktiviteter <i>Anvisning för lokal och central skolpliktsbevakning finns. Central skolpliktsbevakning genomförs en gång per månad.</i>	Uppföljning av rutin för lokal skolpliktsbevakning och utredning (intern kontrollplan) Kontrollmetod <i>Granskning via t ex stickprover i varje utbildningsområde i syfte att ta reda på om rutinen följs och hur stöd till skolorna eventuellt behöver utvecklas.</i> Rapportör (Riskhantering ISK) Elisabet Sandström	Bakgrund Det finns en risk att Göteborg brister i ansvar som hemkommun och att det finns barn i skolpliktig ålder som saknar skolplacering och möjlighet att fullgöra sin skolplikt. Risk att vi inte vet om, och i så fall var, skolpliktiga elever fullgör sin skolgång. Förvaltningen ska därmed kontrollera att framtagna anvisning efterlevs i utbildningsområdena samt att skolorna har en rutin för att upptäcka om en elev är frånvarande. Slutsatser och rekommendationer Samtliga granskade skolområden har tillfredsställande rutiner för att upptäcka om en elev är frånvarande. Skolpliktsutredningarna som granskats visar att grundskoleförvaltningens anvisning följs i de flesta fall. Dock saknas dokumentation om Försäkringskassan meddelats om elevs frånvaro i tre skolpliktsutredningar. Rekommendationen är således att meddelande till andra myndigheter behöver förtydligas i skolpliktsutredningen för att säkra att inte vårdnadshavare erhåller felaktiga barnbidrag samt att säkerhetsställa att förvaltningens anvisning efterlevs. Förslagsvis kan mallen för skolpliktsutredning kompletteras. Vidare rekommenderas att löpande intern kontroll sker inom processen för att inte elever ska gå miste om sin lagstadgade rätt till utbildning. Utifrån granskningen kan det konstateras att svårigheter i skolpliktsbevakningen

Risk- och konsekvensbeskrivning	Kontrollaktiviteter (Intern kontrollplan)	Kommentar
Ansvarig chef Avdelningschef		uppstår främst när eleven lämnar landet och ingen anmälan eller intyg skickas in till skolan från vårdnadshavare.
	Uppföljning central skolpliktsbevakning (intern kontrollplan) Kontrollmetod <i>Fördjupad granskning av process och dokumentation inom den centrala skolpliktsbevakningen för att säkra hantering och vid behov utveckla process eller arbetssätt.</i> Rapportör (Riskhantering ISK) Elisabet Sandström	<i>Kontrollaktiviteter enligt intern kontrollplan</i> Uppföljning av hur den centrala skolpliktsbevakningen bedrivs. Datainsamlingen består av intervjuer med handläggare och genomgång av befintliga rutiner för handläggningen. Huvudsaklig fråga i fokus är om arbetet bedrivs i enlighet med gällande lagar och upprättade styrdokument. <i>Uppföljning</i> Den centrala skolpliktsbevakningen utgår från förvaltningens anvisning. Som komplement till denna har den ansvariga enheten utvecklat ett antal rutiner för handläggningen. I rutinerna framgår det tydligt hur skolpliktsbevakningen går till och hur handläggarna ska dokumentera de olika steg som genomförs och de kontakter som tas. Kortfattat börjar arbetet med att handläggarna varje vecka på en bestämd dag går in i IST och gör en sökning på placerade elever. Det kan handla om en nyinflyttad elev som inte tidigare haft skolplacering eller elev som haft skolplacering tidigare som avslutats. För de elever som inte har någon skolplacering påbörjas skolpliktutredning. Handläggarna försöker då få kontakt med vårdnadshavare på olika sätt. Det görs i första hand genom brev till folkbokföringsadressen. Därefter söker man också kontakt via t. ex. e-post, sms eller de kontaktvägar som finns registrerade till vårdnadshavarna. Om handläggarna inte, trots påminnelse, får kontakt med vårdnadshavare så kontaktas andra berörda myndigheter, t. ex. Försäkringskassan. Alla kontakter och steg i utredningen dokumenteras av handläggarna men inte i den mall som hör till förvaltningens anvisning. Handläggarna menar att mallen inte stödjer ett effektivt och ändamålsenligt arbetssätt. Istället dokumenteras alla steg i utredningen i IST för att kunna hålla koll på vilka elever som är hanterade, dvs. att utredning är påbörjad, och vilka som inte är det, dvs. nya elever att skolpliktsbevaka. Utredningarna dokumenteras också i ärendehanteringssystemet DF respons. Handläggarna menar att ett bättre samlat IT-stöd som även inkluderade den lokala skolpliktsbevakningen hade varit önskvärt för en effektivare process. <i>lakttagelser och bedömning</i> Förvaltningens centrala skolpliktsbevakning bedrivs på ett systematiskt sätt då det gäller det stora flertalet ärenden som är av normaltyp. De barn som omfattas av skolplikt och inte har en skolplacering fångas upp löpande och det finns ett systematiskt arbetssätt för att lokalisera barnen och, om det inte lyckas, anmäla till berörda myndigheter. Det finns behov av att utveckla den interna rutinen för hur förvaltningen på ett systematiskt sätt fortsätter att bevaka de ärenden som inte kan avslutas då skolplikten kvarstår men kontakt med vårdnadshavare inte kan upprättas samt att se till att handläggarna har stöd i att göra bedömningar om t.ex. orosanmälningar. Det finns också behov av att tydliggöra hanteringsordning när det gäller barn som inte har skolplikt, t. ex. barn som är asylsökande samt hanteringen med koppling till anmälan om utlandsvistelse. Gränssnittet gentemot den lokala nivån

Risk- och konsekvensbeskrivning	Kontrollaktiviteter (Intern kontrollplan)	Kommentar
		kan behöva tydliggöras för att inga elever ska hamna mellan stolarna. Det handlar både om hur och när utskrivning sker från såväl kommunal skola som fristående skola och hur den centrala skolpliktsbevakningen kan samarbeta med dessa aktörer för att inte gå miste om viktig information. I handlingsplanen för skolpliktsbevakning finns med att tydliggöra en ansvarig för den samlade skolpliktsbevakningsprocessen. På några punkter avviker handläggningen från anvisningen, t. ex. gällande formen för dokumentation av skolpliktsutredning och möjliga kontaktvägar till vårdnadshavare. Här finns det behov av att se över anvisningen för att säkra att den stödjer ett ändamålsenligt arbetssätt i enlighet med gällande lagar och regler. Sedan tidigare pågår ett omfattande utvecklingsarbete inom denna process. Flera av de utvecklingsområden som påtalas ovan är redan omhändertagna inom befintligt utvecklingsarbete. Skolpliktsbevakning finns med som en del av nämndens interna kontrollplan för 2023 så processen kommer att granskas åter under 2023.